Alessandro Pronzato

EVANGHELIA ÎN CASĂ

Cuvântul lui Dumnezeu „astăzi”

Anul C

Piero Gribaudi Editore
Torino

Proprietatea literară rezervată
1991 by Piero Gribaudi Editore srl
10128 Torino – C.so Galileo Ferraris, 67

ISBN 88- 7152 – 274 – 5

Ciclu de predici pentru duminicile și solemnitatile din anul liturgic C. Originalul a aparut la editura Piero Gribaudi, Torino 1991, careia ii apartin toate drepturile literare.

Traducere de: Pr. Petru Turcanu

Prefața

DE LA UN AMVON DE HÂRTIE

„…Ceea ce am auzit.
Ce am văzut cu ochii noștri.
Ce am privit
Și mâinile noastre au pipăit…
Ce am văzut și auzit,
Vă vestim și vouă”

Știu deja de la început că cineva m-ar putea acuza de exagerare. O a treia serie de comentarii la liturgia Cuvântului de duminică poate părea cel puțin excesivă.

Mă simt liniștit, și pentru că sunt convins că adevărata „exagerare” este o vestire a Cuvântului lui Dumnezeu repetat, plictisit, care calcă mai mult sau mai puțin pe aceleași scheme, repropune cu o monotonie exasperantă aceleași teme după o copie fixă, fără o fărâmă de noutate, fără a îngădui cinci minute de aer fanteziei, fără a încerca de a parcurge, pentru nici un moment, cărarea *neobișnuitului.*

Așa cum rămân convins că adevăratul dușman al adevărului nu este atât eroarea cât mai ales plictiseala. Nu știu dacă confrații mei predicatori au citit această observație ironică a unui scriitor spaniol, făcută la adresa unor predici: „Mai apăsător decât un dicționar deschis la cuvântul elefant” (*mas pesado que un diccionario abierto en la palabra elefante).*

Personal mulțumesc în fiecare zi Domnului pentru că mi-a dăruit darul surprinzător – pe care nu-l socot numaidecât exclusiv – de a descoperi Cuvântul său mereu nou. Chiar și atunci când mi se întâmplă să comentez o pagină de Evanghelie pe care am interpretat-o de foarte multe ori, am impresia că o citesc ca și cum ar fi prima oară.

Rabinii susțineau că orice cuvânt al Torei conține șaptezeci de semnificații diverse, dar ascunse, pentru orice om. Iată de ce nu trebuie să ne obosim de a sonda. Eu cred că au greșit cu mult calculele: semnificațiile, puterile, surprizele, descoperirile, sunt cu câteva mii în plus.

Și apoi în privința comentariilor mele precedente, acesta se distinge printr-o trăsătură particulară.

Pâinea pentru duminică examinează exclusiv fragmentul evanghelic. *Cuvântul lui Dumnezeu!* Se referă la cele trei lecturi, în conexiunea lor, în implicațiile lor reciproce, cu preocuparea deosebită a unei exegeze corecte a textelor biblice, mai mult decât o aprofundare spirituală.

Acest ultim comentariu încearcă să se miște cu o mai mare libertate și spontaneitate cu scopul de a arăta actualitatea cuvântului lui Dumnezeu în raport cu noile probleme care apar în lumea de astăzi, cu problemele pe care Biserica este chemată să le înfrunte în timpul prezent, și mai ales cu situațiile „zilnice” pe care cel credincios – sau pur și simplu omul în căutare – trebuie să le trăiască.

Aceste pagini au apărut, cu puțin timp în urmă într-o revistă pentru preoți și într-un cotidian. „Vita Pastorale” și „Giornale del Popolo” (Lugano)

Mai mulți cititori, de o parte și de alta, mi-au scris să adun într-un volum acele comentarii, astfel ca să nu fie constrânși să adune cu osteneală acele foi risipite, care riscă mereu să dispară.

Astfel am putut verifica că un anumit tip de prezentare interesa fie pe „profesioniștii” Cuvântului, fie pe simpli „amatori”. Mai ales aceștia din urmă (casnici, medici, bătrâni, grupuri de tineri, soți, oameni politici, studenți) mi-au comunicat surprinderea lor de a putea citi ceva antic cu ochi deosebiți, să descopere că Cuvântul lui Dumnezeu poate fi prezentat cu simplitate, claritate și vivacitate, să verifice că este posibil să învețe ceva nou din ceea ce se știa deja, să-și dea seama că

„lucrurile obișnuite” pot ceda pasul „neobișnuitului”, fără ca mesajul să fie trădat, dimpotrivă.

Mi s-a părut semnificativă observația unui medic primar dintr-un spital: „Nu am crezut niciodată că trebuie să merg la chioșc, sâmbăta, pentru a lua jurnalul pentru a vă citi un comentariu la Evanghelie, eu care nu am reușit niciodată să suport predicile…Trebuie să admit că am descoperit – niciodată nu este prea târziu! – că un cuvânt luminează mintea numai când încălzește inima”.

Îmi place să amintesc titlul rubricii ziarului la care făcea referire profesorul: „De la un amvon de hârtie”.

Nu catedra, nu amvonul solemn care intimidează – și nu arareori plictisește -, nu tribuna grandioasă care impresionează – și adesea indispune , ci o modestă, pagină precară pătată de cerneală, pusă împreună cu pasiune și ezitare, în minunație și ingenuitate.

Da, numai un amvon de hârtie, fără pretenții, fără paradă de erudiție, fără onctuozitate și banalități devoționale, fără accente apocaliptice, fără spoieli sentimentale, fără moralisme demodate, fără aroganțe și fanatisme.

Un cuvânt comunicat în tăcere, cu un aer complice, evitând pe cât posibil de a umbri Cuvântul, cu dorința secretă de a procura și cea mai mică vibrație din partea inimii, de a aprinde o scânteie care să pună în mișcare ceva.

Un cuvânt „limitat”, care este ca un contrapunct al Cuvântului „infinit”.

Un cuvânt care, în unele ocazii, deranjează, și nu ar putea să fie altfel. Dar înainte de toate, pot să asigur, m-a deranjat și continuă să mă deranjeze pe mine. Adevărații indivizi „pacificați” sunt aceia care au acceptat să se lase neliniștiți.

Speranța mea declarată este că Cuvântul, datorită și operei mele tocite de mediere, umple drumul dintre biserică și casă. Să nu fie numai un cuvânt ascultat, dar să devină un Cuvânt care îl solicită pe fiecare să… ia cuvântul, să-l aprofundeze, să-l discute, să-l critice, să se roage, să se privească în ochi, să comunice cu alții.

În sfârșit, de la amvon la masa de bucătărie.

Printre toate lecturile propuse pentru Cuvântul lui Dumnezeu, reținca unul din cele mai necesare să fie cel *domestic.* Așa încât Cuvântul să devină, pentru a spune așa, *un Cuvânt făcut în casă.* Întocmai ca pâinea de altă dată. Cu această strălucire de simplitate, de zilnic, cu acel parfum de naturalețe, care se pierd inevitabil când textul sacru este confiscat de doctori, de lucrători specializați, de catedrele din care curge erudiția, și de sacristiile care miroase a mucegai și fum de lumânări.

Cuvântul lui Dumnezeu trebuie să răsune „astăzi”, ca acea dată la Nazaret. „…*Astăzi”* s-a împlinit această Scriptură pe care voi ați auzit-o cu urechile voastre” (Lc. 4,21).

Dar *astăzi* înseamnă mai ales *zilnic.*

Minunea zilei de *astăzi* se verifică atunci când acel Cuvânt luminează existența obișnuită, și existența obișnuită, la rândul ei, provoacă descoperirea infinitelor potențialități ascunse în acel Cuvânt.

Cuvântul apare cu atât mai mult divin când este mai mult solicitat să descătușeze parfumul său inconfundabil de umanitate.

Cuvântul care „nu trece” apare veșnic mai ales când „trece” și se întrupează în momentul prezent.

Pâinea se descoperă „coborâtă din cer” în special când o luăm, cu respect și recunoștință, dar și cu atâta spontaneitate, între mâinile noastre încât nu poartă urmele umilitoare pentru nimeni pe pământ. Și începem să o devorăm „cu ochii”…

ANUL C

ADVENTUL ȘI CRĂCIUNUL

Prima Duminică din Advent

SE ÎNCEPE DE LA SFÂRȘIT

Ieremia 33, 14-16
1 Tesaloniceni 3, 12-4,2
Luca 21, 25-28. 34-36

Omul „vinovat" de sfârșitul lumii

Când Luca scria, nu putea desigur să-și imagineze că răsturnările cele mai înfricoșătoare, în spațiul a două mii de ani, ar fi putut fi provocate de om.

Nu am ajuns încă la posibilitatea de a face să cadă soarele, luna și stelele. Dar pare că omul a ales să devină expert în catastrofe, specialist în a produce cataclisme pe scară planetară.

În sfârșit, omul se îndreaptă spre a face să vină sfârșitul lumii.

Și, între timp, se precipită atâtea lucruri. Dispar valori, scârție siguranțe, se scufundă certitudini, se dizolvă mituri socotite indestructibile.

Ceva s-a rupt, înăuntrul și în afara noastră.

Și, ceea ce este mai rău, nimeni nu se gândește să „moară de frică și din cauza așteptării a ceea ce se va întâmpla pe pământ". Nimeni nu vrea să privească dincolo de ziua de astăzi. Diagnoza și cauzele acestui fenomen de inconștiență colectivă au fost formulate de Cristos: inimile noastre s-au „îngreunat".

În locul vigilenței preferăm somnolența. În locul luciditații, am pus nesocotința.

De unde începem?

Dar liturgia Cuvântului de astăzi nu ne permite nici o complăcere în catastrofal. Conține, dimpotrivă, o invitație stăruitoare la speranță.

„Vor veni zile – oracolul Domnului – în care eu voi realiza promisiunile de bine…" (prima lectură).

„Când vor începe să aibă loc aceste lucruri, ridicați și înălțați capul, pentru că eliberarea voastră este aproape" (evanghelia).

Printre atâtea promisiuni neașteptate trebuie să ne amintim că este un Dumnezeu care își ține cuvântul.

Printre atâtea răsturnări care ne constrâng să ne afundăm capul între umeri și să ne închidem ochii prezentându-ne furtuna care este gata să se abată asupra noastră, este Cineva care ne constrânge să ne înălțăm capul și să zărim, dincolo de dărâmături, aurora mântuirii și eliberarea foarte aproape.

Așteptarea este în întregime orientată în direcția unui eveniment de bucurie.

Deci, este sfârșitul, sau începutul?

Este sfârșitul care determină un început.

Este sfârșitul care stabilește exact punctul de plecare.

Întrebarea, deci, nu este: „Unde vom merge spre a sfârși?", ci: „De unde începem?"

În mod paradoxal, se începe de la sfârșit.

Și este semnificativ că prima duminică a anului liturgic, care inaugurează timpul de așteptare, ne vorbește despre sfârșit pentru a ne face să înțelegem că suntem în drum spre un început, că mergem în întâmpinarea unui început

Nu este timpul, acesta, de „referiri" la catastrofe (nici măcar în domeniul credinței).

Ar trebui să fie, mai degrabă, timpul unei „referiri" la speranță.

A trasa harta zidurilor dărâmate nu este o acțiune dificilă (mai ales când ni se propune să vizităm numai ruinele). Este suficient să ne deschidem ochii și să nu vrem să vedem „dincolo" sau „dedesubt".

Pentru a identifica „semnele" speranței, nu este suficient să deschidem ochii, să cercetăm, să denunțăm. Este necesar de a „avertiza" o realitate subterană, de a capta semnale secrete pentru care se cere o sensibilitate deosebită a inimii și nu numai analiza rece a inteligenței.

În pustiul lumii răsare un lăstar

Și aici ne vine în ajutor imaginea prezentată de Ieremia: lăstarul.

Speranța nu este o construcție solidă, completă, precisă, definitivă. Este un lăstar, adică un indiciu de viață. O posibilitate. O promisiune. Un presentiment. Un pact pentru viitor.

De lăstar nu te poți agăța pentru a găsi siguranță și să înlături frica.

Lăstarul trebuie să-l păzești ca pe lumina ochilor, să-l aperi de ger cu căldura inimii, să-i favorizezi dezvoltarea în speranță.

Evanghelia nu-ți oferă siguranțe (în sensul în care astăzi mulți ar vrea). Îți prezintă lăstare care te ajută să crești și tu ești însărcinat să îi crești.

Și lăstarii răsar și în pustiurile lumii. Înfloresc chiar și între ruine. Se ivesc, discreți și curajoși, printre crăpăturile terenului celui mai ingrat.

Acolo unde s-au spart stâncile certitudinilor tradiționale, poate fi ascunsă o sămânță.

Rămâne mereu riscul ca cel care este preocupat să stabilească dimensiunile dezastrului, să sfârșească prin a călca în picioare lăstarele care răsar chiar acolo sau cel puțin să le ignore.

Este acela care lansează alarme că totul se năruie. Și nu observă că deranjează muzica delicată a ceva care se naște.

Speranța, fără îndoială, este dificilă. Pentru că îți oferă foarte puțin de văzut (la limită, te lasă să întrevezi ceva la distanță).

Pentru că nu-ți oferă, *astăzi*, ceva să te bucuri, să măsori, să cântărești, să clasifici, dar te face să te bucuri, astăzi, de ceea ce ar putea să răsară *mâine.*

A spera înseamnă a te încrede în viitor. A-l pregăti cu răbdare, într-o așteptare încordată, în fidelitatea față de angajamentul prezent.

Lăstarul nu înșală.

Zidurile, chiar și cele mai solide, îți oferă un *adăpost,* dar sunt pentru totdeauna provizorii.

Lăstarul te *expune* la riscul vieții.

Pentru a nu lăsa să se stingă speranța

În sfârșit două recomandări pentru a alimenta așteptarea, pentru a nu lăsa să se stingă speranța.

Mai întâi mesajul din Scrisoarea către Tesaloniceni. Este vorba de „a fi plăcuți lui Dumnezeu”. Pare un program un pic vag și totuși precizat cu ardoare. Ce înseamnaă, concret, „a fi plăcut lui Dumnezeu” și „în ce fel” putem să realizăm aceasta?

Fiecare poate inventa o modalitate particulară, care să coincidă cu gusturile proprii.

Pentru Paul este vorba de „a crește și a se abandona în iubirea reciprocă și față de toți”. Cu alte cuvinte: lui Dumnezeu îi place ca noi să ne iubim. Și ca iubirea noastră să fie fără măsură („să abunde”) și fără restricții („față de toți”)

Lui Dumnezeu îi place să creștem, să ne dezvoltăm. Iubirea este factorul decisiv de creștere. În plus este necesar să ne pregătim pentru „venirea Domnului nostru Isus” făcând „tari și ireproșabile inimile noastre în sfințenie”.

Sfințenia, totuși, nu este o altă componentă a programului creștin în privința iubirii. Sfințenia este plinătatea iubirii.

Al doilea mesaj, care se referă la așteptare, este acela al lui Isus în evanghelie: „… fiți foarte atenți ca inimile voastre să nu se îngreuneze în disipare…” „disipare” provine din cuvântul latin *dissipare,* care semnifică literal *a arunca aici și acolo.*

Se poate spune și: a dizolva, a pierde, a risipi, a irosi. Risipitor este acela care, adoptând un stil de viață dezordonată, leneșă, risipește bunurile sale.

Dar este ceva mai important decât bunurile economice. Riscul cel mai mare este acela de a risipi viața însăși, aruncând-o aici și acolo, ocupând-o cu fleacuri, cheltuind-o în lucruri efemere.

Risipitorul, care aleargă în van, se regăsește cu inima, capul și pașii „îngreunați”. Și deci nu este în stare să meargă în întâmpinarea Celui care vine, de a îndrepta dorințele sale spre o realitate care nu este meschină.

Condamnat la a nu spera.

A doua Duminică din Advent

SEMNELE SPERANȚEI

Baruh 5, 1-9
Filipeni 1, 4-6. 8-11
Luca 3, 1-6

A ajunge la culme

Tema speranței, tratată duminica trecută, primește în liturgia Cuvântului de astăzi unele contururi precise.

Isus îndemna la „ridicarea capului”.

Baruh învită „să stăm în picioare pe culme” și de a „privi spre răsărit”.

Trebuie abandonate refugiile, a ne elibera de o mentalitate de „instalați”, de a scutura de pe umeri inerția, de a îndepărta imobilismul.

Speranța este contrarul obișnuinței.

Cine se mulțumește cu poziții dobândite, nu va simți niciodată dorința de a se sui „pe culme”, nu va observa chemarea noului care vine de la răsărit.

Cine se limitează la apărarea orizontului domestic și confortul particular, nu va accepta să deschidă ochii spre o perspectivă mai amplă.

Cine știe totul, a văzut deja totul, nu va fi capabil să se deschidă spre surpriză.

Cine a sistematizat toate lucrurile în mod definitiv, nu va face loc lăstarului care amenință obișnuințele și pune în discuție echilibrul atins, ordinea consolidată.

Nu este vorba, bine înțeles, de a alerga după toate noutățile care trec, chiar și cele mai frivole.

Trebuie, dimpotrivă, „să stăm în picioare pe culme”. Acolo de unde se vede mai bine, diferit, mai departe.

Discernământul evită fie riscul unei *frenezii* care impune să ținem pasul cu orice preț la toate modele cele mai efemere, fie pericolul de a *„fi de gardă pentru un trecut* care este iremediabil… trecut.

„A privi spre răsărit” nu înseamnă a contempla ceea ce s-a întâmplat, dar a privi cu atenție ceea ce este gata să se nască acum, lumina pe care astăzi Domnul face să răsară.

„Amintirea” lui Dumnezeu nu este o comemorare nostalgică, ci nerăbdarea de a ne elibera.

Pe culme nu se merge pentru a plânge sau a ne văita, dar spre a scruta realizarea unei promisiuni.

Pe culme nu-și dau întâlnire cei satisfăcuți, ci creaturile animate de dorință, cei *nesatisfăcuți* de situația existentă.

A produce surâsul

O a doua atitudine tipică a speranței este aceea descrisă de Psalmul 125:

„…Gura noastră s-a deschis pentru a surâde”.

Mulți creștini continuă să îmbrace, nu numai haina, dar și fața de „doliu și de întristare”, ca și cum eliberarea n-ar fi venit.

Și, de fapt, cine nu este capabil să scoată falca rigidă din masca seriozității și a întristării, nu a fost eliberat, nu s-a lăsat eliberat.

Surâsul indică trecerea lui Dumnezeu, care „copleșește de bucurie”, care transformă semănatul cu lacrimi într-o recoltă de jubilare.

Lacrimile sunt necesare pentru a semăna. Dar lacrimile nu hrănesc pe nimeni. Bucuria este aceea care face să trăim.

Cine nu știe să surâdă, se arată incapabil „să viseze” la *lucrurile mari* pe care Dumnezeu vrea să le împlinească prin noi.

Sclavul încetează de a mai fi sclav (mai ales al lui însuși, al propriei situații), în același moment în care se decide să deschidă gura, nu pentru a se lamenta, dar pentru a surâde.

Salutul salută confirmarea imposibilului.

Surâsul este semnul mântuirii, al iertării păcatelor.

Nu orice surâs.

Sunt, într-adevăr, surâsuri ipocrite, de circumstanță, de „meserie”, de datorie. Chiar și surâsuri rele, răutăcioase, suspecte, sarcastice. Shakespeare spunea că „se poate ucide o persoană cu un surâs”.

Trebuie să convertim și surâsul. Făcându-l autentic, expresiv, spontan, revelator al acelui „da” spus lui Dumnezeu și aproapelui.

Surâsul este un dar, însă este și o construcție răbdătoare, obositoare. Presupune un echilibru interior regăsit, o armonie realizată, o răbdare, pacea cu sine însuși și o voință de pace cu toți.

Presupune o oarecare detașare de sine. Un individ mândru nu va ști niciodată să surâdă.

Surâsul nu se învață în fața oglinzii. Acela este grimasă, truc, nu surâs.

Nu. Oglinda este inutilă. Este necesar să eliberăm *dinăuntru* izvorul profund al bucuriei, și de a permite ca ea să inunde și să ilumineze întreaga noastră persoană.

Trebuie, cum spune J.L.Martin Descalzo, să obligăm fiecare din cuvintele noastre să se împiedice de surâs înainte de a ajunge pe buze.

Atunci se poate spune totul. Chiar și adevărurile cele mai neplăcute. Unicul adevăr „interzis” este acela spus cu amărăciune, fără iubire. Surâsul este mărturie că intenția noastră nu este de a lovi sau de a umili, ci de a procura binele altuia.

În orice surâs este ceva din transparența lui Dumnezeu.

Este și transparența unui individ „deschis”, care nu are nimic de ascuns.

Surâsul este o invitație la a intra. Cu siguranța de a găsi o persoană adevărată, împăcată.

A culege esențialul

Paul, în lectura adresată Filipenilor, nu ezită să manifeste „tandrețea” pe care o simte față de ei.

Dar, vorbind despre sine, vorbește în mod necesar despre iubirea lui Cristos,

Așa cum se spune – conform observației lui A. Maillot – se vorbește bine despre Dumnezeu numai la persoana întâia. Sau compromițându-se, mărturisind.

Și iubirea (agape) devine criteriul decisiv de creștere a membrilor comunității.

În perspectiva iubirii, este vorba de o alegere a „mai binelui”, ceea ce contează, cu alte cuvinte: esențialul.

Iubirea autentică este inteligentă și ne face capabili de a discerne ceea ce este important cu adevărat și ceea ce este accesoriu.

Tot A. Maillot notează că iubirea nu evită conflictele. Mai degrabă face să izvorască cele reale, acelea în care este în cauză adevărul și nu susceptibilitățile noastre și aroganțele.

Comunitatea creștină poate să fie semn de speranță pentru lume în măsura în care știe să înfrunte adevăratele probleme, lăsând la o parte discuțiile inutile, competițiile neghioabe individualiste, rivalitățile meschine, polemicele inutile, certurile.

Important nu este a te afirma mai brav, mai fidel, mai ortodox, mai inteligent decât alții. Ci a crește în iubire.

Nu trebuie să ne fie rușine – ca și în cazul lui Paul – să ne manifestăm tandrețea.

Trebuie să ne fie rușine mai degrabă de imaturitatea pe care o denunțăm – în ciuda obrajilor și a bărbii înțelepte pe care o arătăm – când nu știm să culegem „ce este mai bine”.

A vedea mântuirea

Un al patrulea element ne este dat de evanghelie.

Abordarea lui Luca este solemn. Un șir de personaje importante, locuri, date.

Rămânem un pic încurcați. Greu, pentru mulți, de a localiza acele regiuni cu nume aspre: Iturea, Trahonitide, Abitilene…

Dar nu este important de a ști multe lucruri despre aceste locuri inaccesibile și despre indivizi ca Anna și Caiafa.

Ceea ce contează este un fapt: în această încâlceală de oameni și ținuturi, Cuvântul lui Dumnezeu „*coboară* asupra lui Ioan, fiul lui Zaharia, în pustiu”.

Cuvântul lui Dumnezeu, într-un moment precis istoric, răsună pe buzele ultimului dintre profeții Vechiului Testament, care este însărcinat să vestească mântuirea de acum prezentă, unica realitate care dă sens la întreaga istorie.

Mai marii pământului în mod aparent conduc istoria. Dar a celor puternici este o istorie efemeră. Istoria decisivă este cea condusă de Dumnezeu. Locul său nu este „palatul” ci inima omului într-o dispoziție de primire.

Istoria este alcătuită din fapte. Faptul fundamental, care, este dat de activitatea Cuvântului lui Dumnezeu care aduce mântuirea.

Un alt fapt este reprezentat de răspunsul omului, invitat să „pregătească căile Domnului”.

„Tot omul (mai bine: *tot trupul)* va vedea mântuirea lui Dumnezeu”

Mântuirea nu se configurează ca o teorie, dar asumă contururile unei persoane care se oferă privirii.

Adevăratul Protagonist, astfel, este acela care nu este încă numit, dar care apare deja pe fundal: Isus din Nazaret, al cărui nume înseamnă precis „Domnul mântuiește”.

A se urca pe culme pentru a scruta orizontul.

A se deschide pentru surâs.

A crește în iubire deosebind esențialul.

A pregăti propria inimă pentru întâlnirea cu Cineva.

Patru moduri complementare pentru „a da socoteală despre speranța care este în noi” (1 Pt 3,15), pentru a trăi dinamic așteptarea.

A treia Duminică din Advent

PROBLEMA DIN TOTDEAUNA: CE SĂ FACEM?

Sofonia 3, 14-18
Filipeni 4, 4-7
Luca 3, 10-18

Cuvântul nefolosit

Fie că vrem fie că nu, aceasta rămâne o întrebare obligatorie:

- Ce trebuie să facem?

Nu e posibil să fim „atinși” de un mesaj, fără a observa exigența de a imprima conduitei noastre o orientare nouă, în armonie cu cuvântul care a mișcat ceva din noi, care a provocat o remușcare, o nostalgie, dorința după altceva…

Ascultarea ne îndreaptă în mod necesar la disponibilitatea de a „face”.

Un cuvânt care nu schimbă nimic, nu se traduce în atitudini, alegeri, gesturi concrete, este un cuvânt care rămâne *nefolosit.*

Nu este suficient ca cuvântul „să pună în mișcare” ceva din noi. Eficacitatea sa trebuie să aibă o evidență chiar și în exterior. Trebuie să nască un proces de schimbare în acțiuni, să determine o practică ce ne dispune la ascultare, hotărâre clară, o apartenență precisă.

„A face” primește un relief particular în raport cu o căutare autentică a lui Dumnezeu. Nu orice comportament este compatibil cu adeziunea la Cristos și la evanghelia sa.

Nu lipsesc, din păcate, vicleni care se înșală că l-au găsit pe Dumnezeu dând la o parte exigențele eticii, imperativele moralei.

Așa cum nu este permis de a fabrica o proprie imagine despre Dumnezeu, astfel este incorect de a-și construi o conduită în prpriul uz și consum, după propriile gusturi, inventând și schimbând noi, din când în când, regulile și criteriile, după circumstanțe și comodități.

Desigur, trebuie evitată deformarea moralistă care face sclavi, acționând sub imperiul fricii. Dar moralismul este opus moralei care eliberează, responsabilizează, face apel la conștiință și la iubire. P. Hering avertizează, oportun, că morala trebuie să fie un reflex al evangheliei, nu caricatura sa.

Morala, de fapt, nu este altceva decât o conduită impregnată de iubire, răspuns la inițiativa de iubire a lui Dumnezeu.

Moralismul emană un miros inconfundabil de stătut, închis; creează o climă închisă, oprimantă, care te sufocă, mortifică viața, taie respirația.

Morala, dimpotrivă – chiar și cea mai exigentă -, se exprimă cu spontaneitate și în viață.

Rămâne problema: *ce să facem?*

Cele trei lecturi de astăzi ne dau câteva indicații simple.

Bucuria

Principalul lucru de făcut este de a ne „bucura” (prima și a doua lectură)

Invitația la bucurie este motivată de prezența lui Dumnezeu în mijlocul nostru.

De două ori Sofonia proclamă: „Regele lui Israel este Domnul în mijlocul tău”, și „Domnul Dumnezeul tău în mijlocul tău este un salvator puternic”

Paul, la rândul său, avertizează: „Domnul este aproape”.

Nu este vorba de o prezență-apropiere care provoacă teama. Dimpotrivă, face să înflorească încrederea. De fapt El vine să declare iubirea sa față de om, să anuleze condamnarea, să pună capăt la îndepărtare.

Expresiile nu au nevoie de comentariu: „Nu te voi lăsa să-ți cadă brațele”. „…Te va reînnoi cu iubirea sa”.

Profetul nu ezită să-l prezinte pe Dumnezeu care face sărbătoare cu omul, care amestecă strigătele sale de bucurie cu cele ale poporului său.

Iată deci prima obligație: de a imprima conduitei noastre un avânt în direcția bucuriei.

Trebuie să ne întipărim bine în minte, cum amintește psalmul responzorial, că „vine în mijlocul nostru Dumnezeul bucuriei”.

Creștinul incapabil de a da mărturie bucuriei nu este credibil când afirmă că l-a întâlnit pe Dumnezeu. Faptele (sau lipsa bucuriei pe chipul său) îl dezmint clar.

Paul pierde memoria, și își amintește numai un lucru…

„Bucurați-vă” a lui Paul ia și un accent autobiografic.

Se poate spune că, îndreptându-se spre încheierea scrisorii către Filipeni, apostolul (care, după unii interpreți, ar fi avut părul alb…) trasează un fel de bilanț al propriei vieți.

Desigur, se găsește în acel moment al existenței în care cineva adună esențialul, decantat de tot ceea ce este secundar.

Ei bine, după un itinerariu punctat de dificultăți, aventuri dramatice, călătorii extenuante, deziluzii, persecuții, încercări de orice fel, lupte îndârjite, Paul pare că a uitat toate acestea, sau mai bine, peste acestea, vede că iese la iveală o unică realitate: bucuria.

Bucuria este ceea ce rezistă, cea care „ține”, cea care prinde substanță, în timp ce celelalte dispar.

Îndrăznesc să spun că Paul, de acum bătrân, a uitat multe lucruri. Și reușește să-și amintească numai bucuria.

Își pierde memoria, dar nu uită că este fericit.

Bucuria, sau cealaltă față a fidelității este mai costisitoare.

Pentru aceasta, poate spune, și de-a dreptul să impună cu autoritate creștinilor săi: „Bucurați-vă!”

Precizarea „în Domnul” mi se pare că merge spre acest sens: „din motivul Domnului”, „din cauza Domnului”.

Deci, nu oricare bucurie, și nici chiar bucuria pentru bucurie, ci bucuria care vine de la El, care provine din iubirea sa fidelă.

Dacă Biserica a pierdut bucuria, înseamnă că a pierdut totul.

Atunci când Biserica nu mai dă mărturie despre fericirea de a avea pe Cristos ca mire, înseamnă că iubirea este moartă, sau cel puțin în agonie.

Atunci nu mai poate iubi nici pe oameni. Sau îi iubește cu o iubire tristă. Care este totul, în afară de iubire.

Creștinul care a pierdut bucuria, trebuie să se întrebe cu seriozitate dacă nu l-a pierdut și pe Cristos.

Cel credincios nu poate să fie o cârtiță care ascunde în propriile galerii secrete bucuria, în așteptarea de a o recupera, cel puțin, în cealaltă viață. Nu, trebuie să iasă afară acum.

Așa cum Paul ne îndeamnă: „Fraților, regăsiți-l pe Cristos! Adică, regăsiți bucuria lui Cristos!”

Bunăvoința

Împreună cu bucuria, Paul recomandă *bunăvoința,* care trebuie să fie „cunoscută”, sau recunoscută de toți.

Este vorba de o atitudine care privește raporturile cu ceilalți, chiar și în afara ambientului strict comunitar, întipărită cu bunăvoință, indulgență, toleranță, înțelegere.

Adevăratul credincios nu este niciodată agresiv, fanatic, nerăbdător. Are simțul proporțiilor. Ia pe oameni așa cum sunt. Se arată cordial cu toții.

Nu este vorba de conformism. Ci de o voință de coexistență respectuoasă în diversitate, de o dorință de a parcurge cel puțin o parte din drum împreună.

A exorciza neliniștea

Dacă raporturile cu alții trebuie să fie impregnate de bunătate, cele cu Dumnezeu sunt caracterizate de o abandonare încrezătoare care produce în suflet *pacea.*

Trebuie atunci alungată anxietatea, neliniștile, angoasele. „Nu vă neliniștiți de nimic”. Și dacă aveți bătăi de cap, supărări, neplăceri, împărtășiți-le cu Dumnezeu în rugăciune. „În toate necesitățile, arătați lui Dumnezeu cererile voastre cu rugăciuni, implorări și mulțumiri”.

Când cineva i-a încredințat propriile preocupări, chiar și pe cele obsedante, lui Dumnezeu, știe că ele sunt în mâini bune. Și deci regăsește seninătatea.

Pacea, atunci, devine ca un înveliș protector care „păzește” viața creștinului.

„Domnul este aproape”. Ca și cum ar spune: stă la ușă.

Adesea noi învinuim de melancolie, neliniștile ale căror victime suntem, temperamentul nostru, sau circumstanțele exterioare favorabile, care ne deranjează.

Adevărul este că noi nu știm să recunoaștem că Domnul este aproape de noi, stă alături de noi aici.

Sau, nu avem credință.

Deci, stilul vieții creștine, comportamentul practic al celui credincios, pentru Paul, este caracterizat de un climat de bucurie, bunătate afabilă, pace.

A goli dulapul

Numai o accentuare asupra răspunsurilor date de Ioan la „ce trebuie să facem?” oamenilor în general, și vameșilor și soldaților în particular.

Botezătorul, om auster, chiar un pic sălbatic, surprinzător nu cere nimănui ceva extraordinar. Sugerează, de fapt, un comportament practic învăluit în echilibru, dreptate, dăruire.

Ceea ce cere sunt norme ale bunului simț comun.

Pe planul social al existenței, pe cel fiscal și militar, Ioan îndeamnă la o conduită care să excludă violența, egoismul, înșelăciunea, căutarea profitului în dauna aproapelui.

S-ar putea rezuma totul la o expresie: respectul celuilalt. Ceea ce este un mod extrem de practic de a pregăti calea Domnului și de a recunoaște prezența sa.

Ai vrea să spui: numai atât?

Ei, aceasta nu este tot. Dar se poate începe de aici.

Ne familiarizăm cu realitățile obișnuite, pentru a deveni capabili, ca și creștini, și de a împlini ceva extraordinar.

Se începe cu posibilul pentru a ajunge apoi să încercăm imposibilul. Și El este mereu aici și ne așteaptă.

Așteaptă ca tu să faci puțină curățenie – este o datorie! – în garderoba ta, în cămară, în portmoneu, luând ceea ce este prea mult, abuziv, pentru a le restitui celui care a fost furat.

Ai făcut ușor ceea ce datorai, vei putea deci să treci „peste”.

Totdeauna, natural, cu El.

A patra Duminică din Advent

DUMNEZEU SOSEȘTE PE CALEA MICIMII

Mihea 5, 1-4
Evrei 10, 5-10
Luca 1, 39-48

„Eu vin”

Liturgia din această duminică ne așează deja într-un climat de bucurie a Crăciunului.

Domină un verb caracteristic: „Vin”.

„Eu vin” este pronunțat de Cristos (a doua lectură) ca răspuns ascultător față de voința Tatălui, dar și ca răspuns la așteptarea oamenilor.

„Vino în ajutorul nostru”, implorăm cu cuvintele Psalmului 79.

Și Cristos răspunde: „Eu vin”.

Elisabeta, la întâlnirea cu Maria, exprimă uimirea bucuroasă, aproape incredibilă, a noastră a tuturor în fața acestui eveniment nemaiauzit:

- De unde îmi este dat ca Mama Domnului meu să *vină* la mine? (evanghelia)

Maica Domnului, de fapt, nu este singură. A purtat pe Fiul („rodul trupului”), care vrea să întâlnească pe om, care intră în casa omului, cu concursul Mamei (arca alianței, în care Dumnezeu actualizează prezența sa).

Vocea verbului „a nu împiedica”

Această „intrare”, totuși, nu are nimic spectaculos, nu are loc pe o culme plină de măreție.

Tema micimii revine cu o deosebită insistență în textele lecturilor.

Este micimea de la Betleem, subliniată de Mihea.

Este micimea Mariei din Nazaret, asupra căreia Dumnezeu a fixat ochii („a privit la smerenia slujitoarei sale”).

Maria este mare, ba mai mult este „binecuvântată între femei”, nu conform parametrilor măririi umane, ci pentru credința ei („fericită cea care a crezut în împlinirea cuvintelor Domnului”).

În sfârșit este micimea „sânului” unei femei care conține misterul „de neconținut”.

O icoană care îmi este deosebit de dragă este aceea a „Madonei semnului” (care face referire la profeția lui Isaia 7, 10-14). Dar acea icoană este numită, semnificativ, „*Platitera”,* mai vastă decât cerurile, Femeia care a purtat în sânul ei pe Cel pe care cerurile nu-l pot cuprinde.

Spiritul Crăciunului nu se poate rupe de această culme necesară de micime, decât prin credință.

Intrarea („eu vin”) lui Cristos în lume are loc într-un context de modestie, nu strălucitoare.

Și întâlnirea cu El se poate realiza numai într-o tonalitate umilă, sustrasă de grandoarea exterioară.

Și putem fi – ca Mama – purtători de Cristos, numai dacă reușim să devenim mici, dacă mergem pe calea umilinței.

„Slujitorul” nu se înalță, ci îl înalță pe Domnul.

„Cel mic” nu are pretenția de a avea o atitudine de grandoare, ci își află bucuria în „a-l face mare” (sau de a-l *preamări)* pe Domnul.

Când ne dăm aere de oameni importanți, devenim automat neînsemnați pe planul credinței și a răspândirii ei.

Atunci când vrem să ne impunem tuturor atenția, ne condamnăm să fim neglijați.

Dacă ne credem indispensabili, protagoniști de neînlocuit pentru mântuirea lumii, devenim perfect inutili, și chiar dăunători.

Cu cât facem mai multă gălăgie, cu atât nu suntem ascultați.

În mod paradoxal, „eu vin” al lui Isus se realizează dacă ne retragem (un pic) la o parte.

Vocea verbului „a nu împiedica”.

Transparența – tipică a Mariei din Nazaret – este o chestiune de spoliere, de sustragere, nu de decorare sau spoială.

Sânul…

Dar aș vrea să mă opresc asupra cuvântului „sân”, care revine de trei ori în relatarea evanghelică.

Este o invitație la concretul, la realismul întrupării.

Chiar și autorul scrisorii către Evrei folosește o expresie forte. Cristos spune: „… mi-ai dăruit un *trup”.* Și sfințirea noastră este datorată „de oferirea *trupului* lui Isus Cristos, făcută o dată pentru totdeauna”.

Cuiva, un pic mofturos, nu-i place formula „rodul trupului tău” care se recită în Ave Maria. Nu ar fi foarte elegant. Cine nu preferă „sânul” poate modifica fraza astfel: „Și binecuvântat este Isus, fiul tău”; sau cu altă variantă: „și Isus, pruncul tău, este binecuvântat”.

Multora le repugnă ideea că Isus, Fiul lui Dumnezeu, a devenit rodul trupului unei femei care se numește Maria. Îi supără accentuarea realismului fizic al maternității Maicii Domnului („fructus ventris tui”)

Aici, însă, nu este vorba despre o idee, ci de o realitate. Nu este o chestiune de eleganță, ci de seriozitate, de realismul întrupării.

„Dumnezeu a intrat în marele proces al fecundității biologice” (J.Laurenceau).

Timp de nouă luni Maria a păzit Cuvântul făcut trup în sânul ei, l-a simțit și „văzut” crescând, i-a simțit mișcările, l-a hrănit cu trupul ei, ia transmis propriul ei sânge.

Să nu spiritualizăm prea mult „rodul” Mariei, cu riscul de a-l face artificial.

Acel rod minunat a fost dăruit, desigur, de acțiunea Duhului Sfânt. Dar este legat și de carne, de sânge, de materie. A avut nevoie, tocmai, de sânul unei femei.

Maria știe bine că nu a primit Cuvântul în sufletul ei. Ci în trupul ei, în sânul ei de femeie.

Unele mofturi în privința realității naturale nu sunt un semn de maturitate spirituală. Este, nici mai mult nici mai puțin, o refuzare a întrupării. Frica omului.

Rodul mântuirii nu apare ca o stea pe cer. Alege calea cea mai… naturală și vitală pentru a crește și a se dezvolta. Și se face, pentru a zice așa, vizibil, înainte de toate prin rotunjirea unui sân.

Nouă luni nu sunt un număr simbolic.

Este timpul necesar pentru a „naște” un fiu.

Fiul lui Dumnezeu, înainte de a vedea lumina pe pământ, trăiește, ca orice fiu de om, împreună cu mama sa, cele nouă luni „naturale” de așteptare.

Mântuirea este lucrul cel mai urgent. Dar Dumnezeu nu anulează cele nouă luni indispensabile formării rodului.

…rodul

Un eremit antic, care a trăit în deșert, punea autenticitatea (sau adevărul) în această simplă alternativă: „Pustnicul, sau este purtător de Dumnezeu (teofor), sau este purtător de veșminte monahale”.

Și autenticitatea, sau adevăratul creștin nu poate fugi de această dilemă provocatoare.

Creștinul, sau este purtător de Dumnezeu, sau este purtătorul unui nume gol, înveliș fără conținut, coajă fără substanță vitală.

Madona nu trădează așteptările pentru că așează în sânul ei „rodul”.

Fructul sugerează ceva de gustat, ceva cu care ne alimentăm, ceva care face să trăim.

Rodul se naște din viață, este manifestarea vieții, și este destinat să mențină viața, este în slujba vieții.

Nu există rod fără viață.

Și nu poate fi viață fără rod.

Dumnezeu nu este o doctrină, o idee, o teorie. Și nici măcar o morală.

Este un „rod” destinat foamei lumii.

Dumnezeu nu este Cineva care împarte ordine, și te pedepsește dacă nu te conformezi lor.

Este Cineva care te face să trăiești.

Un creștin nu se poate înșela că poartă pe Cristos altora cu creerul sau cu gura.

Cristos este „rodul sânului”. Conivență cu viața. Iradiere de viață.

Numai întrucât este „generat” de viață, rodul întâlnirii dintre trup și Spirit, poate fi mâncare și lumină pentru oameni. „Și viața era lumina oamenilor” (Io. 1,4).

Mulți creștini se înșeală că este suficient de a vorbi despre Dumnezeu, explicându-l, discutând despre el, apărându-i drepturile, aducând dovezi ale existenței sale, vorbind despre voința sa (descoperită cine știe cum…).

Ea, Mama, este mulțumită să-l poarte și să-l ofere ca „rod al trupului ei”.

Când se pune pe masă un fruct (rod), și fructul este acolo sub privirea tuturor, de luat și de mâncat, atunci cuvintele, explicațiile rămân inutile. Maria, după ce ne-a dăruit rodul, nu mai are nevoie să vorbească.

Rodnicia este cuvânt. Lumina este cuvânt. Viața este mesaj.

Atunci când sânul este steril, se remediază cu vorbării.

Când persoana este goală, recurge la gălăgie.

Când suntem incapabili de a celebra viața, de a-i aprinde scânteia, ne dăm în spectacol.

Nu este nevoie să confundăm durerile nașterii cu plângerile celor neputincioși să dea viață.

Dumnezeu nu ajunge la inima oamenilor prin vocea ta antrenată de gargarisme religioase.

Rămâne pentru totdeauna o posibilitate nemaiauzită.

A-l purta pe Dumnezeu lumii ca „rod”, sau cel puțin ca sămânță.

Ceva ce are cineva înăuntrul său produce o vibrație în partea cea mai intimă a altuia.

Acea vibrație nu este o „dovadă”. Ceva mai mult. Un indiciu, o bănuială, o urmă a lui Dumnezeu. Care poate provoca, în zona cea mai secretă a omului, o dorință, o nostalgie…

Omul din timpul nostru, otrăvit cu atâtea fructe oprite, păstrează, în profunditatea ființei sale, ca amintirea unui fruct care asigură viața.

O singură propunere: să nu ne îndepărtăm de viață

Să ne întoarcem la tema inițială.

La „eu vin” al lui Cristos trebuie să corespundă un răspuns din partea omului.

Este o dublă mișcare. Dumnezeu se mișcă în direcția omului. Și omul se mișcă spre Dumnezeu.

A aștepta, în această perspectivă, înseamnă „a se așterne la drum” pentru a primi.

Mișcarea din partea omului este numită, în prima lectură, „întoarcere”.

Și, în psalmul responzorial, se formulează și o propunere precisă: „Nu ne vom îndepărta de tine”.

Omul descoperă, în final, că Dumnezeu ne „face să trăim”.

Și că a ne îndepărta de El înseamnă a pierde contactul cu viața.

Crăciunul

CINEVA ACOLO ÎN FUNDUL BISERICII

Isaia 62, 1-5
Tit 2, 11-14
Luca 2, 1-14

Un recensământ încurajator?

Relatarea Nașterii Domnului începe cu „recensământul întregii țări” ordonat de împăratul Cezar August.

Astăzi, chiar fără a vrea, oricare preot are posibilitatea de a face recensământul celor care frecventează biserica sa.

Îi este suficientă o privire rapidă de recunoaștere pentru a descoperi prezențe neobișnuite, surprinzătoare, chiar improbabile.

Și nu știe dacă este cazul să se bucure pe seama acelora care se întorc (cel puțin cu această ocazie) sau să simtă necaz pentru acele apariții cu totul ocazionale, fugitive, și suspecte.

Este inutil de a-și face iluzii: „îmbulzeala”, cu proxima ocazie normală, va lăsa spații goale vizibile și dezolante.

Este cazul de a accentua pateticul sau mustrarea? A apela la sentimente sau a sublinia cu duritate cerințele credinței? Să măgulească publicul neașteptat cu o predică mieroasă: „îmi place pentru că ați venit așa de mulți”, sau să-l întâmpine cu o zguduitură aspră astfel: „consider onest ca fiecare să se întrebe cinstit asupra motivelor care v-au făcut să pășiți pragul bisericii”?

A legăna conștiința cu obișnuita predică monotonă („este greu să ne sustragem de fascinația Crăciunului, de sugestia Pruncului care zace pe paie în peștera de la Betleem”) sau să încercăm să o trezim fără multe complimente cum face sfântul Paul: este vorba „de a renega impietatea și dorințele lumești” și să începem „să trăim cu sobrietate, dreptate și pietate în această lume”.

Am auzit eu însumi, anul trecut, un client care a venit să plătească o liturghie pentru miezul nopții, protestând la ieșire:

- Pentru odată ce intri în biserică, ești constrâns să devii ținta fără apărare a unei avalanșe de mustrări cum nici pentru copii nu se face… Poți să-i înțelegi pe acești preoți! Nu sunt niciodată mulțumiți. Dacă ești absent, bombănesc. Dacă ești în biserică, se plâng…

A apărea și a dispărea

Da, problema este tocmai a acelora care „pășesc” în biserică în ziua de Crăciun.

Să încercăm să caracterizăm pe unul, să-l scoatem la lumină din colțul unde s-a ascuns. Între cel curios și plictisit, cel jenat și cel distrat. Însuși locul pe care și l-a ales trădează dorința de a participa, ca totdeauna, ca toți, dar fără să se expună. Mai mult o concesie făcută religiei, decât o expresie a credinței. Un „a fi prezent” fără ca totuși „să rămână”. A apărea și a dispărea în același timp.

În lista numeroaselor îndatoriri de Crăciun, este și această datorie de a se achita plătind prețul cel mai modest posibil.

Păstorul, de acum prevenit, nu se lasă dus în eroare. Știe foarte bine că aceea nu este o oiță întoarsă în mod minunat la staul, ci o oiță leneșă, venită să arunce o privire, pentru ca apoi să se întoarcă la vagabondarea la distanță de siguranța datoriilor creștine și de responsabilitățile comunității.

Ziua morților la cimitir. Vizita de circumstanță la o rudă în vârstă la azil, sau la un amic în spital, sau la o vecină la maternitate. Și trei sferturi de oră acordate Crăciunului la cine știe cine sau la cine știe ce (un amestec de conștiință religioasă, obișnuită, convenție, nostalgie, poate si unele remușcări slabe).

Curajul de a vorbi surzilor

Totuși preotul trebuie să găsească forța de a vorbi și acelui clandestin ascuns în nișă în fundul bisericii.

A adresa mesajul îngerilor către cel prezent-absent, plin de bunăvoință-dezgustat, căit-distrat.

A repeta relatarea faptului care începe cu recensământul lui Cezar August acelui credincios care nu-și îndeplinește obligațiile, celui care își împlinește obligațiile, celui care participă abulic, celui vigilent-distrat.

Desigur, ne trebuie o doză importantă de curaj pentru a spera,în ciuda aerului decepționat pe un chip de circumstanță, ca una din cuvintele antice și luminoase să-l atingă, să se insinuie într-o fisură a acelei blindări bine păzite: întrupare, mântuire, eliberare, ceruri sfâșiate, pace pe pământ, „Dumnezeu este cu noi"…

Trebuie atinsă esența convingerilor profunde și o răbdare infinită pentru a declara: „Este o chestiune care te privește și pe tine", „El a venit și pentru tine", „Trebuie să-i faci loc în viața ta… nu poți continua să-l ții la margine", „Încearcă cel puțin să-i deschizi ușa", „Bagă de seamă că Nașterea Domnului este mult mai bună și foarte diferită decât presupui", „Nu te înșela că faci o bună afacere".

Riscul este acela de a provoca un căscat, care este mai rău decât refuzul explicit.

Un suflet inutil

Poate este cazul să ștergem praful de pe una din paginile alarmante ale lui G. Bernanos (*Revoluție și libertate):*

„Cea mai mare parte a oamenilor implică în viață numai o mică parte, o parte ridicol de minusculă din existența lor, ca acei avari bogați care un timp mureau pentru că cheltuiau numai utilul din cele utile lor. Un sfânt nu trăiește din utilul foloaselor sale și nici nu trăiește numai din foloasele sale, trăiește din capitalul său, angajează tot sufletul său.

Angajarea propriului suflet! Trebuie spus cu spaimă că nenumărați oameni se nasc, trăiesc și mor fără a fi niciodată serviți de sufletul lor, decât poate spre a-l ofensa pe Dumnezeu. Nimeni nu poate să se înșele de a recunoaște cine sunt acești nefericiți. Și nu putem și noi să aparținem oarecum la această specie? Condamnarea nu va consta poate în a descoperi prea târziu, prea târziu, după moarte, că am avut un suflet absolut inutil, încă împărțit cu grijă în patru și deteriorat ca anumite mătăsuri prețioase, prin lipsa de folosire?"

Desigur. Ar fi un miracol dacă chiriașul neobișnuit din colțul din fundul bisericii și-ar da seama că de Crăciun nu se pune problema de a expune haina elegantă, ci să îmbrace… sufletul, trăgându-l afară din dulapul cu lucruri inutile și uitate, unde a fost exilat.

Mototolit, încrețit, destrămat, cu semne evidente de pârjolire, dar totdeauna capabil de a primi o baie de lumină.

Ce minune dacă un asemenea om ar fi înfiorat de suspiciunea că un oarecare Isus a coborât să ne salveze de o existență inutilă, neînsemnată, de ne-oameni, să ne elibereze de pericolul unui suflet nefolosit.

Că El a „coborât" din cer pentru ca noi, deși rămânând pe pământ, să ne îndreptăm în direcția cerului.

Întrebarea fumdamentală „de ce Dumnezeu a venit pe pământ?" trebuie să se întâlnească cu o altă întrebare: „și tu ce faci pe pământ?".

Împăratul, în recensământul său, are nevoie să pună împreună numere.

Dumnezeu nu se preocupă de cifre. Îl interesează să confirme cine este dispus de a trăi ca om, cu complicitatea unui Dumnezeu care se face om, devine „carne".

El nu se mulțumește ca cineva să meargă să „înregistreze propriul nume. Cere ca să i se facă loc. Așteaptă pe aceia care intenționează să „elibereze" propriul suflet, să-l scuture de praf și mucegai, să-l lase să se destindă, să se înalțe, să se elibereze, să zboare, să-i permită să fie cuprins de lumină (Is 9,1).

Sufletul se pierde aici jos, când nu suportă să se implice în acțiuni care nu sunt meschine.

În sfârșit, sărbătoarea Crăciunului, chiar dacă de mulți este interpretată conform unui rol știut, scontat, poate fi ocazia

pentru *„a semăna pe neașteptate”* într-o breșă ne supraveghiată.

Cine știe că ocupantul furișat în nișa din fundul bisericii nu-și va da seama, poate cu un fior de frică, că și el este „căutat” (Is 62, 12). Căutat pentru a fi iubit, și chiar pentru a fi înrolat în vederea unor „fapte bune” (Tit 2, 14).

Se poate să-și dea seama, după ce preotul i-a dat drumul cu cuvintele rituale „mergeți în pace”, că el s-a distrat un moment și i-a ajuns acel moment de neatenție pentru a lua pacea „sa”.

Și acum nu se mai știe dacă acela care a pierdut în biserică fie pacea, sau dacă pacea nu este, din întâmplare, altceva.

Ar fi suficient ca acel dubiu plictisitor să-l facă să străbată un „Crăciun fericit”.

Sfânta Familie

DREPTUL DE „A IEȘI” ȘI DATORIA DE A „REINTRA”

Sirecide 3, 2-6. 12-14
Coloseni 3, 12-21
Luca 2, 41-52

Dreptul de a se numi tată

Va fi oportun să pornim de la Iosif. Aceasta trebuie să fi fost pentru el o fâșie de lumină senină, un moment de satisfacție intimă. Putem chiar să credem că a tras un profund suspin de mângâiere.

Nu, numai pentru că la sfârșitul căutărilor obositoare, l-a găsit pe fiul. Dar și pentru că el a redobândit un titlu care îi aparținea de drept.

Acele cuvinte ale Mariei nu le va mai uita niciodată: „*Tatăl tăi* și eu…” Era un fel de consacrare oficială. Soția sa proclama chiar acolo, în Templu, lucrul cel mai frumos: „*tatăl tău”*. Tată în înțelesul deplin al cuvântului, chiar dacă el nu a dat naștere acelui fiu.

Tată și gata. Nu „tată presupus”, conform acelei brutale formule care, inacceptabilă din punct de vedere rigoros teologic, sună un pic ironic, și totuși lasă descoperită o parte consistentă – și care parte! – a realității.

Este „recunoașterea”, pe buzele Mariei, a paternității lui Iosif. Legitimarea totală a titlului de „tată”, fără adjective, fără precizări reductive.

Necinstește pe tatăl?

„Domnul vrea ca tatăl să fie cinstit de fii” (prima lectură). Nu văd cum fraza din Siracide poate fi tradusă cu un implorabil: „necinstește pe tatăl” sau „ignoră pe tatăl”.

Sunt de acord asupra faptului că lecturile de astăzi se referă la o oarecare concepție a familiei de tip patriarhal și calcă pe schemele unei instituții bazate pe principii care erau înscrise deja într-o tradiție

anterioară creștinismului. Că acele precepte – nu constituie „specificul creștin”.

Mă gândesc, totuși, că este greu de demonstrat că substanța, spiritul, valorile esențiale (dincolo de formule și formulări) nu mai pot fi propuse pentru lumea de astăzi, bineînțeles după ce le-am tradus cum trebuie într-un context cultural și social diferit.

Așa cum mi se pare să fie cel puțin hazardat să susținem că acele calități indicate de Paul în a doua lectură – mila, bunătatea, blândețea, răbdarea, suportarea, iertarea – să nu mai fie adaptate pentru construirea unui climat familial în societatea actuală.

„A domina” fără „a evada”

Desigur este posibil, ba chiar necesar, a domina orizonturile care depășesc cele ale casei.

Este permis, și chiar obligatoriu, a nu se lăsa închiși de preocupări, interese prea particulare.

Este nevoie „să ieși” din cercul sufocant al unei căutări a bunăstării, a comodităților și a siguranței familiale.

Dar libertatea de „a ieși” implică și datoria de a „reintra”.

Isus însuși, deși a rupt cu hotărâre schemele apartenenței la clanul familiar, la trib, la sat, a reintrat în spațiul familial: „… A plecat deci cu ei și s-a întors la Nazaret și le era supus lor”.

Aici poate, aici trebuie „să se ocupe de cele ale Tatălui”, adică ale tuturor oamenilor, depășind granițele înguste ale familiei, ascultând de o chemare de a fi fidel unei misiuni fără a trebui să suporte opreliști și vetouri din partea instituției părintești.

Dar „a depăși” nu înseamnă în mod necesar „a se împotrivi”.

„Grija față de alții” nu îl dispensează pe creștin de a-i face părtași și pe alții, a împărtăși experiențele, sau cel puțin să comunice.

Familia ar trebui să fie întărită, nu slăbită, de cel care frecventează teritorii diferite.

Trăirea solidarității universale, dăruindu-se altora, nu autorizează pe nimeni să „nege” pe cei din familia proprie. Isus a denunțat ipocrizia acelei practici a *qorban-ului,* prin care se pretindea că se aduce o jertfă sfântă „susträgându-se” de la datoriile de asistență și de întreținere a părinților.

Aș spune, mai mult: obligațiile „externe” sunt autentice când produc o mărire a iubirii și fidelității „interne”.

Cu câtva timp în urmă am compus o rugăciune în cheie ușor ironică, care denunța echivocul din anumite situații – mai frecvente astăzi – care sunt dezechilibrate în privința perspectivei pe care am schițat-o mai sus.

Îmi permit s-o reproduc aici, chiar dacă personajele pot să fie evident… înlocuite.

Aș vrea să mă înscriu în lumea a treia

„Cine știe dacă există într-o oarecare parte un oficiu, cel puțin parohial, ca să accepte înscrierea mea pentru „lumea a treia”.

Eu sunt un soț, un tată, care visează să intre să facă parte din „lumea a treia”, să fie promovat în categoria „ultimilor”, să fie primit printre cetele de „marginalizați”.

Lumea de care aparțin, de fapt, nu știu chiar s-o definesc, poate că încă nu s-a descoperit, totuși mi s-a recunoscut numai dreptul de a mă aranja singur.

Mă explic. Fiii, în afară că studiază (strălucit), se ocupă de problemele lumii a treia, de handicapați, drogați, emigranți, șomeri, bărboși, de cei care refuză serviciul militar, de o leprozerie – mi se pare – în Burundi (spun „mi se pare” pentru că nu primesc informații directe).

Luptă pentru pace, se bat pentru dreptate, fac politică, se înflăcărează pentru ecologie, desfășoară manifestații pentru o sumedenie de cauze.

Nimic de zis, asta ar mai lipsi: dacă la acea vârstă nu și-ar deschide ochii dincolo de fereastra casei, nu s-ar fi îndepărtat din umbra clopotniței, nu ar fi privit în față realitățile cele mai dramatice ale timpului nostru, ar trebui să mă îndoiesc de inteligența lor și să fiu alarmat de funcționarea inimii lor.

Totuși, nu cred că pretind prea mult dacă exprim dorința ca să mă privească în față, uneori, și pe mine; să-mi adreseze, uneori, un salut nu prea leneș și obligatoriu; și să mă antreneze, uneori, în discuțiile lor.

Soția mea, apoi, face parte dintr-un număr imprecis – și imprecizabil – de asociații, mișcări, grupe; intră în toate inițiativele parohiei; se

dedică celor din „vârsta a treia” (unicul care este încă numit „bătrân” în casă, sunt eu; dar cu anii sper să beneficiez și eu din fericire de „vârsta a treia”…), de fetele mame – și de acelea care nu vor să fie – celor alcoolici pe cale de a renunța, de cei ieșiți din închisoare, de perechile care se află în dificultate, de preoții în vârstă și fără servitoare, de preoții tineri aflați în criză, de surorile neînțelese de superioarele lor.

Firește și ea se ocupă de „lumea a treia”, chiar dacă mă îndoiesc că este la fel ca fiii: în orizontul ei nesfârșit este un spital – mi se pare – în Tanzania, o maternitate – mi se pare – în Amazonia, un dispensar – mi se pare – în Africa Centrală, o misiune – mi se pare – în Mali, o școală – mi se pare – în Columbia, un experiment de voluntariat – mi se pare – în Brazilia.

Doamne, avertizează-mă dacă greșesc, dar am impresia că nu am consimțit să fim „creștini angajați” numai în deplasare, și distrați și grăbiți în casă.

Câtă bunătate, răbdare, înțelegere, delicatețe, nu sunt produse numai „pentru export”.

Nu este corect să iradiem afară lumina și casa să rămână în ceață.

Nu este prea evanghelic de a-i apropia pe cei de departe și a nu adresa aproape nici un cuvânt soțului legitim, sau de a răspunde monosilabic, ceea ce indică o plictiseală evidentă.

Doamne, nu ai putea să sugerezi soției mele, cel puțin prin mijlocirea discretă a unuia din numeroșii preoți pe care îi frecventează pentru scopuri mai nobile – spun fără ironie –, că este drept, obligatoriu, urgent să aibă la inimă problemele celor săraci, dar ar fi cazul să nu uite că are un soț cu multe obligații, dar și cu câteva drepturi?

Este frumos „să ieși” din confortul domestic-burghez, dar uneori ar fi cazul să regăsești și ușa casei și să te ocupi (cel puțin un pic) de cei care sunt înăuntru.

Este înălțător să străbați orizonturi nemărginite, dar pe cât posibil fără a exclude familia.

Este îmbucurător să o faci pe eroul în misiuni speciale, dar și fidelitatea modestă față de îndatoririle obișnuite are valoarea sa și o utilitate neîndoielnică.

Este indispensabil de a fi „deschiși”, dar nu este obligatoriu de a ne închide în indiferență în fața acelora care stau alături.

Doamne, fă ca soția mea să observe că o fărâmă de „lumea a treia”, o minusculă „zonă de marginalizare”, s-a produs în interiorul casei sale și până acum nici unul nu se ocupă de ea (sau este nevoie de înființarea unei asociații speciale care să se ocupe de această cauză nelipsită de dispreț?).

Doamne, să fie clar că nu am nimic împotriva soției mele, ba mai mult sunt fericit și mândru pentru tot ceea ce face cu atâta generozitate și sacrificiu.

Aș vrea numai să nu uite o frază pe care trebuie s-o fi citit într-o parte din Biblie: „…fără a neglija pe cei de un sânge cu tine”.

Nu pretind desigur ca soția mea „să înceapă” de la mine, dar m-aș mulțumi ca activitatea ei neobosită – un pic prea frenetică în felul meu de a vedea – „să se sfârșească” la mine, fără să o întrerupă pe prima.

Cer în mod formal înscrierea în „lumea a treia” – aceea a soției și a fiilor mei – dar precizez că mie îmi ajung firimiturile”.

1 ianuarie – Maria Mama lui Dumnezeu

PENTRU A PRINDE ÎNȚELESUL

Numeri 6, 22-27
Galateni 4, 4-7
Luca 2, 16-21

Declarație de război pentru anul nou?

Pare că aerul , deja peticit din belșug din cauza sfâșierilor produse de zgomotul asurzitor zilnic, astăzi plăpânde reașezând cu osteneală cioburile zarvei îndrăcite a nopții.

Nu-mi place un anume mod dezordonat și aproape obsedat de a saluta prima zi a anului. Mai mult o primire fastuoasă și conștientă, mi se pare o declarație de război, sau chiar de-a dreptul începutul ostilităților.

Trosnetul petardelor pare că vrea să țină la distanță orice gând responsabil, orice propunere serioasă, orice voce chibzuită.

Și dopurile șampaniei care explodează trădează intenția de „a goli" de conținut această zi, ca și pe cele care vor veni.

Nu atât vinul care se revarsă, cât viața însăși care este aruncată, mânjită, golită. Mai mult decât de a-l gusta, se scurge cu lăcomie, se înghite cu frenezie.

„A pune la inimă"

Poate mă înșel, este numai problemă de gusturi…

Totuși nu pot să nu redau din nou, prin contrast, imaginea Protagonistei din această sărbătoare, pe latura liturgică: „Maria, din partea ei, păstra toate aceste lucruri meditându-le în inima ei" (evanghelia).

Să ne înțelegem. Atitudinea contemplativă a „Mamei lui Dumnezeu" nu se opune bucuriei. Totuși se opune la o veselie nebunească, sub semnul zăpăcelii și al frivolității.

Multe din cele care vor să fie sărbători, nu reprezintă decât caricaturile lor. Sunt distracții, în care bucuria înflorește numai la suprafața ființei, dar nu reușesc s-o pătrundă total.

„Viața sterilă dă naștere la pseudo-sărbători, care sunt oroare de gol sau fugă de realitate. Este vorba de amețire pentru a uita o existență vană" (J. Mateos).

Bucuria Madonei este manifestare a unei plinătăți interioare.

Mulți, dimpotrivă, caută să mascheze chipul cu zgomot. Și cu cât este golul mai mare, cu atât se face zgomot mai mare. Toba care răsună mai mult este aceea care are mai mult gol înăuntru.

Fericirea Mariei nu este epidermică, și nici la comandă, cu dată fixă, ci este determinată de faptul că ea păzește, ca o comoară prețioasă, *evenimentele* care umplu viața ei: „…păstra aceste lucruri". A păstra înseamnă a le pune în inimă, a le păstra în inimă, a le ține în inimă, a le strînge la piept, „a și le aminti" (amintirea lui Dumnezeu, a minunilor sale, a cuvântului său). Întocmai opusul disipării, împrăștierii, distracției.

Și apoi este un alt verb, „a medita", care derivă din cuvântul grec (*symballo),* care înseamnă literalmente a sta aproape, a compara, a confrunta.

Adică: Maria leagă, stabilește legături, recompune în formă unitară diferitele fragmente, „recitește" și reconstruiește evenimentele, le caută sensul, dimensiunea. Putem să mai spunem: le interpretează, le explică în lumina credinței. Le perforează crusta, adâncindu-se în substanță.

Este vorba despre o activitate sapiențială care angajează întreaga persoană (inima și mintea), presupune o atitudine de fond alcătuită din conștiință și uimire în fața manifestării divinului, care pe dată îi trezește perplexitate, neînțelegere.

Mi se pare că toate acestea se pot pune în relație cu începutul anului nou. Cel credincios este unul care „meditează", adică se preocupă cu descifrarea evenimentelor și a situațiilor existenței proprii, pentru a le clarifica semnificația, de a le da o justă explicație, de a găsi o soluție satisfăcătoare, de a descoperi un plan unitar, și de a imprima deci vieții sale o orientare precisă.

Dumnezeu nu ne urează „un an bun”, ci ne binecuvântează

Astăzi suntem chemați și să „mulțumim”, să lăudăm. Și motivele sunt diferite.

Întreaga noastră existență, fie personală fie colectivă, stă sub semnul binecuvântării divine, așa cum ne amintește textul minunat din prima lectură. Chipul lui Dumnezeu care strălucește asupra noastră este un chip prietenos, binevoitor, care ne garantează favoarea sa și protecția sa.

Domnul, printre numeroasele sale daruri, „ne dăruiește pacea”.

Numele său este imprimat ca un sigiliu asupra noastră, pentru că îi aparținem, suntem proprietatea sa prețioasă, pe care el o păzește cu gelozie.

Astfel noul an este cu siguranță „un an de har”, pentru că este pus sub semnul iubirii sale fidele.

Și apoi îl lăudăm pe Domnul din cauza Mariei care, prin maternitatea sa, a dăruit lumii pe Fiul lui Dumnezeu. Este semnificativ faptul că, opt zile după Crăciun, care celebrează nașterea lui Cristos, liturgia îndreaptă atenția noastră spre Mama, ne amintește de partea ei în realizarea planului mântuirii.

Sărbătoarea fiilor

Paul (a doua lectură) subliniază un alt motiv de bucurie și deci de recunoștință: „…sunteți fii”.

Însuși Spiritul ne sugerează, ba mai mult „strigă” în inimile noastre condiția noastră nouă cu acel cuvânt nemaiauzit: „Abba, Tată!”

Într-un alt text (*Rm* 8, 14-17), Paul mai precizează: „Toți cei… care sunt călăuziți de Duhul lui Dumnezeu, aceștia sunt fii ai lui Dumnezeu. Și voi nu ați primit un duh de sclavie pentru a cădea în frică, ci ați primit un duh de fii adoptivi prin care strigăm: „Abba, Tată!” Însuși Duhul dă mărturie duhului nostru că suntem fii ai lui Dumnezeu. Și dacă suntem fii, suntem și moștenitori, moștenitori ai lui Dumnezeu, împreună moștenitori cu Isus, dacă într-adevăr participăm la suferințele sale pentru a participa la gloria sa”.

Deci astăzi este sărbătoarea Mamei, dar este și sărbătoarea Fiilor (fii grație Fiului Mariei), care descoperă propria demnitate, libertate, și chiar propria responsabilitate.

Aceasta poate fi pusă pe drept în legătură cu „ziua mondială a păcii”

Fericiți cei care răspândesc pacea

Ar fi bine, în această privință, să repropunem o fericire evanghelică: „Fericiți cei care sunt făcători de pace, pentru că vor fi numiți fii ai lui Dumnezeu” (Mt 5,9).

Este semnificativă legătura dintre a fi făcători de pace și de a fi chemați fii ai lui Dumnezeu. Ca și cum datoria pentru pace să constituie o condiție esențială pentru „a merita” acel titlu.

Ar fi bine să precizăm. Fericirea nu privește, în mod generic, pe pacifiști, adică pe cei care, prin temperament sau de dragul de a trăi liniștiți, tind să evite contrastele, să evite conflictele, să nu aibă probleme cu nimeni, să stea departe de certuri, să ducă o existență liniștită. În sfârșit: să trăiască în sucul propriu (sau găoace) și să se mulțumească cu faptul că nu dau bătaie de cap nimănui; acesta este un program foarte redus.

Mi se pare foarte expresivă traducerea „Bibliei în limba curentă”: „Fericiți cei care răspândesc pacea: Dumnezeu îi va primi ca pe fiii săi”.

Este necesar nu atât să ai un caracter pacific, supus, ci pasiune pentru pace. Și a pune toată angajarea proprie în slujba păcii, făcând opere de împăcare, aducând iertarea, restabilind unitatea, manifestând blândețe, non-violență (chiar și verbală), mărinimie, toleranță, comprehensiune, umilință…

Nu este vorba, evident, de o atitudine pasivă, de renunțare, de slăbiciune.

Este fericit cel care „face” pacea, cine este constructor de pace, cine se compromite și luptă pentru pace, nu cine murmură sau strigă „pace” și apoi se refugiază în propria pace privată.

Aș vrea să citez o frază din Noul Testament: „Rodul dreptății este semănat în pace pentru cei care fac pace” (Iac. 3,18).

Textul citat încheie capitolul 3 din scrisoarea lui Iacob, în care sunt denunțate păcatele limbii și abuzurile în vorbire.

Limba este o armă ucigătoare, cu un potențial de foc-venin de origine demonică sau infernală, în stare de a amenința pacea, de a mânji relațiile umane, de a despărți comunitatea.

Manifestările sale sunt variate și toate cu efecte devastatoare: răutatea, acrimea, sectarismul, fanatismul agresiv, gâlcevile, suspiciunile.

Notează pe drept Renzo Petraglio: „Cei care construiesc pacea merg împotriva curentului. Ei seamănă rodul dreptății. Cu alți termeni: seamănă germenele din care poate să se nască o viață corectă și dreaptă, plăcută lui Dumnezeu”

… Vor fi numiți nebuni

„…Vor fi numiți fii ai lui Dumnezeu (sau primiți ca fii ai lui Dumnezeu)”

Dar, în același timp, mulți îi vor considera naivi, utopici, clasificați printre proști, ajungînd să fie învinuiți că fac jocul dușmanilor. Vor primi întâmpinarea care este rezervată celor nebuni.

Nu are importanță. Acel titlu de „fii ai lui Dumnezeu” nu-l va putea lua nimeni.

Fratele Francisc amintește în Testamentul său: „Domnul mi-a descoperit salutul pe care noi trebuie să-l spunem: „Domnul să vă dea pacea”.

Chiar și el a fost considerat și primit de unii oameni ca nebun.

Și totuși nu a încetat niciodată să-și julească picioarele pe toate drumurile ca să ducă acel salut și să răspândească pacea.

Francisc amintește tuturor că adevărata pace este un dar („Domnul mi-a descoperit salutul… Domnul să *vă dea* pacea…”).

Și ne asigură că dușmanii sunt învinși numai cu „declarații de pace”.

Epifania Domnului

A LĂRGI IESLEA

Isaia 60, 1-6
Efeseni 3, 2-3.5-6
Matei 2, 1-12

Câte drumuri?

Este necesar să lărgim ieslea. Pe cât de mare, se descoperă îndată insuficientă. Trebuie făcut loc la oaspeți noi, neprevăzuți și celor, neașteptați, care mai sosesc de cine știe unde.

Ceea ce s-a întâmplat la Betleem nu este un eveniment pentru puțini intimi. Cercul familiar al păstorilor și al altor personaje tradiționale trebuie să se rupă și lăsat să treacă o procesiune neîntreruptă de străini.

Nu. Nu este suficient să-i sistematizăm pe așa-zișii Regi Magi cu costumele lor pitorești, cu servitorii exotici, cu cămilele și cu poverile prețioase.

Chiar acești indivizi misterioși, protagoniștii unei aventuri extraordinare, schițată în linii mari în fragmentul evanghelic (fie chiar construită imitând un gen literar de tip midrașic), și îmbogățită de o viguroasă împodobire legendară, ne avertizează că trebuie să scrutăm orizontul îndepărtat, să observăm drumurile (mai ales cele care nu sunt semnalate pe hărțile oficiale) și să ne pregătim pentru întâlniri neprogramate.

Se realizează astfel profeția incredibilă a Psalmului 71: „Te vor adora, Doamne, toate popoarele pământului”.

Și cealaltă din al Treilea Isaia: „O mulțime de cămile vor năvăli, dromaderi din Madian și din Efa, toți vor veni din Saba, aducând aur și tămâie și proclamând gloria Domnului” (prima lectură).

Dar gratuit și universal

Paul (a doua lectură) numește acest fenomen tulburător cu un termen particular: *mister.* Acel mister pe care el l-a putut cunoaște exclusiv „prin revelație” și care împreună cu „sfinții apostoli și profeți”,îl aduce la cunoștință celor interesați, adică locuitorilor întregului pământ.

Epifania este desigur sărbătoarea manifestării acestui „mister”: mântuirea adusă de Isus nu cunoaște granițe, pentru că privește întreaga lume.

Acest dar „așezat într-o iesle”, într-un sat mic ca Betleemul, este gratuit și universal.

Nimeni nu poate să-l ia în stăpânire exclusivă, să țină la distanță pe alții sau, mai rău, să decidă cine sunt aceia care sunt vrednici și au hârtiile în regulă.

Jocul este în mâna Duhului. Și este un joc condus în totalitate, care depășește barierele noastre pretențioase. Regulile și desfășurarea și ezitările trec mult pe deasupra capetelor noastre și a calculelor noastre. Noi suntem chemați numai să fim uimiți și, pe cât posibil, să nu încurcăm.

Sfântul abate Elredo sublinia astfel caracterul sărbătorii: „Biserica începe astăzi să se nască printre păgâni, care au văzut acea stea și i-au cinstit semnificația”.

Și sfântul Leon (Serm. 1) îi arată consecințele: oriunde împărăția lui Dumnezeu trebuie să fie răspândită și stabilită, evanghelia predicată. Oriunde bolnavii trebuie să fie vindecați, minunile săvârșite. Dacă Cuvântul s-a întrupat într-un orășel îndepărtat, într-o familie modestă, nu a voit să limiteze în hotarele înguste ale casei părintești darurile venirii sale: a voit imediat să fie cunoscut de toți, el care a binevoit să se nască pentru toți.

„Oriunde” și „toți” sunt termenii care caracterizează cel mai bine această „sărbătoare a manifestării”. Sunt noile granițe care lărgesc nemăsurat perimetrul ieslei.

Creștinul, astăzi, este invitat să dilate spațiile: ale capului său, ale mentalității proprii, ale inimii sale. Să conteste orice sectarism, să alunge particularismele.

Epifania se celebrează „ieșind” din casă, sforțându-se de a vedea larg, depășind aria Ierusalimului, stabilind un contact cu cel diferit, vizitând pe cei străini.

Lumina locuiește în altă parte

În Orient Epifania era numită „*ta phota”,* sărbătoarea luminii.

Dar lumina, de acum, nu mai locuiește la Ierusalim, ca în viziunea lui Isaia.

„Înalță-te, îmbracă-te în lumină…” (prima lectură).

Astăzi, însă, Ierusalimul este adormit. Și are nevoie să fie trezit de căutători, de adoratori ai lui Dumnezeu veniți din depărtare. Aceștia nu găsesc lumina la Ierusalim. Găsesc agitație. Găsesc un rege care nu reușește să domine situația neprevăzută, și apare alarmat, înfricoșat (natural: când se dezlănțuie suflul universalului, puterea tremură).

Găsesc pe marii preoți, cărturarii, care se mulțumesc cu cărțile, documentele, declarațiile solemne, dar nu înțeleg „noul” care dă motiv la acele texte și, în același timp, nu-i descoperă insuficența, pentru că nu este o problemă de a cunoaște ci de a „merge să vezi”.

Cărturarii din toate timpurile, în slujba regelui, oferă răspunsuri sigure, definitive, cu convingerea de a închide gura și de a ținti picioarele celor care caută cu pasiune.

Dar cuvintele lor „prăfuite”, scoase din „texte” mai mult sau mai puțin sacre și nu din viață, te râcâie în gât. Îți sigilează ochii, în loc să-i deschidă asupra surprizelor lui Dumnezeu. Au puterea de a stinge scânteia de lumină care a fost aprinsă de „steaua” în inima ta, în loc s-o elibereze.

Cărturarii din toate timpurile și ai tuturor puternicilor posedă numai capacitatea lor și autoritatea de a spune ceva valid și drept în privința lui Cristos, și vor pretinde să impună tăcerea tuturor celorlalți. Dar trebuie să demonstreze pentru totdeauna că știu să spună, folosind altceva decât gura, limitându-se să repete.

Cărturarii se arată incapabili de a se mișca, înțepeniți cum sunt în știința lor care nu devine niciodată acțiune, gest profetic. Și nu reușesc să înțeleagă creaturile în mișcare, care riscă să treacă peste frontiere.

Cărturarii repetă o lecție, dar se demonstrează insensibili în fața cuvântului viu, inatacabili de foc.

Ce contrast cu atitudinea Magilor! Aceștia, deși erau înțelepți, nu ezită să pornească în căutare, să învețe, să descopere. Bagajul lor cultural nu-i împiedică, nu devine o armură de protecție. Dimpotrivă, îi face vulnerabili. Și este suficient un semn minuscul, o urmă luminoasă pe cer, care provoacă un freamăt înăuntru, pentru a-i pune în călătorie. Nu o pun la păstrare într-o bibliotecă, într-un șir de

codexuri. Oameni ai dorinței, nu depozitari de certitudini. Preocupați de a umple inimile, mai mult decât de a înmagazina noțiuni în creer. Ei nu au pretenția de a-ți arăta drumul (de fapt nu se întorc înapoi nici pentru a „relata" lui Irod, nici pentru a face pe ghizii pentru alții). Ceva mai bun: te îndeamnă să mergi.

Să înregistrăm două lecții pentru noi.

Prima. Cel „diferit", cel îndepărtat, nu este numai unul care trebuie respectat pentru convingerile sale, ci trebuie ascultat, pentru că poate fi purtătorul unui mesaj, al unei revelații.

A doua. Să punem în evidență mai ales revoluția geografică.

Nu mai este Ierusalimul centrul lumii.

Nu mai este Ierusalimul cetatea sfântă.

Centrul lumii este persoana lui Cristos.

Întregul pământ este „loc sfânt"

Sanctuarul este inima omului.

A adora

Așa cum notează G. Becquet, relatarea lui Matei pune în relief trei semne care pot caracteriza orice cale de căutare:

- un eveniment natural (steaua)
- confruntarea cu Scriptura
- Isus însuși.

Încă: la începutul și la sfârșitul relatării, găsim un drum. Drumul căutării, mai întâi. Și, după descoperire, un drum diferit (ne mai luminat de stea, ci de lumina primită de întâlnirea cu Isus). Aproape pentru a indica că trebuie să fim mereu în mers.

În fine. Două opriri se fac în itinerariul Magilor: la regele Irod, și la „regele Iudeilor".

În palatul lui Irod a fost o pauză care a permis să pună o întrebare. Dar care a slujit și pentru a împrăștia orice iluzie: rămânând acolo, ar fi pierdut timpul, lipsind de la întâlnirea decisivă. Pentru a atinge ținta, nu trebuie să se lase înșelați de miraje și aparențe, să nu se instaleze în bivuacuri provizorii, să nu dăruiască aurul unei contrafiguri, și să păstreze tămâia pentru Altcineva.

La Betleem, pauza devine un act de adorație: „și prosternându-se l-au adorat".

Să ne oprim o clipă să reflectăm asupra semnificației de adorare, care este recunoașterea măreției lui Dumnezeu și a micimii creaturii. Înțelesul transcendenței divine și a șubrezeniei omului. Descoperirea gloriei Domnului și a nimicului propriu.

În adorație omul, creatură slabă, limitată, atinge misterul lui Dumnezeu.

Nimicul intră în contact cu Totul.

Adorația proclamă, în tăcere (Magii nu spun nici un cuvânt la Betleem), Absolutul lui Dumnezeu.

Prin adorație punem pe balanță unica Realitate definitivă, care are greutate, valorează, contează, durează, și respingem ceea ce este ușor, inconsistent, gol, efemer.

Idolii, în fața lui Dumnezeu, în Biblie sunt considerați ca o „suflare".

Adorația, deci, eliberează pe om de toate sclaviile, îl imunizează față de toți idolii lumii (putere, succes, ban, sex), purifică inima sa de ocupanții abuzivi, făcându-l disponibil pentru Unicul Domn.

Inima omului – cum avertiza Bonhoeffer – a fost consacrată numai pentru o singură devoțiune totală.

Plinătatea exclude fie golul fie obstacolul.

Deci, adorația constituie un element de eliberare. Departe de a-l strivi, de a-l umili, dăruiește omului un titlu de noblețe, de grandoare, de demnitate.

În acest sens, Epifania, sărbătoarea luminilor, ne avertizează că este nevoie de a face drum larg, să aruncăm în spate unele lumini înșelătoare, unele personaje decorative și maeștri încrezuți, înainte de a ajunge la acea claritate care ne permite să îndoim genunchii în fața Unicului Domn.

Botezul lui Isus

ZIUA NAȘTERII

Isaia 42, 1-4.6-7
Fapte 10, 34-38
Luca 3, 15-16.21-22

Cufundare în popor

Două lucruri deosebite ies în relief în relatarea lui Luca în privința botezului lui Isus:

- prezența poporului
- Isus în rugăciune.

Primul element este subliniat de două ori: „… pentru că poporul era în așteptare, și toți se întrebau în inima lor… - „Când tot poporul a fost botezat și în timp ce Isus, a primit și el botezul…"

Prezența poporului nu are numai un rol decorativ, dar se înscrie în contextul întrupării.

Încă înainte de a se scufunda în apă, Isus se scufundă în popor. Este ceva diferit de „baia mulțimii" iubită și arătată de cei mari în civilizația noastră a spectacolului.

Isus se amestecă în mulțime, dispare în ea, se confundă în ea, se contopește în condiția umană, o împărtășește și primește exigența de purificare și mântuire.

Isus „trecu prin" popor, un popor păcătos, pentru a-i capta căutările unui sens pentru viață, dorința stringentă de o schimbare, aspirația după ceva radical nou. Drumul său, deci, se identifică cu drumul tuturor.

După această „traversare" prin mijlocul mulțimii, după această „scufundare" în popor, și apoi în apă, Isus se cufundă în rugăciune. Ca și cum a deschis o breșă în direcția cerului, pentru a face posibilă intervenția și acțiunea Duhului.

Ca o clepsidră…

Și este un alt aspect semnificativ în scena botezului lui Isus. Îl ilustrează un acut comentator, G. Becquet, pe care îl redau cu plăcere prin aceste considerații.

Nu este vorba numai de acel popor particular.

Este istoria umanității întregi care se concentrează și se coagulează în persoana lui Isus. Întreaga omenire, de la Adam încoace, „trece" prin persoana sa (ca prin gâtuitura centrală a unei clepsidre), pentru a apare într-un timp nou, pentru a fi transformată radical, pentru a primi o nouă viață care vine de la Dumnezeu și este transmisă de Isus.

Și este chiar în momentul în care totul se concentrează în El, că „cerul se deschide", și intră în acțiune Protagonistul (Duhul) care schimbă istoria lumii.

Botezul lui Isus devine astfel ora nașterii a unei omeniri noi, re-făcută, re-creată.

Și nu este fără semnificație că Luca așează precis după botez genealogia lui Isus, care dimpotrivă deschide evanghelia lui Matei.

Deci, avem o mișcare de „concentrare" a omenirii, care intreprinde un exod, un drum de convertire, spre persoana lui Cristos.

Botezul reprezintă momentul „trecerii" decisive.

Isus este această trecere: a omenirii „ieșite" din Adam, la acea „ieșire" a lui Dumnezeu.

Rugăciunea nu este un detaliu neglijabil

Luca, însă, nu subliniază numai aspectul „comunitar" al botezului lui Cristos, care se confundă cu ceilalți pentru a primi botezul de convertire. Care, ca altundeva în evanghelia sa, este prezentat Isus care se roagă. Un mod particular al lui Luca pentru a pune în relief comuniunea lui Isus cu Tatăl în raport cu misiunea sa, și cu Duhul care animă această misiune.

Nu poate exista misiune fără Duh. Și nu poate fi intervenție a Duhului fără rugăciune. Lucrul apare evident și în relatarea Rusaliilor (Fap. 1,14; 2, 1-13).

Se pare ca cineva, astăzi, să pretindă că rezolvă problema evanghelizării punând pe orbită, grație a unei operații financiare colosale, câțiva sateliți suplimentari, botezați cum se cuvine.

Mesajul nu se răspândește cu sateliți (fără a nega că și aceștia pot servi). Misiunea este posibilă numai de la Duh. Și aceasta se obține printr-o operație gratuită care se numește rugăciune. La această operație își pot da concursul lor și miliardarii (dacă e posibil fără prea multă publicitate).
Pentru ca să-și dea seama că nu este o chestiune de dolari ci de … genunchi.

Comunicarea dintre Tatăl și Fiul se actualizează prin Duhul („cerul s-a deschis și a coborât asupra lui Duhul Sfânt în chip de porumbel, și s-a auzit un glas din cer…").

Fără Duhul Sfânt și fără rugăciune, nu numai că cerul rămâne „închis", dar și oamenii rămân surzi.

Un Fiu care nu strigă

Botezul reprezintă și momentul investiturii oficiale a lui Isus din partea Tatălui: „Tu ești Fiul meu preaiubit, în tine mi-am pus toată plăcerea".

„Vocea" redă expresiile din Isaia (prima lectură), care prezintă figura purtătorului de cuvânt al lui Jahweh.

Este de remarcat cum în Isaia „slujitorul" este indicat la persoana a treia: „Iată slujitorul meu pe care eu îl susțin". În relatarea lui Luca, dimpotrivă, iese în relief figura unui „fiu" care este interpelat la persoana a doua: „Tu ești Fiul meu preaiubit, în tine mi-am pus toată plăcerea".

Rămân totuși fundamentale trăsăturile care caracterizează figura purtătorului de cuvânt:

„Nu va striga, nici nu va ridica tonul,
nu va face auzită în piață vocea sa.
Mucul care fumegă nu-l va stinge".

În sfârșit este unul care fuge de piață (ceea ce nu vrea să spună clar că fuge de oameni), nu face mari discursuri, evită disputele și gălăgia. Nu caută o popularitate facilă, nu stârnește aplauze (este dificil de a culege aplauze când „anunță dreptatea către oameni"; este suficient să aruncăm o privire asupra cutremurătorului și luminosului martirologiu contemporan al atâtor misionari în America Latină, în Africa, și în alte locuri de frontieră, pentru a ne da seama).

Este unul care se apropie cu delicatețe de cel slab, descoperind binele și adevărul care este în orice om.

Petru, în discursul către Corneliu (a doua lectură), rezumă astfel întreaga activitate și dimensiunea universală a Slujitorului-Fiu: „… a trecut făcând bine și vindecând". Și puțin înainte a afirmat că Isus a fost „consacrat în Duhul Sfânt și *putere"*. Puterea sa este manifestată ocupându-se de cei slabi.

În descrierea lui Isaia se întrevede în filigran figura lui Isus „blând și smerit cu inima" (Mt 11, 29).

Să ne înțelegem. Nu este imaginea unui Isus dulceag (rechizitoriile sale împotriva celor bogați puternici și ipocriți, atitudinea luată în privința negustorilor care infestau templul, îndepărtează orice dubiu în această privință).

Isus este puternic și, în același timp, blând, tandru, ne agresiv.

Atitudinile, pe cât pot să apară opuse, se împacă foarte bine.

Nu este slăbiciune fără forță.

Blândețea este o forță stăpânită.

A declara fericiți pe cei blânzi (Mt 5,5) nu înseamnă a beatifica inerția, pasivitatea, insipiditatea, stupiditatea, moliciunea.

Blândețea exclude duritatea, violența, mânia, nu vigoarea.

Cel blând posedă o forță liniștită, modestă, discretă, potolită, nu ostentativă.

Cel blând este puternic pentru sine, nu pentru spectatori.

Într-o epocă în care chiar mulți creștini par să fie cuceriți de fascinația pieții și să recurgă la stăruința publicității și a propagandei mult prea dulci pentru a se impune, să adopte mijloace mai zgomotoase și spectaculoase pentru a convinge, de a angaja invective ranchiunoase pentru a impune propriul adevăr, mi se pare foarte oportun să recuperăm figura modestă, rezervată, umilă a slujitorului lui Jahweh.

Trebuie să ne convingem că fiii în care Tatăl se complace sunt aceia care nu înalță prea mult tonul glasului, cu atât mai puțin pentru a striga că ei sunt fiii preaiubiți.

Poate a venit momentul în care, pentru a deschide urechile celor surzi, este necesar să facem puțină tăcere, și pentru a deschide ochii

celor orbi este necesar să stingem reflectoarele (care este o operație inversă a aceleia de a stinge un muc care fumegă).

Botezul nostru

Pentru a trage o concluzie, sărbătoarea de astăzi reprezintă o ocazie privilegiată pentru a descoperi dimensiunile și consecințele botezului nostru în raport cu botezul lui Isus.

La bază, o experiență fundamentală: a fi fii (cu tot ceea ce este bucurie, forță, mândrie le aduce această condiție).

De altfel, conștiința că modalitatea cea mai bună de a trăi propria înfiere este aceea de a dărui – în același fel ca Fiul – propria viață pentru a forma o umanitate nouă.

În fine, trebuie să ne dăm seama că un fiu trebuie să constituie bucuria (complăcerea) Tatălui cu disponibilitatea de a face voința sa și de a reproduce în propria persoană trăsăturile Slujitorului prin excelență: blândețe, umilință și tandrețe.

TIMPUL POSTULUI ȘI AL PAȘTELUI

(anul c)

Prima Duminică din Post

FRUCTELE CRESC ÎN CENUȘĂ

Deuteronom 26, 4-10
Romani 10, 8-13
Luca 4, 1-13

Ultima ispită nu mai este ultima

Trebuie să alegem între coșul care conține „trufandalele roadelor pământului" și cenușă? Între descrierea „țării unde curge lapte și miere" și deșertul uscat unde pietrele refuză să devină pâine? Între minunile săvârșite de Domnul pentru poporul său și postul apăsător, interminabil și insuportabil?

Eu nu aș ezita să pornesc de la „amintirea pulberei" (Adu-ți aminte, omule…").

Și, cu prețul de a scandaliza pe cineva, fac aluzie la un film care șochează: „Ultima ispitire a lui Cristos" (Luca ne avertizează: diavolul nu a dispărut definitiv de pe scenă. Se va întoarce „la timpul fixat". Ultima ispitire nu mai este ultima).

S-o facem liniștiți, lăsând să fie polemici, fanatisme din sensul opus, invective despre capodopera sau opera „nedemnă", judecăți despre oportunitatea cu privire la anumite scene și anumite alegeri, dezlănțuite de pelicula semnată de Scorsese și inspirată de romanul lui Nikos Kazantzakis.

Să urmărim, mai degrabă, motivul dominant și hotărâtor: „Dacă nu este sacrificiu nu este mântuire"

Este afirmația de fond: „nu este o altă cale" (clar diferită de cea care duce pe Calvar).

Este inutil de a ne face iluzii. Nu există o altă cale. Chiar dacă Satana (cu lovituri de citații punctuale biblice) „încearcă" să demonstreze contrariul, și propune unele mai degrabă fascinante (dintre care, cel puțin două nu sunt în mod necesar rele).

Ispita, orice ispită, constă în înșelarea că poate să existe o altă cale în afara celei, extrem de dificile, trasată de proectul lui Dumnezeu.

Ispita, orice ispită, este seducția scurtăturii, a căii ușoare, a criteriului *normalității* („toți fac așa").

Ispită sunt pietrele care se transformă direct în pâine fără a trece prin oboseala omului, exigența dreptății și practica împărțirii. Mijloacele care devin scopuri.

Ispită este miraculosul ca „producător" automatic de credință.

Ispită sunt sugestiile spectacolului sacru care dispensează de o confruntare zilnică și angajatoare cu Cuvântul lui Dumnezeu.

Ispită este recurgerea la forță, la constrângere la condiționări de orice fel pentru a aduce pe cât mai mulți la Dumnezeu. Recent am auzit un maestru al „gândirii demodate" – care are pretenția de a te conduce, *a rebours (invers),* în țara promisă unde curge mirosul de ceapă provenind din Egipt – justificând colonialismul cel mai crud, (acela care pretindea să unească într-o căsătorie ceea ce Cristos separase definitiv: cruce și spadă, afaceri și Împărăție), care element „providențial" pentru cucerirea, nu a unor drapele gălbejite, cum se întâmplă când se recurge la mijloace „slabe" indicate și adoptate de Isus, ci de mase impunătoare!

Ispită este propunerea unei alte căi, care să admitem că există, nu este practicabilă de creștinul care intenționează să meargă pe urmele Maestrului.

Vrem să vorbim despre pocăință?

Și atunci, să vorbim totuși, pe cât posibil fără rușine, despre pocăință și mortificație, din moment ce începe Postul.

Sunt cuvinte, în vocabularul creștin, care apar uzate, devalorizate prin abuz.

Altele, dimpotrivă, riscă să dispară, să fie considerate ca „voci ieșite din uz", în afara cursului, pentru că nimeni nu le mai folosește, în timp ce , sunt cel puțin în gramatica evangheliei, păstrează intactă valoarea lor pentru construirea unui limbaj și a unei vieți creștine.

Mortificația, jertfa, penitența, renunțarea, aparțin de această a doua categorie.

Dacă cineva, astăzi, în anumite ambiente, se hazardează să le pronunțe, îndată este cineva care rămâne uimit („Cum?! Dar Evul Mediu nu s-a terminat de mult?"), și aleargă la adăpost. Dispus la

unele concesii, numai să nu fie vorba de privațiuni (sau la o oarecare privațiune, numai să nu implice renunțarea la ceva).

În orice caz, vai dacă te atingi de portofel – cel mult, de borseta cu mărunțiș… -, pachetul de țigarete, televizorul, de alcoolul preferat, distracțiile obișnuite, discoteca, restaurantul… Nu trebuie atins nimic! Pentru restul, se poate vedea… Durerea este că, dacă totul pare de neatins, nu mai este „restul".

Totuși, oricum s-ar prezenta, deși cu toate ajustările și adaptările necesare, mortificația rămâne mereu o operație dureroasă de pierdere.

Fie că vrem sau nu, pentru a avea trebuie să dăm.

Pentru „a fi" trebuie să sustragem.

Pentru a lumina este necesar să ne ascundem.

Pentru ca prezența noastră să fie utilă la creșterea altuia, este indispensabil să dispărem.

Pentru a câștiga nu este altceva de făcut decât „să aruncăm".

Pentru a ne reduce la esențial trebuie să ne despuiem.

Cristos, în Predica de pe Munte, nu a declarat că postul și pomana trebuie să fie considerate lucruri depășite în perspectiva „noii dreptăți" a fiilor Împărăției. Simplu a recomandat să nu ne adunăm spectatori pentru acțiunile noastre virtuoase, să nu arătăm altora un chip melancolic ca semn al asprimilor noastre ascetice, de a nu face reclamă cu faptele noastre bune.

Dacă practicile penitențiale se traduc printr-o dispoziție rea, irascibilitate, asprimi , nervozitate, lipsă de omenie, atunci înseamnă că aproapele trebuie să plătească prețul sacrificiilor noastre. În acest caz, nu este vorba de a renunța la vegheri și posturi, ci de a ne orienta spre… parfumul, adică spre un chip vesel, un surâs spontan, pace, răbdare, tandrețe.

Da, pentru că este o penitență posomorâtă, tristă, apăsătoare.

Dar este și o penitență bucuroasă, eliberatoare, luminoasă.

Asta nu înseamnă că a doua este mai ușoară.

În primul caz, ni se impune să facem „lucruri penibile" (și de atâtea ori discutabile) pentru Dumnezeu.

În al doilea caz, se pleacă de la minunile pe care iubirea lui Dumnezeu le-a făcut pentru noi („Crezul istoric al lui Israel", la care se referă prima lectură, nu este altceva decât relatarea minunilor săvârșite de Dumnezeu pentru poporul său). Și atunci penitența devine un act de „recunoștință": se recunosc inițiativele, acțiunile, „invențiile" lui Dumnezeu și se răspunde oferind trufandalele, semnul plinătății, al eliberării, al unei vieți în bucurie, pentru că a fost sustrasă din toate sclaviile.

Nu suntem credincioși pentru că facem sacrificii. Ci pentru că credem și experimentăm iubirea lui Dumnezeu.

Penitența, înainte de a fi o privare, trebuie să exprime o preferință acordată Cuiva.

Mai putem spune: nu sunt mortificațiile care produc și dovedesc iubirea. Ci iubirea sugerează și justifică mortificațiile.

Bucuria lui Dumnezeu nu depinde de ceea ce facem noi pentru El. Ci de ceea ce îi permitem să împlinească în noi.

Trufandalele nu sunt roade acre, dar coapte. Anumite penitențe, dimpotrivă, au un gust aspru, neplăcut, pentru că au suferit un proces de creștere forțată, impusă, în loc să se coacă spontan și liber în iubire.

Libertate de fantezie

Rămâne de precizat că sacrificiile nu sunt „fixe", adaptate în același mod pentru toți.

Și pentru penitență, ca și pentru iubire, trebuie să funcționeze fantezia. A inventa, a schimba, a ține cont de situații.

Spre exemplu, să luăm indicația lui Paul (a doua lectură): „Cu inima se crede, și cu gura se face profesiunea de credință". Pentru cineva, o practică penitențială ar fi aceea de a stăpâni puțin gura chiar și în termenii de mărturisire (sau exhibiție?) a propriei credințe. Vreau să spun, de a impune un stil al celui credincios învăluită într-o mai mare modestie, discreție, respect al adversarilor, renunțând la unele atitudini de îngâmfare, aroganță, superioritate, pedanterie…

Pentru alții, în schimb, ar fi cazul să fie mai puțin timizi, nesiguri, fricoși, atunci când este vorba de „a da socoteală" de propria credință.

Pentru unii, pocăința ar fi „să iasă afară" din confort și din cercul egoist al casei. Pentru alții, dimpotrivă, problema este de a dedica mai mult timp și atenție familiei.

Pentru unele persoane prea pioase, o mortificare din Post ar putea să fie în renunțarea la un devoționalism superficial, zgomotos, emotiv,

sentimental, și angajarea de a medita jumătate de oră din Biblie, sau dintr-o carte serioasă.

Pentru anumiți intelectuali severi, în schimb, ar fi oportun să renunțe la o carte și să investească puțin timp în frecventarea unui azil de bătrâni.

Un activist frenetic ar face bine să se oprească pentru a medita, a contempla.

Un personaj serios va putea cu folos să piardă un pic din solemnitatea sa, și să încerce să dobândească un minim de spontaneitate, umanitate, capacitate de a râde de sine însuși.

Unui individ veșnic întunecat i se propune oportunitatea foarte simplă: să fie un pic mai vesel ca ieri.

Un „binefăcător" va trebui să se convingă că este cazul de a renunța la pomană și să practice mai mult dreptatea.

Pentru o persoană obișnuită să frecventeze misticisme pline de fumuri, ar fi o importantă (și salutară) pocăință de a încerca să facă câțiva pași cu picioarele pe pământ și cu ochii deschiși asupra persoanelor care trăiesc alături…

Ar putea fi deajuns aceste sugestii. Așa cum se vede, formele de pocăință sunt foarte variate. Nu este vorba de a alege cea mai dificilă, dar cea mai „justă", mai folositoare pentru a îmbunătăți propriul chip („parfumați capul și ridicați-vă capul", Mt 6,18) și mai avantajos pentru alții.

Mai ales, va fi oportun să ne dăm seama că, și atunci când ne prezentăm la Dumnezeu cu coșul de trufandale, nu mergem să dăm ci să primim.

A doua Duminică din Post

CHEMAȚI SĂ „IASĂ"

Geneza 15, 5-12.17-18
Filipeni 3, 17- 4,1
Luca 9, 28-36

Invitație la aventură

Orice aventură începe lăsând în spate ușa casei.Sensul verbului „a ieși. (uscio – uscire)

Avram s-a lăsat „condus afară" din propria țară, din atmosfera domestică, la invitația hotărâtă a lui Dumnezeu.

Și când este atins de oboseală și de ispita de „a se instala chiar și într-un mic teritoriu de siguranță, Tot Dumnezeu se îngrijește „să-l conducă afară", făcându-l să întrevadă un orizont nemăsurat.

A crede, pentru Avram, înseamnă a se lăsa condus, în condiția de nomad, de Cel care se definește precis: „Eu sunt Domnul care *te-a făcut să ieși* din Ur din Caldea".

A avea credință, pentru Avram, ca și pentru orice credincios, înseamnă a te încrede într-un cuvânt care îți propune un itinerariu diferit, necunoscut, încă de explorat în întregime.

Și în mână nu ai nimic.

Și picioarele calcă pe un pământ străin.

Și ochii sunt obligați să privească „dincolo" de gardul viu.

Memoria nu poate vagabonda sau să se odihnească în nostalgia trecutului, dar este proiectată înainte.

Credința este o continuă mutare a granițelor. Neîncetată „ieșire" din incinta domestică, din obiceiuri, din țarcurile convențiilor și ale conformismelor.

Credința împiedică fie a se afunda în regretul trecutului, fie de a se mulțumi cu prezentul.

Este tensiune, în sensul literal de „a tinde spre".

Este anti-imobilism.

Este un itinerariu de libertate, întrucât o persoană devine liberă de a merge acolo unde este *chemată.*

Dumnezeu întărește cu cuvântul

Avram ar cere unele informații suplimentare în privința țării, obiectul promisiunii divine:

- Doamne, cum aș putea ști că o voi stăpâni?

Și Dumnezeu nu ezită să întărească cu propriul cuvânt.

Stabilește un pact, o alianță (taie o alianță", după ritualul descris de prima lectură).

Cel credincios nu are în tașcă un contract, un certificat de asigurare. Și nici măcar o hartă geografică.

Dumnezeu „iscălește" cu cuvântul.

Și cuvântul trebuie să fie suficient.

În fiecare zi acel cuvânt nu vine să te anunțe că ai sosit, te poți instala, ți se consimte să iei în stăpânire țara, dar că ești așteptat „în altă parte", că întâlnirea este fixată „dincolo".

Și tu ești sigur că asculți cuvântul în măsura în care te lași, în fiecare zi, „condus afară".

„Chemarea" lui Dumnezeu este mereu un semnal de plecare.

Cortul servește pentru… a pleca

Petru, încă înspăimântat de cuvintele lui Cristos care au anunțat un drum dureros, dorește să se aranjeze în viziunea luminoasă de pe muntele transfigurării:

- Învățătorule, este frumos pentru noi să stăm aici. Să facem trei corturi…

Petru schimbă înțelesul cortului, simbolul prin excelență al unei vieți nomade, caracterizate ca provizorie.

Acolo ar fi vrut să transforme într-o ședere definitivă, adăpost protector împotriva riscului crucii.

Pretinde posedarea înainte de confruntarea aventurii, lumina fără a trece prin întunecimea Calvarului.

Se înșală că poate „ajunge", fără a trebui să înfrunte lipsa de confort a plecării (a neîncetatelor plecări!) și „trecerea" obligatorie prin presele muntelui Căpățânii, de a contempla cerul fără deranjul de a „ieși afară" din refugiul confortabil, de „a număra stelele" fără să trebuiască să înfrunți noaptea.

O poziție incomodă

Paul (a doua lectură) ar condamna o astfel de atitudine ca tipică „dușmanilor crucii lui Cristos".

Și acuza, evident, nu se referă numai la Petru.

Logica Crucii este opusă logicii cuceririi și a posesiei.

Cine este „prieten" al crucii lui Cristos nu se mai poate considera un „sosit", dar trăiește condiția precară a pelerinului, a străinului, a călătorului.

A primi crucea înseamnă a fi – cum subliniază F. Gentiloni – „suspendat-apăsat". Înălțat în sus, totuși țintuit în cuie în jos. Picioarele nu se reazămă de pământ, nu mai ești stăpân pe pașii tăi, totuși nu aparții cerului.

Te găsești într-o poziție „dezechilibrată": suspendat între cer și pământ.

Atârnat, adică tras spre pământ, expus la toate loviturile care vin de jos. Și singurele lucruri care țin sus sunt cuiele. Unica siguranță este că nu te poți desprinde.

Atârnat, suspendat, deci. Aș mai adăuga: „întins". Da, pe cruce te simți și „întins", adică tras, înclinat înainte. Maxima dinamismului ajunge în imobilitate.

Mai ales, trebuie să accepți de a „deveni purtător":

„Când erai mai tânăr, te încingeai singur, și mergeai unde voiai; dar când vei fi bătrân îți vei întinde mâinile, și altul te va încinge și te va duce unde tu nu vei voi" (Io 21,18)

Petru va fi credincios Învățătorului său numai când, în loc de „a sta aici", va învăța să se lase condus unde nu ar voi…

Desigur. Știi care este scopul. Dar cel la care ajungi astăzi nu este definitiv. În zori trebuie să pornești din nou fără a ști unde seara vei ridica cortul.

Nu este loc pentru auto-complăcere.

Și ești „expus" (iată o altă consecință a logicii crucii) ostilității, compătimirii, refuzului ironic din partea altora.

Pentru ei nu ai actele în regulă.

„Patria noastră este în ceruri”. Ar fi mai oportun de tradus: „cetățenia noastră”.

„Cetățenia” aici, nu este atât în raport cu un loc, dar indică apartenența la Cineva, relația vitală cu Isus Cristos, Domnul înviat, aducătorul mântuirii.

Și această apartenență nu este certificată de nici un document.

De fapt nu este problema de acte, ci de un cuvânt care se păstrează în suflet.Cel care prezintă acte este un „sărman trup”, care participă cu precaritatea sa la suferințele lui Cristos, în așteptarea de a fi transfigurat conform prototipului cu corpul său glorios.

„De nerecunoscut” după criteriile consfințite de o mentalitate terestră.

De nerecunoscut chiar pentru cel care va fi.

Adevăratele documente de recunoaștere, pentru cel care crede, sunt cele care aparțin viitorului, datate în viitor.

Și astfel a „ieși afară”, zilnic, nu pentru a stabili puncte solide, sau pentru a fixa ținte atinse, ci pentru a înainta „mai departe” în așteptare.

Cultul personalității

Fără îndoială ne trebuie o mare doză de curaj de a ne propune, cum face Paul, ca model de imitat: „Fiți imitatorii mei, fraților, și priviți la aceia care se comportă după exemplul pe care îl aveți de la noi”.

Pare că apostolul își acordă un pic de prezumție, încurajează cultul personalității.

Trebuie precizate unele lucruri:

- Paul nu revendică exclusivitatea propriei poziții doctrinare sau propria metodă apostolică.

Propune mai degrabă un stil de viață exemplară, pentru că este „semnată” de experiența vitală a lui Cristos.

În fond, îndeamnă să fie imitat nu orbește, fără simț critic, ci „în mod condiționat”. Ca și cum ar spune: imitați-mă numai întru cât reproduc în mine fizionomia lui Cristos.

Nu afirmă categoric: referiți-vă la mine, pentru că dreptatea este totuși de partea mea („eu am întotdeauna dreptate, cu excepția a puține dăți când nu am dreptate”, cum repeta de la pupitru un oarecare preot, agitând evanghelia). Dar: sunt credibil în măsura în care comportamentul meu întrupează exigențele evangheliei.

Nu declară: poziția mea este cea justă (unica justă). Ci: verificați dacă este coerentă cu mesajul anunțat. În acest caz, urmați-mă pe calea fidelității.

Dacă este un cult al personalității, este vorba despre cultul unei personalități „transfigurate”, nu de putere, ci de transparența luminii, adică o personalitate care dispare în capacitatea sa și pretenția sa în sens uman, pentru a lăsa să iasă în evidență trăsăturile personalității lui Cristos.

- Paul nu se definește ca fiind perfect. Trebuie citit tot fragmentul precedent pentru a ne da seama că apostolul, nu se socotește ca „ajuns”, se consideră ca un om „în drum spre…”, ba mai mult „în cursa” spre țel.

Deci, nu este vorba de a-l imita ca „primul”, sau întrucât este capabil să alunge adversarii, ci întrucât este angajat în efort („eu mă sforțez să alerg…”).

Mai ales Paul se oferă spre a fi imitat ca unul care nu se întoarce înapoi („uit trecutul și mă îndrept spre viitor…”)

O astfel de atitudine ar trebui să redimensioneze pretențiile anumitor călăuze de astăzi care înrolează urmași în zelul lor ca o tentativă patetică de a prinde trecutul cel mai perimat. Neîntrecuți în urmărirea unei realități depășite hotărâtor. Campioni inegalabili de exoduri pe dos, de eliberări spre… chilii de siguranță.

- În sfârșit Paul cere imitarea în refuzul oricărei forme de legalism și de observanțe pur exterioare.

În centrul vieții sale, el nu pune un sistem de interdicții, norme, prescrieri minuțioase, rituri, practici, ci chipul lui Isus răstignit, constituit Domn.

„Ediția creștină a *legalismului* este reducerea credinței în Isus Cristos la un moralism voluntaristic care se căsătorește cu ritualismul și formalismul doctrinal” (R. Fabris).

Paul nu face inventarul meritelor dobândite, al virtuților, al prestațiilor religioase, al succeselor dobândite, al insemnelor activismului eficient unite cu devoționalismul ieftin. Aceasta ar fi și o

„încredere în trup”. Dar reafirmă propria adeziune la Cristos, de care a fost cucerit și continuă să fie cucerit.

În felul acesta modelul este de a se încrede cu ochii… deschiși bine.

Este exemplul unuia care a „ieșit” din schemele foarte reduse, din pasiunea unui fanatism obtuz, și s-a lăsat dus afară în câmp deschis.

Unul care nu-și îngăduie nici auto-contemplația, nici glorificarea de către admiratori entuziaști.

Pur și simplu unul care se oferă ca ghid tuturor acelora care nu doresc să se oprească.

Și vor să „sosească” pentru… a porni.

A treia Duminică din Post

CHEMAȚI SĂ NU MURMURE

Exod 3, 1-8.13-15
1 Corinteni 10, 1-6.10-12
Luca 13, 1-9

„Eu sunt cel care sunt…”

Duminica trecută Dumnezeu se prezenta ca cel care „face să iasă”. De fapt spunea despre sine lui Avram: „Eu sunt Domnul care te-a făcut să ieși din Ur din Caldea”

Dumnezeu este acela care îl trage afară pe om din granițele prea înguste, îi împiedică să se închidă în cercul obișnuințelor confortabile, din navigarea în apele de lângă țărm, îl solicită la aventură și la riscul credinței.

Astăzi avem sub ochi o altă afirmație.

Lui Moise care îi cere cum se numește, Domnul răspunde: - Eu sunt cel care sunt.

Și declară deschis: „Acesta este numele meu pentru totdeauna; acesta este titlul cu care voi fi amintit din neam în neam”.

În ciuda aparențelor, nu este un nume dificil. Nu este nici măcar o definiție filozofică. Și ar fi bine, în această privință, să stăm departe de elucubrațiile de tip metafizic, care aici nu-și au locul.

De fapt – așa cum notează J. Plastaras – expresia „sunt cel care sunt” nu sugerează o definiție a Persoanei lui Dumnezeu în termeni de „esență”, așa cum teologii din aria occidentală interpretează în general aceste cuvinte.

Numele de Jahweh definește mai degrabă pe Dumnezeu în termeni de *prezență operantă.* Ca și cum Dumnezeu ar afirma: „Sunt prezent și gata să acționez”.

Deci Jahweh este cel care este aici. Este cel care este.

Numele nu spune ceea ce Dumnezeu este în sine însuși, dar cea ce este pentru om, în favoarea omului.

Dumnezeu este cel care este.

Este cel care devine prezent pentru a salva, pentru a elibera.

Este cel pe care se poate conta în orice împrejurare.

Puțin mai înainte Jahweh s-a prezentat astfel: „Eu sunt Dumnezeul tatălui tău, Dumnezeul lui Isac, Dumnezeul lui Iacob".

Adică, prezența activă a acestui Dumnezeu nu se manifestă într-un chip episodic, salutar, ocazional, dar este semnul continuității, al fidelității.

Da, Dumnezeu este credincios omului.

Evenimentele pământului îl interesează de aproape, strigătul fiilor săi îl rănesc, suferințele omului îl răscolesc.

Nu este un Dumnezeu absent, îndepărtat, străin, indiferent, („am observat…am auzit…cunosc" sunt verbele care indică implicarea arătată de Dumnezeu în situația unui popor strivit, fără glas, fără drepturi, exploatat).

Dumnezeu apare *vulnerabil* în iubirea sa. De aceea intervine. De aceea „este".

Păcatul murmurării

Acum, marele păcat al Israeliților – interpretat de Paul în a doua lectură – a fost acela de a „nu se încrede" în grija Dumnezeului lor „expert" în suferințele umane.

Și subliniază, în această privință, o atitudine negativă: murmurarea.

Încapabili de a surprinde prezența ascunsă dar eficace a lui Dumnezeu, de a citi semnele discrete ale intervențiilor sale, nu au făcut altceva decât să înalțe un rozariu de plângeri, proteste, vaiete, jeluiri, mai ales când Jahweh refuza să se manifeste, așa cum pretindeau ei: un Dumnezeu „producător" de minuni în continuu.

În loc să parcurgă un itinerar obscur de credință și să descifreze cu atenție urmele secrete ale trecerii lui Dumnezeu în nodurile cruciale ale drumului lor, au pretins un drum neted lipsit de orice dificultate prin intervenții spectaculoase din partea lui Jahweh.

Deși au experimentat, în diferite ocazii, acțiunea sa providențială, la cel mai mic obstacol, sau incident, sau neprevăzut, nu ezită să se îndoiască că lui Dumnezeu îi stă la inimă soarta lor. Și-și dădeau drumul la o litanie obositoare de văicăreli și revendicări insistente.

În loc să-l laude din cauza „lucrurilor minunate" săvârșite de Domnul pentru ei, s-au specializat în murmurare, pentru că Domnul nu intervenea cum și când pretindeau ei.

Dumnezeu ar fi trebuit să fie furnizorul obligat al minunilor impuse de Israeliți.

Evident că *Eu sunt aici* nu le era suficient, nu constituia o garanție suficientă. Trebuia „să fie" în felul lor, după gusturile lor, pretextele lor, scadențele lor.

Capitolul tânguirilor

Ei bine, trebuie să recunoaștem că păcatul murmurării în privința lui Dumnezeu nu este unul exclusiv al poporului Exodului.

Nu suntem nici noi imuni de el. Dimpotrivă.

Capitolul plângerilor pentru întârzierile sale, surditatea sa, este mult mai vast, în *dosarul* nostru zilnic, decât cele de laude, de prețuire, de binecuvântare.

Revendicările plângărețe sunt destul de superioare față de atitudinile de încredințare credincioasă.

Mormăiturile întrec mulțumirile.

Bombănelile depășesc expresiile de jubilare.

Ne dăm seama de ceea ce ne lipsește, dar nu știm să vedem ceea ce ne este dăruit în permanență.

Reclamațiile sunt infinit superioare acelor „oh" de minunare recunoscătoare.

Murmurăm pentru că nu ne apropiem de Dumnezeu care „este aici".

Pretindem de la el răbdare în privința noastră (acea răbdare interminabilă care este ilustrată minunat de parabola lui Luca care are în centrul atenției un smochin care mai degrabă nu vrea să ofere câteva fructe, dar care obține un supliment de încredere – și de griji asidue –

Pentru viitor, în speranța că se va hotărâ să se schimbe și să nu mai continue să ocupe în mod abuziv pământul din vie.

Noi, însă, ne arătăm mai degrabă nerăbdători.

Nu știm să așteptăm. Hotărâți să o „tăiem" cu Dumnezeu, care pare că ne dezamăgește sau nu corespunde dorințelor noastre (și chiar capriciilor noastre).

Noi presupunem că atunci când Dumnezeu este în întârziere, este pentru graba noastră, nu pentru promisiunile sale.

Mereu gata să denunțăm neîmplinirile sale, decât să recunoaștem insuficientă credința noastră.

Să presupunem că conducem singuri, când totul este liniștit și ușor, neglijând lecția lui Paul: „Cine crede că stă în picioare, să fie atent să nu cadă". Dar abia că observăm o oarecare pierdere de teren de sub picioarele noastre, învinuim pe Dumnezeu pentru neatenția sa („unde ești?"), uitând că tocmai credința noastră, adesea, lipsește.

În loc să ne agățăm de Dumnezeu, în costisitoarea fidelitate zilnică, punem mâna pe semnalul de alarmă în momentele de emergență pentru a denunța lipsa sa de protecție.

Dumnezeu este „cel care este".

Dar să acceptăm că noi nu trebuie să fim absenți de la apelul la coerență, la încredere, la atenție la opera sa.

În fond, și Dumnezeu care își descoperă propriul nume lui Moise, invită la „a ieși afară".

Este vorba de a lăsa în spate teritoriul sufocant al „murmurului", și să îndreptăm pașii spre „țara frumoasă și spațioasă" a laudei și a uimirii.

Trebuie să ieșim din meschinătate și să deschidem ochii în fața „minunilor lui Dumnezeu" pentru a învăța în sfârșit „să-l preamărim".

Desigur, Dumnezeu continuă să fie atent la rozariile vaietelor noastre.

Dar, uneori, acceptă și murumurele (acestea sunt unicele murmurări consimțite):

- Poate nu îți ofer, ca smochinului neroditor, atâtea motive pentru a fi satisfăcut de mine. În schimb pot să-ți spun că sunt mulțumit de tine?

Turnul care din păcate nu se prăbușește.

Se întâmplă și astăzi asemenea nenorociri ca acelea la care se referă Isus (violența sângeroasă de care s-a făcut responsabil Pilat în dauna unor compatrioți ai lui Isus, și prăbușirea turnului din Siloe).

Și nu se poate spune că interpretarea noastră este mereu corectă în termeni creștini.

M-a atins ascultarea unei predicator care, a propo de o dezastroasă alunecare de teren care a lovit o vale care îmi este dragă, nu a găsit ceva mai bun decât să acuze că este dreapta pedeapsă a lui Dumnezeu din cauza păcatelor oamenilor.

M-am limitat să-l fac atent că rechizitoriul său ar fi fost probabil diferit dacă, așa cum i s-a întâmplat prietenului meu Carlo, ar fi văzut cufundându-se sub noroi și stânci biserica sa și casa sa.

Pentru a nu vorbi de anumite interpretări despre flagelul Sida (interpretări de un gust dubios evanghelic și lipsite, chiar și în doze mici, de acel ingredient fundamental care este îndurarea).

Ar fi de ajuns să ne amintim de lecția lui Isus: „Credeți că acei Galileeni au fost mai păcătoși decât alții, pentru că au avut această soartă? Nu, vă spun… Sau acei optsprezece… credeți că au fost mai vinovați decât toți locuitorii Ierusalimului?… Nu, vă spun".

Și mai ales severa amenințare: „Dacă nu vă convertiți…"

Convertirea devine posibilă numai dacă se caută vinovatul în apropiere, nu departe.

Și nenorocirile cele mai înfricoșătoare pot să fie semn, avertisment, nu pedeapsă. Dar semn și invitație la convertire pentru toți, nu pentru presupușii vinovați .

Ar fi bine să amintim că convertire înseamnă, înainte de toate, schimbarea mentalității. Și deci capacitatea de a citi faptele, chiar și cele mai neliniștitoare din ziar, nu printr-o optică a neomeniei, ci a milei.

Capacitatea de a gândi „diferit". Diferit de persoanele cu bun simț și de moraliști care stabilesc o ecuație atroce între delict și pedeapsă, fără să aibă fiori de suspiciunea că, din punctul de vedere al lui Dumnezeu, al doilea termen al ecuației ar putea fi „milostivirea". Și că cel vinovat ar putea fi găsit altundeva. Cel puțin în imediata apropiere.

Și ar ajunge să ne îndreptăm mâna în direcția pieptului nostru pentru a-l descoperi.

Pentru a citi bine fragmentul evanghelic de astăzi, pentru Isus vinovații nu sunt nici Pilat, nici constructorii turnului, cu atât mai puțin victimele. Pe el îl interesează să pună pe banca imputaților pe „informatori".

În fața tragicei și misterioasei realități a răului, documentată și de cronicile zilnice, Isus nu lansează „avertismente" (avertismentul aparține stilului mafiot). Preferă să lanseze „invitații".

Și acestea îi privesc pe toți, cuprinzând pe cei care se adăpostesc sub turnul bunăstării lor, al siguranței lor de „a fi la locul lor"

Acel turn este foarte periculos.

O nenorocire ireparabilă. De fapt amenințarea de… a nu cădea.

A patra Duminică din Post

CHEMAȚI DE A FI CREATURI NOI

Iozue 5, 9.10-12
2 Corinteni 5, 17-21
Luca 15, 1-3.11-32

S-au terminat cepele și ghindele

Și astfel Evreii, instalați în tabără în stepa din Ierihon, pot în sfârșit să mănânce roadele din Țara promisă.

Regretul după "pepeni, praz, ceapă și usturoi" (Num 11,5, mâncate cu lăcomie în timpul șederii în Egipt, este definitiv îndepărtat.

Și mana a încetat să mai cadă.

Acum sunt ciorchinii de struguri, rodiile, smochinele oferite de Dumnezeul eliberator

Și pentru fiul risipitor s-a sfârșit timpul ghindelor aruncate la porci.

Tatăl pentru a sărbători întoarcerea sa, a pregătit un banchet somptuos.

Dar, mai înainte de a înfige dinții în carnea de vițel gras, fiul întors a gustat unele delicatețe care nu erau destinate gurii: îmbrățișarea tatălui, iertarea lui, primirea sa, semnele (inelul, încălțămintea și haina splendidă) recuperării din propria condiție și demnitatea de fiu.

Înaintea mâncărurilor minunate a avut posibilitatea de a se bucura de muzică, de sărbătoare.

Situația sa a fost un exod pe dos.

Abandonase libertatea casei părintești (schimbată de el printr-o închisoare sufocantă), pentru " a se pune în slujba" propriilor plăceri exagerate – tiranii cei mai cruzi – și apoi de un patron nu prea generos.

Atunci când și-a dat seama de orbirea sa, nu a ezitat să intreprindă calea de întoarcere. Convertirea a început în

momentul în care a *încercat nostalgia,* nu a sclaviei (cum s-a întâmplat de atâtea ori cu Israeliții), ci pentru libertatea pe care a lăsat-o în spate din necugetare.

"Dă-mi partea de avere care îmi revine". Pretinsese partea cea mai rea a libertății sale, cea care îi dădea posibilitatea de a deveni sclav.

În acest moment casa părintească a devenit pentru el "casa promisă".

Și în timp ce "salariații" se angajează în pregătiri, tatăl însuși se ocupă de o operație mai dificilă și delicată: să extirpeze din capul fiului o mentalitate de slujitor și să răsădească mentalitatea de fiu.

Casa nu devine o celulă de pedeapsă, ci o sală de muzică și dans.

Și fiul revăzut, care s-ar fi mulțumit de a fi primit și de "a repara" ca slugă, descoperă că tatăl, în loc să aștepte pe fratele care se întorcea de la câmp, îl aștepta chiar pe el, să se întoarcă din desfrâul său.

Este cea mai mare și imprevizibilă surprindere. *Bucuria de a fi așteptat.*

Se gândea că tatăl nu ar mai vrea să se gândească la el, după acea stupidă aventură, că i-a dat destule bătăi de cap.

Dimpotrivă își dă seama că tatăl nu a mai avut stare din cauza absenței sale, nu a mai putut suporta îndepărtarea sa ("*Repede,* aduceți veșmântul cel mai frumos și îmbrăcați-l...")

Evident, fiul care se întoarce după obișnuita muncă de la câmp, este iubit ("tu ești totdeauna cu mine...")

Dar el are nevoie mai ales de acela care a risipit totul.

Acel tată se simte tată, nu atunci când poate să dea atestate de bună purtare, prime de ascultare și răsplată pentru muncă, dar și atunci când reușește să regăsească pe cel care "era pierdut".

Nici un proces, nici pentru a absolvi, pentru a da cel puțin "libertatea supravegheată", sau o perioadă de probă, să ceară o reparație cuvenită.

Țintuit de o îmbrățișare

"I s-a aruncat de gât și l-a sărutat".

După ce s-a lăsat cuprins de acel gest, tatăl nu a putut să se transforme în judecător. Și-a descoperit slăbiciunea. Nu va mai putea să fie dur, neutru, distant.

Pe de altă parte, îmbrățișarea și sărutul, unit cu căința fiului, devin mai eficace decât orice lectură a unui articol de lege.

Îmbrățișarea și sărutul vor ținti de acum și în viitor pe fiul în responsabilitățile sale: responsabilitatea celui care se simte iubit, în ciuda prostiilor săvârșite.

Banchetul și sărbătoarea vor șterge amintirea "țării îndepărtate" și de bucuriile frivole la care fiul risipitor era condamnat (echivalentul "muncilor forțate" impuse Evreilor).

Nu este suficient a predica convertirea. Trebuie pregătită întoarcerea, a se asigura de primirea în casă, și că pe masă sunt roadele iubirii, încrederii, respectului, mai bune ca ghindele.

Desigur. Nu ajunge să condamnăm ghindele smulse de la porci. O casă demnă de acest nume trebuie să fie o "casă promisă", în stare de a oferi produse care satură foamea celui care riscă de a muri din exces de hrană înșelătoare.

Rămâne totuși semnificativ strigătul fiului risipitor, înainte de a apuca drumul întoarcerii: "Eu care mor de foame".

A se converti înseamnă a recunoaște propria *foame adevărată.* A o observa, a o admite, mai ales când cineva se zbate... în belșug. Cea mai rea dintre lipsuri.

Eu mă căiesc dacă găsesc curajul de a mă spovedi, intrând în mine însumi (pentru că "țara îndepărtată" este cea care mă face să trăiesc în afara mea) că îmi lipsește ceva. În special când am de toate. De fapt a avea totul, a-și permite totul, ascunde adesea ceea ce îmi lipsește, ceea ce m-ar face să trăiesc ca om, creștin, persoană liberă.

"Era mort...": acesta este diagnosticul tatălui în privința acelei experiențe.

Cineva moare când se descoperă incapabil de a înțelege ceea ce îl face să trăiască. Chiar dacă se încăpățânează să muște din fructele obișnuite înveninate.

Se "pierde viața" nu într-un accident oarecare de stradă, și nici când se apucă un drum greșit, ci atunci când nu observă (sau când își închipuie) că drumul "drept" este tocmai acela pe care cineva se află. Ajunge să facem o întoarcere din drum (nu interzis, dar chiar obligatoriu după legile stradale creștine, care numește o astfel de manevră *convertire.*

Nu. Nu este vorba de o banală "întoarcere înapoi".

Tatăl așteaptă pe cei care "se întorc înainte"

O mare posibilitate

"Lucrurile de mai înainte au trecut, iată s-au născut altele noi".

Observă Evreii la intrarea în Țara făgăduită.

Cepele au fost abandonate.

Ghindele au fost lăsate pentru destinatarii legitimi prevăzuți cu patru labe și rât.

De acum este o realitate nouă de luat în seamă, un program de libertate de respectat.

O iubire fidelă care nu trebuie trădată.

Dumnezeu și-a ținut făgăduințele (Țara cu roadele sale, Casa împodobită de sărbătoare și o masă încărcată cu Rodul care vine din pământ dar nu aparține pământului).

Acum depinde de noi să ținem promisiunile. Una, esențială: să nu risipim acele daruri.

Într-o perspectivă creștină – după indicația lui Paul în a doua lectură – toate acestea se sintetizează într-un plan precis: de a deveni "creaturi noi".

Și lucrul acesta devine posibil numai "în Cristos".

Nu e o chestuine de efort din partea omului. Mai bine, efortul esențial al omului constă în "a se lăsa împăcat cu Dumnezeu".

În ciuda aprențelor, este mai ușor a se lăsa mustrat, pedepsit.

Dimpotrivă Dumnezeu ne cere, prin ministerul milostivirii încredințat Bisericii, de a-i permite să ne ierte.

Fiul risipitor a fost recuperat în momentul în care „s-a lăsat" îmbrățișat și sărutat de tatăl. Unica „reparație a pagubei" cerut pentru patrimoniul risipit în acest fel este de a nu refuza semnele unei iubiri care nu mai putea să aștepte.

Rămâne de precizat că fiul risipitor nu a devenit o „creatură nouă" pentru că a îmbrăcat veșmintele cele mai frumoase.

Nu este vorba de veșminte, nici nu este suficient să schimbe *look –ul.*

Ceea ce contează nu este pielea, nici ceea ce este pe piele, dar ceea ce este dedesubt.

Transformarea trebuie să vină în „interior".

„Cuvântul reconciliere" nu privește pur și simplu atitudinile exterioare. Sau schimbă inima, sau totul rămâne ca mai înainte.

Tatăl nu „adaugă" ceva în buzunarele fiului.

Îi oferă o posibilitate uluitoare: de a inaugura o existență nouă.

„Astăzi încep să înțeleg ceva"

Dar este cineva care a rămas atașat la lucrurile vechi. Incapabil de a înțelege noutatea și de a gusta roadele țării (sau ale casei) făgăduite.

El a rămas cu voința sa de ied nesatisfăcut.

Fiul cel mare, în loc să se agațe de promisiuni, este atașat de revendicări.

Tocmai el, care nu s-a îndepărtat niciodată, refuză să intre în casă (a nu se îndepărta este ceva diferit de „a sta înăuntru", așa cum a nu călca poruncile nu este încă a realiza proiectul patern). Pentru că în acea casă, culegând informațiile de la un slujitor, va găsi nu numai un fiu risipitor („acest *fiu al tău* care a devorat averile tale cu prostituatele"), dar mai ales un „tată risipitor". Da, un tată care „risipește" milostivire, iertare, îmbrățișări de primire sărbătorească.

Cum să trăiești într-o casă unde inima devine mai importantă decât regulamentul, unde milostivirea a întrecut dreptatea?

Nu-și dă seama că și el ar trebui să se întoarcă, în sfârșit, admițând că are destule lucruri care trebuie iertate. Da, să fie iertat de punctualitatea sa fără avânt, de cumsecădenia sa

indispusă, de moralismul său meschin, de pretenția de a fi fiul exemplar fără a accepta… pe fiul tatălui său.

De a fi iertat pentru ascultarea fără bucurie, pentru munca interesată (interesată pentru un ied mizerabil), pentru atmosfera de gheață care este creată de prezența sa în casă.

De a fi iertat de alergia la sărbătoare și la iertare.

„Nu voia să intre…" Până acum s-a mulțumit de „a nu pleca". Dar nu s-a hotărât deloc, nici înainte, să *intre* cu adevărat.

„Fiule… tot ce este al meu este și al tău".

Tocmai aceasta îi produce frică.

Îi este frică de posibilitatea de a-și „însuși" inima tatălui, iubirea sa fără măsură.

Dacă ar fi vorba de a administra dreptatea și pedepse, nu ar avea dificultăți.

Aici, însă, nu se pune problema de a „administra", ci de „risipire" adică de a iubi fără limite.

Și rămâne plantat acolo, pe pragul casei.

Condamnat să îmbătrânească hrănindu-se cu bombăneli.

El nu a călcat nici o poruncă părintească.

Dar atunci când tatăl îl „roagă" să „intre", adică să schimbe inima și mintea, el continuă să discute.

Preferă să fie „ireproșabil", drept, satisfăcut de sine, mai degrabă decât mulțumit și complice cu un tată risipitor.

Cine știe dacă va reuși să se confeseze: „Tată, eu te slujesc de atâția ani. Dar numai astăzi am început să înțeleg ceva. Despre tine. Despre mine. Despre altul. Despre casă".

A cincia Duminică din Post

CHEMAȚI SĂ LĂSĂM SĂ CADĂ STÂNCILE

Isaia 43, 16-21
Filipeni 3, 8-14
Ioan 8, 1-11

Până și cei „puri" pot să se mântuiască

Putem vagabonda prin deșert, chinuiți de o sete nepotolită, parcurgând vechile drumuri care ne conduc pentru totdeauna la cele mai dureroase deziluzii.

Dar Dumnezeu, așa cum a făcut de mai multe ori pentru poporul său (prima lectură), este capabil de a deschide și în viața fiecărui „pierdut" o cale nouă, și să potolească setea sa adevărată.

Atunci un individ, refăcut, modelat din nou, are posibilitatea de a celebra laudele Domnului.

Și apoi este descoperirea cunoștinței lui Cristos (a doua lectură) care determină, ca în Paul, o cotitură neprevăzută și decisivă chiar și în existențele cele mai ușuratice.

Și când unul este înconjurat de disprețul altuia, condamnat după schemele cele mai obtuze ale unui moralism fără milă, străpuns de privirile de judecători cruzi dar și ipocriți, poate mereu să se agațe de o privire „diferită", o privire care mântuiește.

Isus, deși nu neagă gravitatea păcatului, continuă să lanseze către păcătos o funie pentru ca el să evite naufragiul total: îi dă încredere. Trecutul nu contează. Ceea ce contează este recuperarea nevinovăției „de acum înainte".

În sfârșit există nemiloșii „aruncători de pietre", bolnavi de aroganță virtuoasă. Și lor le este indicată o cale nouă, cea a umilinței (adică inventarul propriei mizerii), singura care duce la descoperirea milostivirii.

A fi „cuceriți” sau „prinși” de Cristos, în orice caz, înseamnă „a lăsa să se piardă” ceva (cel puțin prezumția, care se naște, ca o floare înveninată, de siguranța că sunt drepți conform legii).

Este posibil să ne apropiem de nou numai cu mâinile goale, ca săraci. Și bogățiile pot fi și pietre…

Cineva este „pur” (curățat) nu numai când evită să privească „o femeie pentru a o dori” (Mt 5,27), dar și când reușește să privească pe cineva cu respect și caritate.

Disprețul murdărește, pietrele sunt cele care spurcă. Murdăresc nu atât ținta luată la ochi, cât pe cel „pur” angajat în exercițiile spirituale preferate: a îngropa pe cei care greșesc (care pare să nu aparțină de catalogul faptelor de milostenie, și este opus „practicii” în care s-a specializat Isus: a căuta și a salva ceea ce era pierdut, (Lc 19, 10).

Toate aceste elemente decurg mai ales din fragmentul evanghelic.

Vinovații sunt doi

Să nu ne lăsăm înșelați de aparențe. Nu este numai femeia care trebuie condusă pe banca acuzaților.

În intențiile acuzatorilor, cei vinovați sunt doi: adultera și Isus.

Păcatul femeii este evident (au prins-o asupra faptului). Acela al lui Cristos, însă, apare și mai periculos: exces de milostivire.

Isus „învăța”. L-au întrerupt brusc, pentru a-l obliga să ia poziție asupra acelui episod scandalos.

Ceea ce urmează, totuși, gestul, comportamentele Învățătorului, vor constitui, de acum înainte, un capitol fundamental al învățăturii sale. Ceva de înțeles, și de tradus în angajament concret.

Tăcerea este cuvânt: constituie cele două părți ale lecției.

Isus scrie pe pământ. Și cineva se distrează, și astăzi, să descifreze acele semne. Numele amantului (dispărut misterios)? Porunca „de a nu comite adulter”? Păcatele acuzatorilor nemiloși? Porunca „să nu ucizi”?

Prostii. Isus trasează linii în praf pentru a demonstra atitudinea sa străină de dezbaterea juridică, care s-ar fi schițat.

Nu a venit să judece.

Discuțiile asupra vinovățiilor din articolele codicelor nu-l interesează.

Și apoi cu acea lume crudă și scandalizată (în care singurul lucru adevărat, în afară de cruzime, este ipocrizia…) El nu are nimic în comun. Depinde de noi să interpretăm corect acel mesaj încredințat prafului. Isus caută pe cineva cu care să comunice. Cineva care să-l înțeleagă. Cineva dispus să facă referință la o lege diferită.

Cred, apoi, că a văzut just France Quere, o femeie care ne-a dăruit câteva pagini de neuitat de comentariu la acest episod. Cristos, cu scrierea sa misterioasă, schițează codexul milostivirii, care nu poate fi închis nici în articolele unui codex, nici săpate în piatră.

Milostivirea nu se scrie pe materia dură, și nici nu poate fi fixată pe hârtie.

Milostivirea se trasează pe suprafața delicată a unei inimi de carne, pe care Isus o simbolizează cu carnea moale a pământului.

Viața înflorește în argilă, pentru că argila este aptă să primească o formă. Dumnezeu nu l-a făcut pe om din piatră.

Numai pământul este fertil. Piatra este sterilă (și pietrele aruncate nu vor produce nimic bun…).

Milostivirea este rodnică. Crează. Re-crează.

Pare că vedem din nou pe Creator gata să plăsmuiască, ca în prima zi, creatura sa preaiubită, după stricăciunile provocate de păcat, și în încercarea de a pune sigiliul (chipul și asemănarea) ca protecție împotriva grindinei de pietre care se îngroașă amenințătoare.

Prima piatră este aceea care provoacă dezastre

„Cine dintre voi este fără păcat, să arunce primul piatra”.

După o dispoziție a Deuteronomiului (17,7), martorii trebuiau să înceapă executarea. Ca și cum și-ar asuma, înaintea tuturor, cu evidența pietrei aruncate, deplina responsabilitate a cuvintelor de acuzare.

Isus surprinde pe toți introducând o variantă revoluționară: primii nu trebuie să fie cei care au văzut-o, care știu, dar cei care pot să afirme despre ei că sunt fără păcat.

Nu este suficient să descoperi faptele rele ale altuia. Trebuie, mai întâi, să faci lista virtuților tale. Numai atunci, eventual, poți să începi lapidarea.

„Drepții" trebuie să se dezvăluie.

Ne trebuie curaj. Nu de a aduna pietrele, ci pentru a fi un exemplu de perfecțiune.

Ne trebuie curaj. Nu pentru a face paradă cu un articol din codice nerespectat, ci de a așeza pe cap aureola de sfințenie.

Desigur este supărătoare acea primă piatră.

(Necazul este că, atunci când este vorba de cuvinte, de defăimare, de palavre, calomnii, nu ne gândim. Și totuși toate necazurile depind de prima piatră.

După prima ta piatră, vine grindina, pentru că toți se întrec să alerge în ajutor, nu în favoarea sărmanei victime, ci a aruncătorului, adăugând propriile lor pietre grele. Toată vina a acelei prime pietre, aruncate, adesea, în mod nechibzuit).

Judecătorul constrâns să se judece pe el însuși

„…Au plecat, unul după altul, începând cu cei mai bătrâni până la cei din urmă".

Este de înțeles, ba chiar o datorie, de a corecta: *începând cu mine.*

Trebuie să învăț de a mă îndepărta mai întâi de locurile unde se lapidează o persoană (cu atât mai mult când este absentă, care este o lapidare mai practică chiar la umbra templului…). Și de a folosi piatra apucată cu furie pentru a-mi lovi – evident – pieptul. Și apoi să las să cadă pe pământ arma, cu o bufnitură la fel de perceptibilă de toți.

Femeii, peste puțin timp, Isus îi va spune:

- Du-te, și de acum înainte nu mai păcătui.

Aceștia, dimpotrivă, au plecat în mod spontan. Și problema lor nu este aceea de a „nu mai păcătui", ci de a începe, acum, să se recunoască păcătoși.

O adevărată libertate, ușurată de vina sa.

Aceștia, dimpotrivă, sunt constrânși să poarte greutatea propriului păcat.

Totuși, dacă ne gândim bine, și ei au primit ceva de la Isus.

Învățătorul a smuls de pe chipul lor masca.

I-a rupt din anonimat și din complicitatea josnică a grupului, pentru a-i pune pe fiecare în fața propriei conștiințe.

I-a constrâns să se privească înăuntru, și nu în direcția adulterei.

Obișnuiți să vadă defectele altuia, și de a le denunța cu indignare, au învățat să observe propriile fapte rele și să se preocupe de ele.

Foarte abili în a culege infracțiunile altora, nu mai erau antrenați să „se surprindă asupra faptului" să aibe mâinile și gura murdare.

Convinși că sunt autorizați să joace rolul de judecător, nu se mai întrebau dacă, din întâmplare, nu ar aparține din categoria canaliilor.

Cu forța de a obliga pe alții să dea socoteală de propriile acțiuni, se simțeau de acum dispensați de a se privi în oglindă.

Isus a obligat pe judecători să se judece pe ei înșiși. Și astfel procesul, care trebuia să fie răsunător este interiorizat. Se desfășoară cu ușile închise (fiecare în propria casă, și nu mai este nevoie nici de lumină, pentru că roșeața de pe chip apare și în întuneric).

Și ei se regăsesc goi, cu adevărat. Nu au căzut numai bolovanii din mâinile lor. Au căzut și măștile, blazoanele, aureola, codexul, degetul acuzator.

Fiind conștienți de propriile mizerii, pot să înceapă cu adevărat să trăiască și ei, în același moment în care nu mai au un rol de apărat, o parte de recitat, un obraz de salvat, cineva împotriva căruia să se îndârjească.

S-au debarcat ca „drepți.

Pleacă cu diploma de „păcătoși".

Introduși în comuniunea păcătoșilor, punct de plecare obligatoriu spre comuniunea sfinților.

Primul pas spre sfințenie este făcut când cineva, toate dățile când se face apelul păcătoșilor, se gândește că numele său – indiferent de ordinea alfabetică – este în capul listei.

Mizeria și milostivirea

La sfârșit, așa cum zice sf. Augustin, se regăsesc împreună, singure, mizeria și milostivirea.

Dumneavoastră, probabil, nici nu aveți nevoie să auziți acele cuvinte: „Nici eu nu te condamn”.

Este suficient să înălțăm ochii. Nu avem de ce ne teme de acel om care trasează semne misterioase pe pământ.

Nici nu te-ai întrebat dacă a scris sau a ascuns. A distrus sau a refăcut. Poate, toate aceste două lucruri împreună.

Totuși ești conștient că se referă și la tine, de acum, de a da un răspuns la provocarea acelor semne secrete schițate în praf. Este vorba de a nu strica acea pagină de milostivire, de încredere, de iertare, pe care tu ai citit-o, nu pe pământ, ci într-o privire

Comportamentul lui Isus ne descoperă că este necesar, pentru toți, să dobândim o „privire nouă”.

O privire capabilă de „a suspecta” că orice individ, sub crusta erorilor, a defectelor, a infamiilor, sau și numai a slăbiciunilor, păstrează o zonă intactă, „virgină”, unde ființa sa cea mai autentică cultivă dorința de a se deschide spre cineva capabil de iubire.

Această ușă care dă acces la „sanctuarul” oricărei persoane, nu se sparge cu umărul și nici cu lovituri de piatră.

Acest „teritoriu secret”, această „zonă protejată”, nu se deschide în fața unui codice, a unui raționament, a unei dojeni aspre, a unui deget amenințător.

Se deschide numai iubirii.

Numai iubirea, își face drum în acea zonă neexplorată prin privire, nu de neîncredere, ci de respect și de acceptare, reușește să transforme o creatură din interior.

Duminica Floriilor

CHEMAȚI SĂFACEM SĂ ÎNFLOREASCĂ O RAMURĂ USCATĂ

Luca 19, 28-40
Isaia 50, 4-7
Filipeni 2, 6-11
Luca 22, 14 – 23,56

Apelul este amânat pe mâine

Prea ușor, astăzi.

Nu costa nimic de a fi prezenți.

Aclamațiile, entuziasmul, primirea sărbătorească a “Celui care vine, ca rege, în numele Domnului” erau cuvenite, dar nu cereau prea multă oboseală.

Faceți parte din cor. Vocile altora întăresc vocea ta. Aplauzele îți vor da căldură și curaj.

Te simți sigur în mijlocul “multora”.

El a dorit această intrare solemnă, i-a plăcut “recunoașterea” mulțimii.

Mesia vine spre a fi primit, să se manifeste, nu pentru a fi clandestin.

Totuși acesta a fost numai prologul.

Apelul este amânat până mâine.

Începând de mâine se face socoteala celor prezenți.

Mâine se numără nu “iubitorii de sărbători”, dar cei dispuși să se lase implicați în acea aventură care s-a inaugurat în mod triumfal și se va încheia într-un fel mai senzațional, dar trecând prin drama cea mai descumpănitoare.

Da, ceea ce este important este ceea ce se va urma “după o zi”.

Săptămâna Patimilor îți fixează întâlnirea pentru “a doua zi”, și apoi pentru următoarea, și așa mai departe.

Mâine nu va mai fi problema de a fi prezent, dar de a te compromite , de a te decide.

Astăzi era suficient “să fii acolo”, să te lași cuprins de acea atmosferă de jubilare populară.

Mâine va fi problema de a nu fugi, chiar dacă regele merge în întâmpinarea înfrângerii, și rămâne singur, expus la toate loviturile.

Este un rege, acel, care contează pe prietenii curajoși când merge în mod voit spre întâmpinarea dezastrului.

Vei fi cu adevărat “al său”, numai dacă vei accepta “să pierzi” și “să te pierzi” cu el.

În casă, nu la piață

Știa foarte bine că că erai în alai. Te-a notat.

Dar, pentru anumite acțiuni, el nu face recrutarea în piață.

Îți vine în casă.

În ziua următoare.

“...Veți găsi un mânz legat, pe care nu l-a mai încălecat nimeni; dezlegați-l și aduceți-l aici”.

De această dată vine el personal. Nu are nevoie, însă, de mânzul tău, nici de mașina ta, nici de altceva. Are nevoie de tine.

Vrea “să te dezlege” de frica ta de a te compromite, de a fi în mod deschis de partea lui în momentele dificile, în împrejurări mai puțin favorabile.

Vrea “să de dezlege” de compromisurile, de ambiguitatea, de nehotărârea, de ezitarea ta ca să trăiești un creștinism cu o respirație amplă.

Dorește “să te dezlege” de adăposturile tale sigure, de pozițiile tale confortabile, pentru a te împinge în larg.

Și iată că apare “de nerecunoscut”.

“S-a despuiat pe sine, primind condiția de sclav...” (a doua lectură)

“A expus spatele către biciutori... nu și-a întors chipul din fața celor care îl insultau și-l scuipau (prima lectură).

Acesta este regele pe care trebuie să-l primești “după o zi”.

Acesta este Domnul care îți cere să-l urmezi pe calea înjosirii, pentru a ajunge la glorificare.

“Ziua următoare” se destramă alaiul, pentru că în locul covoarelor și al ramurilor, pe cale curge sângele și pe fundal apare instrumentul de tortură pentru răufăcători.

Inutil de a ne face iluzii. Acest rege merge spre moarte.

Este o cruce pregătită pentru el. Și este și crucea ta.

Îl vei găsi trădat de prieteni, insultat de mulțime, dezonorat de oamenii imprtanți, luat în râs, torturat crud, părăsit de Dumnezeu.

Și va trebui să dai mărturie public că îl recunoști, că ești dintre “ai săi”, de a împărtăși nebunia sa, de a adopta slăbiciunea sa dezarmantă.

Îți va cere să reziști în întuneric, să nu fugi de încercare, să rămâi fidel când se face un gol în jur, de a nu ceda când totul pare că se năruie, de a nu pierde încrederea când proiectele tale se prăbușesc.

Te va invita să crezi, să speri, atunci când cei înțelepți și puternici vor da sentința cu ironie: “s-a terminat”.

Va cere de la tine iubirea când va apărea inutil, disprețuit, când pare să triumfe ura și violența.

Deci. Săptămâna Sfântă începe cu “ziua următoare”. Și încă “ziua următoare”.

A spune “da” nu înseamnă aplauze.

Tu va trebui să te sfâșii de oboseala decepției, a oboselii, a lacrimilor.

...Și să nu ai teama că rămâi singur.

“Ziua următoare”, dacă nu vei închide tremurător ușa, dacă nu te vei retrage după ce ai împlinit datoria ta de a participa la procesiune, vei descoperi că, împreună cu El, suferința acceptată cu iubire devine bucurie.

Fructele ramurei de măslin

Și este o responsabilitate precisă și pentru ramura de măslin care ți-a fost dăruită de preot și ai așezat-o în casă.

Nu trebuie s-o scapi din vedere.

Nu trebuie să lași să cadă frunzele uscate.

Acea ramură trebuie să rămână verde, și să aducă roade.

Nu este un talisman.

Constituie o datorie precisă.

Chiar și dorința serioasă de pace începe "în ziua următoare". În același fel ca pâinea, și pacea este dobândită zilnic cu sudoarea frunții.

Ramura de măslin nu-ți garantează automat pacea. Dar te avertizează că trebuie s-o cucerești și s-o oferi altora (pornind de la cei mai "îndepărtați", care sunt adesea cei care stau alături de tine).

Pacea trebuie s-o construiești și s-o aperi adoptând un stil de blândețe, răbdare, bunătate.

Rupând crusta dură a egoismelor cu tandrețea.

Răzbunându-te împotriva ofenselor cu iertarea.

Rugându-te pentru dușmani.

Făcând fapte de împăcare.

Restabilind unitatea frântă.

Surâzând către acela care îți arată o față feroce sau oarecum ostilă.

Iubind pe cei care nu o merită.

Salutând în mod spontan pe cei care arată indiferență față de tine.

Binecuvântând pe cei împotriva cărora ai avea destule motive să te plângi.

Încercând să înțelegi persoana care nu te înțelege.

Respectând pe adversarul care nu se gândește ca tine.

Făcând bine acelui individ meschin care îți provoacă destule necazuri.

Neexcluzând din raza bunătății tale pe cei "antipatici".

Convingându-te că răutățile sau lipsa de delicatețe a altuia nu pot în nici un chip să împiedice generozitatea ta.

Trebuie să-ți pui în cap că nimeni nu este ținut să "merite" bunătatea ta, primirea ta, serviciul tău. Fii tu, de acum, cel care trebuie să meriți dreptul de a iubi așa cum El a iubit, sau ca un "nebun", gratuit, fără calcule, limite, condiții, independent de comportamentul altuia, fără a aștepta nimic în schimb...

La câte te obligă acea ramură de măslin, nu?

Pe de altă parte, a crescut pe un trunchi " chinuit"...

Și cât efort ne trebuie pentru a nu-l lăsa să se usuce, mai mult pentru a-l constrânge să producă roadele așteptate.

Da. "Săptămâna Sfântă" începe "ziua următoare".

Nu te speria. "Ziua următoare" poate deja actualiza Învierea.

Ajunge să nu pierdem din vedere acea ramură care îți anticipă unul din roadele cele mai prețioase ale Paștelui Domnului.

Pe urmele lui Petru

În legătură cu relatarea Pătimirii după Luca, aș vrea să mă refer pur și simplu la declarația lui Petru:

- Doamne, cu tine sunt gata să merg la închisoare și la moarte...

Chiar și eu, probabil, aș fi spus același lucru. Înainte de furtună.

Nu mă obosesc să mă recunosc în semeția lui Petru, care ascunde teama.

Îmi este ușor să-l urmez în declarațiile sale peremptorii.

Pentru ce să-l lăsăm pe Învățătorul să formuleze pronosticuri de dezastru, fără ca noi să ne simțim datoria de a profeți victoriile noastre sigure?

Să anunțe El de trei ori un drum de umilire, de slăbiciune, de moarte, este un lucru care nu ne privește.

Noi suntem primii din clasă și vrem să proclamăm succesul fără a trece pe acea cale.

Petre, eu unesc siguranța mea la a ta.

Ce naiba, nu suntem ca ceilalți, noi!

Vin cu tine, Petre.

Am nevoie să stau cu tine

Știu că mă vei purta de-a lungul unei străzi la capătul căreia nu va fi premiată fidelitatea noastră, dar ne vom da seama că am pierdut, din fericire, siguranța inițială. Și va fi un mare câștig.

Atunci, și numai atunci, vom putea să devenim împreună "piatră"

Petre, așteaptă-mă.

Vreau să vin cu tine.
Nu din motivul a ceea ce afirmi că posezi.
Ci pentru ceea ce “ar trebui” să pierdem pe cale.

JOIA SFÂNTĂ

El a fost trădat

“În noaptea în care a fost trădat...” (1 Cor 11,23).

Este suficientă această expresie pentru a pătrunde în miezul – uman și spiritual – al primei zile din Triduul Sfânt.

Nu este vorba, în mod banal, de împrejurări, de cadru. Dar reiese deja un gest care caracterizează toată Pătimirea lui Cristos.

Afară, în întuneric, se agită neliniștită umbra “trădătorului”. Dar protagonistul trădării nu este el.

Protagonistul stă înăuntru în cenacol.

Verbul grec pe care noi îl traducem cu “a trăda” înseamnă, literalmente, *încredințare, predare.*

Misterul Paștelui este cuprins în întregime aici: Isus se predă, “se trădează”.

A iubi, pentru el, înseamnă, precis, a se încredința. În dublul sens de a se manifesta și de a se dărui.

Iubirea lui Cristos nu rămâne secretă, de nepătruns.

Se revelează. Se declară. Se descoperă.

Isus se trădează în iubirea sa față de oameni.

Nu poate trăi în clandestinitate: iese afară, se face vizibil, se expune într-o manieră cvazi provocatoare, riscă arestarea, mai mult pare că o caută (mai întâi din partea prietenilor, apoi a dușmanilor).

Iubirea se trădează prin cuvinte și gesturi care îl dezvăluie fără posibilitatea de echivoc.

Să ne gândim la discursurile de adio, pline de o dureroasă duioșie, chiar în momentul dramatic al *orei.*

Să ne gândim la spălarea picioarelor.

“Știți ce v-am făcut?”

Adică, eu m-am explicat, m-am “trădat” destul ?

Va fi încă o probă, decisivă, mâine, pe acea colină despuiată, macabrul loc final al răufăcătorilor.

Şi El, cel mai vinovat dintre toţi. Nimeni nu a îndrăznit vreodată să iubească într-o manieră atât de temerară, provocatoare.

Da. Acum o ştim. Chiar şi Dumnezeu are un punct slab care îl face vulnerabil, îl trădează: iubirea.

Oamenii pot să pună mâna pe el, să facă cu el ceea ce vor, pentru că el nu a reuşit să ţină ascuns propriul secret. Adevăratul "trădător" a fost el, nu Iuda.

Dumnezeu este spionul lui însuşi.

Cristos a lăsat amprente peste tot.

Urme şi dovezi ale vinovăţiei sale.

Crucea va reprezenta mărturisirea decisivă a celui acuzat.

Cristos va refuza să primească sfidarea batjocoritorilor săi, nu se va coborâ, nu se va smulge din cuie. Va rămâne ca un manifest viu, explicit, ligibil pe toate rândurile scrise cu roşu ale acelui trup sfâşiat. Aceea este declaraţia sa supremă, publică, "scandaloasă", de iubire.

Când Dumnezeu a secat cuvintele pentru "a se denunţa", semnează documentul solemn de fidelitate faţă de om, aşa cum face un analfabet oarecare, cu o cruce.

Celălalt sens al cuvântului "a trăda" este a se dărui.

Pe masa din cenacol, Cristos devine pâine şi "se predă" foamei oamenilor.

Este o prezenţă continuă, zilnică. Şi se predă, sub semnul pâinii, pentru a umple solitudinea alor săi "care erau în lume".

Euharistia este precis o "predare", adică o trădare, o punere între mâinile altora.

Cristos nu-i aparţine. Nu tutelează, nu protejează, nu apără propriile privilegii divine. Devine dar, se abandonează. Toţi pot dispune de El.

„Luaţi, acesta este trupul meu"

Adică: acesta sunt eu care mă dăruiesc. Viaţa lui Isus este o viaţă dăruită, pusă la dispoziţie, expropriată voluntar în avantajul tuturor.

Nu se poate înţelege semnificaţia Euharistiei şi să ne închidem în egoism.

Din păcate noi tindem să administrăm în mod judicios viaţa noastră, pretindem s-o cheltuim pentru noi, s-o folosim pentru interesele noastre.

Ajungem să dăruim ceva. Dar ne este frică să „ne dăruim total".

„A te dărui cu totul" este mult mai mult decât „a se supune"

Dăruirea implică dărâmarea tuturor turnurilor de apărare, abolirea oricărei rezerve, renunţarea la control.

Vrem sau nu, a participa la Euharistie înseamnă „a se trăda" (a se preda), a ieşi la loc deschis, notificând că suntem de partea iubirii care se dăruieşte.

Înţelege semnificaţia şi consecvenţele Euharistiei, nu cel care se limitează să se izoleze într-o reculegere pioasă, ignorând pe ceilalţi, şi mai ales prezenţele incomode. Dar cine nu ezită „să se dăruiască".

Isus nu a aşteptat ca Iuda să-l trădeze.

Trădarea lui Iuda a fost o fraudă, o afacere rea.

Adevărata predare a efectuat-o El. O operaţiune în curată pierdere. O mare afacere pentru noi.

VINEREA SFÂNTĂ

Restituirea chipului

Printre atâtea relicvii discutabile ale Pătimirii, mă refer la una care nu există, sau cel puțin nu poate fi documentată nici de un rând din evanghelie.

În calea crucii clasică, totuși, rămâne stațiunea Veronicăi, chiar dacă cineva ar fi îndepărtat-o cu plăcere.

Această femeie intră de drept, fie prin poarta de serviciu a tradiției, în relatarea Pătimirii. Și este un noroc că tocmai ea este, această intrusă a milostivirii, această „abuzivă" care nu este în stare de a arăta biletul cu timbrul istoriei.

Dacă Cristos, de-a lungul căii sale dureroase, nu ar fi întâlnit o singură persoană capabilă de a împlini gestul Veronicăi – o batistă trecută pe furiș pe un chip descompus de oboseală și acoperit de sudoare și de sânge – atunci, cu adevărat, mi-ar fi rușine de numele de om.

Atunci ar trebui să înfrunt pe giografi și astronomi și să le spun clar și răspicat: „Dragi și iluștri domni, ați făcut o colosală greșeală prezentându-ne pământul în forma pe care o vedem în plinisfere. Corectați greșala voastră. În realitate, pământul are forma unei colivii și înăuntru sunt două feluri de fiare: cele care se aruncă, lacome, asupra pradei. Și cele care asistă, impasibili, la măcel".

Nu. Din fericire, este această femeie cu ștergarul ei. Toți avem nevoie de ea. Pentru ca să ne fie recunoscută cel puțin o fărâmă de demnitate.

Este o singură femeie care s-a smuls din mulțime, a ieșit la loc deschis, s-a expus, a părăsit adăpostul comod al umbrei.

Nu s-a mulțumit să vadă trecând cel condamnat. S-a prezentat, singură, înaintea lui. I-a restituit un chip de om. A avut curajul tandreței și al iubirii. S-a lăsat să fie sugerată de fantezia sa feminină într-un act de aleasă delicatețe.

Ea se descoperă, își scoate masca anonimă.

Și Dumnezeu se descoperă înaintea ei. Lasă propria amprentă în mâinile ei.

Această femeie singură, înarmată cu o maramă, care flutură stindardul ei modest, este mai tare decât toți. Nu degeaba numele Veronica înseamnă, literalmente, „aducătoare a victoriei"

Veronica a intuit lucrul fundamental: că Dumnezeu se oferă, nu cunoașterii, ci iubirii.

Dumnezeu nu este în altă parte. Este *aici.*

Dumnezeu nu este departe. Este *aproape.*

Este suficient curățim un chip oarecare de masca de praf și sânge și singurătate, să-i ștergem lacrimile, să-l eliberăm de crustele cele mai respingătoare, și apare chiar Chipul pe care îl căutai (mai bun decât oricare relicvie). Chipul Altuia.

Dumnezeu acceptă să fie demascat, nu de investigațiile implacabile ale filozofilor, ci de mâinile tremurătoare și goale ale milostivirii.

SÂMBĂTA SFÂNTĂ

Totul s-a sfârșit?

„Iosif din Arimatea… făcându-și curaj, s-a prezentat în fața lui Pilat și i-a cerut trupul lui Isus…” (Mc 15,43).

Era un om cu vază, și bogat, acest Iosif din Arimatea.

Și el ucenic al lui Isus, „dar într-ascuns” (Io 19,38).

Mi se pare că intuiesc o foarte ușoară subliniere ironică, din partea lui Marcu, a propo de inițiativa lui Iosif: „…*făcându-și curaj,* s-a prezentat înaintea lui Pilat”.

Sunt prieteni care riscă numai când nu mai este prea mult de riscat.

Sunt prieteni care ies la lumină numai când nu mai trebuie „să se descopere” prea mult.

Sunt prieteni care iau poziție numai când este întuneric.

Sunt prieteni dispuși să plătească cu portofelul. Dar nu cu propria persoană.

Sunt susținători zeloși ai adevărului. Numai să nu fie compromițător, și să fie servit pe tava oficială a siguranței.

Gata. În afară de câteva excepții, un cadavru nu este atât de compromițător. Uneori poate să fie de-a dreptul folositor.

„…Și l-a depus în mormântul său nou, pe care l-a săpat în stâncă; apoi rostogolind o piatră mare la intrarea mormântului, a plecat” (Mt 27,60).

Pare că se poate citi, pe chipul lui Iosif din Arimatea, în timp ce-și spăla mâinile și se ștergea de sudoare, după ce a aranjat marea piatră la intrarea mormântului, gândul: „Totul s-a sfârșit”.

Și el a săvârșit o faptă bună.

Dar mai este cineva care nu este de acord cu acest fapt că totul s-a sfârșit.

Sunt două femei, care nu se resemnează să plece. (Iar femeile! În timpul întregii Pătimiri, steagul demnității umane a fost ținut la înălțime cvazi exclusiv de așa zisul „sex slab”…).

„Maria Magdalena și cealaltă Marie stăteau acolo, în fața mormântului” (Mt. 27,61).

Numai preocuparea de a fixa bine în memorie locul „unde a fost pus” (Mc 15,47), astfel ca să poată veni, pe urmă, cu siguranță, cu aromele și parfumurile? Nu cred. Sau, cel puțin, nu numai aceasta.

Poate intră în joc credința. Sau, dacă preferăm, intuiția feminină despre „ceva” pe care alții nu înțelegeau.

Fapt este că „stăteau acolo, în fața mormântului”.

Și să ne oprim și noi cu ele, în tăcere adoratoare, lăsând ca alții să plece deandărătelea, obosiți, cu convingerea că au asistat la „sfârșit”.

Pentru noi acel mormânt poate fi un „început”.

Când Dumnezeu este la mijloc, totul poate începe de la sfârșit.

Sfintele Paşti

MARELE EVADAT

Fapte 10, 34.37-43
Coloseni 3, 1-4
Luca 24, 1-12

- Paşte fericit!

Urarea apare chiar foarte scontată.

Dar dacă cineva, căruia îi este adresată acea formulă plină de bucurie, ar întreba:

- Pentru ce?

Femeile au urat Paşti fericit apostolilor vestindu-le acel fapt senzaţional.

Şi, mai întâi, îngerii uraseră femeilor Paşti fericit spunând că nu mai era cazul să-l caute „printre morţi pe cel care este viu".

Paul în minunatul discurs ţinut păgânilor, declară solemn: „…Dumnezeu l-a înviat!"

Deci, într-un anumit sens, prima urare pascală a fost adresat de Tatăl către Cristos… „Paşte fericit" este piatra rostogolită de la intrarea mormântului.

Învie speranţa

Punându-ne în perspectiva pascală, ne dăm seama că raţiunea nu este de partea pesimismului, ci de partea speranţei celei mai îndrăzneţe, mai nebune, aş îndrăzni să spun „imposibile".

Astăzi învie speranţa.

Speranţa, de fapt, riscă să moară când este prea plăpândă, timidă.

Ne limităm să sperăm să ieşim dintr-o boală, de a nu avea prea multe necazuri, de a nu intra în vreo încurcătură urâtă, de a adăuga câţiva ani – pe cât posibil liniştiţi – la aceia pe care i-am trăit.

Totuşi este o limită *raţională* dincolo de care nu putem merge.

Moartea face să moară speranţa.

Ei bine, dacă învierea lui Cristos este un fapt, nu o fabulă, atunci acea limită este postată mult mai departe. Mai mult, nu mai sunt limite. Speranţa sfărâmă definitiv bariera „raţiunii".

Speranţa creştină asumă dimensiunea *imposibilului.*

Dacă nu violează spaţiul morţii, dacă nu pătrunde în teritoriul imposibilului, nu este speranţă creştină.

De prea multe ori confundăm speranţa cu un vag, optimism de suprafaţă.

Dacă suntem asaltaţi de influenţe, sperăm, datorită asigurării medicului şi a pilulelor oprtune, ele vor trece.

Dacă suntem dramatic în lipsă de bani, se poate întâmpla,că, cine ştie, poate, loteria, într-o bună zi ar putea să ne dea mijloacele juste.

Dacă timpul este urât, oficiul de meteorologie ne asigură că există posibilitatea, în scurt timp, a unei reveniri a cerului senin.

Nu este optimism

Optimismul reuşeşte să vadă aspectul plăcut al realităţii, ignorând cealaltă faţă.

Speranţa creştină, în schimb, transformă realitatea. O vede transfigurată de lumină.

Nu mai este problema de a decide dacă paharul este pe jumătate gol sau pe jumătate plin. Pentru simplul fapt că potirul este plin de se revarsă.

Nu este cazul de a stabili dacă poarta este foarte grea sau este numai nu prea grea. Pentru că piatra grea a fost aruncată.

De acum nu mai am nevoie de a înterpela serviciul meteorologic pentru a mă simţi consolat de faptul că norii negrii care apar la orizont, şi care îmi îngheaţă inima, vor fi măturaţi. Mă uit înăuntru şi descopăr că Cineva mă face să trăiesc frumos şi în mijlocul furtunii, mă întăreşte în pace dacă am de suferit lovituri impresionante.

În sfârşit, Cristos, prin învierea sa, nu ne întăreşte spunându-ne că, după toate, ceva totuşi va trebui să meargă în direcţia justă. Dar ne asigură că totul a mers în direcţia justă (pentru El şi pentru noi).

Situaţia sa (şi a noastră) a avut o ieşire neaşteptată.

Speranţele umane se reduc la previziuni favorabile.

Speranța creștină este vestirea unui fapt decisiv care a schimbat orice lucru, a răsturnat orice perspectivă, a mutat radical cadrul situației, a făcut să răsară un orizont nebănuit.

Speranța creștină nu este o născocire cu cifre, semnale pozitive, asigurări ale experților, tendințe încurajatoare.

Speranța creștină este un buletin al victoriei.

Au „sărit în sus", odată cu piatra care astupa mormântul lui Cristos, toate calculele, toate cifrele cele mai raționale aliniate cu grijă în registrele noastre asudate.

Mai mult, ne dăm seama că nici registrele nici computerele nu mai reușesc să dea cont despre cifra nouă apărută, și că nici o programare n-a mai îndrăznit s-o impună.

Cel învins a evadat…

Terenul Calvarului părea că arsese plăpânda mlădiță a speranței.

S-au impus obișnuitele forțe, logicile obișnuite, complicitățile obișnuite: ura, violența, fanatismul orb, stupiditatea, interesele puterilor coalizate, trădarea, complotul.

Totul era reintrat în ordine.

Pământul după un cutremur, se întorcea să se rotească mai departe ca înainte.

Eliminat Cel care tulbura, cel care pretindea să răstoarne structurile consolidate și riturile aprobate, să reinventeze regulile jocului, să pună alți protagoniști pe scenă îndepărtând protagoniștii uzați, cineva putea să se întoarcă să doarmă liniștit.

Unealta de tortură dezonorantă a reglementat definitiv chestiunea. Și cuiele l-au țintuit (lucru, de altfel, destul de previzibil). Paznicii, apoi, pentru a evita vreo glumă proastă țineau ochii pe mormânt. Dar, poate, era o precauție superfluă. Putea să fie suficientă stâncă pentru a descuraja vreun oarecare încăpățânat nostalgic.

Dimpotrivă, în dimineața Paștelui, au fost schimbate regulile vechiului joc. Mai mult, a apărut o lume nouă.

Terenul arid „al colinei Căpățânii" nu numai că nu a sufocat sămânța speranței, dar a făcut-o să explodeze.

De Paști a învins iubirea, nu violența. A învins slăbiciunea, nu forța. A învins iertarea, nu ura.

Pentru cel care crede, de acum, regulile jocului sunt acestea și nu celelalte.

Mentalitatea care pierde a avut dreptate.

Cel învins poate să strige: „Moarte, unde este biruința ta?"

Cel Învins s-a transformat în Marele Evadat. Primul dintre evadați.

Gardieni. Nu a fost o glumă de prost gust. Nimeni nu s-a gândit să fure cadavrul (prea multă frică în sufletele prietenilor).

Voi nu puteați să faceți nimic.

A început fuga imposibilă.

O fugă oferită tuturor prizonierilor.

Lumea merge de acum într-o altă direcție.

Pare că centrul tuturor a devenit acel mormânt. Se încrucișează drumurile. O femeie a fost acolo și aleargă să povestească ceva. Doi bărbați aleargă să vadă. Dar acel mormânt este gol.

Cine ajunge acolo poate numai să constate că ultimul cuvânt nu este cel al morții.

Și, dacă se încăpățânează să privească, să scotocească, simte că trebuie să spună că trebuie căutat în altă parte.

Că nu mai trebuie căutat printre morți.

Cel Viu nu este acolo.

Moartea a trebuit să se resemneze să cedeze privilegiul său străvechi (vechi ca omul): de a spune ultimul cuvânt.

Ultimul cuvânt, de acum, îl spune viața.

Nu-ți spun Paște fericit…

Prietene, care ești încă în ceață, nu-ți spun „Paște fericit!"

Tu ai obosit căutând.

Ai acumulat decepții.

Te consideri un învins. Și ai motive puternice ca să fii astfel.

Carnea ta – și nu numai carnea – este tapisată cu vânătăi.

Ai încasat vreo lovitură grea în viață.

Semenii tăi ți-au rezervat un tratament desigur nefavorabil.

Continui să înghiți bucăți amare, chiar și la masa din familie.

Singurătatea ți se pare de acum insuportabilă.

Situația pe care o trăiești ți se pare de nesuportat. Ai impresia unei prăbușiri iminente.

Te-ai resemnat să suporți prezența amenințătoare a acelei pietre care astupă ușa închisorii tale, și-ți barează calea spre un pic de lumină, de căldură, de voință de a trăi.

Frate, ți-o spun încet, declamând de la amvon (chiar dacă este un amvon de hârtie), din moment ce aceasta te poate plictisi.

Îți vorbesc ca un complice: dacă accepți anunțul Paștelui, se filtrează în ceața ta raza luminoasă a acelei vestiri, nu te asigur că vei reuși să arunci stânca, să te eliberezi de greutatea care îți zdrobește inima. Ceva mai bun: Cineva a prevăzut deja, pentru tine, să îndepărteze stânca insuportabilă.

Tu trebuie numai să ieși afară.

Și să observi că s-a inaugurat o lume nouă, încă intactă.

Prietene, ies și eu din mormântul-carceră. Am fost complicele tău la atâtea acțiuni disperate și ușuratice.

Acum îți propun să *trecem* împreună de la condiția de prizonieri la cea de evadați. Dar nu trebuie să pierdem urmele Marelui Evadat.

Ne întâlnim afară, la lumina primei dimineți a lumii.

Ne privim în ochi.

Fii liniștit. Nu intenționez să-ți dau *un pic* de speranță. Aș vrea să te ajut ca să descoperi tu speranța. Acea speranță care a răsărit acolo, în preajma unui mormânt.

Și, dacă-mi permiți, nu îți urez Paște Fericit. Dar, așa cum fac orientalii, îți transmit o știre:

- Cristos a înviat.

A doua Duminică a Paștelui

O CREDINȚĂ CHEMATĂ SĂ DEA UN OARECARE SEMN DE VIAȚĂ

Fapte 5, 12-16
Apocalipsul 1, 9-11.12-13.17-19
Ioan 20, 19-31

Continu să-l apăr pe Toma

Dar Toma a fost un sfânt?

N-ar fi fost sărbătoarea sa care este celebrată la 3 iulie, ar trebui să ne îndoim, având în vedere cel puțin pe comentatorii evangheliei de astăzi care îl văd un protagonist în negativ.

În procesul pe care toți se simt în drept să-l schițeze împotriva lui, îl acuză de neîncredere, de realism grosolan, de necredință încăpățânată, de pesimism.

Și îl proclamă, chiar fără a-i cere aprobarea, protectorul materialiștilor, al acelora care spun „pe mine nu mă duce nimeni”, al acelora care se îndoiesc de totul și de toate mai puțin de propriile dubii, al celor rebeli, presumptuoși, încăpățânați, de-a dreptul disperați, al scepticilor, al celor aflați pe calea greșelii.

L-am apărat mereu pe Toma.

Și o fac neînfricat și de această dată.

Este adevărat că am pus condiții un pic dure pentru capitularea sa.

Însă, în fond, dincolo de un limbaj desigur excesiv, Toma cerea pur și simplu să aibă aceleași posibilități pe care le-au atins și ceilalți.

Nimeni nu l-a informat că el a fost ales (eram să zic ca un cobai) pentru un experiment riscant: După ce făcuse parte din grupul acelora care văzuseră (cu referire la evenimentele până la moartea pe cruce a lui Isus), trebuia „să anticipe” (cu privire la înviere) condiția, să interpreteze profetic rolul tuturor acelora care nu au văzut, separându-se astfel de grupul apostolilor, și incluzându-se printre șirurile noastre.

Experimentul a dat greș.

Dar suntem siguri că dacă cel ales ar fi fost Petru, sau oricare altul, lucrurile ar fi mers altfel?

Toma, unul care voia să fie pur și simplu ca toți. Nici mai mult nici mai puțin (poate un pic mai mult decât mai puțin, dacă ne conformăm vorbelor).

Și noi?

Dar apoi nu trebuie să exagerăm.

Artiștii care îl prezintă pe apostol în atitudinea de examinare cu degetul a rănilor lui Isus, au sărit cu îndrăzneală peste relatarea evanghelică.

Intențiile proclamate erau acelea. Dar actualizarea, în ciuda invitației provocatoare a lui Isus, rămâne de demonstrat.

Pagina de la Ioan ne prezintă un Toma care se aruncă în genunchi făcând acea minunată profesiune de credință: „Domnul meu și Dumnezeul meu". Sunt cuvinte care se armonizează cu descoperirea unei Prezențe, dar ne surprind în gura unuia care a controlat cu îndărătnicie semnalmentele unui personaj cu o identitate nesigură. Cel puțin ar fi cerut scuze.

Chiar cuvintele lui Isus, așa cum am accentuat, constituie o provocare, mai mult decât o prezentare de probe.

Toma se predă nu pentru că a „atins", dar pentru că a fost învăluit de prezența celui Inviat, și a rămas prizonier al luminii sale.

Desigur. Noi, dimpotrivă, credem chiar dacă nu am văzut.

Dar, după ce am crezut, nu facem altceva decât să pretindem să vedem și să atingem.

Să căutăm, sau de-a dreptul să inventăm proptele pentru credința noastră.

Să spunem că credința noastră nu se bazează pe lucruri exterioare determinate; însă, dacă ele sunt luate, strigăm ca acela care observă că axa podelei pe care sprijineau picioarele se fărâmă…

Susținem că știința nu are de-a face cu credința. Că sunt domenii diferite. Dar tresăltăm de satisfacție în cazul în care știința pare să aducă un petic de sprijin pentru credința noastră. Ne simțim… mai siguri prin aceste ajutoare. În afara cazului când strigăm împotriva datelor necorespunzătoare, când știința ne dezamăgește, sau pur și simplu își face propria meserie.

Proclamăm că numai Cristos oferă toate garanțiile, și numai Cuvântul său contează. Dar de abia că un preot sau un „titrat" se abate de pe calea coerenței (sau pur și simplu de gusturile noastre), începem să protestăm: „Cum se mai poate crede când se văd aceste exemple?…"

Când îl ispitim pe Dumnezeu

Toma ca nimeni altul a fost sincer.

S-a încăpățânat zicând că vrea să vadă înainte de a crede (și nu a cerut exemple ca sprijin).

Noi, foarte adesea, pretindem să vedem după ce am crezut (sau după ce am spus că credem).

Cum s-ar spune: mai întâi ne încredem cu ochii închiși, afară de cazul când nu lăsăm să ne scape nici o ocazie, mai mult de-a dreptul să urmărim și pe cele mai îndepărtate, pentru a controla că nu am fost înșelați.

Un anumit creștinism de astăzi, care repetă „ispitirile" lui Israel în deșert (Massa și Meriba), pretinzând semne excepționale, cerând o cale netezită de miracole, constrângând pe Dumnezeu să fie un făcător de minuni spectaculoase în mod permanent, este cel mai puțin potrivit pentru a-l judeca pe Toma.

Mai mult decât a se încrede în Dumnezeu, în obscuritatea luminoasă a credinței, el îl provoacă să „demonstreze" în chip evident că El se interesează de soarta noastră.

Toma a avut mari ezitări *înainte.*

Apoi însă a „țintuit" propria credință și propria iubire în… pardoseala pe care s-a aruncat în genunchi.

Noi opunem rezistențe tenace *după.* Și credința noastră apare adesea ezitantă, fragilă, neconsistentă, puțin convinsă și convingătoare, legată de condiționările cele mai diverse: emoții, entuziasme, decepții, sentimente, obișnuințe…

În sfârșit. Să mergem încet înainte de a îndrepta degetul acuzator împotriva lui Toma.

Un minim de onestitate ne-ar obliga, mai întâi, să examinăm serios, fără prea multă indulgență, starea credinței noastre.

Proba feței

Domnul a oferit și continuă să ofere din belșug semne ale iubirii sale pentru noi.

Semnele „pătimirii" sale pentru om sunt înaintea ochilor noștri, sunt dăltuite în inima noastră. Nu este nevoie să alergăm cine știe unde pentru a le descoperi. Ajunge să citim cele ce ne sosesc în casă.

Dar, poate El ne pretinde – pe drept – un oarecare semn al credinței noastre.

Cel Viu așteaptă ca credința noastră să dea vreun semn de viață…

Nu spun că este moartă. Poate că trebuie pur și simplu trezită din amorțeală, din îngreunare, din inerție, din clandestinitate, din frica de a se expune.

Trebuie să ne decidem să însoțim acțiunile, și să nu permitem ca acestea să meargă de obicei singure, pe cont propriu, separate de ea, sau de-a dreptul în contrast cu ea.

Când se află pe stradă, la muncă, în câmpul afacerilor (inclusiv cele ale inimii), credința și comportamentele nu se pot ignora, prefăcându-se că nu se cunosc…

Da, El așteaptă vreun semn de vitalitate din partea credinței noastre. Vreun semn al capacității sale de a hotărâ asupra deciziilor, alegerilor, orientărilor existenței noastre. Vreun semn al impactului credinței cu terenul concret al trăirii zilnice.

Și chiar cei care se apropie de noi au dreptul de a verifica că credința în învierea lui Cristos a schimbat și schimbă ceva. Începând cu chipul nostru.

Fața poate fi purtătoare de semne ale luminii pascale.

Rămân mereu valabile acuzele pe care Bernanos le îndrepta către credincioșii grav vinovați că nu au „o față de înviați". Întreba: „Unde naiba ascundeți bucuria voastră?"

Vrem deci să controlăm la oglindă fața noastră de credincioși?

Din întâmplare, nu sunt urme prea evidente de plictiseală, dezamăgire, întristare, ipocrizie, calcule viclene, indiferență?…

Desigur, suntem fericiți – cum proclamă Cristos – „pentru că, deși nu l-am văzut, am crezut".

Dar nu trebuie să ezităm să oferim vreun semn „vizibil" despre învierea sa, astfel ca să ajutăm credința cuiva, sau cel puțin să n-o amorțim.

Desigur, El și numai El oferă toate garanțiile.

Dar și credincioșii sunt chemați să nu înșele prea mult așteptările.

A treia Duminică a Paștelui

AMEN ÎNSEAMNĂ ȘI A SPUNE NU

Fapte 5, 27-32.40-41
Apocalips 5, 11-14
Ioan 21, 1-19

Cineva se opune restaurării

Este posibil să-i slujești lui Dumnezeu prin neascultare?

Este posibil și, uneori, chiar obligatoriu.

Dumnezeu are nevoie de martori ascultători în neascultare.

Nu este un joc de cuvinte.

Ceea ce s-a întâmplat la Ierusalim, când Biserica făcea primii pași, ilustrază în această privință.

- V-am poruncit în mod expres să nu mai învățați în numele acesta…
- tună încruntat marele preot.

Și Petru răspunde netulburat:

- Trebuie să ascultăm mai degrabă de Dumnezeu decât de oameni.

Se gândea, marele preot, și cu el toți responsabilii puterii, că au aranjat o dată pentru totdeauna toată acea afacere încurcată, că au închis definitiv, cu un ordin sec, acea problemă neliniștitoare.

Totul trebuia să reintre în ordine.

Începea faza de restaurare a regimului antic. Trebuia să se reîntoarcă la normalitate.

Un fluierat, un cuvânt de ordine („nu s-a întâmplat nimic", „totul continuă ca mai înainte"), și grupa de școlari, risipită prin pădure ca să respire parfumul de primăvară, reia, docilă, disciplinată, fără a răsufla, propriul loc în aula ruinată și este obligată să asculte vechea lecție care miroase a stătut…

Din fericire este cineva care spune nu.

Cineva care nu reintră în rânduri.

Cineva care nu este dispus să îngroape acel cuvânt eliberator în grădina casei, așa cum se face cu o armă compromițătoare.

Dacă eu sunt creștin, astăzi, o datorez acelui cineva care într-o zi, în ciuda amenințărilor, și punând de o parte frica, a povestit o istorie „interzisă": „Dumnezeul părinților noștri l-a înviat pe Isus, pe care voi l-ați ucis atârnându-l pe cruce; Dumnezeu l-a înălțat cu dreapta sa făcându-l capul și mântuitorul…"

Și a încheiat istoria, pe care cineva voia cu orice preț să fie uitată, nu căutând aplauze, dar ceva care obligă mult mai mult: convertirea și căința pentru păcate.

Dacă acel cuvânt circulă și astăzi în lume, dacă acea relatare are o continuitate, aceasta se datorează, în afară de harul Duhului Sfânt, faptului că un mănunchi de oameni, cu toate slăbiciunile lor, au știut să spună Nu la un ordin peremptoriu, exprimat pe un ton de amenințare („nu mai învățați în numele acestuia…"), pentru a răspunde la o invitație („mergeți în toată lumea și învățați…"), și au decis că e mai bine să asculte de Dumnezeu mai de grabă decât de oamenii puterii, adică au devenit neascultători din ascultare.

Nota plictisitoare în interiorul concertului

Chiar și creștinul, dacă vrea să rămână fidel evangheliei, trebuie să se arate capabil să spună Nu.

Marele preot astăzi ia chipurile cele mai diverse, dar scopul este mereu acesta: să aranjeze consensul, să asigure normalitatea, să-i facă pe toți „integrați", să extirpe voința de a gândi cu propriul creier, să sufoce din născare pe acel Nu al opoziției.

Toți pretind un Da necondiționat. Propaganda, publicitatea, modele, maeștri în trecere prin piață, vânzătorii de ultimile noutăți (cel puțin furate din pod unde fuseseră abandonate cu câteva secole înainte și curățate de praf și cu un oarecare lustru pus să astupe găurile provocate de carii), cer, făcând cu ochiul sau pe ton șantajist, convingător sau amenințător, acel Da.

Dacă vrei să ai succes trebuie să spui Da.

Dacă ții să faci carieră, să te așezi în acel fotoliu, să dobândești acel post trebuie să te resemnezi să spui Da.

Dacă dorești să aduni o grămadă considerabilă de bani, n-ai decât să neutralizezi pe acel Nu insuportabil al conștiinței cu Da al lipsei de scrupule.

Cineva rămâne creștin în măsura în care păstrează capacitatea de a produce nota plictisitoare a lui Nu în ansamblul concertului.

De la biserică la piață

În biserică cel credincios pronunță Amen de adeziune la cuvântul lui Dumnezeu (echivalent cu Amen-ul ceresc pe care „cele patru ființe vii" – despre care vorbește fragmentul din Apocalips din a doua lectură – strigând în fața tronului Mielului).

Dar Amen proclamat în biserică se traduce, când cineva iese în piață, într-o serie de Nu opuși cu fermitate la tot ceea ce amenință viața, demnitatea, libertatea și sacralitatea omului.

Nu se poate spune Amen lui Dumnezeu, valorilor proclamate de evanghelie și, împreună, , să spui Da la toate produsele din piață, intereselor, alienărilor, „recitalului" de pe teatrul lumesc, bunăstării care este smulsă și prezentată pe pielea săracilor.

Nici un tiran, nici un negustor, oricare ar fi mijloacele pe care le pune în acțiune și marfa pe care o oferă, nu poate „dispune" de conștiința, de inima, de creierul celui care se încăpățânează să repete acea istorie „interzisă" de autorități.

Pe piața nesfârșită, este o colosală ofertă de cele mai variate mărfuri.

Într-un colț, însă, este un „saltimbanc" care, neînfricat, fără să bage de seamă numărul clienților, reia povestirea sa antică și mereu nouă. Și, la sfârșit, nu cere să se spună Da deschizând portofelul, dar se mulțumește dacă cineva păstrează acea istorie în adâncul inimii.

Pot să vină chiar și gardienii pentru a-l evacua pe cel abuziv și să-l împiedice să încurce traficul, să deranjeze afacerile.

El, neascultător în ascultare, se așază într-un alt colț, adună o ceată de copii (chiar dacă sunt cu părul cărunt) și armonizându-se cu cuvintele pronunțate de Petru la Ierusalim, reîncepe povestirea unuia pe care oamenii l-au „atârnat" pe cruce, dar pe care Dumnezeu…

Mai mult decât predarea unei doctrine, povestește o istorie care îi interesează pe toți.

Autoritățile, cei mari, gardienii publici, pot să închidă școlile și să interzică textele care învață o doctrină.

Dar nu vor reuși niciodată să suprime o povestire, un cântec, din inima unui „îndrăgostit".

Prețul lui NU

Nu, totuși are mereu un preț.

Petru și tovarășii săi plătesc Nu-ul lor cu câteva semne în trup („i-au biciuit…").

Și, după ei, atâția alți creștini au primit și primesc acele „semne" desigur nu ornamentale.

Pentru noi, poate, nu este vorba de persecuții propriu-zise.

Biciuirea poate să fie cu atât mai dureroasă cu cât ia formele indiferenței disprețuitoare, ale compătimirii, ale batjocurei, ale dezonoarei, ale marginalizării.

Toate acestea nu trebuie să ne facă să luăm aerul tragic al victimelor jertfite. Și nici să provocăm reacții agitate ale unuia care se simte pe nedrept în centrul conspirațiilor și comploturilor.

„…Dar ei au plecat din sinedriu bucuroși că au fost insultați pentru iubirea lui Isus".

Mai mult decât a înălța proteste vibrante, de a manifesta indignare, de a ne declara ofensați pentru tratamentul impus, este important de a accepta că vânătăile nu au șters surâsul și loviturile nu au stins bucuria de a cânta și dorința de a povesti.

O dimineață, pe malul lacului…

Fragmentul din evanghelie (atât de discutatul „capitol adăugat" din Ioan) ne prezintă un cadru simbolic al misiunii Bisericii.

Se pot sublinia aceste elemente:

1. – Dacă nu vrem să lucrăm în zadar, este necesar să ne atașăm acțiunea noastră de El, de prezența sa, de intervenția sa.

Avem nevoie ca El să ne învețe permanent *meseria.* Apostolii se gândeau că pescuirea peștilor ar fi traba lor. Erau iscusiți în acest domeniu. În schimb, dând faliment, descoperă că trebuie să-l lase pe Isus să spună ce și cum trebuie să facă.

Noi, chiar dacă ne socotim specialiști în materie (ba chiar, în special când ne considerăm specialiști) riscăm să greșim grav timpurile, modurile, mijloacele.

Riscăm, mai ales, să aruncăm năvodul în partea greșită. După tradiția biblică, dreapta este latura binecuvântării. De câte ori, în schimb, noi insistăm de partea amenințării, a pedepsei, a condamnării.

2. – Recuperarea unui stil de *omenie*. Chiar evanghelia definită „spirituală”, nu ezită să ne încredințeze, ca o imagine conclusivă, aceea a unui Domn care, în fața focului, pregătește dejunul ucenicilor săi. Peștele l-a pus deja El, dar vrea ca să i se aducă un pic din cel pescuit de ei (grație ascultării de porunca sa).

Deci, un Domn „părtaș la masă”, care discută cu prietenii, se interesează de situația lor (chiar și de cele familiare), este atent la problemele lor, se lasă antrenat în munca lor, mănâncă la aceeași masă, se așează pe același plan de omenie.

Misiunea, uneori, întâmpină insuccese pentru că pretindem să ne ridicăm și să ridicăm pe alții spre înălțimile spiritului, înainte de a rezema solid picioarele pe terenul concret al „trupului” („Și Cuvântul s-a făcut trup și a stabilit cortul său între noi”, Io 1,14).

Nu se poate începe stând separați.

Nu este posibilă apropierea păstrând distanțele.

Pentru a înălța trebuie să te cobori.

3. – *Primatul iubirii* („Mă iubești tu mai mult decât aceștia?”).

Nu este problema de a ști mai mult, de a apărea superiori, de a fi mai buni. Este problema de a iubi mai mult. Unicul titlu care justifică autoritatea este iubirea mai mare.

4 – Disponibilitatea de a-l urma pe Cristos, nu pe calea onorurilor, a privilegiilor, a intereselor, a reprezentațiilor mondene, dar pe calea crucii (profeția despre soarta „dureroasă” a lui Petru).

Toate sunt lucruri pe care le știm foarte bine.

Și apostolii cunoșteau chiar foarte bine meseria lor de pescari…

Au început să învețe cu adevărat, într-o dimineață, când cineva, profilându-se pe malul lacului, a aruncat acolo o întrebare:

- Nu aveți nimic de mâncare?…

Trebuie ca cineva să ne ceară ceva pentru ca să observăm că suntem experți… în avea mâinile goale.

A patra Duminică a Paștelui

VERBE DIFICILE DE CONJUGAT

Fapte 13, 14.43-52
Apocalips 7, 9.14-17
Ioan 10, 27-30

Unicul Păstor

Iese în relief, pe fundalul liturgiei din această duminică, figura Păstorului.

Dar, împreună, datorită fragmentului din Apocalips, prinde contur și imaginea Mielului.

Mai mult, cele două figuri sfârșesc prin a se suprapune și a se identifica.

Păstorul nu este altcineva decât Mielul („Mielul… va fi păstorul lor”).

Turma îl urmează pe Miel, care o „conduce la izvoarele apelor vieții”.

Bineînțeles că îl celebrăm pe Isus ca unic, adevărat Păstor. Celebrăm iubirea sa care ne salvează.

Dar nu putem să nu vorbim și de alți păstori și de turma din care facem parte (și dacă termenul ne provoacă vreo alergie plictisitoare, substituim cuvântul turmă cu comunitatea).

Referindu-ne la rândurile schematice ale evangheliei, putem alinia pe o coloană verbele care precizează datoriile păstorului, și pe o alta cele care indică datoriile turmei.

Observăm îndată, printre altele, că prima coloană este mai lungă decât a doua.

Deci avem pe de o parte: a vorbi (verbul este implicit, din moment ce oile ascultă glasul păstorului), a cunoaște, a-și dărui viața, a păzi (în acest verb, de fapt, se sintetizează atitudinea păstorului care nu permite ca oile să se piardă și să fie răpite).

De altă parte: a asculta și a urma.

Să analizăm bogăția acestor verbe.

În coloana datoriilor păstorului

- În privința *vocii.* Este aceea care este. Nimeni nu pretinde ca păstorul să meargă la școala de recitare.

Dar se poate cel puțin cere ca predicatorul, când rostește omilia, să nu schimbe vocea (ceea ce se întâmplă frecvent și în cuprinsul celebrărilor. Pare că unii păstori, pentru a fi recunoscuți, nu găsesc altceva mai bun decât „să travestească" vocea). Să adopte un ton natural, un limbaj simplu, imediat, familiar. Să fie apropiat.

Mai ales este important tonul. Timbrul.

Adevărul lucrurilor pe care le spune cineva stă și (aș zice în mod esențial) în „mod".

Ar trebui să fim atenți la o vibrație inconfundabilă care trădează o pasiune-participare, din momentul când „vocea" este percepută nu când ajunge la urechi, dar atunci când aprinde o scânteie „înăuntru", trebuind să învingă de multe ori straturi groase de cenușă.

- *A cunoaște.* Subliniez că verbul semnifică ceva care merge dincolo de statistici, chestionare, raporturi întocmite de sociologi.

A cunoaște înseamnă a intra în comuniune intimă cu persoane, a stabili un raport nu formal, a capta exigențele cele mai profunde, a interpreta așteptările, a înțelege problemele și situațiile fiecărui individ, abținându-se de a le reduce la cazuri anonime deja contemplate și rezolvate în „texte".

A cunoaște echivalează cu a da un nume și un chip fiecăruia. A ține cont de diversități, evitând să confunde unitatea cu uniformitatea, viața cu funcționarea, ordinea cu aplatizarea.

Pentru a cunoaște este nevoie de ascultare. Efortul de a vedea cu inima. A fi dispuși de a învăța (și lecția, uneori, poate fi acordată chiar de la oița de la care, după o oarecare mentalitate, nu s-ar fi așteptat la nimic).

- *A da viața.* Se întâmplă rar. Și, în aceste cazuri extreme, turma apreciază gestul.

În contextul normal, în schimb, se bucură când păstorul, în loc să moară, *trăiește totalmente pentru* oile sale.

Darul cel mai folositor este acela care se exprimă prin a dărui timpul și răbdarea, dedicându-se pentru alții, să fie de găsit, să împartă cu alții, să aparțină tuturor.

Fidelitatea cea mai necesară nu este aceea a eroismului, ci cea a unei dăruiri zilnice, tăcute.

- *A păzi.* Păstorul „păzește" turma mai ales când lasă staulul pentru a bate cărările în căutarea oiței pierdute (sau cele 99 care stau afară?).

Cele nouăzecișinouă (sau una rămasă?) sunt în siguranță numai când niciuna nu lipsește de la apel, sau cel puțin face totul pentru a stabili un contact așa încât să scurteze distanțele.

Este dificil de a specifica cine este lupul lacom. Și pentru că, astăzi, speciile s-au înmulțit într-o manieră confuză, toți au învățat bunele maniere și dinții sunt mascați de surâs, și urlatul a fost înlocuit cu o voce care dezmiardă.

Totuși rămâne fundamental că păstorul, dacă vrea într-adevăr să împiedice răpirea tezaurului său uman, să pună mai presus de toate binele turmei și nu propriul său avantaj, propriile comodități, propria imagine.

Nu este suficient să-și amintească de alții, să se preocupe de ei, să se intereseze de situația lor.

Trebuie să se uite pe ei înșiși, să nu se preocupe de sine, să nu aibă interese egoiste de apărat.

Datoriile oilor

- *A asculta.* Nu este suficient a sta să asculți. Trebuie să pătrundă cuvântul înăuntru, să pună în discuție, să provoace o hotărâre.

Nu este suficient de a fi de acord. Trebuie să fii de acord pentru a face.

Este prea puțin să spui „are dreptate". Trebuie să nu fi de acord cu propriile inerții, cu pasivitatea, cu atitudinile de renunțare.

Docilitatea nu se exprimă cu omagii exterioare (am auzit pe cineva care protesta: „Ce mai vrea și parohul nostru? I-am pregătit o mare sărbătoare pentru aniversarul său de 25 de ani. Și a avut și un dar foarte consistent. Nimeni nu a dat înapoi la acea ocazie. Nu știu pentru ce se plânge mereu…").

Docilitatea se manifestă cu o adeziune convinsă, cu colaborarea, regăsindu-ne la întâlnirile obișnuite, demonstrând coerență în practicile zilnice.

Ascultă cu adevărat numai cel care acceptă schimbarea, cine este dispus să traducă în fapte, în comportamente, cuvântul care i-a fost adresat.

O ascultare care lasă lucrurile așa cum sunt, constituie un refuz al Cuvântului.

O turmă care ascultă este o turmă care merge.

O oiță care ascultă este o oiță care se trezește, se zguduie, lungește pasul.

- *A urma.* Ceva diferit de a sta la datorie, disciplinat. Sau de a merge în procesiune.

Este vorba de a merge spre Țara Promisă.

Pentru Dumnezeu. Nu cu capul plecat, cu ochii închiși cu creierul fără să gândească, cu conștiința dezactivată.

A gândi nu este o vină. A avea idei și de a le manifesta nu este un act de curaj eroic, ci un serviciu obligatoriu făcut păstorului și tovarășilor de drum.

Pentru a urma, este necesară conștiința scopului de atins, conștiința comunitară, disponibilitatea de a ține tare capacitatea de a rezista la ispita de a apuca pe căi comode, de a fugi când se profilează dificultăți.

A înainta este o problemă de pași – chiar dacă obositori -, nu murmurări – chiar dacă sunt practicate pe larg -, sau vorbării vane – chiar dacă sunt comode -, sau plângeri – chiar dacă sunt ușoare - .

Docilitate nu înseamnă lipsă de responsabilitate.

Nu este interzis, de aceea, să-l informezi pe păstor, să urmezi un itinerar nou, să dai o fugă înainte.

A urma nu înseamnă a târâi picioarele, dar nici să ignorezi pasul celor mai slabi.

În sfârșit este vorba de a nu ceda nici nerăbdării nici abuliei.

Mai ales va fi oportun să ne amintim că atunci când Isus, Păstorul suprem, vorbește despre necesitatea de a-l urma, indică hotărât un gest pe care ucenicul trebuie să-l împlinească înainte de a-l urma pe Învățătorul: „Să ia crucea…").

A urma nu înseamnă a te așeza în rând pentru o paradă.

Crucea pe umeri – care nu mai poate să fie o podoabă – indică faptul că participăm la un exod obositor. Și exodul este un drum de eliberare, desigur nu de …înlesniri.

Cum se vede, duminica Păstorului nu consimte nici o concesie la imagini sentimentale, dulcege. Ne amintește, mai degrabă, de datorii precise de fidelitate și de sinceritate. De o parte și de alta.

Și nu este cazul de a găsi în coloana de datorii ale altora un alibi pentru neîndeplinirile noastre.

Verbe de conjugat la propriu, ni le oferă evanghelia din belșug. Pentru cine le ia în serios, nu-i rămâne timp prea mult pentru a trage cu coada ochiului în direcția îndatoririi altuia.

Mulțimea

Împreună cu cele ale Păstorului și ale turmei, liturgia ne prezintă și o altă imagine: aceea a mulțimii.

Avem „mulțimea" care merge să asculte cuvântul lui Dumnezeu la Antiohia (prima lectură) și „mulțimea imensă" primită în cetatea lui Dumnezeu după drumul chinuitor în încurcăturile istoriei (a doua lectură).

Numai două observații.

1. – Mulțimea nu indică în general o massă anonimă, lipsită de personalitate. Adică, trebuie să ținem cont – cum observă p. Ernesto Balducci – de bătăile inimii, de lacrimile din ochi, de istoriile și de dramele fiecărei persoane.

2 – Riscul mereu la pândă este acela al închiderii într-o dimensiune individualistă sau elitaristă.

Chiar și atunci când mai sunt în serviciu efectiv „femeile pioase de rang înalt și de vază" dezlănțuie opoziții și tind curse, nu trebuie să ne lăsăm arestați în cercul meschinăriei și al răutății.

Praful resentimentului și al disprețului trebuie scuturat energic de pe picioarele noastre, pentru că este un spațiu foarte amplu de parcurs „plini de bucurie și de Duh Sfânt".

Și, în loc să reglăm conturile cu indivizi care caută să ne ademenească în jocul lor murdar, trebuie să ne amintim că sunt atâția alții în așteptare.

Duminica a cincia a Paștelui

NOROCUL DE A ȚINE ÎN MÂNĂ CARTEA CARE PIERDE

Fapte 14, 21-27
Apocalips 21, 1-5
Ioan 13, 31-33.34-35

Dar există cu adevărat acea cetate?

În fața descrierii acelei cetăți, apare dorința de a cere îndată cetățenia.

Ce noroc: de a putea trăi într-un loc unde toate lucrurile miros a proaspăt pentru că au fost făcute „noi", moartea a fost izgonită, lacrimile au fost șterse definitiv din ochi, nimeni nu mai trebuie să se plângă, au dispărut lucrurile urâte, neplăcerile și nenorocirile, forțele răului aruncate afară, puterile ostile neutralizate, și toți se pot bucura de prezența constantă și benefică a lui Dumnezeu.

Dar nu este cazul de a face prea multe iluzii. Cetatea descrisă în a doua lectură este Ierusalimul ceresc.

„Cerul nou" și „pământul nou" sunt obiectul speranței noastre, punctul final de sosire al unui drum aspru.

Acum cerul care este deasupra noastră este încă străbătut de nori întunecoși, amenințători, și pământul pe care pășesc picioarele noastre este populat de prezențe nu totdeauna încurajatoare. Spectacolul la care suntem constrânși să asistăm este făcut din „lucrurile de mai înainte". Adică este o replică descurajatoare de gesturi triste, mizerii asortate, prefecătorii dezgustătoare, stupidități cumplite. Și sângele și lacrimile curg în torente. Și tragedia se amestecă cu farsa.

Și chiar atunci când se anunță noutăți senzaționale, se observă foarte repede că sunt scoase din vechime, auzite din nou, repertoriu insuportabil.

Important este de a nu ceda

Este semnificativ că fragmentul luminos din Apocalips, de la liturgia de astăzi, este așezat în mijloc, între două pagini care stabilesc un motiv de contrast strident. Ca o flacără cuprinsă între două pietre.

Pe de o parte (textul din Fapte), de fapt, ne amintim de „multele încercări" la care suntem supuși. De cealaltă parte găsim un trădător care se rotește noaptea.

Cerurile noi și pământul nou par deci de neatins, așezate într-o altă dimensiune.

Aici trebuie să ne mulțumim să înghițim amărăciunile și să umblăm învăluiți de ceață.

Chiar așa? Acele două pietre supărătoare reprezintă numai un element de contrast sau ne lasă să întrevedem o mică trecere care ne permite să intuim, fie chiar într-un fel nesigur și provizoriu, cu contradicțiile inevitabile, realitatea definitivă?

Să examinăm lucrurile de aproape.

Paul și Barnaba parcurg cetățile din podișul Anatoliei pentru *a însufleți și îndemna* pe credincioși. Semn evident că credința era pusă la încercare. Credința, atunci ca și astăzi, este supusă în mod necesar la zguduituri tari.

Până când nu este încercare, opoziție, se poate… crede că crezi.

Apostolii îndeamnă să „rămână tari în credință". Nu este vorba de a lua atitudinea de eroi și a sfida totul și pe toți. Pur și simplu, este problema de a nu ceda, de a nu slăbi credința. Dacă credința este legătura cu Cineva, atunci „ rămâne tare" când nu lasă credința în momentul în care se înfurie furtuna.

Desigur, Paul și Barnaba întăresc, șterg lacrimi. Dar nu pot garanta că nu se vor revărsa altele. Nu asigură că, de aici înainte, calea va fi eliberată de dificultăți, de pe cer vor fi măturați norii cei mai neliniștitori, și la orizontul credincioșilor va apare „frumosul stabil".

Dimpotrivă, accentuiază că „este necesar să suporte multe încercări".

Trecerea obligatorie spre „un cer nou și un pământ nou" este aceasta, nu alta: strâmtorată, nesigură, sfâșietoare, expusă la rafalele geroase ale vânturilor furioase.

Chiar și păgânii cărora, de puțin timp, Dumnezeu „le-a deschis poarta credinței" (și este marea și mângâietoarea știre comunicată de

Paul primelor comunități), trebuie și ei să traverseze acea „trecere” foarte dificilă.

Adică, sosirea presupune un drum incomod parcurs sub semnul perseverenței și fidelității.

Isus a promis clar: „Voi sunteți cei care ați rămas statornici cu mine în încercări; și eu pregătesc pentru voi o împărăție, așa cum Tatăl a pregătit pentru mine, ca să puteți mânca și bea la masa mea în împărăția mea…” (Lc 22, 28-30).

Chiar și lui Petru Cristos îi vestise: „Simone, Simone, iată satana a căutat să te cearnă ca pe grâu; dar…”

După acel „dar” ne-am fi așteptat să spună: „eu am împiedicat ca voi să treceți prin acea sită riscantă, să evitați acea operație cu un sfârșit nesigur.

Dimpotrivă: „M-am rugat pentru tine pentru ca să nu scadă credința ta” (Lc 22,31).

Credința care „nu scade” nu este deci o credință scutită de luptă din cauza constituției firave a persoanei, ci credința întărită de încercare.

În sfârșit: „cerul nou” nu plouă peste noi pe neașteptate, nici „pământul nou” nu încolțește pe neașteptate sub picioarele noastre. Se apropie de noi pas cu pas, croindu-ne calea, cu greutate, între zidurile de întuneric care par că ne sufocă, și eliberând terenul de pietrele ascuțite.

A ales partea greșită

Evanghelia prezintă un alt paradox.

Isus spune că a început „preamărirea” sa.

Și afirmă aceasta în momentul în care un prieten a „ieșit afară” pentru a-l trăda.

Gloria, deci, nu trece prin succes, triumf, stăpânirea și nimicirea dușmanilor.

Cel care este „preamărit” apare, în ochii lumii, ca o înfrângere, un faliment, unul părăsit de toți.

Isus nu spune: victoria este asigurată pentru că suntem o putere, pentru că putem să învingem pe oricine, din cauza numărului și a mijloacelor și a ajutoarelor de care dispunem.

Isus prezintă o glorie învăluită de slăbiciune, expusă batjocurei oamenilor.

Fiul omului „gorificat” a ales partea greșită. A mizat pe cartea care pierde: cea a iubirii. În timp ce dușmanii țin puternic în mână cărțile sigure ale forței, vicleniei, banului care roade fidelitatea, complicitatea secretă, alianțele care asigură succesul în acțiune.

Și, mai paradoxal, chiar în momentul în care acea carte se descoperă că pierde, o pune în mâinile ucenicilor. „Vă dau o poruncă nouă: ca să vă iubiți unii pe alții…”

Și nu este o carte care se poate juca în modul pe care îl preferăm noi, ci numai în modul în care a jucat-o El: „Așa cum eu v-am iubit pe voi, astfel să vă iubiți și voi unii pe alții”. Al doilea termen de echivalență nu mai este iubirea față de noi înșine („iubește-l pe aproapele tău *ca* pe tine însuți”), ci iubirea manifestată de Cristos („iubiți-vă *așa cum* eu v-am iubit pe voi”).

Această carte devine și semnul de recunoaștere al ucenicului. „Din aceasta vor ști toți că sunteți ucenicii mei, dacă vă veți iubi unii pe alții”.

Apartenența la Cristos nu este secretă. Trebuie să fie manifestată. Toți au dreptul s-o cunoască. Dar „semnul” este unul singur: iubirea.

Deci numai iubirea descoperă credința noastră.

O comunitate de credință devine în mod necesar o comunitate de iubire.

Și credința nu se răspândește în alt mod decât prin iubire.

Eu lupt pentru adevăr când reușesc să înving dușmanii cu armele carității.

Eu apăr credința mea când nu cedez pe tărâmul carității.

O credință „încercată” este o credință care aduce dovezi foarte clare pe tărâmul iubirii.

Cel credincios, deci, nu s-a apropiat încă de „cerurile noi” și de „pământul nou”. Dar trăiește deja, prin iubire, statutul acelei realități definitive, al acelei cetăți promise.

Nebunie, naivitate, prostie, utopie?

Definițiile și etichetele nu contează.

Necazul (sau frumusețea) este că Învățătorul jocului, pentru a ne asigura victoria, ne-a lăsat în mână singura carte care pierde.

În acel timp Biserica…

O scurtă notă particulară despre împrejurările, despre alegerea bătrânilor, sau prezbiterilor, în comunități (prima lectură).

Alegerea este precedată de post și rugăciune („…după ce s-au rugat și postit").

Important este și gestul de la încheiere: „I-au încredințat Domnului, în care au crezut".

Se poate intui că examenul fundamental la care erau supuși candidații este cel al credinței (este vorba, de fapt, de Domnul „în care crezuseră"). Și pregătirea în această materie, atunci, nu se făcea cu ajutorul textelor (care încă nu existau).

Pe lângă aceasta *încredințarea* în mâinile Domnului indică clar că ghidul comunității rămâne Cristos.

Presbiterii asigură o legătură cu unicul Păstor, de care ei mai întâi trebuie să asculte și căruia trebuie să-i dea cont, nu de „gestiunea", ci de iubirea investită în grija comunității.

Cei bătrâni, deci, sunt „de încredere" în măsura în care sunt încredințați Domnului.

Erau timpuri în care se așezau la masă nu pentru a discuta, sau pentru a se pune de acord, ci pentru a posti.

Și se rugau nu pentru a fi acceptată o hotărâre deja luată, ci înainte de a alege (în mod colegial).

Erau, și ar trebui să fie mereu timpurile Bisericii lui Cristos.

A șasea Duminică a Paștelui

CU PRIVIRE LA CONFLICTE ȘI PACE…

Fapte 15, 1-2.22-29
Apocalips 21, 10-14.22-23
Ioan 14, 23-29

O istorie mai degrabă instructivă

Aceasta este o istorie instructivă.

Chiar dacă este datată, păstrează o surprinzătoare actualitate.

Deci. Era cineva care venea din Iudeea, și lăsa să se înțeleagă că a primit o însărcinare precisă, pe care în realitate nimeni nu i-o încredințase.

Era cineva care dădea de înțeles că vorbește în numele acelora care stăteau la înălțime, care în schimb nu deschiseseră gura asupra argumentului în discuție.

Cineva care, pentru a face acceptate propriile idei, mai degrabă meschine, le propunea ca „voința superioară".

Cineva care pretindea să impună ca „lucruri necesare" anumite practici despre care evanghelia nu s-a ocupat niciodată.

Trebuie să fi fost un mare necaz pentru Paul și Barnaba, să contrazică „cu hotărâre" acele manevre viclene.

Purtătorii rațiunilor bunului simț, a dovezilor scoase din evanghelie, de fapt, trebuiau să suporte șantajul viclean al acelora care pe planul discuției cu arme egale, făceau să cântărească greu – în mod abuziv – argumentul autorității."S-a hotărât așa la vârf și nu mai este loc pentru discuție".

Noroc că comunitatea nu s-a lăsat intimidată și a acceptat să închidă gura în ascultare, numai după ce a avut posibilitatea de a vedea clar întreaga problemă.

Pe noi nu ne interesează atât conținutul problemei (validitatea obligației tăierii împrejur și alte porunci din legea mozaică, chiar și după aderarea la „noutatea" creștină).

Ceea ce rămâne semnificativ și plin de consecințe este modul în care s-a rezolvat *demersul.*

O mentalitate comunitară

Putem să afirmăm imediat că practica adoptată de o parte și de alta, descoperă o mentalitate „comunitară".

Nu se apelează la „oficii competente" delegând lor rezolvarea conflictului, în timp ce cei interesați stau să aștepte, pasiv, hotărârile adoptate de comisiile de experți.

Atât la Antiohia cât și la Ierusalim se acționează „colegial". Iau informații directe, se confruntă, ascultă, hotărăsc „împreună".

Frazele apar foarte semnificative.

„S-a stabilit ca Paul și Barnaba cu *alți câțiva dintre ei* să meargă la Ierusalim".

De altă parte, după o dezbatere deschisă, „…apostolii, bătrânii și *întreaga Biserică* au hotărât să aleagă pe unii dintre ei și să-i trimită la Antiohia împreună cu Paul și Barnaba…"

„Am hotărât deci cu toții de acord…"

Documentul final al primului conciliu ecumenic prezintă evident semnul unei opere abile de mediere dezvoltată de Iacob, episcopul bisericii mamă din Ierusalim. Totul este rodul unei colaborări deschise a tuturor.

Desigur, la sfârșit s-a adoptat o hotărâre plină de autoritate (Am hotărât, Duhul Sfânt și noi…").

Dar, mai înainte, fiecare a putut să exprime propriul punct de vedere. „Cei interesați"au putut să-și ridice glasul.

Mai ales: informația a fost completă nu numai în parte.

Don Milani, care astăzi este recunoscut de (aproape) toți ca profet, făcea o precizare foarte oportună: Papa este „asistat", nu „informat" de Duhul Sfânt.

Dacă hotărârea solemnă vine de sus, informația este garantată de jos.

Conflictele, în Biserică, nu se sufocă impunând să se închidă gura și nici cu apeluri patetice pentru unitate, ci golind terenul de frici, de personalisme, de fanatisme, de intoleranțe de semn opus, și lăsând spațiu pentru o confruntare deschisă senină, în sinceritate, în respect, în transparență, într-un climat de fraternitate și într-o atitudine de umilință.

Porți deschise și pentru un cuvânt „diferit"

În Ierusalimul ceresc, descris în fragmentul din Apocalips (a doua lectură), nu va mai fi nevoie de mijlociri. Nici de templu, „pentru că Domnul Dumnezeu, Atotputernicul, și Mielul sunt templul său".

Nu va mai fi nevoie de lumina soarelui și a lunii, pentru că va fi suficientă lumina venită din slava lui Dumnezeu spre a lumina.

Dar în Biserica de aici de pe pământ lumina are nevoie de contribuția tuturor. Și oricare construcție este făcută cu aportul fiecărui locuitor.

În limbajul său simbolic, Ioan vorbește de cetatea „înconjurată de un zid mare și înalt cu douăsprezece porți". Am putea spune: de nepătruns, sigură.

În cetatea de pe pământ este important ca nici un zid să nu apară de netrecut și ca toate porțile să fie deschise și pentru acela care este purtătorul unui cuvânt „diferit" în ambientul aceleași credințe.

Pacea sa

Numai câteva note rapide relativ la pagina din evanghelie.

Pacea „diferită" oferită de Cristos („pace vă las vouă, pacea mea v-o dau vouă. Nu cum o dă lumea…"), nu este înțeleasă în sensul că aceasta privește numai sfera conștiinței (pacea sufletului!), sau cea liturgică („dăruiți-vă un semn al păcii!"), și nu ar avea nici o incidență asupra a ce se întâmplă afară, în istorie și în lume, realitate care nu ne interesează.

Ca și cum ar fi două păci separate, care nu comunică între ele, și numai prima ar fi cu adevărat importantă.

În timpul lui Isus, era „pacea romană", impusă cu forța, cu gust aspru de sânge, cu capul zdrobit (aceia care, cel puțin au avut soarta de a-l păstra…) plecat în fața hegemoniei imperiale a lui August (care a înălțat, semnificativ, Altarul păcii).

Pacea lui Cristos contestă radical o pace construită pe frică sau pur și simplu pe echilibrul convenienţelor părţilor în cauză.

Pacea „sa” este o pace care atinge rădăcinile profunde ale omului, suprimă agresivitatea și lăcomia fiecăruia, pune în deplină evidență chipul iubirii, al prieteniei, și mai ales se alimentează la izvorul dreptății.

Pacea dăruită de Cristos este „diferită” de cea oferită de lume, pentru că nu este ratificată de surâsul satisfăcut al celor puternici („satisfăcuți”, pentru că au reușit să smulgă toate avantajele posibile pentru propria parte), ci oferă celor slabi posibilitatea de a-și înălța capul. Cei săraci sunt „satisfăcuți”.

În sfârșit, pacea lui Cristos este avantajoasă în logica iubirii, nu a competiției.

…Și discursul continuă

Duhul Sfânt, Mângâietorul, trimis de Tatăl, are un dublu rol: de *învățătură* și de *memorie* („el vă va învăța toate și vă va aduce aminte tot ce v-am spus eu”).

Nu că învățătura lui Cristos ar prezenta lacune, care ar fi acoperite cu lecții suplimentare (un fel de „repetiții”) predate de Duhul Sfânt.

Acțiunea Duhului Sfânt este mai degrabă o acțiune de interiorizare.

Datorită ei, cuvântul este primit în profunditatea ființei.

Duhul Sfânt comunică într-un chip viu aceleași cuvinte ale lui Isus, și provoacă răspunsul la ele în iubire.

În privința rolului de memorie, nu trebuie de înțeles în sensul de „aducere aminte”. Duhul Sfânt face ca Cuvântul să fie păzit în inimă.

În plus permite, în credință, o înțelegere mereu mai completă, vitală, actuală, a cuvintelor, evenimentelor și gesturilor care l-au avut ca protagonist pe Isus.

Se poate vorbi de o „inteligență progresivă”, fie din partea comunității cât și a fiecărui individ, de o descoperire mereu nouă în semnificații (și de consecvențe practice, operative!), și în raport cu situațiile, evenimentele, problemele, omului și ale istoriei care se desfășoară într-un timp și ambient determinat.

În sfârșit, Duhul Sfânt „învață” și „amintește”, în sensul că dezvăluie energia cuvântului semănat în inima credincioșilor. Face să iasă în evidență bogăția și posibilitățile inepuizabile.

Cu Duhul Sfânt discursul continuă, nu în termeni de „adaos”, ci de „explorări” succesive a ceea ce este ascuns, învăluit, de comunicare de viață.

Când intervine Duhul Sfânt, pagina „uscată”, aridă (pentru a ne referi la celebra viziune a lui Ezechiel, capitolul 37), se acoperă de carne și este străbătută de o palpitație de viață…

Înălțarea

A ÎNLĂTURAT CU ADEVĂRAT TULBURAREA?

Fapte 1, 1-11
Efeseni 1, 17-23
Luca 24, 46-53

Despărțirea

Luca este unicul care are curajul de a folosi verbul care indică fără echivoc despărțirea: „s-a despărțit de ei…”

Ziua descrisă de pagina din evanghelie se deschide cu constatarea unei absențe (chiar dacă numai de trupul Învățătorului). Apoi Isus a fost găsit, fie de comunitate, fie de doi ucenici care au părăsit dezolați Ierusalimul. Și acum, la sfârșitul acestei zile, caracterizată ca un mare drum, Isus se desparte de ai săi.

Totuși această separare nu provoacă, cum ar fi natural, un sens de spaimă, și nici de tristețe. Ucenicii se întorc din Betania, unde s-a săvârșit despărțirea, plini de bucurie.

„…S-au întors la Ierusalim cu mare bucurie”.

Luca nu explică motivul acelei bucurii surprinzătoare, ne lasă cel puțin perplecși.

Desigur că a avut loc ceva misterios, despre care este imposibil să vorbească.

Apostolii au descoperit, sau cel puțin au intuit, o realitate care imprima pașilor lor un mers diferit de cel obișnuit al celui care se întoarce de la o despărțire definitivă.

Noi nu știm.

Au înțeles, totuși, că Isus s-a „despărțit” de ei, dar rămâne „prezent”.

Binecuvântarea

Un alt lucru deosebit care este subliniat: ultimul gest al lui Isus este un gest de binecuvântare: „În timp ce-i binecuvânta, s-a despărțit de ei și s-a înălțat spre cer”.

Unii comentatori pun în paralelă fraza „a înălțat mâinile și i-a binecuvântat”, cu imaginile lui Aron (Lv 9,22) și ale lui Simon (Sir. 50, 22-23), ambii mari preoți, care binecuvântează poporul la sfârșitul unei jertfe. În al doilea caz, se referă și la poporul care se prosternează cu fața la pământ pentru a primi binecuvântarea, un detaliu care coincide cu cel prezentat de evanghelie („… după ce l-au adorat”).

Deci Isus ar apare aici în haine sacerdotale care dă binecuvântarea ca o pecete a Jertfei sale, adică a Pătimirii.

Totuși, trebuie notat că, dacă se acceptă scrisoarea către Evrei în Noul Testament nu se vorbește niciodată de Cristos în termeni expliciți sacerdotali.

De altă parte, gestul binecuvântării asupra pâinii aparține unui rit familiar mai mult decât cultului de la templu.

În sfârșit – cum notează exegetul Roger Varro – Pătimirea este cuprinsă cu toată evidența în contextul Paștelui, care „printre toate riturile Vechiului Testament apare mai puțin sacerdotal”.

Toate acestea presupun că gestul de binecuvântare a lui Isus, pus ca o concluzie la o scenă de adio, se referă la o comunitate însărcinată să continuie opera Păstorului.

Binecuvântarea, deci, dobândește „o valoare pastorală și ecclezială. Este Învățătorul ucenicilor, Domnul Apostolilor, Capul comunității care acționează aici. Binecuvântarea sa va fi, pentru Biserică, care trebuie să realizeze vizibil pe pământ forma nouă a prezenței sale, ca izvor al tuturor darurilor necesare vieții și pentru dezvoltarea sa” (R. Varro).

Templul: refugiu sau iradiere?

Un ultim lucru deosebit de paradoxal.

Grupul ucenicilor, în loc de porni imediat în lume, merge să se roage în templul din Ierusalim. „Stăteau mereu în templu lăudând pe Dumnezeu”.

Astfel evanghelia lui Luca, care se deschide cu scena lui Zaharia care săvârșește jertfa de tămâie în templu, se încheie cu lauda din templu din partea apostolilor lui Isus. Templul domină totul.

Desigur, apare strană această imagine a Bisericii misionare care este cultivată într-o atitudine statică: „Stăteau *totdeauna* în templu".

Avem deci o repliere în cult? O ocupare a spațiului sacru (echivalent cu sacristia în care mulți și astăzi pretind că se învecinează cu preoții) ca sector exclusiv de competență a Bisericii?

Nu. Lauda perpetuă a lui Dumnezeu este în legătură cu misiunea, care din ea își ia pornirea și dobândește forța.

Trebuie să invocăm și binecuvântarea, care este o comunicare de viață. Fără binecuvântare nu este viață, nu este rodnicie.

Și apoi binecuvântarea stă la baza transmiterii mesajului care trebuie să realizeze o comuniune între toate popoarele.

Semnificativ, în această privință, este imnul pus la începutul scrisorii către Efeseni: „Binecuvântat să fie Dumnezeu… care ne-a binecuvântat cu toată binecuvântarea sa" (1,3).

Binecuvântarea se răspândește, *prin contaminare* (de care sunt „purtători" apostolii), de la Israel la toate popoarele pământului.

Templul, astfel, nu este un refugiu, ci un centru de iradiere.

Pentru ce el nu apare absent

Câteva note care pot să ne ajute să trăim consecințele acestei solemnități.

1 – „…După ce le-a poruncit apostolilor pe care i-a ales prin Duhul Sfânt, el s-a înălțat la cer" relatează Faptele Apostolilor (prima lectură)

Și aici este mortificată curiozitatea noastră.

Nu cunoaștem conținutul acelor „porunci".

Este permis să presupunem, totuși, că nu priveau numai cercul apostolilor. Fiecare dintre noi este interesat, chemat în cauză.

Și atunci nu ar trebui să fie dificil să-i ghicim substanța: este vorba, în fond, de implicarea noastră pentru că el nu apare absent.

Isus poate „să se despartă" numai după ce s-a încredințat că fiecare a înțeles propria datorie. Care nu constă, bine înțeles, în a-l substitui, ci de a produce semne evidente și ligibile de toți despre prezența sa.

Apostolii (și noi) „instruiți", nu știu o lecție, dar sunt conștienți că trebuie să manifeste, sau cel puțin să lase să fie întrevăzută o prezență.

Desigur. Marele risc al Înălțării este acela că noi înșine apărem „absenți".

2 – „Stăteau cu ochii ațintiți spre cer…" (Fapte).

„Stăteau mereu în templu…" (evanghelia).

Dacă aceasta ar fi fost cu adevărat atitudinea definitivă, nu am fi aici să celebrăm sărbătoarea Înălțării. Și istoria lui Isus ar fi o poveste frumoasă („a fost odată"), cu un epilog mai mult sau mai puțin fericit, conform punctelor de vedere. O poveste care ar fi fost folosită pentru a adormi copiii.

Desigur. Sunt și adulți care ar pretinde că dorm asigurați de această poveste de acum încheiată, care ar avea avantajul de a nu prezenta cotituri neliniștitoare, lovituri de teatru neprevăzute.

Sunt și astăzi oameni care s-ar simți mai liniștiți dacă Biserica lui Dumnezeu s-ar specializa în contemplarea norilor, cultivarea florilor, și dacă s-ar ocupa de problemele sufletești în spațiul protejat al templului.

Dar cineva a fost însărcinat să îndrepte în altă parte privirea apostolilor.

Suflul Duhului Sfânt, apoi, a deschis porțile și a aruncat afară pe „cei care adorau".

Toată vina (sau meritul) acelei binecuvântări. Care nu încheia un eveniment. Dar oferea începutul unei aventuri cu rezultate imprevizibile.

Isus, în chip misterios, s-a sustras privirilor. Pare că a îndepărtat tulburarea.

Însă, grație unui frecventator obișnuit al templului, continuă, din fericire, să mențină tulburarea…

3 – Poate ucenicii, în momentul Înălțării, și-au dat seama că, deși întrupându-se, deși venind să stabilească cortul său în mijlocul oamenilor, Isus nu a părăsit „sânul Tatălui" (Io 1, 18). Tot astfel, deși s-a întors la cer, nu a părăsit pe prietenii săi.

Dimpotrivă, aveau impresia că-l primesc ca și cum ar fi fost prima oară.

Isus se despărțea de ei, dar nu-i părăsea.

A șaptea Duminică a Paștelui

CÂND PLOAIA DE PIETRE NU REUȘEȘTE SĂ ÎNTUNECE CERUL

Fapte 7, 55-60
Apocalips 22, 12-14.16-17.20
Ioan 17,20-26

Pe de o parte martiriul lui Ștefan, pe de altă parte fragmentul final al „rugăciunii sacerdotale" a lui Isus, care încheie discursurile de adio.

Și, în mijloc, Isus ca Alfa și Omega, Primul și Ultimul, care oferă tuturor celor însetați apa vieții. Din această cauză autorul Apocalipsului nu se poate abține de a exclama: „Da, voi veni curând!". Și izbucnește printr-o invocație insistentă: „Amen. Vino, Doamne Isus".

Iată schema liturgiei din această duminică.

În loc să mă opresc asupra paginii din evanghelie în care Isus vorbește despre prelungirea misiunii sale și despre un nou mod de prezență în mijlocul alor săi care sunt în lume fără a fi din lume, aș vrea să fac câteva note asupra primei lecturi.

Un erou? Nu, pur și simplu un ucenic care a învățat lecția.

Ștefan, care moare linșat, mai mult decât un erou, este un ucenic al lui Isus.

Măreția mărturiei sale nu stă în faptul că a suportat cu curaj proba unei morți violente, cât mai degrabă prin coincidența perfectă cu stilul Învățătorului. Mai ales în mod deosebit, decisiv, iertarea ucigașilor.

Ștefan moare iubind chiar pe dușmanii săi, ca și Domnul său. În aceasta constă specificul creștin al martiriului său.

Nu este cantitatea sau cruzimea chinurilor suportate elementul care califică, ci imitarea Învățătorului.

Contează „de ce" (sau „pentru cine") Dar contează, în principal, „cum".

Ștefan este bătut cu pietre din cauza credinței sale.

El, însă, introduce în supliciu, din proprie inițiativă, cauza iubirii.

Nu se mulțumește să nu cedeze pe tărâmul credinței. Trebuie să „stăpânească" și pe cea, mai obligatorie, date fiind circumstanțele, a carității.

Înțelege să fie „recunoscut" ca ucenic al lui Cristos, nu numai prin „crez" pe care l-a proclamat fără ambiguitate, dar și prin deviza iubirii, care nu încetează nici când se dezlănțuie asupra lui ferocitatea zbirilor.

Ștefan se arată fidel adevărului. Curajul său totuși decurge din capacitatea de a da mărturie adevărului prin iubire.

Iubirea adevărului se împletește într-un mod minunat cu iubirea persecutorilor, cu iertarea acordată călăilor.

Un adevăr separat de iubire nu mai este un adevăr creștin.

Cristos nu are nevoie de campioni îndrăzneți. Are nevoie de oameni care demonstrează că au învățat lecția fundamentală.

El nu a proclamat „fericiți" pe eroi, ci pe cei blânzi.

Paradisul său nu este populat de simplii apărători ai ortodoxiei, ci de aceia care au practicat prima și „unica" poruncă.

A nu devia de la calea adevărului nu ajunge pentru a ajunge la destinație.

Adevărul este… adevărat numai dacă are legătură cu iubirea.

Ștefan a avut de înfruntat „oameni încăpăținați", care pentru a nu-l asculta „și-au astupat urechile". Totuși el a preferat să aibă dreptate din partea inimii, mai mult decât din partea creierului.

Și mesajul său, chiar dacă ei își astupau urechile, pătrundea mai sigur printr-un alt canal.

Prețul ideilor

Relatarea din Fapte prezintă că adversarii „nu reușeau să reziste înțelepciunii inspirate cu care el le vorbea".

Ștefan, însă, nu se limitează să-i învingă prin argumente docte. A învinge într-o discuție nu este totul. În unele cazuri, poate să fie chiar ușor. Este inutil.

Adevărul nu are nevoie de învingători în dezbateri, de inteligenți abili, polemiști instruiți. Ceea ce contează este prețul pe care cineva este dispus să-l plătească pentru ideile pe care le profesează.

Rămâne mereu valabil avertismentul cardinalului Bevilacqua: „Ideile valorează nu prin ceea ce redau, ci prin ceea ce costă”.

Ștefan și-a câștigat o grămadă de pietre ascuțite…

Și a fost convingător mai ales când ultima piatră i-a luat definitiv cuvântul.

Vinovat de „fapte bune”

Tot capitolul 7 din Fapte ne informează că Ștefan „săvârșea mari fapte și minuni în popor”. Prin aceasta dezlănțuie furia opozanților. Și pentru aceasta este condamnat la moarte.

Sunt oameni care plătesc pentru delictele lor.

Și este cineva care plătește vina de a fi săvârșit „fapte bune”.

În unele cazuri, chiar, pare că vina de neiertat este tocmai binele pe care cineva îl face.

Nu trebuie să ne facem iluzii că a acționa drept, a ne comporta după regulile onestității, a adopta drept criteriu al alegerilor noastre nu egoismul ci folosul altuia, sunt lucruri care să ne procure recunoștința, aprobarea , consensuri entuziaste.

Ștefan a fost acoperit de o ploaie de pietre. Și pe pieptul său au fost atârnate medalii de culoarea sângelui.

Pentru noi poate să fie o ploicică neplăcută de compătimire, derâdere, indiferență și, dacă nu chiar persecuții, anumite antipatii nu prea voalate, meschinării asortate, răutăți nemotivate.

A face bine cuiva, adesea, înseamnă a-ți atrage asupra ta *defăimarea,* în locul binecuvântării.

Și răzbunările cele mai practicate nu sunt atât cele care vor ca să fie plătite ofensele și nedreptățile suferite, ci binele primit.

Sunt oameni care nu reușesc să ierte faptul că cineva este capabil să pună la cale ceva frumos și bun.

Grindina de pietre se abate adesea asupra aceluia care face greșala de a apărea „insuportabil”, dacă nu chiar pentru „chipul său de înger” – ca în cazul lui Ștefan - ,chiar și numai pentru *fața sa curată.*

O bucată de cer de care se agață cu privirea

„Fixând ochii la cer, a văzut slava lui Dumnezeu și pe Isus care stătea la dreapta sa…”

Spectacolul pe care Ștefan îl are înaintea ochilor nu este desigur exaltant: oamenii orbiți de ură, de fanatismul cel mai feroce. „Scrâșneau din dinți împotriva lui…” (Fap. 7,54).

Poate îi făceau mai mult rău acele fețe decât pietrele.

Ștefan, totuși, posedă un secret. A învățat să privească în altă parte: „Eu văd cerurile deschise”.

Nu lasă să fie prinsă privirea în spațiul îngust al răutății altuia. O ține în afara acelei sarabande infernale în care ar fi vrut să-l atragă, pentru a plana într-un orizont luminos.

Ștefan este în mâinile zbirilor. Dar duhul său a ales o cale de fugă în direcția „cerurilor deschise”.

Și pentru noi, uneori, poate fi spectacolul chinuitor al chipurilor ostile, care exprimă răutate, refuz, sau pur și simplu indiferență, răceală.

Este bine să ținem la dispoziție o bucată de cer, un spațiu senin (posibil înăuntrul nostru) în care să ne fixăm ochii, pentru a nu-i lăsa să se murdărească pe acel teren infam, și să păstrăm pacea, seninătatea, bucuria.

În anumite cazuri ispita de a ne pune pe același plan cu adversarii poate fi seducătoare. Dar, lăsând să fie capturați ochii noștri, coborând la acel nivel, ne scufundăm în amărăciune, în dezgust, în descurajare.

Este important să știm să privim în altă parte.

Să avem ceva de care să ne agățăm.

O bucată din cerul albastru de care să alipim privirea.

Pietrele fac rău (și cuvintele adesea lovesc mai mult decât pietrele).

Totuși nici o lovitură a răutății umane nu va reuși vreodată să abată surâsul curajos al aceluia care a decis să privească, chiar rămânând pe pământ, un „cer deschis”.

CÂND SE NAȘTE BISERICA

Fapte 2, 1-11
1 Corinteni 12, 3-7.12-13
Ioan 20, 19-23

O Biserică născută din vânt

Deci Biserica este născută dintr-o suflare".

Este născută în ziua în care un grup de oameni paralizați de frică, baricadați într-o încăpere pentru a se apăra de lumea din exterior, au fost investiți de o rafală de „vânt puternic".

Și s-a manifestat, s-a făcut cunoscut, a provocat uimire, când aceeași indivizi au fost aruncați de vânt afară din casă și au început să vorbească fiind înțeleși de toți.

Deci, vocația Bisericii nu este statică, imobilism, apărarea ei însăși, blocare în propriile structuri, ci un dinamism de iradiere, o forță centrifugă, o amestecare în diversitate, o comunicare cu toții.

La Rusalii se celebrează nașterea unei Biserici care nu stă la locul ei, nu menține pozițiile, învață îndată să meargă (mai mult, este constrânsă puternic să se miște de acel „suflu" impetuos).

„A fi trimiși" nu înseamnă a rămâne pe propriul loc.

Nici Cristos n-a stat pe locul său, n-a păstrat distanța. „Misiunea" sa a început cu abandonarea „izolării" cerești. Și aceasta trebuie să continuie. „Așa cum Tatăl m-a trimis pe mine, și eu vă trimit pe voi".

O Biserică statică, care se rotește în încăperile proprii, veghind ca totul să fie în ordine, care se limitează să comunice cu exteriorul prin proclamații solemne sau alarme mai mult sau mai puțin frecvente, este Biserica „de dinainte de Rusalii" (o Biserică de care putem spune că nu a existat vreodată, dar care ar putea ajunge la acest stadiu de *involuție* dacă ar începe să meargă înapoi…).

O Biserică născută din „vântul puternic", nu zic că poate să moară prin sufocarea acelui element divin generator, dar are posibilitatea – tot atât de nefastă – de a se pune la adăpost, sustrăgându-se acelui „suflu", de a amorți.

Oamenii, apoi, aleargă din cauza *bubuitului* provocat de Duhul Sfânt, nu atrasă de *murmurul* discuțiilor interne, de polemici, de discursurile care au loc între adepți.

Mulțimea este „interesată" de zguduitura venită de sus, nu de artificiile, de discursuri savante, de echilibre, de ordinea pe care oamenii tind s-o realizeze.

Vântul crează răsturnare, mătură cartea împreună cu foile uscate.

Oamenii Rusaliilor, „fii ai vântului" (așa, printre altele erau numiți monahii antici), în fața asaltului acelor rafale, nu s-au năpustit să blocheze ușile și ferestrele, dar le-au deschis.

Biserica Rusaliilor nu a obținut de la Duhul Sfânt remediul împotriva fricii. A primit curajul ca dar, ca datorie. Și frica a fost uitată.

Focul din dotare

Și Biserica izvorâtă din vânt, primește în păstrare focul.

Isus a venit, cu siguranță, să aducă focul („Am venit să aduc focul pe pământ; și cât aș vrea ca el să fie deja aprins!", Lc 12, 49).

Acum același foc este încredințat apostolilor („Le-au apărut limbi ca de foc care se împărțeau și s-au așezat asupra fiecăruia").

Se realizează profeția lui Ioan Botezătorul: „El vă va boteza cu Duh Sfânt și foc" (Mt 3, 11).

Duhul Sfânt, în loc să umple creierul acelor oameni, îndopându-i cu idei, le aprinde inima.

Este un foc care purifică, eliberează de zgură, arde rădăcinile orgoliului și vanității, preface în cenușă zorzoane și fluturași. Dar, mai ales, atâță o pasiune devorantă, neostoită. Despre aceasta știa deja ceva Ieremia: „… În inima mea era ca un foc aprins, închis în oasele mele: mă sforțam să-l stăpânesc, dar nu puteam" (20, 9).

De Rusalii nu sunt licențiați școlarii harnici care au învățat o lecție și o transmit în ton profesoral, cu un stil birocratic-funcționăresc, într-o atitudine distantă, impersonală, neutră, impasibilă.

Oamenii Rusaliilor sunt „pasionați”, nu executori de ordine, nu însărcinați să transmită notificări de sus.

Și sunt periculoși, incontrolabili, imprevizibili, pentru că sunt consumați de o pasiune, și nu mișcați de alte interese.

Sunt îndrăgostiți, nu funcționari, nu ceremonieri, nu diplomați, nu curtezani lingușitori, nu agenți severi care strâng impozitele datorate lui Dumnezeu, impresari orgolioși ai mântuirii.

Duhul Sfânt, adică molipsit de foc.

Rusalii, adică „interzis de a stinge incendiul”.

Oamenii Rusaliilor, pe lângă că au deschis ușile la suflarea vântului, s-au lăsat aprinși de foc.

Celui care a pus întrebarea:

- În caz de incendiu universal, ca ai salva?

Un înțelept a răspuns:

- Aș salva focul.

Viața este foc.

Biserica rămâne fidelă Rusaliilor în măsura în care nu se mulțumește cu funcționarea, disciplina, administrația cenușei, ci nu are frică de a-și frige degetele și inima mânuind cărbunii aprinși.

Biserica ia în păstrare cuvântul

Deci, o Biserică „obligată” de a merge pentru că este investită, mai mult născută din „suflul” Duhului Sfânt, pentru că este consumată de o pasiune și însărcinată să incendieze. Dar și o Biserică care are ceva de spus și reușește să se facă înțeleasă.

Este darul limbilor. Cred că este inutil de a discuta asupra naturii acestui fenomen.

Reținem, totuși, că nu pot să subscriu numai aspectul pur „lingvistic”.

A cunoaște și a vorbi limba altuia nu înseamnă încă a ști să vorbești altuia.

A reuși să comunici cu adevărat altuia, de fapt, presupune capacitatea de a intra în sintonie cu el, de a-i capta exigențele, de a-i interpreta așteptările, de a-i stimula o dorință profundă, de a-i trezi o nostalgie.

„Sonoritatea” limbajului, și mijloacele folosite, nu provoacă în mod necesar o rezonanță în inima ascultătorilor.

A vorbi altuia înseamnă a-l întâlni în adevărul ființei sale „unice”, în concretul situației sale particulare.

Este mai ușor să cunoști limbile decât să cunoști persoanele.

Este mai ușor să înveți mesajul, decât să descoperi modul de a-l transmite.

Este mai ușor să-l impui, decât de a favoriza primirea lui.

Una este „a lua cuvântul”, alta este să fii ascultat

Nu este suficient să ai ceva de spus (sau să crezi că ai). Trebuie să te faci înțeles. Trebuie să provoci un interes.

Cuvântul transmis atinge pe destinatari când trezește stupoare, zguduie, „surprinde”.

Cuvântul „ascultat” nu este acela care a satisfăcut curiozitatea, ci cuvântul eficace, creativ, care, tocmai pentru că a fost investit de puterea Duhului Sfânt, „îndoaie ceea ce este rigid, încălzește ceea ce este înghețat, îndreaptă ceea ce este rătăcit” (secvența de la Rusalii).

Rămâne de spus că darul limbilor implică nu numai știința (sau banal, abilitatea) de a vorbi, ci aceea, și mai dificilă, de a asculta.

Nu este suficient, într-adevăr, de a vorbi în limba altuia, trebuie să știi să asculți pe altul care vorbește propria limbă.

Adică, aici suntem puși în fața descoperirii *diversității.*

La Rusalii se naște o Biserică care nu ezită să se confrunte cu diversitatea („Parți, Mezi, Elamiți și locuitori din Mesopotamia, din Iudeea, din Capadocia, din Pont și din Asia, din Frigia și din Pamfilia, din Egipt și din părțile Libiei vecine cu Cirene, străini din Roma, Evrei și prozeliți, Cretani și Arabi…” Astăzi lista ar putea fi extinsă pe mai multe pagini. Și, dincolo de geografie, ar fi suficient să înserăm o categorie particulară, care vorbește o altă limbă: tinerii).

Diversitatea impune Bisericii să îmbrace adevărata sa dimensiune, cea a universalismului, și să se exprime concret în pluralism (natural în unitatea credinței).

Un adevărat spirit universal consideră diversitatea ca o bogăție, ca manifestarea Duhului „multiform”.

Pluralismul trebuie pus în discuție.

Dacă nu este *pluralism critic* al siguranțelor noastre și a obiceiurilor, pretinsul nostru universalism este numai un „particularism mascat”, un

pluralism (și un autoritarism) paternalistic, „concesiv”, care ne împiedică să-i înțelegem cu adevărat pe alții.

Inutil de subliniat că universalismul (sau catolicitatea) este totdeauna cu o rază lungă.

Ceea ce nu împiedică să fie practicată și în familie…

Este cazul să invocăm acel Spirit care, trecând peste toate barierele, „să umple universul”, pentru ca să umple inima noastră.

Pe lângă faptul că umple ceea ce este gol, va trebui și să elibereze și obstacolele.

Este totdeauna riscul, într-adevăr ca „plinătatea” noastră să fie cea a prezumției.

Cine merge spre alții „plin” de sine, este îngreuiat de presupuneri.

Și cine merge cu pas ușor, o face, pentru că a acceptat, înainte de toate, să se lase „golit”.

„Fiii vântului” pot să înmâneze darurile Duhului Sfânt, să fie docili la acțiunea sa, pentru că au înțeles un adevăr elementar: pentru a face loc Duhului Sfânt, este indispensabil să nu fie plini de sine, să renege hegemonia eu-lui.

Unicul Protagonist, de neînlocuit, poate să se manifeste numai dacă personajele abuzive golesc piața.

Preasfânta Treime

LATINESCUL BUNICEI MELE

Proverbe 8, 22-31
Romani 5, 1-5
Ioan 16, 12-15

Știți că există marea?

În satul meu trăiau bătrâni – atunci nu erau botezați „a treia vârstă – care nu văzuseră marea niciodată.

Dar într-o duminică pe an, în prag de vară, auzeau vorbindu-se despre ea în biserică, și nu înțelegeau ideea (atunci nu era încă televiziunea) cum dintr-un bazin imens plin cu apă de culoare albastră (atunci se folosea acea culoare, astăzi este mai la modă negrul catran), înconjurat de nisip, este adaptat la jocurile de copii.

În satul meu, în Monferrato, erau oameni care aveau vagi amintiri de la școală (atunci nu era învățământul obligatoriu, și deci ignoranța putea fi învățată și în afara școlii).

Dar, odată pe an, în biserică, în timpul predicii, parohul făcea o sumară expunere de aritmetică și geometrie, și punea în discuție triunghiul cu laturi egale.

În satul meu erau țărani care se pricepeau la vaci și pășuni, și le plăcea să discute despre fân și ierburi medicinale.

Cel puțin odată pe an aveau satisfacția să-l audă pe preot vorbind despre lumea lor familiară, demonstrând o stranie predilecție pentr trifoi, care pare că avea de a face cu pășunile din cer, și pe care el știa le descrie cu o precizie extremă.

Era duminica Preasfintei Treimi.

Era duminica misterului „imposibil”.

Și, în acea ocazie, revenea în mod regulat în discuție (împreună cu triunghiul fatal, trifoiul și triunghiul cu laturile egale), copilul atât de

drag lui Augustin, care se încăpățâna să scobească gaura sa în nisip și se străduia să toarne în ea apa mării.

Dar când se hotărăște să crească acel băiat?

Îmi amintesc că bunica mea, care de acum trebuie să fi auzit acea poveste cel puțin de optzeci de ori, întorcându-se de la „prima Liturghie" (era singura Liturghie validă în acel timp), cea de la șase jumătate dimineața, într-o duminică a izbucnit:

- Dar n-a obosit încă să se joace acel băiat binecuvântat? La acestă oră ar trebui să fie mare și să fi învățat să lucreze, în loc să stea toată viața să se distreze cu apa și cu pământul pe plajă (bunica mea spunea „pământ": nisipul n-o interesa).

Era foarte evlavioasă bunica mea, pentru a admite că parohul, cu complicitatea lui Augustin, au ajuns s-o obosească pe ea, care trăia totuși mulțumită unui capital nesfârșit de răbdare acumulat de-a lungul anilor, cu acea istorioară a copilului care scobește în nisip și despre marea care nu vrea să înțeleagă să stea în acea groapă…

Nu spunea nimic despre triunghi, despre aritmetică și geometrie. Dar se vede foarte bine că acele lucruri o lăsau rece. Se simțea mult mai mult liniștită când, băga acul ei în pielea încălțămintelor mele, începea „Gloria Patri et Filio et Spirit…" (nu sunt sigur că numele celui de-al treilea Personaj al Sfintei Treimi era pronuțat respectând accentul și terminațiile latine, dar acolo sus, în pajiștile cerului, unde cred că cresc mai mult rugăciunile celor simpli decât trifoiul celor docți, trebuiau să înțeleagă foarte bine…).

Bunica mea Iosefina rumega misterul Sfintei Treimi cu o uimitoare dezinvoltură (afară de cel de-al treilea nume, un pic aspru în latină), cu furia celor fervoroși: „Gloria Patri…"

Și cred că a folosit des, în interior, datorită rugăciunii, nu mai spun de copilul atât de simpatic pentru sfântul episcop din Hipona, dar și de unii teologi care s-au mulțumit să-l abordeze ținându-ne la distanță – cu speculațiile lor intelectuale aride.

La nivelul genunchiului

Bunica mea a înțeles un lucru fundamental, chiar dacă băncile școlii nu i-au lăsat mult timp. Că nu era cazul să „se ridice" la înălțimile Sfintei Treimi, ci să cobori misterul „imposibil, jos, jos, până la înălțimea genunchilor.

Glasul verbului „a adora". Un verb care este conjugat de preferință în tăcere, lăsându-ne cuprinși de lumină, o lumină prea mare pentru a fi administrată de creier, dar care îmbracă și transfigurează întreaga persoană a celui care se roagă.

Numai în adorație omul, creatură limitată, atinge misterul lui Dumnezeu.

Nimicul intră în contact cu Totul.

În mod paradoxal micimea (iată că accentuiez, fie cu o semnificație răsturnată, groapa copilului, sau a îngerului jucăuș), chiar nimicul, care poate conține Infinitul.

„Te binecuvântez, Tată, Stăpânul cerului și al pământului, pentru că ai ascuns aceste lucruri celor înțelepți și pricepuți și le-ai descoperit celor mici. Da, Părinte, pentru că așa ți-a plăcut ție" (Mt 11, 25-26).

În categoria depozitarilor revelației sublime este fără îndoială un șie nesfârșit de bunici Iozefina. Toate de regulă laureate la universitatea micimii.

Dumnezeu descoperă secretele sale, nu persoanelor importante, sau care se socotesc astfel, ci celor mici, oamenilor care nu contează.

Și rugăciunea, în special cea de adorație, devine momentul privilegiat al inefabilelor confidențe divine,

Umilința este unicul recipient capabil de a primi Infinitul.

În loc de a ceda curiozității de a ști, trebuie să ne dispunem să fim purtați, prin adorație, la descoperirea progresivă, chiar și în parte, a misterului.

Dumnezeu nu se lasă capturat de minte. Dar devine – pentru a folosi o expresie a lui Teilhard de Chardin – *eterna descoperire.*

Însuși Duhul Sfânt, conform promisiunii lui Isus (conținută în evanghelia de astăzi) ne călăuzește „la tot adevărul".

Adică nu ni-l dă definitiv, o dată pentru totdeauna. Mai degrabă „ne călăuzește", adică ne conduce să-l descoperim, fragment după fragment, de-a lungul unui drum punctat de minunății, surprize, unde unica siguranță nu este posedarea adevărului dobândit, ci tendința spre „dobândirea" lui și spre „revelații progresive.

Totuși Duhul Sfânt, spre a ne călăuzi de-a lungul acestui drum, are nevoie de școlari obișnuiți cu o folosire îndelungă… a genunchilor.

Teolog – după o formulă dragă teologiei orientale – este unul care se roagă.

Eu, în familie, am avut norocul să am un eminent teolog (ba chiar o femeie teolog! Pentru că cred că au existat mereu în Biserică mai multe femei decât bărbați care s-au dedicat… practicilor teologice!) care nu a scris nimic, pentru că era prea ocupată, în afara cârpirii încălțămintelor, să lase să strălucească lumina acumulată în atâtea ore de rugăciune, prin fereastra a doi ochi foarte luminoși.

Groapa scobită în locul potrivit, care nu este creierul

Bunica Iozefina, în loc să se ocupe de gropile scobite pe plaja mării, se dedica pe deasupra cu încălțămintele altora.

Totuși minunea care nu a reușit cu vechiul copil pe coastele Africii, s-a împlinit în ea (și în atâtea creaturi ca ea).

Locul potrivit nu este plaja, nici creierul, ci inima.

„Iubirea lui Dumnezeu s-a revărsat în inimile noastre prin Duhul Sfânt care ne-a fost dăruit" ne informează sfântul Paul (a doua lectură).

Bunica mea (și o infinitate de credincioși simpli și „iubitoare" ca ea) au făcut loc misterului în propria inimă.

Qohelet ne-a asigurat deja că Dumnezeu a pus veșnicia în inima oamenilor (3, 11).

Rămâne de precizat că eternul locuiește în inimă sub forma de iubire.

Sunt numeroase pasajele din Vechiul Testament care vorbesc de Dumnezeu în termeni de *bunăvoință* (cu variantele de bunătate, milostivire, tandrețe).

Paul descrie venirea lui Cristos pe pământ ca apariția „buneivoințe" a lui Dumnezeu în raport cu oamenii (Tit 3,4).

Tot Paul așază bunăvoința printre roadele Duhului (Gal 5,22).

Și același Paul afirmă (1 Cor 13,4) că iubirea este „binevoitoare". Mai mult, literal, „bunăvoință", adică acționează cu bunătate, lucrează spre binele altora.

Deci bunăvoința reprezintă un fel de semnătură a Sfintei Treimi.

Bunica Iozefina nu prea era de acord cu predicile parohului în privința misterului „imposibil" (chiar dacă se păzea s-o spună). În schimb întipărea în inima ei, plină de „bunăvoință" pecetea Sfintei Treimi.

Și iubirea ei „binevoitoare" se manifesta – cum observă și Paul în a doua lectură din această sărbătoare – în răbdare în mijlocul necazurilor. O răbdare care produce acea speranță care „nu înșeală".

Bunica Iozefina nu apro ba copilașul (chiar cu părul alb) care continuă să se distreze cu misterul.

Ea se simțea „copleșită" de prezența Sfintei Treimi în inima ei plină de iubire „binevoitoare".

Și gropile ea le umplea nu cu elucubrații intelectuale ci cu acul și firul și oul de lemn.

Și gura, în legătură directă cu inima, repeta: „Gloria Patri et Filio et Spiritu Santo…" Așa: al treilea nume nu-l pronunța corect, greșea inevitabil terminația și suprima litera c.

Nu știu dacă acolo sus, unde strălucește Misterul, să fie plăcută în mod deosebit limba latină, cum susține cineva.

Știu totuși cu siguranță că, cel puțin în cazul de față, trebuie să fi fost foarte apreciate greșelile de latină.

Cu siguranță mai mult decât triunghiul și trifoiul.

Trupul și Sângele Domnului

A DA SOCOTEALĂ DE PÂINEA CARE SE MĂNÂNCĂ

Geneza 14, 18-20
1 Corinteni 11, 23-26
Luca 9, 11-17

Voința de „a ieși”

Este ziua în care El dorește „să iasă”**.**

Biserica îi este un pic strâmtă.

Acela care, cu o expresie patetică, a fost definit ca „Divinul Prizonier”, părăsește minuscula celulă aurită și merge în aer liber, parcurge străzile, se amestecă între oameni, se bucură de sărbătoare, de flori, de culori. Primește omagii chiar exterioare.

Acest caracter „public” al Euharistiei era subliniată, o dată, în special de procesiunea „Corpus Domini”, astăzi din păcate dispărută, din împrejurări și situații și motive diferite, în multe locuri.

Totuși și acolo unde a fost suprimată procesiunea, cred că ar trebui recuperată cel puțin semnificația, însemnătatea simbolică.

Pentru ca să fie cunoscută realitatea Trupului și Sângelui Domnului.

Desigur, credința în Euharistie, implică o dimensiune de tăcere adoratoare. Isus a ales ascunderea, obscuritatea, modestia.

Semnele pâinii și ale vinului nu sunt „răsunătoare”, strălucitoare ci simple, comune, zilnice. Amintesc de masa din familie, nu piața. Cămara casei, nu tronul (sau micul tron).

În Euharistie Cristos nu ne permite să-l „vedem”.

Se oferă, nu atât privirii, cât gurii.

Nu este vorba de „expoziții”, ci de foame.

„Luați și mâncați…” (Mt 26,26).

Totuși, cel puțin o dată pe an, trebuie purtat Sacramentul ascunderii la lumina soarelui. Ceva excepțional, extraordinar. Dar care ne amintește de ceea ce ar trebui să fie normal, realitate comună, obișnuită.

Trebuie subliniată, într-adevăr, eficacitatea Euharistiei, de pus în evidență riscul, consecințele, puterea ei de transformare.

Între expunere și ostentație

Procesiunea euharistică nu descoperă numai pe Protagonistul acestui extraordinar, miraculos gest de iubire, dar și pe credincios, care se hrănește cu această mâncare, gustă această pâine, bea din acest vin, adică se împărtășește cu acest Trup.

Cine mărturisește propria credință în Euharistie, astăzi este chemat să dea socoteală de pâinea pe care o mănâncă, să se declare și să se angajeze public.

În fond, el se *expune* împreună cu Euharistia.

Expunere, prezentare, care nu trebuie confundată cu ostentația.

Ostentația este un fapt pur exterior, formal, și poate fi chiar un păcat.

A mărturisi nu înseamnă etalarea propriei credințe.

„A profesa” nu înseamnă în mod necesar a se da în spectacol, de a se lăsa admirat, ci pur și simplu a-ți asuma în mod deschis propriile responsabilități.

Nu vanitate, ci conștiință.

Adevăratul curaj nu este niciodată separat de modestie.

Păcatul vanității

Și aici să-mi fie permisă mărturisirea unui vechi păcat al meu de vanitate clericală.

Eram încă în seminar și, de regulă, la sărbătoarea Trupului Domnului, crăpam de invidie pentru tovarășul meu „ministrant”, care avea norocul și onoarea de a defila pe străzile orașului, cu un pas solemn, îmbrăcat într-o cotă fin brodată și punând mănuși albe elegante cu revere de mătase roșie.

Ei bine. El purta pe umeri cârja, destul de grea de argint, expresie (dacă nu mă înșel) a „puterii” canonicilor de la catedrală. Pentru aceasta îmbrăca o haină foarte elegantă (cel puțin, așa mi se părea). Și eu îl invidiam mai ales din cauza acelor mănuși albe cu manșete roșii și cota splendid perforată.

Am uneltit atât încât, în sfârșit, am reușit să obțin acea însărcinare (jur că a fost singura dată în viața mea în care am pus în acțiune toate resursele vicleniei, am cerșit sprijin, am „manevrat” cu abilitate pentru a smulge o poziție).

Și în acel an, mândru, foarte preocupat de demnitatea mea, îmbrăcat cu cota foarte fină, punând fatidicele mănuși cu revere de mătase roșie, și ducând pe umeri măciuca de argint nu prea ușoară (un baston lung având în vârf o sferă mare de cel puțin patruzeci de centimetri în diametru), în procesiunea din sărbătoarea Corpus Domini, de-a lungul străzilor din orașul meu capitala Monferratului, deschideam drumul pentru cucernicii canonici de Capitlul Catedralei, purtând insignele „puterii” lor.

Trebuie să recunosc că a fost cea mai înaltă treaptă atinsă în „cariera” mea bisericească.

După acea experiență, primită de mine cu plăcere, am rămas din fericire imun împotriva oricărei forme de vanitate clericală.

Aceea, totuși, a fost o impertinentă ostentație, din partea mea și nu o adevărată „prezentare” a credinței mele.

Foamea noastră este cea a altora

Da. A participa la Euharistie înseamnă „a risca” ieșirea.

Cristos dorește să iasă afară, să viziteze casele oamenilor. Să dea mângâiere, speranță. Să umple singurătatea unor existențe în derivă. Să vindece răni profunde. Să se plece asupra mizeriilor, suferințelor, decepțiilor, tulburărilor, disperărilor.

Euharistia nu este numai dulceață, intimitate, reculegere pioasă. Este avânt, dinamism de participare, exercițiu de împărtășire, exigență a dreptății, pasiune de fraternitate, capacitate de a lua asupra noastră greutățile altora (foarte diferite de bastonul ornamental râvnit de vanitatea mea de cleric), hotărâre de a pune mâini delicate pe durerea fratelui meu.

A participa la acest banchet, nu înseamnă numai satisfacerea foamei proprii, ci a te ocupa concret de foamea „mulțimii” („dați-le voi să mănânce…”).

A primi Euharistia nu înseamnă a te închide, a te izola, ci de a te deschide (ochii, inima, mâinile), a te deschide, a merge către…, a întâlni (minunată întâlnirea dintre Melchisedek și Avram din prima lectură: orice întâlnire, în special cu cel diferit, este mereu surprinzătoare), a purta (sau a te lăsa purtat).

Paul – a doua lectură – folosește verbul „a transmite”.

Pentru noi nu este vorba numai de a transmite cu fidelitate relatarea înființării Euharistiei. Ci de a transmite altora ceea ce am primit prin darul Pâinii.

În sfârșit: a primi pentru a transmite.

Riscul de a deveni un altul

A ne hrăni din acel Trup echivalează cu a risca de a deveni un „altul”.

Da, pentru că în interiorul tău este un Altul.

Este însăși energia lui Dumnezeu.

Este generozitatea sa.

În vinele tale circulă viața divină.

Prin acea hrană, primești capacitatea de a împlini gesturile sale de iubire, compătimire, dăruire fără calcule și rezerve.

Apropiindu-te de Euharistie, te obligi să te „încredințezi” altora.

Adesea auzim pronunțându-se judecăți severe despre anumiți creștini care nu fac să „iasă” Euharistia din sfera lor intimă, ci arată comportamente în privința aproapelui în contradicție vădită cu practica religioasă.

„Aceea s-a împărtășit și apoi…”. Acuzele sunt diferite: este o clevetitoare, apare distantă, dură, manifestă atitudini egoiste.

Mi se pare semnificativă – și fundamental legitimă – această exigență în privința celor care se apropie des de Sf Sacrament, dar nu-l trăiesc, nu îl manifestă, evită impactul cu realitatea. Adică, nu-l „transmit”.

Dacă Euharistia nu este forță transformatoare, nu se implică în realitate, nu dă semne evidente de schimbare, cu alte cuvinte, nu te face să devii „altul”, înseamnă că este ceva care nu funcționează în metabolismul tău spiritual.

Atunci când parcurg paginile misalului, mă trec fiorii când citesc, după Împărtășanie, cuvinte ca: „Ritul încheierii”. Sau „Concedierea adunării”.

Nu. Euharistia nu poate avea niciodată o încheiere, ci este totdeauna un început.

„Concediere” apoi amintește absolvirea de datorii militare, prin care cineva este „dezlegat” de orice obligație ulterioară.

În Euharistie nu există niciodată „concediați”.

Mai degrabă, sunt „trimiși”, trimiși în misiune, expediați pe frontul necesităților altuia.

Anumite sărbători se *încheie*, solemn, cu binecuvântarea euharistică. După care totul s-a terminat.

Nu. Totul rămâne de făcut. Mai mult, totul începe din acel moment.

Dacă accept cu adevărat Euharistia, accept și riscul. Nu al procesiunii. Ci al datoriei de a fi transformat și de a transforma.

A crede în „prezența reală” înseamnă a crede că acea prezență este purtată și „demonstrată” afară…

DUMINICILE DIN TIMPUL DE PESTE AN

ANUL C

A doua Duminică de peste an

UN VIN INUTIL?

Isaia 62, 1-5
1 Corinteni 12, 4-11
Ioan 2, 1-12

Cristos a supraevaluat setea noastră

Este cineva care își pune, cu cea mai mare seriozitate (este incredibilă seriozitatea care se pune în discutarea problemelor neînsemnate), o întrebare: invitații, după ce au secat proviziile pregătite pentru sărbătoare, și dădeau deja semne foarte clare de o poftă de a bea fără economie, au reușit apoi să soarbe și noua, misterioasă aprovizionare de o calitate excepțională? Șase sute de litri nu sunt o bagatelă, nici pentru o brigadă de „sfinți băutori".

Loisy, în glumă, adresează întrebarea lui Irineu, care a scris pagini memorabile asupra „misterului de la Cana". El îi pune în gură acest răspuns categoric:

- O, nu. Suntem *noi* care bem mereu mai mult!…

În afară de faptul că obiceiurile nupțiale din acel timp, în afara privirii prezenței celor invitați așa zișii „ficși", includeau sosirea câtorva oaspeți ocazionali (care se opreau la timp pentru a înghiți câteva căni), este permis să presupunem că a rămas din el o provizie discretă și pentru noi. Dar este la fel de permisă suspiciunea că nu am dat de fund. Și aceasta nu atât pentru că acel vin apare inepuizabil, dată fiind originea, cât mai ales pentru frica noastră incurabilă de a scoate din el.

Isus, poate, a supraevaluat setea noastră.

Încerc să mă explic.

Astăzi sunt numeroși oamenii care fac din plăcere scopul vieții lor, și consideră că religia constituie o amenințare pentru distracțiile lor.

Dar nu sunt puține nici persoanele „religioase" care consideră bucuria *incompatibilă* cu seriozitatea îndatoririi creștine.

Unii pretind să fie veseli și senini fără implicarea lui Dumnezeu în sărbătorile lor.

Alții se înșeală că-l slujesc pe Dumnezeu excluzând sărbătoarea „neimpusă de Biserică"

Alaiul bigoților

Vrem să punem în discuție și noi termenul „bigoți"? Pare că derivă da la „nuia" (aceea pe care confesorul o întindea pe capul penitenților sau care era folosită pentru a se biciui). Sau, după altă ipoteză, ar fi vorba de o deformare a cuvântului „merg liniștiți, tăcuți), pe care Florentinii o aplicau inteligent membrilor Societății din oratoriul sfântului Francisc (fondată în 1603).

Nimic rău în a merge tăcuți. Devenim „bigoți" când afișăm o față tristă ca semn al propriei religiozități. Și devenim „bigoți" (din cuvântul german *bi Gott,* , pentru Dumnezeu, formulă de blestem) atunci când „pentru Dumnezeu" se fac atâtea lucruri grele, costisitoare, dar fără bucurie.

O stranie mentalitate este aceea a unor oameni evlavioși. Care se gândesc că este cu adevărat religios și meritoriu numai ceea ce este apăsător, plictisitor, neplăcut. Pentru care sacrificiul ar fi acceptat de Dumnezeu, în timp ce a simți o bucurie pentru ceva ar apare, dacă nu păcătos, cel puțin lipsit de respect sau chiar inconciliabil cu perfecțiunea.

Vrednică de Dumnezeu este penitența, nu atât bucuria de a trăi.

Aerul lugubru este ca un omagiu către maiestatea divină, și o față mulțumită este ca un semn de inconștiență sau de superficialitate.

Renunțarea, nu plinătatea umană, trebuie să caracterizeze drumul celui credincios.

Adorația cere o față trasă, chiar sinistră, în timp ce dorința de „a ne bucura cu Domnul" este considerată ușurătate.

Sunt prea multe cele șase vase pline cu vin pentru cel care se apropie cu picurătorul și cu teroarea de a se îmbăta.

Și apoi acela este un vin excesiv, superfluu, am spune chiar inutil. În sfârșit, o risipă.

- La ce servește? – se întreabă preocupați fanaticii datoriei, care nu reușesc să înțeleagă gratuitatea, care te obligă tocmai să înlături întrebarea: „la ce servește?”, dacă vrei să guști darul și să intuiești ceva din misterul iubirii „gratuite” a lui Dumnezeu (o iubire, precis, „pentru nimic”).

„Mai mult om” pentru a-l întâlni pe Dumnezeu

„Semnul de la Cana” trebuie să ne facă să înțelegem că Dumnezeu spune Da bucuriei noastre, vieții, spontaneității, naturaleții.

Că o existență pe deplin religioasă poate și trebuie să fie și deplin umană.

Că pentru a-l întâlni pe Cristos nu trebuie să devii „mai ceresc”, „mai angelic”, ci „mai om”.

Că bunurile pământului trebuie disprețuite numai când determină atitudini de ingratitudine, lăcomie, egoism, nedreptate, violență. Dar, în aceste cazuri, nu bunurile sunt „detestabile”, ci omul care devine sacrileg prin lăcomia sa obtuză.

Că bucuriile simple de pe pământ pot constitui o optimă ucenicie pentru fericirea veșnică.

Când, la sfârșitul Liturghiei, era proclamat Prologul lui Ioan, toți îngenunchiau în momentul în care preotul pronunța acea frază minunată: „…et Verbum caro factum este”. Se îndoiau genunchii în fața „trupului” Fiului lui Dumnezeu, venit să ia întreaga condiție umană, să consacre valorile și gesturile tipice ale umanității noastre.

Cristos săvârșește la Cana primul „semn”, descoperă propria slavă, a cărei splendoare n-o putem privi, ci numai să surprindem un strop, nu cu o minune „cerească” (înfricoșătoare sau extatică în sens mistic), dar simpatizând cu bucuria oamenilor.

Și „ucenicii lui au crezut în el” după ce au văzut un semn „miraculos” de delicatețe, de tandrețe. O minune de sensibilitate.

Știu foarte bine că „misterul de la Cana” are și o dimensiune simbolică, și că adevărata nuntă este „alta”, și că acel vin este numai o anticipare, o degustare, o figură, al aceluia pe care Cristos, mirele mesianic, în ceasul său, adică pe cruce, îl va oferi din belșug Bisericii mireasa sa.

Însă mai sunt convins că realitatea definitivă nu șterge consistența „semnului”, chiar dacă este provizoriu..

Și noi nu ne mai simțim „abandonați”, și pământul nostru nu va mai apare „devastat” (prima lectură), tocmai pentru că dăruim adeziunea noastră de credință acestui Dumnezeu care se preocupă de situațiile noastre minuscule zilnice, și se lasă implicat în ele, și intră în viața noastră pentru a împărtăși, nu numai neliniștile, ci și micile bucurii.

Și de fiecare dată când gustăm ceva frumos și bun, admirăm delicatețea unei flori, suntem mișcați de frumusețea unui chip, suntem încântați de un apus de soare, așteptăm cu nerăbdare un prieten, sărbătorim cu un oaspete, El este aproape (este de acord).

Da. Noi devenim creștini în măsura în care descoperim că El este de acord, nu numai cu sacrificiile noastre, ci și cu bucuriile noastre.

Când Dumnezeu decide să arate slava sa, nu dă spectacol, nu face lucruri importante.

Când Dumnezeu lasă să cadă vălul de pe misterul său, de pe inaccesibilitatea sa, nu suntem constrânși să privim în sus, ci pe masa din familie. Puterea sa se înscrie în minunea lucrurilor simple. Și transcendența nu se teme să se contamineze cu participanții la un banchet.

Fecioara bucuriei neașteptate.

În această perspectivă, și Sfânta Fecioară la Cana „ne face un semn”.

Mă gândesc la o icoană cu titlul „Fecioara bucuriei neașteptate”.

Așteptam un Dumnezeu al austerității și al severității. Și Ea ne ajută să descoperim, cu complicitatea vinului, că Fiul său se simte bine acolo unde este viața, bucuria, prietenia.

La Cana apare vinul neașteptat („nu știa de unde vine…”).

Nimeni nu îndrăznea să presupună că vinul, de pe masa noastră, a putut să fie procurat (și în ce măsură!) direct de la Dumnezeu.

„…Nu au vin”. De la Dumnezeu ne-am fi așteptat, cel mult, la pâine, la cele necesare.

În schimb Fecioara ne face să găsim un Dumnezeu „darnic”. Ne constrânge cu delicatețe să descoperim un Dumnezeu care se preocupă de ceea ce este de prisos, de cele inutile.

Şi noi ne dăm seama, în sfârşit, că din păcate se poate muri din lipsa hranei necesare. Dar şi că nu se poate trăi fără cele de prisos.

Da, este riscul de „a nu trăi" atunci când de pe masa noastră lipseşte vinul, sunt absente florile, credinţa noastră a pierdut bucuria, şi privim în direcţia lui Dumnezeu cu o faţă de pe care s-a stins surâsul.

În această perspectivă, printre carismele despre care vorbeşte Paul (a doua lectură), care slujesc la construirea comunităţii, nu poate lipsi aceea care ne conduce nu numai la împărtăşirea greutăţilor, la uşurarea suferinţelor, ştergerea lacrimilor, compătimirea şi mângâierea, ci aceea care ne face să alergăm spre aproapele pentru a participa la bucuria sa, de a o hrăni, de a o asuma.

Cristos, nu a mers la Cana pentru a remedia, prin prezenţa sa, şi cuvintele sale „ascetice", lipsa vinului. Pentru a predica resemnarea şi cumpătarea. A mers pentru a sărbători. Şi a împiedicat, cu o minune, ca sărbătoarea să se termine rău sau prea repede.

O comunitate unde lipseşte bucuria de a trăi refuză, practic, să-l „invite" pe Oaspete.

El nu a venit numai pentru „a purta" crucile noastre, ci pentru „a purta" bucuriile noastre.

Creştinul nu este unul care merge să prezinte condoleanţe.

Aduce, în schimb, veşti bucuroase de viaţă.

Duminica a treia de peste an

UN REMEDIU ÎMPOTRIVA SURDITĂŢII: DESCHIDEREA OCHILOR…

Nehemia 8, 2-4.5-6.8-10
1 Corinteni 12, 12-31
Luca 1, 1-4; 4, 14-21

Între a se aduna şi a se împrăştia

Predica antrenează în mod necesar comunitatea.

Adunarea convocată de Ezdra (prima lectură) este o adunare interpelată de Cuvânt. *Biserica* este convocată precis pentru a asculta un Cuvânt.

Putem fixa aceste patru momente.

1 – Comunitatea se adună pentru că observă noutatea acelui eveniment.

2 – Manifestă propria disponibilitate de a primi Cuvântul şi de a baza propria siguranţă pe ceea ce va spune Domnul („tot poporul a răspuns: „Amin, amin").

3 – *Reacţionează* la Cuvântul ascultat cu plânset şi bucurie.

4 – Se împrăştie pentru a trăi, a vesti, a duce un mesaj de fraternitate.

Este foarte uşor, urmând această schemă, să surprindem punctele slabe din multe din comunităţile noastre.

- În locul noutăţii este obişnuinţa, datoria obositoare.

- Amin-ul adeziunii nu exprimă atât conştiinţa, cât resemnarea neatentă, rituală.

- În locul *reacţiei,* se observă plictiseala, dezamăgirea, distracţia, inerţia, pasivitatea, sau, în cel mai bun caz, „corectitudinea". În loc de râs şi plâns, este uşor să observăm căscatul.

Nu trebuie să ne mirăm. Reacţia, de fapt, se verifică numai când este o provocare evidentă, foarte puternică, neobişnuită, nu atunci când se rosteşte o predică scontată, plată, previzibilă pe larg, a cărei concluzie este deja cunoscută înainte de a se pune premisele.

Comunitatea reacționează mai ales când predica este simplă, se bazează pe un limbaj familiar și pe înțelesul tuturor („leviții citeau cartea… cu explicarea sensului, și astfel făceau să fie înțeles Cuvântul"), atunci când cuvintele ating situații și probleme reale ale condițiilor actuale (trebuie prezentată, în această privință, acel *astăzi* subliniat de Cristos în sinagoga din Nazaret).

Comunitatea „reacționează" când se simte interesată, chemată în cauză. Când cuvântul întâlnește și descoperă o exigență și o așteptare în profunzime.

Nu înseamnă că unele predici nu au o țintă precisă. De multe ori reușesc s-o lovească. Necazul este că ținta este prevăzută să se transforme în paiață ca în unele jocuri de bâlci, și rămâne imobilă, de nepătruns, impasibilă sub grindina de lovituri, sau simulează căderea, și plătește un mic premiu de consolare predicatorului („ce frumoasă predică… Păcat că apoi trebuie să dea cont în fața vieții reale… E păcat mai ales că n-au fost s-o asculte anumiți oameni pe care îi știu eu…").

Paiața s-a apărat împotriva cuvântului cu haină moale de dezamăgire, abilitate, realism, siguranță de neatins. Și-a pus dopuri de ceară invizibile în urechi, pentru ca mesajul, captat în mod delicat, să nu ajungă la inimă.

Admirație formală, nu zguduire autentică.

Nici o rană în profunzime.

Totul este în ordine ca înainte. Masca recompusă, o ridicare din umeri de neobservat, până data viitoare…

- În sfârșit comunitatea se împrăștie fără să fie implicată în nimic serios.

Ascultători în esență surzi, nu pot să devină decât profeți muți.

Oameni nemișcați (în loc să fie „trimiși!"), pentru că nu s-a mișcat nimic „înăuntru".

Nu se schimbă nimic. Se repetă obișnuitele rituri egoiste (altceva decât a trimite „la poartă" pe cei care erau absenți…), se repetă gesturile obișnuite neînsemnate.

Astfel comunitatea se împrăștie și se întreabă dacă s-a adunat într-adevăr. Nu s-a întâlnit nici cu Cuvântul Domnului, nici cu membrii comunității.

Demobilizată chiar din momentul în care a fost convocată.

Indisponibilă pentru schimbare (*metanoia,* convertire), pentru a face act de prezență.

Trimisă în pace, fără a se fi simțită chemată, deranjată, alertată.

Poate am schițat un tablou cu trăsături întunecate.

Îmi dau seama că este mereu un risc de a exagera și de a generaliza. Dar este și acela, înșelător, de a minimaliza, de a se evapora.

Să spunem atunci că am încercat să denunț riscurile comunităților liturgice „inofensive", unde acel „deja am văzut", „deja am auzit aceste lucruri", sting din față orice freamăt de noutate. Unde acel „știu deja" oprește orice invitație la ascultarea oricărei tresăriri de interes.

Unde sunt justificate diferențele

Paul (a doua lectură) vorbește despre o comunitate unde toți apar implicați în realizarea unei datorii comune, fiecare cu rolul specific de împlinit.

Comuniunea dintre persoane determină o *coresponsabilitate.* Și aceasta se traduce într-o surprinzătoare și o foarte articulată varietate de slujiri.

Aici ne vin în ajutor două imagini fundamentale ale Bisericii: poporul lui Dumnezeu și trupul lui Cristos.

Așa cum notează B. Maggioni, prima (poporul lui Dumnezeu) desființează diferențele (într-adevăr apartenența este determinată numai de credință, nu de privilegii sau titluri de neam); a doua (trupul lui Cristos) „le socotește, nu ca diferențe trupești, ci spirituale". Cu alte cuvinte: nu este vorba de demnități sau mărimi în cheie lumească (fie chiar sub acoperire religioasă), ci de roluri, slujiri, îndatoriri.

Egalitatea fundamentală și prioritară a tuturor membrilor, cu dispariția consecventă a diferențelor, este subliniată de un alt pasaj din Paul: Gal 3, 28.

În fragmentul de astăzi (1 Cor 12, 12 urm.), în schimb, se pune în evidență cum diferențele pot să apară și să se justifice, în cuprinsul Bisericii, numai ca slujiri, nu ca „superioritate" a unora asupra altora.

La baza tuturor este egalitatea și relativa coresponsabilitate, care dă naștere la o însemnată varietate de roluri.

Comunitatea devine astfel „misiune comună".

Nimeni nu se poate da înapoi, să devină *demisionar,* să delege altora îndatoririle care revin întregii comunități și fiecăruia dintre membrii săi.

„Participarea", nu funcționarea, este legea și dinamismul comunității creștine.

Armonia nu se realizează când cineva dă ordine, și alții execută fără a protesta, ci atunci când fiecăruia îi sunt recunoscute propria demnitate și propria valoare în economia întregului organism viu. Atunci când fiecare este conștient de rolul propriu activ, în care se implică fără rezerve, împletind raporturi nu formale, nu funcționale, ci fraterne, cu toți ceilalți.

Interesați ochii, mai mult decât urechile

„A înfășurat sulul, la dat slujitorului și s-a așezat. Ochii tuturor din sinagogă s-au ațintit asupra lui. Atunci a început să spună: „*Astăzi* s-a împlinit această Scriptură pe care ați auzit-o cu urechile voastre…"

Vine momentul în care trebuie închisă cartea. Trebuie începută învățătura („s-a așezat"). În schimb ne aflăm în fața a ceva diferit. Nu explicația, ci *împlinirea.* Nu exortație, sfaturi, propuneri, ci realizare. Nu instruire, ci dovezi pe teren, controlabile, fapte.

Lucrurile spuse în trecut se actualizează astăzi.

În această tradițională și neobișnuită liturgie a Cuvântului sinagogală, urechile au avut partea lor. Acum și privirea "și pretinde partea („ochii tuturor s-au ațintit asupra lui") și este mulțumită.

Faptele stau sub ochii lor la comentarea cuvintelor: astăzi cei săraci primesc vestea cea bună, astăzi prizonierii sunt eliberați, astăzi cei orbi își recapătă vederea, astăzi cei asupriți se întorc la speranță, pentru că este un eveniment, o prezență, care le schimbă situația. Deci…

Isus nu aduce rațiuni teologice la susținerea legitimității misiunii sale în privința vestirii antice. Aduce fapte concrete care „vorbesc" despre realizarea faptică a promisiunii, despre adevărul cuvintelor scrise pe pergament.

Da. Vine momentul în care Biserica, sau o comunitate oarecare, nu se poate limita să prezinte un nou document, sau să facă exegeza celor precedente.

Când ascultătorii par atinși de surditate, nu mai rămâne decât să își deschidă ochii asupra faptelor care dau dreptate cuvintelor scrise pe sul.

Atunci chiar și cuvintele vechi se întorc să strălucească și urechile sunt tentate să se deschidă.

Doctrina începe să devină sacră numai când acțiunile nu apar clandestine.

Proclamarea este înțeleasă fără dificultăți, nu înălțând tonul vocii, ci lăsând să vorbească faptele.

Cu forța de a înfășura pergamentul (și a refuza ostentația, fie chiar și discretă, a faptelor – „… să vadă faptele voastre bune", Mt 5, 16 -), cuvintele ajung să se uzeze. Și nu se mai înțelege nimic.

Atunci când nu este nimic (sau puțin) de văzut, auzul se amorțește.

Dezinteresul, pe care adesea îl denunțăm, nu provine oare din faptul că nu avem materiale suficiente de oferit privirii?

Numai urechile nu reușesc să suporte toată greutatea cuvintelor noastre…

Duminica a patra de peste an

ÎNTRE SLUJIRE ŞI „INDISPONIBILITATE”

Ieremia 1, 4-5.17-19
1 Corinteni 12, 31 – 13, 13
Luca 4, 21-30

Insuportabil

Nu este suficient să afirmăm că profeții sunt persecutați. Trebuie să ne întrebăm de ce întâmpină atâta ostilitate, de ce sunt tolerați (și chiar exaltați) numai după moarte.

Situația lui Ieremia (prima lectură) și „violența” din sinagoga din Nazaret (evanghelia ne ajută să dăm câteva răspunsuri).

1 – Profetul este *imprevizibil.* Plictisitor, insuportabil, pentru că are gustul rău de a nu copia, de a nu urma partitura programată, de a nu lua în seamă suflerul.

Și aceasta pentru simplul fapt că el vorbește „în numele Altuia” și deci devine în mod necesar semn de contrazicere. Cuvântul nu este al său, dar nici acela al regelui (fie el evlaviosul Iozia, fie succesorii săi, Ioiakim, Ioiachin, Sedecia, mai degrabă ticăloși), al puternicilor de diferite ranguri, al unui guru indiscutabil, al celui îmbogățit pe neașteptate.

El ține cont numai de acel cuvânt care i-a fost pus pe buze (Ier 1,9) și deci nu se preocupă de echilibrele existente, de jocurile diplomatice subtile, de alianțele mai mult sau mai puțin dezinteresate. În sfârșit, el nu intră în joc, pentru că este în afara tuturor jocurilor.

Spune lucrurile care trebuie („spune-le ceea ce ți-am poruncit”) fără a observa dacă discursul său este plăcut sau mai puțin în împrejurul tronului și fără a câștiga consensul facil al mulțimii.

Și iată-l pe Ieremia (și nu numai el) acuzat de trădare, bănuit, defăimat, considerat un extravagant, de-a dreptul acuzat că este trădător, colaboraționist cu dușmanul (da, dușmanul cu care colaborează, cu prețul a nenumărate sfâșieri interioare, este Dumnezeu…).

Ceea ce nu-i iartă profetului este crima de a nu se pleca să fie „trâmbițașul” care execută muzica prescrisă, în modul și în timpul stabilit.

Sună deșteptarea când toți se așteaptă la „tăcere”.

Lansează alarma chiar dacă regele și curtenii săi voiau să creadă că „este bine așa”.

Mobilizează conștiințele atunci când unii fac totul pentru a le amorți.

În mijlocul consensului organizat, îndrăznește să insinueze un oarecare dubiu chinuitor și salutar.

Profetul nu execută sonata pe care toți o așteaptă, sau care are cel mai înalt indice de plăcere. Urechea sa nu este armonizată cu gusturile și dispozițiile celor care domnesc, ci o voce care vine din „altă parte”.

Cuvântul aspru al profetului nu place aproape deloc, pentru că pune în discuție cuvintele plăcute cu care mulți încearcă să repare viața împotriva oricărei zdruncinături.

2 – Profetul este *inatacabil.* Sau, dacă preferăm, *intratabil.* Rezistent, fie împotriva amenințărilor, cât și împotriva lingușirilor. Calomniile cele mai odioase nu deschid nici o breșă în el. Cum ar fi perspectiva titlurilor onorifice sau a carierei nu știrbesc coerența sa riguroasă.

Neavând poziții, interese personale de apărat, apare scandalos de liber.

Nimic și nimeni nu va reuși vreodată să-l înduplece, să-l plece cu compromisuri sau tratative.

Într-adevăr o forță „inexpugnabilă”.

În mijlocul unor oameni gata la toate cedările, în comparație cu nestatornicia cocoșului din vârful clopotniței, apare ca o minune de fixitate, profetul devine odios prin fermitatea sa.

„Iată astăzi eu fac din tine o fortăreață, ca un zid de bronz…”. Și împotriva acelui zid se vor izbi în zadar „toată țara, regii lui Iuda și căpeteniile lor, preoții săi și poporul”.

Duritatea lui Ieremia nu se va confunda cu insensibilitatea. Acea fortăreață păzită de Domnul conține în interiorul ei o inimă

vulnerabilă, sentimente delicate, îndoieli, răzvrătiri, oboseli, decepții, nostalgia după o viață liniștită.

Nici o aroganță, nici încăpățînare, nici închipuire, nici siguranță arogantă. Ci o slăbiciune învăluită în forță, o fragilitate încredințată acelui Dumnezeu care a pus ochii asupra profetului, l-a iubit, ales, consacrat, încă înainte de a se fi format „în sânul matern".

Profetul, chiar și în singurătatea sa tragică („apucat de mâna ta stăteam singuratic", Ier 15, 17), nu are nevoie de a se asocia cu „cercurile de petrecăreți", cu corurile celor ce înălțau osanale, nu merge să cerșească protecții și favoruri și atestate de bunăvoință pe lângă „mai marii" momentului, nu-și pleacă spinarea nici nu deschide mâna în fața binefăcătorului curtat de toți, pentru că vrea să rămână atașat de unicul sprijin: „Eu sunt cu tine".

Complotul celorlalți descoperă o furie neputincioasă împotriva unei creaturi dezarmate căruia numai Dumnezeu îi este suficient.

Ce decepție…

Scena care se desfășoară în sinagoga din Nazaret scoate în relief o altă trăsătură esențială a profetului: *indisponibilitatea* sa. Putem spune: indisponibil, pentru că „nu este disponibil".

El este în slujba universalului, nu a particularului.

Concetățenii lui Isus, după primul moment de admirație, devin furioși când își dau seama că nu îl pot implica și utiliza în scopul de exaltare a localității, a clanului, a grupului.

Isus este „nefolositor", de neexploatat pentru proiectele ambițioase de măreție patriotică.

Nazaret nu va deveni un loc de pelerinaj, o atracție turistică-religioasă. Pentru simplul fapt că personajul său cel mai faimos refuză să facă semne spectaculoase, minuni răsunătoare capabile să alimenteze curiozitatea și să atragă mulțimile de colecționari de emoții sacre, în loc de credincioși.

Isus apare încă o dată ca o decepție față de așteptări. Nu cedează la ispita popularității, a facilității, a consensului superficial. Pentru el credința nu poate fi bazată pe echivoc, nici să devină pretext pentru operații suspecte.

Isus nu se pretează să sprijine o mentalitate exclusivistă de privilegiu.

Locuitorii din Nazaret îl alungă pe Isus când înțeleg că nu îl pot coopta și să-l dea în spectacol ca pe o glorie patriotică.

Grupul îl alungă atunci când își dă seama că el privește în afara granițelor grupului, și vorbește despre milostivirea lui Dumnezeu care are grijă de o sărmană femeie înfometată, de un lepros, din afara pământului sacru al Israelului.

(Și, cu privire la Naaman Sirianul. Ar fi bine de amintit, la ziua leproșilor, acest străin. Aparent un îndepărtat, un străin. Să ne apropiem de el, să ne interesăm de el, să punem la inimă mizeria lui. Vom descoperi însă că inițiativa noastră, pe cât e de necesară, rămâne în urmă față de grija și milostivirea Cuiva. Să nu ne înșelăm că noi înșine îl purtăm pe Dumnezeu la acei sărmani cu trupul sfâșiat. Dumnezeu este deja, din totdeauna, în mijlocul leproșilor. Și noi avem posibilitatea să-l ajungem din urmă, și să-l arătăm în mod vizibil, dacă ne decidem să abandonăm spațiile noastre religioase, unde locul Celui Absent este ocupat de egoismul cel mai orb).

Atunci Isus împlinește un gest provocator profetic. „Iese afară".

Astfel se arată, fără posibilitate de echivocuri, „nedomesticibil"

El „iese" din Nazaret ca să dea mărturie că centrul este în altă parte, că Dumnezeu nu suportă anumite granițe meschine, că mântuirea nu este o „afacere de familie", că acest Cuvânt lui Dumnezeu nu trebuie confundat cu disputele de curte, că „cuvintele noastre" sunt o categorie în care nu este permis să închidem inima lui Dumnezeu, că aerul sinagogii favorizează mucegaiul fanatismelor, dar face să moară speranța, că slava lui Dumnezeu nu își are domiciliul în clubul celor virtuoși, ci este nomad, mereu în căutarea celor nevoiași.

Ce lecție pentru un oarecare stil creștin „casnic", obișnuit, sufocant, arogant și pretențios!

Sinagoga din Nazaret, cu presupunerea sa obtuză, tinde mereu să se reformeze și să-l închidă pe Isus în cercul său meschin.

Dar el, ca oricare alt profet purtător de speranță universală, este la margini, chiar în închisoare.

Omenirea, nu satul, nu „partea", este locul manifestării sale.

Cei excluși, cei fără legitimație, cei nerecomandați, cei care nu au bilet, par cei mai apropiați.

Cine știe dacă nu ne înfioară suspiciunea că aceia care nu sunt „dintre ai noștri" sunt de fapt „ai săi"? Că atunci când strigăm „Dumnezeu este cu noi!", El este chiar și „cu ei"?

„Campionii credinței" nu sunt cei mai buni

Discursul lui Paul asupra primatului indiscutabil al carității (a doua lectură), în loc de comentarii are nevoie să fie „descoperit" în noutatea sa intactă.

Mă limitez, deci să pun câteva întrebări:

- Este mai greu să fim „campioni invincibili ai credinței", care își arată mușchii – umflați de dopajul fanatismului – de intransigență și de duritate în fața adversarilor, sau ființele umile care scriu în tăcere istoria bunătății?

- Este corect să aplicăm numai pe tărâmul doctrinei criteriul ortodoxiei și să punem caritatea în teritoriul practicii? Din întâmplare, un comportament mai mult sau mai puțin caritabil nu privește chiar și mai ales ortodoxia? Într-adevăr nu este pus în pericol imaginea unui Dumnezeu care este Iubire?

- Este permis să vorbim de drepturile adevărului uitând exigențele carității? Adevărul – cel puțin acela care se referă la Cristos – poate fi apărat exclusiv pe terenul concret al carității.

- Credința poate să se teamă mai mult de dușmanii sau nu mai puțin de anumiți gardieni bombănitori sau apologeți deliranți care, în zelul lor nebun, calcă în picioare în mod scandalos caritatea?

Ce înseamnă, într-adevăr, a păstra cu gelozie „depozitul sacru" al credinței, dacă rămâne golit de tezaurul său cel mai prețios, tocmai iubirea?

- Ce mai contează dacă unul este creștin în raport cu credința, dacă apoi nu este în raport cu caritatea (care „nu va avea sfârșit", este „mai mare", și este măsura a toate, chiar și a credinței)?

Duminica a cincea de peste an

O MÂNĂ LA GURĂ
(ȘI, MAI ÎNTÂI, O MÂNĂ CARE ÎȘI BATE PIEPTUL…)

Isaia 6, 1-2.3-8
1 Corinteni 15, 1-11
Luca 5, 1-11

Harul lui Dumnezeu și mizeriile oamenilor lui Dumnezeu

Isaia se recunoaște „om cu buzele necurate".

Paul se consideră un copil avortat și „cel mai mic dintre apostoli" și nu face nimic să-și ascundă trecutul de prigonitor.

Petru se mărturisește „păcătos" și îl roagă pe Isus să nu se apropie prea mult.

Deci, harul lui Dumnezeu se afirmă prin mizeriile oamenilor.

Cuvântul său este proclamat de guri necurățate în totalitate și care nu totdeauna găzduiesc adevărul (cel puțin acela cu literă mică).

Slava Domnului este încredințată nu numai serafimilor. Chiar și unui personaj nepriceput, nepregătit, în afară de aceasta, și cu spinarea dreaptă.

Ne miră toate acestea? Nu, desigur. Mai degrabă rămânem consternați când observăm o anume rezistență în a se supune, ca la Isaia, la necesara, dureroasa purificare, și până la recunoașterea propriilor păcate și lipsuri nici prea ascunse.

Vinovăția este mereu și oricum a altora.

Dacă avem defecte (și cine este imun de ele?), vinovăția este a acelora care le văd.

Dacă Cuvântul întâlnește indiferență, nu ne vine în minte să atribuim insuccesul buzelor noastre incapabile, sau inimii noastre unde, în locul focului pasiunii, este cenușa obișnuinței. Nu. Sunt învinovățite – și este de acum un năravcomun cât de insuportabil în ipocrizia sa –

ziarele care „falsifică adevărul”, mijloacele de comunicare care complotează față de noi.

Cu câtva timp în urmă un preot, la începutul Liturghiei, și-a invitat comunitatea parohială să ceară iertare, nu pentru propriile păcate, ci pentru „păcatul rușinos” (sic!) comis de un regizor responsabil de un film în care figura lui Cristos a dat naștere la violente discuții (și nu numai discuții). Nici suspectul și nici oițele sale căite (de păcatele altuia) nu mai puteau să poarte împrejur o imagine a lui Isus nu propriu-zisă evanghelică…

Personal rămân convins că credibilitatea mesajului nostru ar avea totul de câștigat dacă am începe cu depunerea unei anumite măști de improbabilă impecabilitate.

Din momentul în care ne simțim înconjurați de dușmani care ne acuză pe nedrept, și nu ezită să recurgă la falsitate pentru a ne denigra, mulți dintre noi s-ar simți autorizați să adopte minciuna sau mii de șiretenii pseudo-apologetice pentru a ocroti propria respectabilitate.

Din momentul în care se îngrijesc deja alții să formuleze acuzarea păcatelor noastre, ne socotim dispensați să ne batem pieptul, și nu ezităm să protestăm viguros și să ne declarăm în mod patetic uimiți, amărâți, indignați.

În loc să ne sfâșiem veșmintele, sau să recurgem la apărători din oficiu, ar fi mult mai demn, și conform unui stil de sărăcie, să ne acceptăm pur și simplu greșelile.

Exercițiul de a ne pleca cu umilință capul, cel puțin de câteva ori, ne-ar permite să mergem cu capul sus.

Nu este corect să revendicăm totdeauna și oricum meritele (până și faptele altuia), și să nu revendicăm niciodată greșelile sau paternitatea faptelor cel puțin discutabile.

Cel de trei ori Sfânt, poate, vrea să audă proclamată, în afara sfințeniei sale, și nevrednicia noastră (din moment ce nu suntem serafimi, și foarte probabil ne întinăm în contact cu pământul).

A fi slujitori ai milostivirii și ai iertării lui Cristos, înseamnă a recunoaște public că avem nevoie de ea și noi.

Scandalul nu este fragilitatea noastră, slăbiciunea noastră.

Scandalul este tentativa vicleană de a îmbrăca mizeria unor comportamente ale noastre cu splendoarea „slavei”.

Scandalul nu este micimea noastră. Ci pretenția de a o confunda sau de a o face să coincidă cu măreția divină.

Nu se proclamă sfințenia lui Dumnezeu ascunzând păcatele noastre, ci consimțirea de a ne lăsa eliberați datorită contactului decisiv cu focul luat de pe altar.

Ceva în mijloc între a primi și a transmite

Să ne întoarcem la liturgia de astăzi.

Avem trei relatări despre chemare. Două în cheie autobiografică.

Prima se încadrează în atmosfera solemnă a Templului.

Situația lui Paul are momentul său critic de-a lungul drumului spre Damasc.

Scena relatată de evanghelie, în schimb, se încadrează în împrejurimile lacului din Galileea, în contextul ocupațiilor zilnice, ca și cum chemarea ar putea fi percepută în oricare loc, situație, împrejurare, moment.

Totuși, în varietatea fiecărui „caz”, se pot sublinia unele linii comune:

1 – Protagonistul incontestabil rămâne Dumnezeu. Primatul este acela al inițiativei sale gratuite.

- Dumnezeu este acela care alege, cheamă, transformă („prin harul lui Dumnezeu sunt ceea ce sunt”, recunoaște Paul).

- Dumnezeu trimite, adică stabilește o sarcină, încredințează o misiune (chemarea se unește totdeauna cu o misiune. Au fost chemați pentru a fi trimiși. Vocația nu este o „stare”, ci o „plecare”)

- Tot Dumnezeu asigură rodnicia misiunii („nu eu, ci harul lui Dumnezeu care este cu mine”, precizează tot Paul; și episodul pescuirii extraordinare este foarte semnificativ în această privință).

2 – Atitudinea omului se rezumă într-o dublă docilitate-disponibilitate:

- De aderare la inițiativa divină, de a asculta acea voce, de a-și asuma acea misiune („Iată-mă, trimite-mă”, declară Isaia);

- de… aplecare a spinării („…m-am obosit mai mult decât toți ceilalți” ne informează Paul. Și Petru, „la cuvântul” Protagonistului, nu se limitează să aștepte minunea, ci aruncă mrejele, ceea ce nu este o slujbă, și nici o ceremonie, ci o lucrare).

Paul rezumă totul cu două expresii caracteristice: *a primi* și *a transmite.*

Apostolul este, înainte de orice, capabil să primească. Dăruiește în măsura în care acceptă „să i se dăruiască".

(În această privință, mi se întâmplă adesea să întâlnesc preoți care se plâng că nu știu să dea, să comunice, să se facă înțeleși, să explice. Niciodată nu recunosc că încă nu au învățat să primească. Este mult mai ușor să admiți că nu știi să vorbești, decât să te convingi că nu știi să asculți, să faci liniște. Predica „celor capabili" este totdeauna în sens activ, niciodată în sens pasiv).

Conținutul primirii este ceva *obiectiv.* Sunt fapte concrete: moartea lui Cristos, înmormântarea, învierea, aparițiile Domnului înviat.

Totuși aceste fapte, înainte de a fi „transmise", devin experiență personală, întâlnire, convertire, pasiune de nedomolit a celui trimis.

Astfel transmiterea, în mod clar în unire cu elementul obiectiv, nu se poate separa de *subiectiv.*

În mesaj trebuie adunată și amprenta, tonul inconfundabil, experiența deosebită și de neînlocuit ale celui care îl comunică.

Sunt credincios în măsura în care, în mărturisirea mea, este total un Altul și sunt cu totul eu însumi.

Misiunea este o problemă de viață. Dacă ar fi vorba despre idei, ar fi de ajuns demonstrațiile, argumentările raționale. Ca și cum, însă, ar fi la mijloc o Persoană, ar fi vorba de fapte, atunci viața apostolului ar avea un rol esențial.

Proba decisivă nu o pot cere de la raționamente, de la ceea ce spun, ci de la ceea ce sunt.

Omul lui Dumnezeu este unul care a fost „atins" de foc. Nu este unul în care Dumnezeu este discurs sau, mai rău, vorbărie. Ci unul în care Dumnezeu este perceput ca o prezență vie.

În această perspectivă, „transmiterea" se leagă de ceea ce am spus la început.

Apostolul „transmite" pietatea, iertarea, milostivirea lui Dumnezeu, tocmai pentru că el, *păcătosul,* primește acele daruri.

Apostolul devine, astfel, „semn" evident al puterii divine care distruge nelegiuirea, șterge mizeriile, schimbă slăbiciunea în forță, face dintr-un copil avortat unul care începe cu adevărat să trăiască.

Dar nu trebuie să ne temem să ne apropiem de cărbunii aprinși…

Redus la tăcere

Pentru a încheia, să ne întoarcem la început.

În viziunea-purificarea-trimiterea lui Isaia sunt cuvintele faimoase: „Vai de mine"! Sunt pierdut, pentru că sunt un om cu buzele necurate…

După o tradiție rabinică, expresia, în locul „sunt pierdut" ar putea suna astfel: „Am fost redus la tăcere"

Profetul, omul care vorbește în numele Altuia, își începe misiunea văzându-se cu gura astupată.

Dumnezeu încredințează cuvântul său unei creaturi, dar îl și ia.

Cuvântul său, discret, supus, chiar dacă puternic (mai mult, cu atât mai puternic cu cât este mai slab), răsare când s-au stins toate cuvintele noastre înțelepte, când ne-am dezvățat de ceea ce știam mai înainte. În mod paradoxal reușim să vorbim în momentul în care ne dăm seama că nu mai reușim să vorbim.

Se vorbește bine despre Dumnezeu numai când suntem capabili să stăm puțin tăcuți.

Suntem convingători atunci când avem curajul să pierdem tot arsenalul nostru, bine pus la punct, cu argumente.

Două duzini de predici, pregătite cu grijă, nu valorează cât un cuvânt copt în tăcere, care explodează pe neașteptate, ca o scânteie în contact cu „cărbunii aprinși".

Vine momentul, în mijlocul unei civilizații zgomotoase (unde și religia este ispitită să adopte mijloace zgomotoase), în care cuvântul decisiv poate fi tocmai tăcerea.

Da. Dumnezeu ne „trimite" să vorbim. Și, atât pentru a începe, ne constrânge să punem mâna la gură.

Nu este o atitudine de frică. Dimpotrivă, un act de curaj. O rază asupra misterului.

Duminica a șasea de peste an

CÂTE RAMURI APUCĂ MÂINILE NOASTRE?

Ieremia 17, 5-8
1 Corinteni 15, 12.16-20
Luca 6, 17.20-26

Noi, realiști

Să ne spunem adevărul. Ce alternative clare, tăioase, dau un sunet plictisitor. Sunt stridente în urechile noastre.

„Blestemat omul care se încrede în om… Binecuvântat omul care se încrede în Domnul"

„Fericiți voi cei săraci… Vai de voi bogaților".

„Fericiți voi cei flămânzi… Vai de voi care acum sunteți sătui".

Oare este posibil să nu fie o cale de mijloc, care trebuie aleasă între binecuvântare și blestem, între viață și moarte, între a fi fericiți sau nefericiți?

Nu refuzăm desigur binecuvântarea Domnului („l-am învitat până și pe monseniorul să binecuvânteze barca", mă asigura cu un aer pios un om, care era foarte familiar cu titlurile de la Bursă), dar am vrea să ne asigurăm și de protecția unui puternic din jur (în ziua de astăzi, dacă nu avem sprijinul cuiva care contează, nu se avansează nici cu un centimetru…).

Trebuind să alegem între sărăcie și bogăție, ne mulțumim să posedăm ceva (tot necesarul și puțin din superfluu – acel superflu strict necesar! – ceea ce ne trebuie astăzi, și ceea ce ne garantează un mâine fără să ne facem griji excesive).

Dumnezeu din partea noastră, stă bine. Dar putem să ne adresăm Lui când avem facturi de plătit…

În sfârșit, noi suntem realiști. „Totul se aranjează", după formula unui om politic italian. Experți în compromisuri, în aranjamente, aruncăm cu dezinvoltură câteva pasarele volante între aceste două extreme pe care evanghelia le declară inconciliabile.

Ne asigurăm pasaje precare, legături riscante, care ne cer importante echilibristici – și nu puține bufonerii – pentru a frecventa cele două maluri opuse, pentru a trece de la unul la altul, după convenințe.

Alegerile radicale nu ne plac. Am vrea să alegem fără a trebui să lăsăm ceva. Între toate operațiile, cea pe care nu reușim deloc să o învățăm este scăderea.

Pretindem că jucăm în câmpuri diferite. Mergem în mai multe direcții. Ne decidem fără a ne implica cu adevărat. „Diversificarea" investițiilor – chiar și în materie de credință – este tactica noastră preferată. A miza totul pe o carte este o perspectivă pe care nu o atingem niciodată.

A se desprinde de ramură

Cer cu împrumut această istorioară de la A. de Mello.

Un ateu a căzut de pe o stâncă. În timp ce se rostogolea în jos, a reușit să apuce ramura unui arbust, și a rămas suspendat între cer și stânci la trei sute de metri dedesubt.

Conștient că nu putea să reziste mai mult timp, este fulgerat de o idee:

- Dumnezeule! – a urlat cu toată suflarea pe care o avea în beregată.

Tăcere. Nici un răspuns.

A strigat din nou:

- Dumnezeule! Dacă exiști, salvează-mă și eu îți promit că voi crede în tine și voi învăța și pe alții să creadă…

Tot tăcere.

Apoi îndată, speriat, era gata să se desprindă de ramură, cînd auzi o voce puternică ce a răsunat în prăpastie:

- Toți spun așa când se află în încurcătură…

- Nu, Dumnezeule, nu! – îi replică el, înviorat - … Eu nu sunt ca ceilalți. Nu vezi că eu am început deja să cred, numai pentru că am reușit să aud glasul tău?… Acum nu trebuie să faci altceva decât să mă salvezi și eu voi proclama numele tău până la marginile pământului…

A reluat vocea:

- Ei bine… te voi salva. Desprinde-te de ramură.

- Să mă desprind de ramură? – a țipat omul răvășit – Ești nebun!

Există și a o variantă a finalului. În fața perspectivei de a se desprinde de ramură, acela începe să urle în tăcerea care s-a făcut împrejur:

- Hei, acolo sus… Nu este altcineva?

Trebuie să admitem, că și noi am fi făcut la fel. Credința ca risc, ca un „salt", ne sperie. Ne ținem agățați cu tenacitate de ramura noastră, de nenumăratele noastre ramuri. De am avea douăzeci de mâini, le-am folosi pentru a ne asigura de tot atâtea ramuri diverse.

Ne încredem – un pic – într-un Dumnezeu care ne asigură. Și dacă Dumnezeu ne oferă numai garanția Cuvântului său, a Promisiunii sale, pretindem un alt Dumnezeu mai „înțelegător", mai vrednic de încredere.

Nu ne dăm seama că credința într-un Dumnezeu care ne asigură, dătătorul tuturor siguranțelor, nu mai este credință, ci calcul.

Unicul punct final

Tot în privința credinței: „…Dacă Cristos nu a înviat, credința voastră este zadarnică" (a doua lectură).

De atâtea ori se repropune predica asupra „punctelor finale". Paul enunță numai unul, accentuând pe cel care desface tot fundamentul.

Dacă credința noastră nu ne împinge până la realitatea extremă a învierii lui Cristos, atunci este o credință „zadarnică", goală, iluzorie, nu folosește la nimic.

Dacă credința nu învinge bariera morții, dacă nu mă face să trec peste acea graniță, devine o credință inutilă, obiect de compătimire: „Dacă noi am avut încredere în Cristos numai pentru această viață, suntem de compătimit mai mult decât toți oamenii".

O credință care nu slujește și la „acoperirea" altei vieți, este o credință care nu ajută la nimic.

Dacă nu crezi în înviere, speranța ta, ca și credința ta, este goală, sau, cu alte cuvinte, este plină de disperare.

Sau te încrezi în Cristos pe tot drumul, în siguranța că El nu te părăsește dincolo de acea barieră, sau nici nu merită să înfrunți drumul cu El.

Oricare alt tovarăș de drum poate fi adoptat de cel care are respirația scurtă și nu are curajul de a înainta dincolo de graniță.

Dacă alegi limita, dacă îți ajunge o perspectivă pământească, Cristos nu este pentru tine. Aș îndrăzni să spun că este „risipă".

Totuși, în cineva ne putem încrede…

O precizare. Sentința „blestemat omul care se încrede în om, care pune în trup sprijinul său", nu constituie o legitimare a neîncrederii, o invitație la neîncredere.

„Să nu ai încredere în nimeni" este sfatul unei pedagogii de nebuni, care nu are nimic cu credința în Dumnezeu.

În realitate, Ieremia ne avertizează să nu ne bazăm pe omul care, deși este trup, adică limitat, fragil, mizerabil, are pretenția de a se considera ca absolut.

Vai de cel care își pune încrederea în omul care are prezumția de a oferi toate garanțiile din cauza averii sale, a puterii, a științei sale.

În mod paradoxal, se poate afirma că se poate și trebuie să ne încredem în om numai în măsura în care este om, numai întru cât este slab, numai întru cât este conștient de limita sa, de insuficiența abisală a științei sale.

Încrede-te în omul care nu pretinde că este dublura lui Dumnezeu, substituindu-se Tatălui veșnic.

Încrede-te în omul care, în mizeria sa, lasă să se întrevadă măreția insondabilă a misterului lui Dumnezeu.

Omul care este numai om, și mărturisește mărginirea sa, conduce la descoperirea absolutului lui Dumnezeu.

Omul care face paradă de atotputernicie, care strălucește de lumina proprie, care ademenește cu bogățiile sale, blochează drumul spre Dumnezeu.

Primul este transparență, și deci adevărat. Celălalt aparență, și deci înșelăciune, inconsistență.

Având prezentă proclamarea fericirilor, putem adăuga: încrede-te în cel sărac, cel flămând, în cel care plânge cu tine și ca tine, în cel prigonit, în cel care nu contează nimic, în cel care este disprețuit. Aceste creaturi sunt reflexul luminii divine, te ajută să-l descoperi pe Dumnezeu, unicul necesar.

Încrede-te în individul care nu se dă în spectacol, care are o viață profundă, care își întinde rădăcinile în apă.

Întrebări impertinente

În final, câteva întrebări impertinente. Impertinente tocmai pentru că sunt „foarte pertinente" cu discursul din câmpie relatat de Luca în evanghelia de astăzi.

Oare știți că pentru a fi fericiți, după logica lui Cristos, nu este suficient să fim dușmăniți, puși la zid, insultați și defăimați „din cauza Fiului omului", ci trebuie „să ne bucurăm" în persecuție, să tresăltăm de bucurie? Și atunci, cum o împăcăm cu atitudinile de victime, compătimirile, indignările, polemicele, plânsetele, ceremoniile de reparație?

Mai mult: știți oare că succesul, popularitatea, triumfalismul nu sunt în mod necesar semne de autenticitate și fidelitate evanghelice, ci de-a dreptul pot fi indicii ale trădării mesajului pe care Cristos ni l-a încredințat?

„Vai de voi când toți oamenii vă vor vorbi de bine. Tot așa făceau părinții lor cu profeții falși".

Profeții adevărați sunt cei care pierd, genererază dușmănie de orice fel, și cuvintele lor sunt de regulă acoperite de fluieratul pietrelor aruncate.

Ceilalți apar victorioși și cuvintele lor sunt salutate cu aplauze furtunoase.

Sub pietre, Cuvântul rămâne viu, intangibil.

Aplauzele au puterea de a-l sufoca, de a-l deforma.

„Unde am greșit?", se întreba, alarmat, un predicator în timp ce răsunau – impetuos – aplauzele.

Dacă avem iluzia de a obține, în laboratoarele noastre specializate în alchimii imposibile, acel hibrid alcătuit dintr-un Cuvânt al lui Dumnezeu îmbinat cu triumful, trebuie cel puțin să suspectăm faptul că acela este un Cuvânt „de nerecunoscut".

Duminica a șaptea de peste an

CUM SĂ-L DEZARMĂM PE DUȘMAN

1 Samuel 26, 2.7-9.12-13.22-23
1 Corinteni 15, 45-49
Luca 6, 27-38

Nu este o glumă

La prima vedere, s-ar părea că este vorba de o glumă, o bătaie de joc.

Deja altă dată, într-o situație mai degrabă încurcată, David, partizan, șef de bandă, căruia i s-a dat o pradă crudă, l-a cruțat pe regele care s-a strecurat de urgență într-o peșteră. Chiar și regele, într-adevăr nu scapă de legile naturale ale muritorilor de rând.

Aici David îl surprinde pe dușman în somn, cu garda de corp la fel adormită.

Respingând solicitările lui Abisai de a profita de ocazia „providențială", se mulțumește să sustragă regelui lancea și ulciorul de apă așezat la cap.

Stând la distanța cuvenită, apoi, pe vârful muntelui, îi invită pe oamenii lui Saul să vină să recupereze arma suveranului. De acum dovada este oferită că ar fi putut să-l ucidă.

Putem să culegem, sub crusta episodului plăcut, unele aspecte semnificative.

Când dușmanul este adormit

Înainte de toate, David îl vede pe dușman în timp ce doarme.

Deci, nu un monstru, ci un om ca și tine. Cu oboseala sa, cu slăbiciunile sale, cu intimitatea sa, cu lumea sa familiară.

Trebuie despuiat dușmanul de armura pe care o îmbracă și ascunde persoana sa. A-i lua masca pe care noi i-am așezat-o – și cine ne permite să-l urâm fără mari remușcări – și să-i redăm chipul.

Iată. Primul pas spre iubirea dușmanului – care va fi proclamat de Cristos ca exigență fundamentală a mesajului său, condiție esențială

pentru a fi recunoscuți de fii ai lui Dumnezeu – constă în „a-l vedea într-o altă lume”, surprinzându-l, imaginându-l în dimensiunea sa umană.

A nu-l lua în seamă pe teolog.

Al doilea punct. David l-a cruțat pe Saul neluând în seamă motivațiile pseudo religioase care îi erau oferite de Abisai: „Astăzi Dumnezeu ți-a dat în mână pe dușmanul tău. Lasă-mă deci să-l țintuiesc la pământ cu lancia cu o singură lovitură”.

Totdeauna este cineva gata să justifice – cu cele mai roze rațiuni teologice, și cu atât mai roze cu cât sunt mai subtile – orice act de violență, chemând în cauză pe Dumnezeu, gloria sa, voința sa.

Omul posedă deja de la sine o bună doză de agresivitate și chiar de cruzime. Dacă apoi este convins că ascultă de o „inspirație” religioasă, ferocitatea sa poate să adauge accente înspăimântătoare. Istoria ne prezintă într-o serie impresionantă documente cutremurătoare în această privință.

David, împotriva părerii teologului apropiat, intuiește în schimb că aceea este ocazia „providențială” pentru a salva viața dușmanului, nu pentru a i-o lua. Pentru a-l respecta și nu pentru a-l doborî.

David înțelege că dușmanul „nostru” nu este dușmanul lui Dumnezeu, pentru că Dumnezeu nu are dușmani. Dumnezeu nu îi consideră și nu îi tratează ca dușmani nici pe aceia care se declară deschis împotriva Lui.

David vede în Saul pe „unsul Domnului”.

Privirea sa nu se limitează să pătrundă sub armură ca să descopere umanitatea. Pătrunde în adânc. Și își dă seama că în orice om este imprimat un sigiliu care îl face „lucru sfânt”, realitate misterioasă, și deci „de neatins”, de neprofanat.

Ar fi oportun să ne dăm seama, când angajăm polemici, că Dumnezeu nu are nimic cu acel limbaj, cu acele luări de poziție arogante. Cauza sa o apără numai punându-ne de partea iubirii, a blândeței, a respectului față de adversar. Că atunci când îl lovești pe dușman cu armele violenței – chiar și verbale – ale insultei, ale defăimării, când îl țintuiești cu pana muiată în venin, și îl dobori cu limba tăioasă, suficient de bine demonizată cu argumente religioase), dar „imaginea” sa, nu aperi adevărul, ci profanezi misterul.

Când te lauzi că ai zdrobit adversarul sub o grămadă de dispreț și de acuze crude, că ai aruncat peste el pumni de noroi, nu ai făcut altceva decât să întuneci slava lui Dumnezeu.

Atunci când revendici meritul că ai apărat drepturile Adevărului, slujindu-te de calomnie, de dispreț, de răutate, chiar cu vulgaritate, de fapt ai luptat împotriva Adevărului. Pentru că Adevărul lui Dumnezeu este inseparabil de Iubire. Zelul este inseparabil de delicatețe. Pasiunea trebuie să fie însoțită de blândețe.

Dumnezeu nu este de acord ca să salveze principiile distrugând o persoană.

Orice ar spune „consilierii”, când Dumnezeu ne pune în mâini pe dușman, o face numai pentru ca să îl tratăm cu un simț de respect sacru. Orice alt „tratament” este sacrileg. Dușmanul este „la dispoziția” exclusivă a iubirii noastre.

Armele tale nu-mi folosesc

Al treilea punct. David îi restituie lancea lui Saul. Poate apărea ca un semn obraznic, de sfidare insolentă. Eu o citesc, în schimb, în cheie de intuiție profetică, într-o perspectivă evanghelică, o provocare precisă pentru creștin.

Este vorba de a nu folosi aceleași arme ale adversarului. De a refuza să stai pe același teren, de a te lăsa inclus de aceeași logică, de a te lăsa sedus de același joc, de a asculta de aceleași reguli.

Un fel de surprinzător: „Eu nu accept!”

Creștinul se așază „în altă parte”, marchează o distanță față de un anumit mod de a gândi și acționa. Forța sa constă în a nu folosi forța.

Oricare ar fi armele folosite de dușman, acele arme sunt „nefolositoare”, neutilizabile de creștin, pentru nici un motiv.

Modul cel mai sigur de a-l dezarma pe adversar constă în a-i lăsa armele, de a i le restitui când ajung în posesia noastră sau putem să ni le însușim ușor.

Aparent David îl „favorizează” pe Saul. În realitate „îndepărtându-se”, nestând pe același teren, așezându-se pe un alt plan („…departe,

pe vârful muntelui"), invitându-l să ridice lancea sa, îl îndepărtează, îi ia terenul, ia terenul dușmăniei, îl slăbește definitiv.

Iată deci schițate, pornind de la un episod îndepărtat din Vechiul Testament, liniile pentru o practică creștină în privința dușmanului. Este vorba de *a-l vedea în alt mod,* recunoscându-l și respectându-l printr-un *alt semn* care îi consfințește sacralitatea, și mai ales să folosim *alte mijloace.*

În sfârșit: dăruindu-i… avantajul armelor.

Saul apare dezarmat când este cufundat în somn. Noi trebuie să ne arătăm dezarmați, cu mâinile și limba goale, mai ales când suntem în picioare. De partea noastră nu este slăbiciunea, inevitabilă, a somnului. Dar slăbiciunea, conștientă, veghetoare, a celui care iubește. Și tocmai această slăbiciune se transformă în cea mai mare demonstrație de forță.

Noul Adam se naște din nebunie

Mai ales în alegerea iertării, a non violenței, noul Adam („dătător de viață") se deosebește de „primul Adam", omul ceresc de cel plămădit din pământ (a doua lectură).

Omenirea nouă, însă, se naște din nebunie. Da, nebunia care schimbă răul cu binele, înlocuiește blestemul cu binecuvântarea, răspunde la maltratări cu rugăciunea pentru prigonitori.

Noul Adam se caracterizează prin anumite gesturi nebune, și care par inutile: să întorci celălalt obraz, să dai și cămașa celui care îți smulge haina.

Noua omenire se construiește când cineva este capabil să facă lucruri „absurde", gesturi bizare care par să nu schimbe nimic.

Ar fi de ajuns să precizăm, apoi, că „omul ceresc" nu este cel care se ocupă de cer și neglijează pământul. Este, mai degrabă, omul care respinge o logică „trupească" și pregătește un viitor diferit deja aici, pe acest pământ.

Desigur, noi am prefera „să-l trimitem" dincolo… În schimb acest om vrea să vină la lumină astăzi, în interiorul condiției noastre umane. El păstrează în inimă germenul omenirii noi, și pentru nașterea acestei omeniri noi este dispus să plătească prețul nebuniei, al compătimirii generale, al falimentului – acela al lui Cristos, în aparență, era un Cuvânt falimentar; crucea constituie falimentul predicării lui Cristos, totuși, cum observă p. E. Balducci, „viitorul lumii este de partea acelui faliment" – al nebuniei.

„Al doilea Adam" este omul care are curajul nebuniei iubirii.

El a învins războiul

Giovanni Guareschi, creatorul lui „*Don Camillo",* un preot care a făcut înconjurul întregii lumi, a stat în centrul unei experiențe dramatice trăită în diferite lagăre de concentrare naziste, mai întâi în Polonia, apoi în Germania.

Atunci când s-a întors din lagărul din Wietzendorf-Bergen, după nouăsprezece luni halucinante, a apărut aproape de nerecunoscut. Slăbit într-un mod înspăimântător (patruzeci și șase kilograme de oase, plus câteva sute de grame de piele).

Totuși pe chipul său soția a văzut o stranie expresie, un fel de lumină misterioasă, o scânteiere de orgoliu, un surâs, deși chinuit, de triumf, încât nu a putut să se țină să observe:

- Pare că ai învins tu războiul!

Și el a replicat, cu glas scăzut, pe ton confidențial:

- Da, mă simt un învingător pentru că în tot acest timp am reușit să nu urăsc pe nimeni.

Evident, și Guareschi a știut să restituie lancea pazniculuidin turn. Și el a trecut prin câmpia unde au răsunat acele cuvinte „nebune" ale lui Cristos, al căror ecou ar trebui să provoace o rezonanță și în inima noastră.

Duminica a opta de peste an

MEDICI ABUZIVI CU REȚETE UȘOARE

Sirah 27, 4-7
1 Corinteni 15, 45-58
Luca 6, 39-45

Specialiști în oftalmologie

Deja în timpul lui Isus trebuie să fi fost un număr însemnat de medici care își exercitau într-o manieră abuzivă profesia. Specializați mai ales în oftalmologie. Experți și încăpățînați să scoată așchiile din ochii aproapelui.

Cristos, însă, nu a ezitat să conteste cu duritate legalitatea exercitării acelor activități un pic suspecte în zelul lor:

„De ce vezi paiul care este în ochiul fratelui tău, și nu observi bârna din ochiul tău? Cum poți spune fratelui tău: Lasă-mă să-ți scot paiul care este în ochiul tău, atunci când nu vezi bârna din ochiul tău? Ipocritule, scoate mai întâi bârna din ochiul tău și atunci vei vedea limpede să scoți paiul din ochiul fratelui tău".

Deja în timpul lui Isus erau în circulație călăuze în număr excesiv care își ofereau – mai mult sau mai puțin dezinteresați – serviciile și puneau la dispoziția clienților *experiența lor perfectă.*

Cristos, însă, denunța impetuos siguranța lor: „Poate oare un orb să călăuzească pe un alt orb? Nu vor cădea amândoi în groapă?…

Specializările noastre

Sunt lucruri care, poate, ne ating și pe noi.

Toți (sau aproape toți) suntem foarte exigenți în materie de curățenie. În special în casă sau la ușa vecinului.

Examenele de conștiință cele mai minuțioase și sincere sunt acelea pe care le facem în conștiința altuia.

Păcatele pe care le mărturisim cu mai mult curaj sunt cele comise de alții.

Greșelile pe care le recunoaștem cu o uimitoare onestitate sunt cele ale adversarilor.

Defectele pe care le denunțăm cu cea mai mare intransigență sunt cele a căror paternitate o respingem cu dispreț.

Fiecare dintre noi are în buzunar diagnosticul exact, minuțios, al relelor lumii și terapia cea mai potrivită – chiar dacă un pic costisitoare – pentru vindecarea lor.

Posedăm rețeta, infalibilă, pentru a merge cu lucrurile pe tărâmul învecinat cu al nostru.

Toți știm cum preotul ar trebui să facă predica duminicală, și care ar fi țintele de atins.

Suntem în stare cu dezinvoltură să îl învățăm meseria potrivită.

Putem să explicăm, cu o mulțime de detalii ce trebuie să facă episcopul, decanul, parohul, ziaristul, teologul, comisarul de la brigada de poliție.

Nu ne vine greu să explicăm casierei sau secretarei importanța gentileței, a surâsului; să instruim un subordonat sau o cameristă pe tema docilității și a supunerii.

Obligațiile și lipsurile altuia nu au secrete pentru noi.

Nu ne dăm înapoi niciodată când este vorba să combatem îndârjit defectele celui care nu ne este simpatic.

Suntem mereu dispuși să corectăm ideile, să le schimbăm: firește ideile aceluia care nu gândește ca noi. Să admitem erorile: ale altora. De a recunoaște vina: nu a noastră. Să țintuim pe fiecare la propriile responsabilități: dar să fugim de ele.

Ispitele pe care le înfruntăm cu curaj, fără nici o cedare, sunt cele care amenință sufletul celui care stă aproape (sau departe).

La capitolul datoriilor ne arătăm pe drept exigenți, irascibili: în mod straniu, însă, au fost smulse paginile care ne privesc (suntem specialiști în „omisiuni", când este vorba de comportamentele noastre puțin limpezi: pentru neîmplinirile cele mai neplăcute invocăm… secretul de serviciu).

Cât privește generozitatea, aceasta nu cunoaște margini.

Dacă am ține în mână portofoliul aproapelui, dărnicia noastră ar apare chiar exagerată.

Suntem gata mereu să iubim cu inima Maicii Tereza din Calcutta, sau a doctorului Maggi. Avem până și curajul a ne risca pielea cu sufletul și pasiunea episcopului Romero. Suntem dispuși mereu să dăruim, cu mâna unui umil voluntar. Nu ne dăm niciodată înapoi când este altcineva care pleacă spre locurile periculoase de frontieră ale dreptății, ale profeției, ale păcii.

Nu ne oprim să interpretăm cu fidelitate un cântec ironic al lui Fabrizio De Andre care sună astfel:

„Murim pentru idei, merge, dar de o moarte lentă… Profitând de a nu fi foarte fragili cu inima, mergem într-o altă lume trândăvind un pic… Apostolii din jur care prețuiesc martiriul, o predică adesea de cel puțin nouăzeci de ani… A muri pentru idei, ar fi cazul s-o spunem, este scopul lor de a trăi, nu știu să facă altceva; și sub orice steag îi vedem întrecând pe bunul Matusalem în longevitate. Cât despre mine, spun în toată intimitatea: Murim pentru idei, e bine, dar de o moarte lentă…”

Și apoi există călăuze…

O referință aparte merită meseria de călăuză.

Aici ipocrizia poate atinge puncte inimaginabile.

Suntem orbi care se încumetă să însoțească pe alți orbi, când nu vedem nici nu respectăm drumul celuilalt, dar pretindem să îl impunem pe al nostru ca singurul drum valabil.

Sau atunci când ne limităm să îndrumăm pe un oarecare curajos echipat cu bunăvoință spre străzi puțin comode, chiar imposibile sau discutabile, pe care noi nu ne-am hazarda să mișcăm vreun pas.

Chiar și aici: sunt mereu frumoase și emoționante picioarele julite de pietre. De ce să nu fie rănite și picioarele noastre prețioase.

Fericiți aducătorii de vești bucuroase de pace (Is 52,7).

De ce noi putem să rămânem la fereastră ca să așteptăm sosirea poștașului.

Astăzi avem nevoie de exemple, de modele. Repetăm aceasta în toate tonurile.

Și fiecare crede că datoria sa este cea de a sta ca un semn plantat în pământ, ca să indice drumul pe care alții trebuie să-l parcurgă.

Toți suntem gata să ne cățărăm pe prima catedră disponibilă.

Și puțini care se mulțumesc să ia loc cu modestie printre bănci. Pentru a învăța, asculta, a se confrunta, pentru a încerca să înțeleagă.

Toți gat să predea lecții de repetat.

Și puțini în stare să le explice cu fapte concrete.

În sfârșit, se repetă vechea istorie: Curaj și…plecați!

Să ne decidem o dată, să ne implicăm serios, și apucați-vă de lucru!

Drumul este lung, greu, nu este timp de pierdut, deci… mișcați-vă!

Cristos nu este de acord.

Dacă te plictisesc atâta mărunțișurile, examinează ochiul tău. Fă-l mai limpede, eliminând bârnele și zidurile de neîncredere și suspiciunea care îl impiedică să vadă. Apoi, dacă îți mai rămâne timp, vei putea să te ocupi și de paiele altuia.

Dacă prețuiești atât de mult curățenia, mătură cu grijă casa ta, curăță inima ta.

Dacă știi să demonstrezi că un drum este precticabil, încearcă să-l parcurgi tu până la capăt, neevitând nici un obstacol. Numai atunci îți vei dobândi dreptul de a propune altora să încerce împreună…

Singurele călăuze „în care te poți încrede” sunt cele dezarmate de presupunere, atât de umile încât să recunoască faptul că experiența lor este aproape „perfectă” (în sensul literal de „uzată”, de acum în afara uzului, care nu mai folosește pentru situațiile noi, pentru problemele care nu mai sunt aceleași ca cele de ieri).

O călăuză este sigură mai ales când nu are prezumția de a se prezenta ca singura autorizată sau infalibilă.

Cristos îți impune să angajezi inima ta, viața ta, portofelul tău.

De a risca mâinile tale, pașii tăi.

El te avertizează că pentru a duce la bun sfârșit o faptă trebuie s-o începi.

Și, pentru a o începe, trebuie să începi cu tine.

Începutul, „prima”, nu are loc pe scenă. Ci, mai potrivit, între pereții propriei case.

A se explica mai bine, fără cuvinte

Ben Sirah (prima lectură) ne avertizează apoi să apucăm un ciur. Să-l agităm foarte bine, până ce rămân gunoaiele. Acestea sunt pentru noi. Roadele bune sunt ale altora.

Ne invită să gândim. „Când un om reflectează, îi apar defectele". Dacă vede numai defectele aproapelui, înseamnă că își folosește rău creierul său, ba chiar și ochii.

În sfârșit ne avertizează: „Să nu lauzi un om înainte de a vorbi cu el, pentru că aceasta este proba oamenilor".

Aș adăuga că trebuie așteptat un pic înainte de a-l lăuda. Chiar și când a vorbit, este bine să.i dai timp să producă o mică *faptă* concretă, să adauge o mică acțiune clarificatoare.

Desigur. Să-i dăm posibilitatea să se explice mai bine.

Fără cuvinte.

Duminica a noua de peste an

A SE MULȚUMI CU O SINGURĂ EVANGHELIE

1 Regi 8, 41-43
Galateni 1, 1-2.6-10
Luca 7, 1-10

Putem afla o temă unitară în cele trei lecturi de astăzi. Și s-o formulăm astfel: lucrurile care plac lui Dumnezeu.

- Lui Dumnezeu îi place *imprevizibilul* (prima lectură și evanghelia).
- Lui Dumnezeu îi place *coerența.* Sau, dacă vrem, îi plac persoanele care se mulțumesc cu o singură evanghelie (a doua lectură).

Dar să examinăm tema un pic mai îndeaproape.

Bogăția bisericii sunt persoanele

Solomon nu s-a uitat la cheltuieli la construirea templului. Totul a fost conceput și realizat măreț. „Pentru Dumnezeu nimic nu este prea mult". „Când este vorba de credință, nu trebuie făcute calcule". Formule la adăpostul cărora trec și ambiția exagerată și mania măreției oamenilor..

Și, la inaugurare, au fost sacrificate douăzecișidouă de mii de boi și o sută douăzeci de mii de oi (care, evident, nu trebuiau să aparțină la speciile protejate; totuși aceste cifre sunt luate cu largi margini de dubiu, aproape ca statisticile).

Totuși recunoaștem că zidurile, marmora și ornamentele nu sunt totul.

Bogăția unei biserici sunt persoanele.

Dar nu este vorba de număr.

Dincolo de frecventatorii obișnuiți, Solomon se gândește la sosirea celui *străin,* și se roagă pentru cel care, în mod neprevăzut, se apropie „dintr-o țară îndepărtată".

Toți au nevoie de acest străin.

Religia este mereu amenințată de un pericol foarte mare: obișnuința.

Prin obișnuință, „problemele religiei" devin un mijloc de protecție, de apărare de Dumnezeu, de punere la adăpost de exigențele sale.

Când se practică fără bucurie, când devenim *obișnuiți,* dezamăgiți din cauza *rutinei,* când raportul cu Dumnezeu este acoperit de crusta respectării formale a ritualurilor, gesturilor tradiționale, apare riscul de a forma comunități care adorm în siguranță și satisfacție.

Simțul datoriei împlinite întunecă gratuitatea și spontaneitatea sa

Ne obișnuim să avem credință, fără a ne întreba dacă într-adevăr credem.

Ne obișnuim să recităm rugăciunile, fără a mai avea suspiciunea că nu suntem capabili să ne rugăm.

Evităm cu grijă să punem adevăratele și neliniștitoarele probleme.

Nu le mai punem în discuție.

Nu mergem la fundamentul problemelor.

Formulele înlocuiesc convingerile.

Regularitatea ia locul vieții.

Este nevoie să apară străinul, cel diferit. Cu prospețimea sa, originalitatea, chiar sinceritatea sa. Cu uimirea descoperirii.

Cu el vine o adiere de vânt proaspăt, care trezește pe somnoroși, scutură pe amorțiți.

El pune adevăratele, arzătoarele probleme, nu cele artificiale sau prefabricate.

El provoacă cu probleme incomode, ne aranjate.

Vrea să spună întrebări fără răspunsuri deja încorporate în ele.

El pune în discuție siguranțe, privilegii, schematisme, mecanisme ruginite.

Religia nu are nevoie atâta de profesioniști, de oameni cu experiență, ci de inexperți, diletanți, capabili de a vedea cu ochi noi, de salturi neașteptate, de gesturi surprinzătoare, înterpretări originale al vechiului manuscris, explorări curajoase al teritoriului familiar.

Solomon l-a rugat pe Dumnezeu „chiar și „ pentru străin. Viziunea sa, care prezintă cu timiditate pragul universalismului, descoperă totuși o oarecare condescendență, un paternalism evident, și deci un sens de superioritate un pic supărătoare.

„Îi permite" persoanei venite „dintr-o țară îndepărtată" să se integreze, să fie asimilat, să găsească un loc în registrul celor aleși, să imite modelul clasic.

În schimb tocmai un străin, ultimul sosit, care dilată spațiile, aduce nota de vivacitate, poartă un cuvânt neobișnuit, descoperă bogăția celui diferit.

Noi suntem foarte abili în a înălța bariere discriminatorii, în a distribui etichete.

Și nu mai avem voința de a privi dincolo de ziduri.

Etichetele ne împiedică de a lua act de conținut.

Interesat de credință

El nu ia în seamă etichetele.

Isus știe „ceea ce este în om" (Io 2,25).

Și când vede sosind, fie chiar și printr-o persoană interpusă, străinul, care a înfruntat toate barierele – de religie, rasă, clasă socială, limbă, educație, ambient – nu se poate opri să nu strige propria admirație și să facă o comparație decisivă în favoarea acelor așa ziși „profesioniști" ai religiei:

- Eu vă spun că nici în Israel nu am aflat o credință așa de mare!

Straniu și neliniștitor. De mai multe ori, în evanghelie, Isus mustră „puțina credință" sau chiar lipsa de credință alor săi („Cum! Nu mai aveți credință?…" (Mc 4, 40)

Numai de două ori El elogiază în mod expres credința cuiva, acest cineva nu aparține cercului de discipoli, sau oricum dintre participanții la religia timpului, dar este un străin, unul care este în afara granițelor Israelului.

- Femeie, mare este credința ta! (Mt 15,28).

Și este o Cananeancă.

Aici este vorba de un înalt funcționar roman, adică de un păgân.

Fraza lui Isus s-ar putea reda astfel în privința sensului: printre „credincioșii mei" nu am întâlnit o credință asemănătoare, atât de sinceră.

Și este o constatare foarte tristă.

Pot să mă înșel că-l mulțumesc pe Dumnezeu cu etichetele pe care mi le lipesc cu generozitate pe spate, cu gesturi, comportamente exterioare.

El, în schimb, este interesat de credință.

Lui îi place o credință „surprinzătoare", care să determine ceva neobișnuit, imprevizibil. Cel puțin convertirea (aș spune că convertirea care se săvârșește în interiorul practicii religioase este mai dificilă decât convertirea din exterior. Eu am întâlnit, de câteva ori, „convertiți" debarcați de pe malul opus. Dar aștept mereu să întâlnesc o persoană religioasă care să mă anunțe: „Mergeam la Liturghie în toate duminicile, spuneam rugăciunile… Dar acum, poate, m-am convertit, m-am hotărât să devin creștin, am început să cred în Dumnezeu…" Fiul risipitor, venit și el „dintr-o țară îndepărtată", s-a convertit. Dar fratele fidel, cel rămas în familie, nu vrea să știe de convertire).

Pretindem că-l avem pe Dumnezeu în casă (spre deosebire de centurion, care spune convins: „eu nu sunt vrednic ca tu să intri sub acoperișul meu"), dar apoi nu-l facem să găsească unicul lucru care îi place. Totul previzibil, totul ca de obicei, totul conform regulelor.

Și El nu poate spune „un singur cuvânt".

Și pentru că nu îl chemăm ca să ne vindece, ci să ne asigure că stăm bine (chiar dacă este obișnuința, în loc să ne facă să mergem, ne paralizează).

Altă evanghelie

Și este și o imprevizibilă răsturnare.

Este aceea în fața căreia Paul încearcă aproape o stupoare: Galatenii au trecut „în grabă" la o *altă* evanghelie.

Situația paradoxală denunțată de apostol este aceea a unei comunități care, renegând mesajul universalist, eliberator, pretinde să constrângă evanghelia în marginile înguste, sufocante, a unei secte iudaizante integraliste. Pentru care ar trebui să se impună ca exigențe evanghelice practici cu totul străine mesajului lui Cristos.

Nu există, strigă cu forță Paul, *o altă evanghelie.*

Chiar dacă cineva încearcă cu furie s-o fabrice, după măsura propriilor gusturi și preferințe și obsesii și tabu.

Sunt posibile două tipuri de falsificări ale evangheliei.

Acela săvârșit de cel care îi reduce în mod arbitrar exigențele, îi aplanează asperitățile, îi reduce conținutul de dificultate, făcând adaptări și…diluări.

Dar este și acela săvârșită de cel care, tot atât de arbitrar, prezintă ca exigențe „de care trebuie să ținem seamă" lucruri care sunt cu totul străine evangheliei autentice.

În sfârșit mai este cel care are prezumția de a fi creștin plătind o sumă derizorie.

Și mai este cel care pretinde să impună costuri și sarcini care nu sunt prevăzute de exigența mesajului lui Cristos.

Se pare că unele comunități din Galația ar fi aparținut la această a doua categorie. Și, poate, nu numai din Galația.

Între o evanghelie „comodă" și o evanghelie „rigoristă" (în sensul durității, fanatismului, intoleranței și al dezumanizării), Paul îndeamnă să fie fideli unicei evanghelii, care este incomodă pentru unii și pentru alții.

„Poarta strâmtă" a lui Cristos nu lasă să treacă nici ușurința, nici delirul.

Aș vrea să adaug două provocări.

- Mai poate exista și pericolul de a „trece la o altă evanghelie"fără ca mai întâi s-o fi citit, cunoscut și trăit (sau, cel puțin, încercat să trăiești) evanghelia originală.

- Și cineva săvârșește o operație, nu știu dacă vicleană sau proastă. În loc să se lase transformat, schimbat de evanghelie, schimbă… evanghelia! În speranța de a găsi în final una care să nu-l constrângă să schimbe nimic în viața sa.

Vai-ul este că – în ciuda afirmației categorice a lui Paul: „nu este o alta", aceste „alte" evanghelii – periculoase pentru că sunt inofensive – există din belșug pe piață. Și nu trebuie să te obosești ca să le găsești.

Așa cum se vede, imprevizibilul este la ordinea de zi.

Singurul inconvenient este că nu este vorba de imprevizibilitatea prețuită de Cristos.

Duminica a zecea de peste an

S-A PRĂBUȘIT ULTIMA SIGURANȚĂ

1 Regi 17, 17-24
Galateni 1, 11-19
Luca 7, 11-17

Cuvântul este adevărat când este eficace

Văduva din Sarepta (încă o străină!) recunoaște în fața lui Ilie:

- Acum știu că tu ești omul lui Dumnezeu și că adevăratul cuvânt al Domnului este în gura ta.

Dar o spune după ce profetul i-a „încredințat”, viu, fiul care încetase să mai respire (prima lectură).

La porțile din Naim (evanghelia), lumea, uimită, exclamă:

- Un mare profet s-a ivit între noi și Dumnezeu a vizitat pe poporul său.

Dar o spune după ce Cristos a redat unei sărmane văduve „fiul unic” care era condus la mormânt.

Atât Isus cât și Ilie sunt acreditați ca profeți după ce cuvântul lor s-a revelat „cu putere”, capabil de a pune pe picioare un mort.

Mai bine: cuvântul lor este recunoscut ca adevărat, pentru că a fost eficace, în stare de a produce, de a face să se întâmple ceva.

Îmi este de ajuns această simplă constatare pentru a avertiza îndată că roșeața mi se urcă la obraji.

Desigur, și eu am participat la bucuria văduvei din Sarepta. Mă unesc cu corul plin de bucurie al celor prezenți la înmormântare, din părțile Naimului, constrânși să întrerupă pe neașteptate alaiul funebru și să înghită, în grabă, lacrimile…

Totuși nu mă pot împiedica să nu mă rușinez.

De multe ori m-am aflat în fața unei mame disperate, a părinților, soților, prietenilor cărora le-a fost răpită brutal persoana cea mai dragă.

Și deși mi-a fost încredințat „adevăratul cuvânt al Domnului”, nu am știut să-l folosesc pentru a schimba acea situație de doliu.

Nu am cerut niciodată minunea.

Mi-a fost frică să cer minunea.

Și atunci, în fața relatărilor ca cele conținute în lecturile de astăzi, imi dau seama că mai ales credința mea trebuie să fie înviată.

Lacrimile, pentru a mi se ierta cuvintele

Desigur, și eu am repetat aceeași frază a lui Cristos:

- Nu plânge!

Dar am pretins ca mama, prietenul, să nu plângă pentru că eu m-am pregătit să le țin o lecție, să le explic, să le demonstrez că…

Cristos, în schimb, a impus femeii din Naim să nu plângă pentru că el este în stare să-i redea fiul.

Poate, în anumite cazuri, este mai bună tăcerea. Sunt mai eficace lacrimile decât explicațiile, predicile și invitațiile la resemnare.

Îmi amintesc sicriul unui prieten, de treizeci și trei de ani, carbonizat de un fulger în curtea casei. Era un tânăr preot. Parohul a intonat „Dintru adâncuri” cu vocea întreruptă de plâns. Eu am încercat să răspund, dar lacrimile au astupat pronunțarea cuvintelor.

Mă gândesc, cu modestie, că predica cea mai eficace pentru toți participanții a fost aceasta: doi preoți care nu se rușinau să plângă în hohote. Doi preoți care nu mai găseau cuvintele din „Dintru adâncuri”.

Uneori este mai bine să pierzi cuvintele și să regăsești, în compensație, lacrimile ca sacrament al omeniei și al adorației misterului.

Uneori este cazul, în loc de a spune „nu plânge”, de a cere puterea de a plânge împreună. Și pentru a fi iertat de cuvântul ineficace, lipsit de putere, devitalizat, golit de forța credinței.

Învieri posibile, ba chiar obligatorii

Totuși o oarecare înviere trebuie s-o încercăm. Înăuntrul nostru, înainte de toate.

Putem avea, într-adevăr, o credință moartă.

O speranță stinsă. O iubire îngropată sub lespedea groasă de gheață a egoismului, a indiferenței.

Idealuri sugrumate de strânsoarea mortală a intereselor.

Conștiința redusă la tăcere de timpul imemorabil, lipsită fie de primul fie de ultimul cuvânt.

Sentimentele autentice umane congelate pentru ca să nu deranjeze afacerile.

Poate să existe de-a dreptul un suflet mort înăuntrul nostru.

Cele mai rele descompuneri, chiar dacă nu se manifestă în exterior, sunt cele ale spiritului.

Iată un tărâm în care ne putem exercita încercarea de… a restitui viața.

Și apoi sunt atâția vii de înviat. Persoane care nu se mai așteaptă la nimic. Rău-iubiți, sau niciodată-iubiți. Indivizi paralizați de disperare sau de singurătate. Vieți „aparente". Lume care a pierdut voința de a trăi, sau a pierdut sensul vieții.

Mai pot exista cei care sunt obosiți de a mai trăi.

Și de-a dreptul cei care trebuie să înceapă încă să trăiască într-adevăr.

Isus nu a ezitat să propună unui om cu părul alb, Nicodim, care a ajuns la un loc important pe scara socială, să se decidă să se nască!

Da, există cineva în jurul nostru care are nevoie de un cuvânt eficace, miraculos, pentru a se naște ca om.

Iată, deci, un alt, amplu evantai de posibilități pentru a mărturisi și a-l reprezenta pe Dumnezeu care iubește viața, vrea viața, redă viața, schimbă viața, face din noi oameni vii.

Moartea este a-normală

Încerc totuși să-mi imaginez fața locuitorilor din Naim, după destrămarea alaiului funebru.

Au fost spectatorii unui eveniment ne mai auzit.

Au constatat un fapt paradoxal, ne mai auzit: nu totdeauna este posibil să îngropi un mort, chiar dacă se merge la cimitir pentru aceasta, chiar dacă toate sunt aranjate pentru aceasta!

În lume a intrat o forță nouă, care schimbă totul. O forță capabilă de a pune în discuție moartea.

În această lume a năvălit „o altă lume", și a avut loc sub ochii lor un lucru din această altă lume.

S-a năruit siguranța cea mai „rațională", siguranța cea mai indiscutabilă.

Omul rațional găsește în limită (adică în moarte) sprijinul său cel mai solid.

Acum cineva a tăiat de la bază acel sprijin care părea de nezdruncinat.

Din acest moment trebuie să ne așteptăm la toate.

Imposibilul este înserat în registrul posibilităților.

În fața dominației necontestate a morții, unica atitudine „rațională" nu mai este resemnarea.

Din acest moment se poate cere (sau crede!) incredibilul.

„Un mare profet" a făcut să înțelegem că moartea este a-normală.

Ne-a amintit că Dumnezeu l-a creat pe om pentru viață.

Și că speranța, de acum, nu mai este constrânsă să stea în afara grilajelor cimitirului.

Un individ „funebru" devine purtătorul unui mesaj de viață.

Chiar și Paul (a doua lectură) se prezintă, într-un oarecare sens, ca un înviat. Viața sa – chiar dacă el se agita atâta – era îmbălsămată în „tradițiile părinților", întemnițată în paginile aride ale Legii.

A fost o cotitură, pe care el o documentează în fragmentul sugestiv autobiografic de astăzi.

Dumnezeu îl aștepta, pe drumul Damascului, de-a lungul unuia din itinerariile sale parcurse cu frenezie, pentru a-i încredința un mesaj total nou.

Grație „revelației", și nu datorită unei descoperiri ale sale, sau a unei însărcinări din partea oamenilor, Paul din fanatic devine apostol pasionat, purtător al unui cuvânt eficace, care schimbă totul.

Nu are timp, și nu simte nevoia, de a consulta pe nimeni.

Pentru a face o înmormântare, trebuie autorizații.

Dar pentru a purta lumii un mesaj de viață este suficientă demonstrarea de a fi fii ai Învierii.

Paul devine cu adevărat liber și eliberator când încetează de a mai fi paznicul unui mausoleu, de a se prezenta ca un temut individ „funebru",, și acceptă să se nască un „Om nou" și de a pune pe picioare „creaturi noi".

Din întâmplare, învierea nu va fi ceva care poate şi trebuie să se întâmple înaintea morţii?

Duminica a 11-a de peste an

MĂŞTILE SIGURANŢEI

2 Samuel 12, 7-10.13
Galateni 2, 16.19-21
Luca 7, 36 – 8,3

O siguranţă „nesigură”

Paul se simţea sigur pentru că era protejat de Lege, agăţat de trecut, incapabil de a vedea şi de a înţelege noul.

Şi această siguranţă a sa îl aprindea de zel fanatic, îl făcea persecutor feroce, inchizitor implacabil împotriva purtătorilor noutăţii, care, după optica sa îngustă, mergea împotriva „tradiţiilor părinţilor”. Ne-a amintit-o el însuşi în duminica trecută.

Acum siguranţa sa arogantă a fost desfiinţată şi s-a terminat în mijlocul prafului de pe drumul Damascului.

Paul a fost constrâns să privească înainte. Şi a găsit propria siguranţă nu în ataşamentul încăpăţânat faţă de faptele Legii, în performanţele campionului intransigenţei, ci în legătura – dinamică – cu Cristos Înviat.

Chiar dacă înainte se agita mult, în realitate mişcarea sa este înăuntrul unei închisori, a unei cuşti.

Paul a acceptat să moară, îngropând fără regrete mesajul său de moarte.

Numai acum poate spune că trăieşte. Pentru că a consimţit că un Altul a ocupat izvorul fiinţei sale. „Nu mai sunt eu care trăiesc, ci Cristos trăieşte în mine”.

După ce a permis ca acest Altul să răstignească siguranţa sa, Paul poate cu adevărat să se mişte spre viaţă, spre lume, devenind purtător, nu de anunţuri de moarte, ci de speranţă.

Şi toate acestea în raport cu acel Altul care „l-a iubit şi s-a dat pe sine pentru el”.

Numai făcându-se martor convins și bucuros al harului, adică al acelui Da spus de Dumnezeu oamenilor, Paul poate demonstra că Cristos „nu a murit în zadar”.

Cristos nu iubește monumentele

Siguranța are o față puțin liniștită.

Este chipul lui Paul prigonitorul. Încordat, întunecat, încruntat, amenințător.

Este fața farizeului care l-a invitat pe Isus în casă și care scutură capul la apariția, ne programată, a acelei „femei păcătoase”

Siguranța are un aspect posomorât. Ia o atitudine bănuitoare. Are un aer trist. Ochii săi cercetători caută ceva să dezaprobe, pe cineva să-l disprețuiască.

Chiar când surâde, farizeul – sigur de sine și de propriile virtuți – surâde împotriva cuiva.

Siguranța farizeului este aceea a presupunerii.

El se crede în mod necesar de partea adevărului.

El se așează de drept în categoria virtuoșilor.

Și, din acea poziție de privilegiat, privirea sa față de alții este o privire de suspiciune, sau, cel mult de bunăvoință.

Totuși poziția sa, chiar dacă în exterior poate apărea solidă, este mai degrabă fragilă, aproape inconsistentă.

Spoiala exterioară, într-adevăr, joacă un rol relevant în acea mască de fidelitate și exemplaritate.

Respectul formal, gesturile ireproșabile, limbajul controlat, gândirea riguros îndreptată în oficialitate, observarea normelor disciplinare prea ostentativă pentru a fi sinceră și convinsă, ochii opaci, atitudini scontate, respectul scrupulos al formelor, constituie acoperământul unui gol real și al unei substanțe larg deficitare.

Uneori, de-a dreptul, omagiul dat virtuții ascunde un calcul viclean. Și apărarea ostentativă a adevărului constituie o formă de tutelă a intereselor nemărturisite.

Isus nu se lasă impresionat de aceste monumente sacre. Cuvântul său sfărâmă spoiala, rade mortarul, deschide largi crăpături în tencuială, sfâșie fără milă mucavaua.

Nu este lac care să reziste.

Nu este aparență care să țină.

„Exemplul bun” oferit de o „femeie păcătoasă”

- Simone, am ceva să-ți spun…

Nu începe să discute cu el. Îi povestește o mică parabolă. Îl obligă să se pronunțe.

Îl constrânge, mai ales, să se confrunte cu exemplul oferit de acea „femeie păcătoasă”

Și monumentul de respectabilitate se năruiește mizerabil.

Comparația cu gesturile (aproape o liturgie a iubirii) săvârșite de femeia „păcătoasă” reiese nefavorabilă pentru el

„Tu nu mi-ai…”: o acuză repetată de trei ori.

Trei colosale neîndepliniri.

Și totul sintetizat în unicul cap de acuzare: puțină iubire.

Monumentul este perfect: dar rece, distant, îngrămădit. Amenințător.

Isus nu se găsește în apele sale în acea casă onorabilă.

Din fericire a intrat, cine știe cum, femeia puțin recomandabilă, capabilă însă de gesturi autentice, spontane, ne cuprinse în ceremonialul rigid. Lacrimi, parfum, săruturi, și o folosire mai degrabă neobișnuită a părului.

Totul pentru a exprima căința, afectul, credința.

Primirea din partea farizeului s-a limitat la spațiul exterior.

Femeia păcătoasă nu a ezitat să ofere lui Isus zidurile unei inimi care, în ciuda mizeriilor, a păstrat intactă capacitatea de a se abandona fără rezerve unei iubiri mai mari.

Și Isus, cu o extremă delicatețe, a măturat murdăria (sau „multele păcate” ale ei) și a redat un sens, o libertate acelei ființe zbuciumate („Mergi în pace”).

Masca de presupunere a farizeului, în schimb, este impenetrabilă.

Nu s-a spus că, dedesubt, ar fi în mod necesar murdărie. Ceva mai rău: dedesubt este un personaj îngâmfat, plin de sine.

Și, între acești pereți lustruiți dar de gheață, nu există nici o posibilitate de a aprinde un foc.

-Simone, am să-ți spun ceva…

… Totul este în ordine. Totul conform regulelor.

Dar unde ai alungat inima?

- Simone, am să-ți pun o întrebare…

…Poate ți-e teamă că un pic de căldură ar înlătura fardul, că lacrimile ar lăsa urme neplăcute pe mască?

- Simone, am să-ți spun ceva…

…Să ai curajul unui moment de slăbiciune. Lasă să se strecoare un sentiment. Încearcă să recuperezi fața ta de om, după ce ai zgâriat acele cruste rezistente.

…Și fii atent că virtutea nu trebuie să miroase. De aceea ar fi bine să întrebi de unde a luat „acea femeie” parfumul său.

Pentru că eu iubesc parfumul, nu monumentele.

(Monumentele, vai, rămân unde sunt. Și au nevoie să fie păzite. Parfumul, în schimb, cere numai să fie eliberat, să se împrăștie…).

- Simone, am să-ți spun ceva…

…Pentru ce nu dai la o parte acea față serioasă, acel chip încruntat, și de ce nu regăsești bucuria de a fi adevărat?

Siguranța invulnerabilității

Deci. Este siguranța *legalismului* (împotriva căruia se ridică Paul).

Este siguranța *prezumției* (la care Isus opune modestia femeii care „a iubit mult”).

Și este siguranța *invulnerabilității* (care este frântă de profetul Natan).

Da. David a săvârșit o serie de acțiuni infame. Dar se crede „invulnerabil”.

Protejat de rol, apărat în spatele paravanului puterii.

Mantia regală ascunde mizeria cea mai murdară. Și el se simte în siguranță.

Curtenii da care este înconjurat au prevăzut să tragă o cortină de catifea. Astfel, din interiorul palatului nu transpiră nimic dintr-o situație obscură. Și din exterior nu trebuie să vină voci care critică, sau de dezaprobare. Nu se cere socoteală regelui. Mai ales când afacerile sale sunt împiestrițate cu lucruri murdare.

Totul este sufocat în tăcere (chiar și sângele vărsat al sărmanului soț, trădat și „jucat” în acea manieră mârșavă, care cel puțin va fi prezentat ca un erou al patriei și foarte fidel(!) regelui adulter).

Desigur atunci, probabil, se justifica spunând că „rufele murdare este mai bine să le speli în casă”. Baiul este că rufele murdare, când este în cauză un rege, nu se spală nici în casă nici afară. Pentru simplul fapt că apologeții amabili (și din belșug răsplătiți) sunt gata să demonstreze că rufele murdare nu sunt cu totul murdare, dar sunt în realitate veșminte splendide, și că petele cele mai rușinoase sunt, dimpotrivă, medalii glorioase.

Noroc că Cuvântul lui Dumnezeu găsește mereu un profet curajos care, cel puțin prin intermediul unei istorioare aparent inofensive (Erau doi oameni în aceeași cetate, unul bogat și celălalt sărac…”), trece peste cortina de catifea, peste zidul tăcerii, și o aruncă cu violență ca o piatră în fața *invulnerabilului.*

- Tu ești acel om!…

David este salvat în momentul în care s-au năruit apărările sale, și este constrâns să vadă putreziciunile pe care le adăpostește sub mantia regală.

David este salvat în momentul în care simte dezgust de ceea ce a săvârșit sub acoperirea abuzivă a autorității.

David este salvat în momentul în care nu mai cere sprijinul autorității, al tronului pe care stă, al prestigiului care îl apără, și se recunoaște, pur și simplu, păcătos.

- Am păcătuit împotriva Domnului!

Sunt circumstanțe în care trebuie să acceptăm că Cuvântul sfărâmă în bucăți blindajul tăcerii complice, și denunță impetuos răul care este în noi, ascuns sub masca „numelui” sau a „locului” de apărat.

- Tu ești acel om!…

E mai bine să fii „acel om” decât un personaj, o însărcinare, un rol, o treaptă ierarhică.

E mai bun cuvântul aspru al lui Natan decât cuvintele adulatoare ale curtenilor.

E mai bună atitudinea liberă, capul sus, față la față, ochii care se îndreaptă în ochii regelui, decât adularea lipicioasă a slujitorilor.

Masca invulnerabilității lui David lasă locul unui chip de om. Sărman om, cum suntem toți, dar pentru totdeauna un om. Un om care regăsește o țâșnire de demnitate când, negând siguranța artificială a funcției, acceptă să recunoască partea de mizerie în ceea ce-l privește.

Duminica a 12-a de peste an

O DECLARAȚIE DE SEMNAT CU O CRUCE

Zaharia 12, 10-11
Galateni 3, 26-29
Luca 9, 18-24

A dispărut drumul!

Trebuie *să ne pronunțăm.*

Și aceasta se întâmplă în contextul rugăciunii.

„Într-o zi, în timp ce Isus se afla într-un loc izolat și ucenicii erau cu el, le-a pus această întrebare…"

Suntem obișnuiți să punem noi întrebările.

Credem că, în rugăciune, ne găsim în fața unui Dumnezeu „obligat" să răspundă la întrebările noastre.

Nu suntem atinși de suspiciunea că am inversat cu dezinvoltură rolurile.

Totuși, de această dată, întrebările le pune El. Și sunt întrebări decisive, obligatorii, care nu se pot evita:

- …Dar voi cine spuneți că sunt eu?

Nu ce spune lumea despre mine, ce susțin teologii, ce este scris în cărți.

Pe El îl interesează răspunsul nostru: „*Dar voi…"*

Petru este gata să facă declarația sa strălucitoare. Poate prea repede.

Nu bănuiește că a „se pronunța" înseamnă a se compromite, a se lăsa implicat în aventura sa.

A se pronunța înseamnă a fi dispus să mergi pe aceeași cale, sau de a urma un itinerar nu prea atrăgător:

„Fiul omului trebuie să sufere mult, să fie respins de bătrâni, de marii preoți și de cărturari, să fie dat la moarte și să învie a treia zi…"

Cu rugăciunea, adesea, noi *nu ne implicăm,* cultivăm iluzia că am lichidat o socoteală. Putem să ne întoarcem la ocupațiile noastre obișnuite, să parcurgem din nou calea care ne este familiară.

În schimb a ne ruga înseamnă a nu ne mai întoarce. De a nu mai găsi calea.

Prin rugăciune, dispare calea noastră.

Unicul drum de parcurs, de acum, este al Său. Acela pe care El ne-o descrie lăsându-ne înfricoșați, aproape necredincioși.

Ne-am fi așteptat că pronunțându-ne în favoarea lui „Cristos Fiul lui Dumnezeu" ni s-ar fi deschis înainte orizonturi de glorie.

Dimpotrivă nu ne este permis să cultivăm vise de mărire umană. Nici o perspectivă de carieră, de posturi importante, de aprobare din partea celor puternici și înțelepți.

A fi promovați în urmarea sa implică descalificarea în ochii oamenilor importanți.

Nu devii important. Dimpotrivă, atragi asupra ta suspiciuni, dispreț, derâderi, compătimire, dacă nu chiar persecuții.

Dacă răspunzi corect la acea întrebare („cine sunt eu pentru tine?"), atunci nu trebuie să te mai interesezi de opinia oamenilor, nu trebuie să ții cont de considerația altora.

Așa. Acest Dumnezeu care nu ne oferă perspective strălucitoare. Care așteptă ca să ne pronunțăm în favoarea sa pentru a ne „face să ieșim" spre o aventură puțin asigurătoare, de-a dreptul falimentară. În timp ce noi preferăm să ne punem la adăpost de vorbe, să ne camuflăm, să ne justificăm, să ne garantăm spații de liniște.

O cruce de purtat

În loc să culegem onoruri și triumfuri, culegem o cruce:

„Dacă cineva vrea să vină după mine, să renunțe la sine însuși, să ia crucea sa în fiecare zi și să mă urmeze…"

Nu ne este permis, mai întâi, să-l urmăm. Și, după, poate să vină și crucea (mai bună ar fi cea ornamentală).

Dacă nu ai crucea pe umeri (o cruce adevărată, nu ornamentală), nu faci nici un pas după El.

Nu este vorba de o cruce specială.

Nu este o cruce pe care putem s-o programăm noi.

Crucea este deja aici: supărări, necazuri, probleme, suferințe, dificultăți, neînțelegeri, obligații grele ale vieții zilnice.

Totuși nu este suficient să purtăm crucea.

Nu este suficient să spunem: „Și eu am crucea mea de purtat".

Trebuie s-o purtăm după logica lui Cristos, în perspectiva Împărăției. Nu după logica afacerilor, a prestigiului, a promovărilor ierarhice.

Nu este o cruce creștină aceea care conduce la dominarea altora, a asupri, a se impune.

Crucea lui Cristos înseamnă sacrificiu din iubire.

Disponibilitate de a pierde propria viață.

Solidaritate cu cei săraci.

Angajare pentru dreptate.

Luptă pentru abolirea diviziunilor dintre oameni – de cultură, rasă, condiție socială – chiar și cele aprobate de lege („nu mai este Iudeu, nici Grec, nu mai este sclav nici liber, nu mai este bărbat nici femeie…" cum ne amintește Paul în a doua lectură).

Ce necaz. Abili cum suntem de a ne juca cu cuvintele, să scoatem definițiile noastre, ne gândim – ca Petru – de a închide discursul cu o formulă strălucitoare, ireproșabilă în ortodoxia sa.

În schimb discursul nu este închis de tot cu declarația verbală.

Discursul serios începe imediat după.

Declarația, dacă este convinsă, te face să te trezești cu un obiect nu prea plăcut pe spate.

Și este un fel de pașaport care îți dă acces la un drum nu prea seducător.

În sfârșit: dacă te pronunți pentru El, te condamni – liber, din iubire – să te ții după el spre un supliciu rezervat criminalilor, subversivilor.

Crucea, pentru cel credincios, devine punctul critic, punctul fără întoarcere. Măsura fidelității (fidelitate față de Dumnezeu și față de omenirea iubită de el). Unica perspectivă validă de judecare și de critică a puterilor lumești.

Nu este vorba, bine înțeles, nici de carceră, nici cu atât mai puțin de a iubi crucea. Cât mai ales de a iubi prin intermediul crucii.

„În fiecare zi"

Isus nu spune să cerem, sau să încercăm, sau să alegem, dar să „luăm" propria cruce *în fiecare zi.*

A accepta crucea nu înseamnă a accepta ca realitatea să fie aceea care este, a stabili starea lucrurilor existente, de a se conforma cu o natură neschimbătoare în legile și condițiile sale.

Crucea nu este principiu de resemnare, ci de critică, de protest, și deci de schimbare.

Schimbare înainte de toate în interiorul nostru („renunțare la sine însuși" într-adevăr, înseamnă, în fond, de a nu ne mai recunoaște în acel individ care era înainte, de a nu mai avea nimic de a face cu egoismul, de a nu mai accepta obiceiurile, deformările, ciudățeniile, incoerențele precedente…)

Și apoi, schimbarea în afara noastră, în societate, în lume, în ambientul nostru.

Crucea devine instrument de transformare, element de echilibru, amenințare a ordinii (sau dezordinii) stabilite.

Crucea este utopia unei lumi noi. Mai drepte, mai fraterne, mai umane, mai puțin divizate.

Vis de armonie și de împăcare.

Sfidare, lipsită de arme, a puterilor dominante.

Dar toate acestea fără a uita realismul acelei expresii: „În fiecare zi".

Credința în Cristos se traduce în moneda curentă în viața de toate zilele, în mărunțișurile angajării zilnice.

Nu contează nimic grandioasele proiecte globale, declarațiile solemne de solidaritate cu ultimii și cei exploatați și cei discriminați, certificatele de demnitate atribuite celor care sunt victime ale diferitelor rasisme, dacă nu se traduc în gesturi mici, în mici exemple practice.

Pot suna suspecte, și chiar un pic false și ridicole, propunerile, formulate în contextul calm al adunărilor liturgice, de a „da viața pentru frați", dacă apoi ieșind în stradă (iată strada crucii zilnice!), pierdem toate ocaziile pentru a face credibilă acea ofertă, de a da trup în infinitele provocări ale realității care ne înconjoară.

Cristos nu-ți cere să semnezi proclamații, manifeste care „înseamnă o dată istorică" sau „o dată decisivă".

Îți cere să semnezi cu o cruce.

Și a semna cu o cruce înseamnă a te implica și să nu lipsești de la întâlnirile de „fiecare zi”, de a găsi în toate ocaziile din zilele de lucru, de a-ți asuma propriile responsabilități în situațiile modeste zilnice.

Cotiturile care schimbă ceva în istoria omenirii sunt acelea care se găsesc de-a lungul drumului mai degrabă aspru, pentru nimic solemn, care conduce la un loc unde se înfige crucea Unuia care a fost trimis la moarte, ca răzvrătit, în compania rău făcătorilor.

Se recomandă o semnătură ligibilă

„…Vor privi la Acela pe care l-au străpuns” (prima lectură).

„Mângâierile” (pentru a rămâne încă la expresia lui Zaharia) vin de la acel om care a semnat cu crucea iubirea sa pentru toți.

Crucea: iată documentul clar ligibil, credibil, și capabil de a schimba totul. Și cuiele sunt mai convingătoare decât toate punctele de exclamare, decât citatele docte, și decât virgulele înțelepte.

Da, trebuie să privim la „Cel pe care l-au străpuns” pentru a înțelege ce înseamnă „a se pronunța” în favoarea cuiva.

Te declari. Și te regăsești „bătut în cuiele” responsabilităților de „fiecare zi”.

În josul paginii la anumite acte de birou, se recomandă: „Semnătura ligibilă”.

Cristos cere de la cei care îl urmează ca declarațiile lor (în favoarea sa, și în favoarea altora), și mai ales actele, să fie semnate cu unica semnătură lizibilă și validă: crucea.

Duminica a 13-a de peste an

ÎNTRE BOI ȘI FOC

1 Regi 19, 16.19-21
Galateni 5, 1.13-18
Luca 9, 51-62

O procesiune frumoasă

Nimic de zis. Un om conduce perechi de boi, unul în urma celuilalt, fără întrerupere, are un oarecare efect. Astăzi ar ieși o fotografie neobișnuită, de o rară sugestie, vrednică să găsească un loc în *revista* cea mai rafinată.

Din aceasta trebuie să deducem că Elizeu este un țăran destul de bogat. Dar și că ogoarele sale sunt mai degrabă tari, dacă este necesară forța de lucru a douăzecișipatru de boi pentru a permite plugului să-și facă loc în acel teren.

Poate Elizeu, în timp ce avansa cu pas rar în procesiunea bovină, făcea calculele sale judiciose, programând recolte bogate, hotărând cumpărarea unei alte perechi, și apoi a încă alteia… Și, poate, cine știe, într-o zi și-ar putea permite să aibă argați care să umble ei pe acest teren aspru, în timp ce el ar dirija gospodăria fără a trebui să fie ars de soare sau înmuiat de ploaie.

În schimb *în acea zi* este abordat de Ilie, care îi aruncă pe umerii transpirați propria manta (semnul învestiturii profetice).

Elizeu înțelege imediat că, din cauza acestui gest, viața sa de acum înainte se va juca în altă parte, în alt mod, făcând alte calcule, mai mult ne mai făcând nici un calcul.

Se simte „chemat” să interpreteze diferit propria existență, să imprime un alt pas pe propriul drum.

Nu perimetrul bine fixat al ogorului, o brazdă aliniată și o altă brazdă, traseu repetat spre marginea extremă și apoi drumul întors spre capătul celălalt. Ci riscul, aventura, itinerariu imprevizibil, lipsă de siguranță, provizorat (aceeași nesiguranță care caracterizează viața

nomadă a lui Isus, cum el însuşi spune în fragmentul din evanghelia de astăzi).

Elizeu pregăteşte un banchet somptuos, la care invită pe oamenii săi pentru a saluta plecarea neaşteptată, părăsind proiectele de intensificare a gospodăririi familiare.

Nu că ar fi decis să se mulţumească cu ceea ce are.

Dimpotrivă, a stabilit să nu se mulţumească.

Observă chemarea la altceva.

Meseria este înlocuită cu chemarea.

În locul intereselor şi afacerilor, fascinaţia unei chemări.

Se regăseşte pe deplin liber, în momentul în care se pune în slujba lui Ilie profetul.

Ajuns la capătul brazdei, nu se întoarce înapoi.

Merge drept înainte, lăsându-se condus de vocea Domnului.

Cine are jugul pe umeri?

Dar să fixăm încă pentru o clipă imaginea lui Elizeu în timp ce ară.

El conduce boii, în aparenţă.

În realitate, el este condus.

Trebuie să adapteze pasul său cu al lor, să-şi impună ritmul lor, să le suporte obiceiurile.

Jugul, în fond, îl are el pe umeri.

Sunt domenii, lucruri, posedarea bunurilor care domină viaţa, ţin ca ostatic persoana, ocupă aproape tot spaţiul inimii sale.

Să transferăm în ziua de astăzi acea imagine câmpenească.

Elizeu este cineva dintre noi, când suferim sclavia averii, a succesului, a carierei, a bunăstării economice, a comodităţii…

Desigur, boii de acum sunt în afara peisajului nostru.

Noi dominăm, mai degrabă, cei şaptezeci şi mai mulţi cai putere ai automobilului (şi nici nu ne gândim vreodată să-l „sacrificăm”, aşa cum Elizeu a sacrificat o pereche de boi).

Oricum, fie că este vorba de boi sau cai, adesea suntem târâţi. De mode, de obiceiuri, de ideologii mai folosite, de modul de a gândi (sau de a nu gândi!) de un oarecare ambient, de convenienţe, de calcule oportuniste.

Să ne obosim puţin, în ciuda marii viteze, fără avânt, fără fantezie, veghind la apărarea poziţiilor dobândite, preocupaţi de a ocroti – şi spori – avutul adunat.

Gesturi repetate, vorbe scontate, idei luate cu împrumut, formule uzate, gesturi obligate pentru a celebra ritualurile aparente. „hotărârea luată” care ne dispensează de plictiseala de a „lua hotărâri”, de fiecare dată, deschizând ochii, făcând să funcţioneze creierul, dând glas raţiunilor inimii.

În sfârşit, nu putem – şi nu vrem – să ieşim din brazdă.

Prea angajant, prea riscant.

Excesiv de incomod de a interpreta viaţa în chip nou, creativ, neaşteptat. În afara manuscrisului sugerat de paşii cadenţaţi ai boilor din ultima versiune.

Este greu să ne dăm seama că lumea începe dincolo de gardul viu. Că începi să trăieşti când, după un pas, nu pui şi pe celălalt din forţa inerţiei, ci inventezi unul, nou, neaşteptat, ne programat.

Desigur, mantaua lui Ilie, sau misiunea profetică, oricare misiune, nu dă garanţiile oferite de şoldurile grase ale boilor.

În compensaţie, când se trăieşte pentru a fi şi nu pentru a avea, când se abandonează brazda pentru a inventa propriul drum, când nu se merge în şir după pasul tuturor, dar se merge unde conduce inima ascultând de propriile exigenţe la care nu poţi renunţa, când se face un gest de ruptură cu obiceiurile pentru a urma o chemare care vine de departe, atunci viaţa devine ceva original, inedit, creativ.

Sensul nu îl găseşti în brazdă. Ci în trasarea unei cărări.

Semnificaţia ţi-o oferă (sau, dacă preferi, te ajută s-o descoperi) Cineva care îţi fixează întâlnirea dincolo de şanţul familiar, care delimitează stăpânirile tale, dincolo de boii (prezenţi şi viitori), dincolo de bunurile, dincolo de lucrurile, dincolo de cele ştiute.

Trebuie să arzi jugul, cum a făcut Elizeu.

Trebuie să iei tot ceea ce te împiedică să vezi… un pic mai departe.

Chiar şi tu eşti chemat.

Chiar şi tu ai o chemare.

Eşti chemat, într-adevăr, să răspunzi la invitaţia de libertate (a doua lectură de astăzi).

Să cucereşti o porţie de viitor.

Este inutil să te întrebi ce va face Elizeu în urmarea lui Ilie.

Știm ce făcea înainte.

Acum unica certitudine este că lasă în spate (cu o sărbătoare!) perspectiva utilului, preocuparea de bună stare, pentru a face „în mod diferit", pentru a fi „diferit".

Toți s-au simțit un pic mai liberi când Elizeu nu mai vrea să știe de juguri.

Numai un om „eliberat" poate vesti eliberarea.

„Cu hotărâre"

În evanghelie aș vrea să subliniez un adverb. Isus se îndreaptă „cu hotărâre" spre Ierusalim, unde se va săvârși destinul său.

Și noi suntem implicați în acea „hotărâre".

Este vorba de *lua o hotărâre,* să nu tergiversăm la infinit, să facem o alegere precisă, să luăm cu luciditate și cu curaj o îndatorire cu ferma hotărâre de a o duce până la capăt, de a trăi consecințele, chiar și cele mai costisitoare.

Noi, prea adesea, ne lăsăm paralizați de incertitudine, de teama de a ne compromite, de a risca, de frica de… a avea curaj.

Suntem nehotărâți în toate.

În loc să fim mișcați de conștiință, suntem ciupiți de veleitarism. Îndeplinim numeroase, timide tentative în mii de direcții, fără însă a ajunge la capăt.

Ne aruncăm, dar cu colac de salvare.

Ne lăsăm seduși de mare, dar fără să înaintăm în larg, fără a ne desprinde prea mult de malul care ne dă siguranță.

Pornim la aventură, garantându-ne însă, preventiv, o cale de întoarcere.

Cunosc indivizi care trec de la o experiență la alta (fie în domeniul spiritual cât și în cel social), cuprinzând cele exotice, de avangardă, fără a duce la sfârșit vreo una, fără a-și lua o indatorire concretă, precisă, totală.

Par că vor să colecționeze emoții, în loc să se împovăreze cu responsabilități.

Caută gratificații în loc de datorii de împlinit cu fidelitate.

Pierd vremea în van, evitând să se lase țintuiți într-un serviciu, fie modest, dar bine definit.

Ar vrea să îmbrățișeze totul, fără a se dedica în întregime la nimic.

Cristos, în schimb, cere *hotărâre.*

Iubește pe cel „decis" să rupă cu trecutul (lasă ca morții să îngroape pe morții lor"), cine este dispus să intreprindă o operă dar numai pentru a o duce la bun sfârșit, care vrea să parcurgă un drum dar exclusiv în lumina coerenței, fidelității, fără răzgândiri, întoarceri („nimeni care a pus mâna pe plug și apoi se întoarce îndărăt, nu este apt pentru împărăția lui Dumnezeu").

Celui care vrea să-l urmeze, Cristos nu-i promite nici adăpost, nici cuib, dar un drum de libertate.

Nu oferă garanții, bunuri, ci eliberare de preocupările prea înguste, limitate.

Totul, însă, ca propunere, invitație. Fără să forțeze pe nimeni. Decizia nu poate niciodată să fie impunere.

Isus este exigent, nu intransingent.

Nu au înțeles aceasta Iacob și Ioan, „fiii tunetului", care cer să se poată ruga (!) pentru ca să coboare din cer un foc care să ardă fără scăpare pe locuitorii unui sat din Samaria, vinovați că nu au vrut să-l primească pe Învățătorul lor.

„…Dar Isus s-a întors spre ei și i-a mustrat".

Nu este permis „să te rogi împotriva" cuiva.

Darul este oferit gratuit și este primit în libertate.

Nu este nevoie de nici o pedeapsă. În privința pedepsei aceia au avut-o deja, lipsindu-se de darul de a primi invitația.

Isus vrea să curățe „hotărârea" ucenicilor de orice crustă de fanatism, de intoleranță.

Darul nu poate fi niciodată însoțit de amenințări.

Unul este liber numai în măsura în care, fără a micșora propria „decizie", reușește să respecte libertatea altuia.

… Elizeu a ars, înainte de plecare, jugul boilor. Iacob și Ioan – deși nu erau țărani, ci exercitau meseria de pescari – evident l-ar fi lăsat în urmă…

Cineva s-a precipitat să ia locul lui Elizeu

„Dacă vă lăsaţi călăuziţi de Duhul Sfânt, nu mai sunteţi sub lege” avertizează Paul (a doua lectură).

Elizeu a devenit profet încetând de a mai conduce şi lăsându-se condus de boi.

În locul jugului, a ales drumurile imprevizibile, surprinzătoare ale Duhului.

Cineva, însă, chiar şi în Biserica de astăzi, pare că a înlocuit mantaua profeţiei cu jugul legalismului celui mai sufocant.

Şi, deşi impune acest jug fraţilor care au fost „chemaţi la libertate”, nu ezită să calce porunca iubirii, în care legea găseşte plinătatea sa, pentru a suspecta, denigra, a bombăni, a-şi arăta dinţii, de a muşca, devora pe oricine s-ar hazarda să revendice statutul de fiu al lui Dumnezeu „chemat la libertate”.

Cineva, evident, se gândeşte că este indispensabil de a reocupa locul lăsat liber de Elizeu când a plecat de-a lungul drumurilor sugerate de Duhul Sfânt. Şi continuă să viseze la perechile de boi rămase, la care el a renunţat. Se înşeală că progresează pentru că, ajuns la capătul brazdei, se reîntoarce parcurgând în sens contrar exact aceeaşi brazdă. Crede că este posibil „să urmezi” numai dând înapoi.

Desigur, nu a uitat focul.

Dar în interior a aruncat cu violenţă mantaua lui Ilie.

Duminica a 14-a de peste an

PROSPERITATE ŞI SUCCES ASIGURATE?

Isaia 66, 10-14
Galateni 6, 14-18
Luca 10, 1-12.17-20

Dumnezeu „mângâie” cu bogăţia?

Prosperitate. Iată o temă interesantă. Un discurs care ne priveşte. În sfârşit în biserică răsună un cuvânt magic, capabil de a face să fie ciulite urechile celor mai distraţi, de a accelera bătăile inimii celor mai dezamăgiţi, de a suspecta o posibilă umflare a portofelului.

În realitate, Al Treilea Isaia (prima lectură) promite locuitorilor Ierusalimului, după proba îngrijorătoare a exilului, mângâierile Domnului. Chiar şi pe un plan material.

Este o grandioasă invitaţie la bucurie, pentru că este asigurată bogăţia, îndestularea.

„Voi face să curgă spre ea, ca un fluviu, prosperitatea; ca un torent plin cu bogăţia popoarelor…”

După o anumită mentalitate persistentă în tradiţia Israelului, bunăstarea economică este semnul sigur al binecuvântării lui Jahweh. Dacă recolta este bună, afacerile merg bine, asta înseamnă că sunt binecuvântaţi de Domnul.

În sfârşit, magazinele umplute cu haine constituie răsplata unei vieţi pioase, exemplare, fidele.

Dacă conştiinţa ta nu are nimic de reproşat, chiar şi registrul contabilităţii financiare se închide în mod necesar în activ. Şi invers.

Dumnezeu „mângâie” cu bogăţia.

Astăzi perspectiva, în multe cazuri, s-ar răsturna.

Bunăstarea economică, prosperitatea, confortul, provoacă fenomene de saţietate, satisfacţie, indiferenţă. Pentru cine se înşeală că poate face

mai puțin pentru Dumnezeu. El nu ne poate da mai mult, din moment ce avem deja totul: prezența sa, exigențele sale.

Vocea insistentă a acelui aliat (sau spion) care este conștiința, pot constitui o amenințare a …sustragerii.

Nu se caută decât o digestie plăcută, fără remușcări și neliniști.

Problema, astăzi, nu este desigur aceea de a avertiza – cum fac Israeliții – prezența lui Dumnezeu *în* prosperitate, sau *prin* prosperitate, ci *în ciuda* prosperității.

Este vorba de a săpa, în sațietate, o galerie de insatisfacție.

A avertiza, în îmbelșugare, privarea de ceea ce este indispensabil pentru a trăi, și care nu este legat de ban, de plăcere, de comoditate, de îmbrăcăminte.

De a intui că atunci când ai totul, riști să nu ai…nimic altceva. Devii sărăcit de esențial.

Avem nevoie ca Dumnezeu să ne mângâie, nu din motivul a ceea ce ne lipsește, ci din cauza a ceea ce avem din belșug, și ceea ce ne ocupă, ne apasă, sufocă, usucă rădăcinile vieții, astupă izvoarele bucuriei.

Avem nevoie ca „mâna Domnului să se manifeste", nu pentru a ne da ceva în plus, ci pentru a ne face să descoperim *altceva.* Dincolo de lucruri. Dincolo de „bunuri"…

Avem nevoie ca Cuvântul său să provoace o tresărire în inimă, să-i accelereze bătăile, dar după ce ai tăiat legătura cu portofelul.

„Copiii săi vor fi purtați în brațe, pe genunchi vor fi mângâiați".

Poate mângâierea Domnului, astăzi, deși nu o refuzăm, ar trebui să ne facă conștienți că stăm rău pentru că ne mulțumim să stăm bine…

Dumnezeu asigură succesul?

Și *succesul* face plăcere.

Cei 72 de ucenici, expresia Bisericii în stare de misiune, au avut succes, și îl relatează „plini de bucurie" și nereușind să stăpânească entuziasmul:

- Doamne, chiar și demonii se supuneau nouă în numele tău!

Totuși succesul nu constituie scopul misiunii lor, și nu reprezintă criteriul, măsura autenticității sale sau eficacitatea sa.

Isus invită la bucurie, nu din motivul rezultatelor dobândite, ci pentru că „numele voastre sunt scrise în ceruri".

În cer nu sunt înregistrate numere, ci nume.

Nu există o mapă a faptelor. Ci documentarea a ceea ce s-a investit cu inima, pasiunea, sacrificiul.

Ceea ce este mângâietor nu sunt cifrele, ci persoanele, oboseala lor, munca lor obscură, dăruirea asiduă, răbdarea semănătorului.

Pagina evangheliei, totuși, schițează un cadru al misiunii care nu imită desigur modurile de tip eficient, propagandistic, managerial, care predomină astăzi.

- Misiunea se naște din *rugăciune.* „rugați-vă, deci, Stăpânului holdei…"

Dacă izvorul misiunii este rugăciunea, ea nu se mai poate confunda nici cu o meserie, nici cu o întreprindere.

- Este posibilă datorită *sărăciei.*

Lipsa mijloacelor umane – sau, totuși, dispune de mijloace umane modeste – nu constituie un impediment, ci o posibilitate. „Să nu luați pungă, nici sac de merinde…"

Într-o lume unde cine nu are nu contează, ucenicul nu se bazează pe avere. Și vrea să conteze, să aibă autoritate, să fie credibil, tocmai pentru că nu are.

- Ucenicii nu sunt *înțelepți,* nu se socot *importanți.*

Cei 72 nu au ieșit din academii. Nu dispuneau de un limbaj de intelectuali. Nu manevrau idei și argumentații docte, nu manevrau cu dezinvoltură cuvintele. Vestirea lor era bazată pe un cuvânt esențial: „Pace". Și mesajul suna cam așa: „Împărăția lui Dumnezeu este aproape de voi".

Nu erau primiți nici de deținătorii puterii, nici de deținătorii înțelepciunii, cu acompaniament de fanfară și discursuri solemne.

Ei preferau să se îndrepte spre bolnavi (pentru a-i vindeca, nu pentru a ține predici!), spre marginalizați, către oamenii obișnuiți, pentru că nici ei nu aparțineau la categoria persoanelor cu vază ci la oamenii obișnuiți.

Misiunea nu constă în a purta o *înțelepciune,* o doctrină.

Acești „pelerini” intră în casă și nu spun: „Acum vă învățăm aceste adevăruri”, ci vestesc: „Pace acestei case” (fără a exclude, natural, că în acea vestire este și un conținut de adevăr la care trebuie aderat).

- Misionarii, adică întreaga comunitate a credincioșilor, în afară de faptul că nu sunt deținătorii unei înțelepciuni, nu dispun de nici o *putere.* În afara celei de a vindeca, elibera de a reda pe om condiției sale de om și plinătății de a fi, „exorcizându-l” (Isus, de fapt, confirmă căderea Satanei, apusul puterii sale, sfârșitul ocupării sale abuzive asupra omului).

Misiunea nu este cucerire, ci invitație, propunere, apel.

- Un alt aspect caracteristic al misiunii este *slăbiciunea.* „Vă trimit ca miei în mijlocul lupilor”. Isus nu spune să rivalizeze cu lupii arătând dinții, bătând pumnii, urlând mai tare, nici cu atât mai puțin punându-se pe același plan de rapacitate sau agresivitate. Ci prezentându-se dezarmați, ca mieii.

Nu ajunge nici să stea de partea mieilor, a victimelor.

Trebuie să fiei miei, victime. Ca Isus însuși.

Este mereu o oarecare nostalgie după circumciziune.

Paul (a doua lectură) nu apare desigur ca un îndrăgostit de succes. Dacă prezintă semne, acestea sunt stigmatele lui Cristos pe care le poartă în trupul său.

Dacă se laudă cu ceva, nu sunt triumfurile apostolice dobândite, ci cu Crucea lui Cristos.

Crucea garantează rodnicia misiunii.

Crucea provoacă nașterea de „creaturi noi”.

Paul duce înainte cuvântul crucii ca unic discurs serios. Și nu vrea să audă discuții inutile și neghioabe asupra altor puncte, absolut marginale, ca tăierea împrejur, care nu au nimic de a face cu crucea lui Cristos.

Și crucea s-a imprimat în trupul său. Pentru care poate tăia scurt toate discursurile nefolositoare și pretențioase: „De acum înainte nimeni să nu mă supere”.

(Necazul este că, pentru un oarecare, crucea lui Cristos pare să nu fie suficientă. Și găsește mereu echivalentul circumciziunii să-l prezinte ca punct central, sau totuși esențial, al mesajului.

Paul urează „pace și milostivire” asupra aceluia care devine creatură nouă, fără a da la o parte crucea lui Cristos, nu asupra acelora care mai sunt prinși în nodul circumciziunii și al practicilor înrudite.

Când cineva este țintuit pe cruce, apare dezlegat, liber de toate celelalte legături).

Duminica a 15-a de peste an

A-ȘI DA SEAMA DE CEEA CE ESTE APROAPE

Deuteronom 30, 10-14
Coloseni 1, 15-20
Luca 10, 25-37

Prea simplu…

Totul este acolo la îndemâna ochilor, mâinilor, a inimii.

Ajunge să vedem, să ne plecăm, să ascultăm.

„Acest cuvânt este foarte aproape de tine, este în gura ta și în inima ta…" (prima lectură).

Nouă, însă, nu ne plac prea mult lucrurile de aproape.

Ne interesează cele îndepărtate, posibil de neatins.

Și trăim în așteptarea marilor călătorii, expediții spațiale.

„Cine se va sui pentru noi în cer, pentru a ne aduce (această poruncă) pentru a ne-o face auzită ca s-o putem împlini?…

Cine va traversa pentru noi marea pentru a ne-o aduce, pentru a ne-o face să auzim și ca s-o putem împlini?…"

Și cel puțin noi nu ezităm să traversăm mările pentru a colecționa experiențe și emoții exotice, să explorăm cerurile pentru a proba un oarecare fior mistic posibil numai în anumite atmosfere rarefiate.

Răsfoim cărți obscure, frecventăm formule misterioase, înfruntăm un limbaj cifrat.

Și aici, aproape, este o carte care ne așteaptă de mult timp să fie deschisă. Dar are vina de a nu fi o noutate, de a nu apare printre cărțile clasice ale best-sellerului. Biblia? Evangheliile? Dar noi vrem ceva mai puțin ordinar, mai puțin auzit, ceva „diferit".

Dacă mă prezint în fața prietenelor mele și spun că am citit scrisoarea către Tesaloniceni, îmi aruncă priviri de compătimire. Nu interesează pe nimeni.

Lucrurile simple nu ne plac. Dacă o problemă apare de rezolvat ușor, mirosim de departe cursa, și ne gândim s-o răsucim, recurgând, dacă este cazul, la colaborarea nu totdeauna dezinteresată a unui psiholog, psihanalist, sociolog.

Trebuie luată o decizie, mai degrabă clară, evidentă, necesară? Un moment, dacă nu sunt complicații, nu are măcar gust. Și atunci avem nevoie de cineva care să ne ajute să nu decidem, care să ne asigure că „chestiunea este complexă și trebuie înfruntată sub diverse unghiuri…"

Recrutăm zeci de consilieri, fără a lua în seamă distanțele și nici cheltuielile. Și ar fi suficient să ne închidem pentru o oră în propria cameră, să facem puțină liniște, să consultăm acel expert neascultat care este conștiința.

Dar pe aceea, din păcate, o avem în casă (chiar dacă nu mai este în uz, dezactivată), gratuită (chiar dacă nu este comodă, plictisitoare), disponibilă (chiar dacă nu este mereu dispusă să ne dea dreptate), afabilă (chiar dacă nu ne însoțește de-a lungul dorințelor noastre). Nici o satisfacție.

Ne trebuie ceva din depărtare, care face senzație, impresii, să ne uluiască.

„Acest cuvânt este foarte aproape de tine…"

Dar nouă ne plac cuvintele care vin de departe.

Cuvinte străine, chir obscure. Poate pentru că, din cauza parcursului lung, au secat încărcătura lor, și reușesc numai să atingă pielea noastră. Vin sleite, stinse. Inofensive. Decorative. Chiar ceea ce ne trebuie. Care suntem curioși de toate noutățile, numai să nu schimbăm nimic. Care vrem să ascultăm, interpelăm, adunăm păreri, să auzim voci „calificate", numai să nu ne lăsăm puși cu adevărat în discuție.

Curiozitatea evită riscul explorării în profunzime.

Categoria *interesantului* înlocuiește pe cea a *datoriei.*

„Cel îndepărtat" devine un fel de alibi, care permite să nu ne dăm seama, și mai ales de a nu ne lăsa implicați, ocupați de ceea ce ne stă alături.

Când „știința" devine o „faptă"

Vine momentul în care trebuie să inventăm anticul, să începem să citim cărțile pe care le cunoaștem din memorie, să învățăm rugăciunile pe care le recităm în toate zilele, să înțelegem lucrurile pe care le învățăm și explicăm altora, să explorăm camera noastră, să descoperim persoana care trăiește alături de noi de atâția ani, să găsim ceea ce mânuim zilnic, să dorim ceea ce posedăm…

Vine mai ales momentul în care „știința" trebuie să devină „faptă".

Dar doctorul în lege dorea cu adevărat să știe?

El dorea să discute, să examineze o chestiune, să deschidă o dezbatere, să angajeze o disertație, să poarte – cum se zice astăzi – un discurs, să rezolve un caz, să precizeze, să prezinte că…

Lui îi convenea o știință care să nu-l compromită prea mult.

Lui Isus, în schimb nu-i plăcea deloc acest tip de discurs neangajant.

Să-mi fie permisă impertinența. Dar am impresia că Isus nu poate suferi un astfel de individ: insistent, arogant, bănuitor, pretențios, chițibușar, care știe totul, răspunde drept, dar se arată îndărătnic să facă dovada faptelor.

Învățătorul, atunci, apare nerăbdător să încheie dezbaterea teoretică și să deschidă capitolul acțiunii concrete.

Nu-l interesează să-l supună la examenele teoriei.

- Ce stă scris în Lege? Ce citești în ea?

Ca și cum i-ar fi spus:

- Grăbește-te, că nu aici este punctul central.

Este sigur că acela va răspunde în linia celei mai perfecte ortodoxii, a celei mai ireproșabile tradiții.

Isus vede că este momentul să-l pună la examenele practicii:

- Fă aceasta și vei trăi…

Și, chiar după parabolă, acela deduce foarte bine și dă o interpretare corectă despre comportamentele altora.

Isus, are în inimă să știe să interpreteze propriul rol activ:

- Du-te și fă și tu la fel.

De notat insistența pusă pe verbul „a face".

Știi totul. Dar, până când nu vei *învăța să faci,* știința ta nu valorează nimic, este inutilă, ca o monedă fără valoare.

Cunoașterea, în termeni de viață creștină, nu este o știință, și nici o simplă vedere (și preotul și levitul au „văzut"), ci o faptă.

Cunoașterea este inseparabilă de practică.

Poți spune că știi numai lucrurile pe care le faci.

Eu cunosc o persoană când o iubesc, nu când știu totul despre ea.

Eu cunosc pe altul, pe cel diferit (apropiat sau îndepărtat, nu are importanță), când îmi pun viața pentru el, mă compromit pentru el. Cristos este păstorul care cunoaște oile sale, pentru că își dă viața pentru ele.

Știu cine este aproapele, când nu stau pe locul meu, mă apropii, învinge distanțele, cobor de pe animalul științei mele, adică mi-l fac apropiat.

Progresez în cunoașterea aproapelui în măsura în care mă ocup de el, mă las provocat de exigențele lui, implicat în situația lui, mă identific cu situația sa concretă.

Isus nu spune: „Ai răspuns bine, deci poți fi în siguranță, ești în deplina ortodoxie".

Ci. „Ai răspuns bine, fă aceasta și vei trăi".

Aș îndrăzni să traduc: „Ai răspuns bine… dacă faci aceasta"

Acel „fă", totuși., este un ordin peremptoriu.

Încă odată porunca lui Dumnezeu este „aproape", răsună aici, acum, pentru tine.

Nu trebuie să cauți departe. Nici nu poți aștepta, Și pentru că este cineva, de-a lungul unui drum oarecare, care te așteaptă.

Ce lovitură pentru omul științei acel verb: a avea milă.

Samariteanul este urcat pe catedră de Isus pentru a ne învăța lecția fundamentală.

Samariteanul are dreptate, este convingător, pentru că „are milă", adică, literalmente, simte un fior în măruntaiele sale, sau o durere în inimă (*umilință,* cum spun rușii).

Mai importantă decât gândurile subtile, decât argumentațiile docte elaborate de creier, este tresărirea care se simte în măruntaie.

Dreptatea este cea a inimii.

Cel înțelept se salvează numai dacă riscă inima, dacă nu-i este teamă de a iubi, nu păstrează distanță, se coboară de la catedră, își murdărește mâinile, îngenunchiază pentru a sluji, adică mai reușește să observe un fior în măruntaie.

Cu privire la „vizibilitate”

Isus este adevăratul samaritean.

El s-a plecat spre om, vindecându-i rănile milenare, punându-l pe picioare, redându-i un chip de om.

Și tocmai prin gestul samariteanului, devine „imaginea lui Dumnezeu invizibil” (a doua lectură).

Preotul, levitul, nu vor putea să fie aceasta. Pentru că au pretenția de a prezenta imaginea lui Dumnezeu invizibil făcându-se la rândul lor „invizibili”, când ar fi vorba să se oprească, să modifice programul lor religios, să pună la inimă un om în carne (sfâșiată) și oase (frânte).

Este inutil de a flecări despre „vizibilitate”, dacă mai întâi nu se fac văzuți, prezenți la proba faptelor, ale gesturilor concrete. Posibil în afara fascicolului de lumină a reflectoarelor (vizibilitatea cea mai convingătoare este cea „invizibilă” pentru telecamere).

Este inutil de a urma „acel” preot și „acel” levit.

Nu au absolut nimic de spus (chiar dacă pretind că au un fel de adevăr exclusiv) în contul lui Dumnezeu.

Este mult mai bine să ne îndreptăm către eretic, spre samaritean.

Cunoașterea lui Dumnezeu, într-adevăr, trece în mod necesar prin cunoașterea omului.

Aceea parcursă de ei nu este o trecere care duce direct la Dumnezeu.

Acela este pur și simplu un drum care nu duce nicăieri.

Numai omenia, fiorul din măruntaie, durerea inimii, este o „sintomă” a divinului.

Cineva ne avertizează despre rumoarea îngerilor. Ferice de el.

Isus, mai realist, afirmă că este necesar de „a simți compasiune”, să observe ceva din partea inimii.

Dumnezeu este aproape.

Pentru a-l atinge… este suficient să ne oprim. Alături de aproapele.

Duminica a 16-a de peste an

OSPITALITATE ȘI ÎNSTRĂINARE

Geneza 18, 1-10
Coloseni 1, 24-28
Luca 10, 38-42

Iese în plină evidență, din prima lectură și din evanghelie, tema ospitalității.

Aceasta nu înseamnă că în cele două episoade apar diferențe importante.

Avram, de exemplu, află o totală colaborare din partea soției în pregătirile pentru a primi pe cei trei oaspeți misterioși (adică pe Domnul).

Marta, în schimb, nu reușește să obțină complicitatea sorei sale Maria, în activitatea ei frenetică determinată de sosirea în casă a prietenului Isus.

Pe lângă aceasta: Domnului pare să-i placă mult banchetul somptuos pregătit de Avram.

În timp ce Isus nu aprobă truda Martei, mai mult o mustră, fie chiar și cu afecțiune („Marta, Marta…”).

Oricum, aș vrea să subliniez trei elemente comune:

- spontaneitatea
- gratuitatea
- primirea celuilalt.

Spontaneitatea

Gesturile lui Avram, dar și atitudinea Mariei, și chiar preocupările Martei, sunt semnul spontaneității, al naturaleții, al căldurii umane, al cordialității.

Nici un ritualism dictat de convenințe, nici o artificialitate, nici o ceremonie.

Nu este vorba pur și simplu de a deschide ușa casei. Persoana trebuie „să se deschidă”, să părăsească reticențele, să-și dăruiască propria ființă.

Nu este problema de a oferi sau prezenta lucruri, ci de a „descoperi”, a se dărui pe sine fără rezerve.

În anumite forme de ospitalitate, se observă o distanță, o neîncredere, o frică de a comunica într-adevăr, care provoacă o evidentă indispoziție interioară.

În momentul în care este primit celălalt, este ținut la distanță. Este primit (anumite „primiri” de persoane cu greutate…), dar protejându-se, apărându-se, menținând un prag precaut de distanță.

Uneori, sub spoiala curteniei formale, se observă chiar și refuzul.

Crusta subtilă și lucitoare a gentileței lasă să se filtreze răceala.

Pentru aceasta cineva se simte primit și respins în același timp.

Învăluit de curiozitate și de neîncredere.

Te poți scufunda în fotoliu, dar observi duritatea ambientului. Sub surâs surprinzi plictiseala.

Nu-ți lipsește nimic, paharul este mereu umplut cu grijă. Dar te simți jenat, deoarece căldura lipsește.

În mod paradoxal, ai senzația că te-au primit în casă pentru a te face să te simți un străin. Se interesează cu ostentație de tine pentru a masca indiferența.

Gratuitatea

Celălalt aspect este gratuitatea.

Caricatura ospitalității este calculul oportunist, substratul utilitarist, instrumentalizarea mai mult sau mai puțin nerușinată.

Acea persoană îmi poate servi pentru a-mi procura o favoare determinată, îmi poate fi de folos pentru a dobândi acel obiectiv, pot să am nevoie de el din cauza cunoștințelor pe care le are și a pozițiilor pe care le ocupă, și deci îl copleșesc cu atenții, delicatețe, nu mă zgârcesc la onoruri și ceremonii și cheltuieli.

În sfârșit, o bună investiție, după totul…

Dau, dar numai pentru că vreau să primesc, să-mi iau revanșa.

Nu mă interesează valoarea persoanei, ci avantajul, după o mai mare sau mai mică scadență, pe care pot s-o scot din el.

Tratamentul este subordonat interesului.

Nu este altceva în centru. Centrul sunt eu. Profitul meu, ambiția mea, vanitatea mea, succesul meu, cariera mea, imaginea mea publică.

În cazul în care celălalt este un personaj important, vestit, să fie „folosit” ca o floare la butonieră.

Numai la sfârșit Domnul îi spune lui Avram că va răsplăti ospitalitatea sa atentă cu venirea pe lume a fiului îndelung așteptat.

Celălalt este primit nu pentru că am nevoie de lucrurile sale, de favorurile sale, ci pentru că am nevoie de ceea ce este.

Adevărata ospitalitate este cea „pentru nimic”. Care își arată bucuria de a sta împreună, de a comunica, de se cunoaște, de a se întâlni, de a se uimi de celălalt, să-i atingă cel puțin misterul său, să se bucure de prezența sa.

Cea mai genuină tradiție creștină a subliniat totdeauna caracterul sacru al oaspetelui.

Pentru călugării antici, din deșerturile Egiptului, când era vorba de a primi un oaspete (un „frate”, sau oricare călător în trecere), cădea orice obligație cu privire la tăcere și post. Sărbătoarea avea preponderență asupra practicilor riguroase ascetice.

Era Cristos însuși care era primit ca oaspete în hainele necunoscutului, străinului, al celui lipsit de locuință. Pentru care se dădeau onoruri cvazi religioase tocmai pentru că era sărac, lipsit de importanță, ne influient, lipsit de titluri.

Era considerată absurdă orice discriminare pe baza funcției, rangului social, prestigiului, averii. Dimpotrivă, precedența i se dădea ultimului. Locul cel mai înalt era rezervat celui care stătea pe treapta cea mai de jos în ierarhia oamenilor. Primatul îl avea cel mai prost îmbrăcat, nu personajului ilustru.

Sfântul Camil De Lellis, la sfârșitul sec. XVI, introduce și practică personal în spitaluri „ritul primirii” bolnavului, care urmează scheme liturgice, cu gesturi și semne care exprimă un sens religios accentuat și arată o evidentă căldură umană, pentru care noul sosit trebuie să aibă senzația, chiar de la ușa de intrare, că va fi tratat cu respect și iubire, și nu vor primi numai îngrijiri medicale. Va găsi persoane care „vor avea inimă” pentru el. În acest domeniu trebuie să recunoaștem că s-au făcut mulți pași. Nu totdeauna, din păcate, în direcția justă.

Primirea celuilalt

În sfârșit, ospitalitatea trebuie să fie sub semnul diversității.

Pentru a primi este nevoie de „a ieși”.

Avram iese hotărât din *mentalitatea* răstrânsă a propriului clan, a propriului trib. Rupe cercul rigid al ambientului familiar, pentru a face loc celor trei personaje necunoscute.

Îl lasă să intre în casa sa pe cel diferit, pe străin.

Pentru a practica ospitalitatea, trebuie depășite granițele înguste ale autosuficienței, ale superiorității, ale vanității.

Trebuie să ne dăm seama că criza respingerii în privința străinului, excluderea celuilalt, reprezintă, în afara faptului că este un păcat prin excelență împotriva ospitalității, și o sărăcire.

„Eliminând ceea ce nu se aseamănă cu noi, săvârșim un act vătămător în același timp împotriva universalității noastre de oameni și împotriva sfințeniei lui Dumnezeu. Dumnezeu vine între noi în haina celui diferit, a celui care nu are măsurile noastre, și care este, tocmai de aceea, sacramentul lui Dumnezeu” (E. Balducci).

Sfântul Toma susținea că noi îl cunoaștem pe Dumnezeu ca necunoscut.

Cred că acest adevăr se poate verifica mai ales atunci când este vorba de „a-l recunoaște” sub travestirea oaspetelui necunoscut, fără nume, fără faimă, fără bogății, fără lucru. Sub travestirea celui de departe, ne-asemănător.

Dumnezeu sosește adesea în casa noastră sub travestirea celui *neașteptat.* Și chiar al celui ne-asemănător, de nerecunoscut.

O ospitalitate practicată numai între asemănători sau egali, pare să întărească identitatea, coeziunea grupului.

În realitate întărește cercul exclusiv, care devine astfel o amenințare de sufocare.

Marta

Marta reprezintă un model de ospitalitate care, în ciuda intențiilor lăudabile, nu reușește să „iasă”.

Ea constrânge pe prieten în propriile scheme, în propriile programe, în propriile dorințe.

Decide ea ceea ce *trebuie* să-i facă plăcere în mod necesar oaspetelui.

Și nu-și dă seama că, în loc să se intereseze de Învățătorul – cum face Maria – se interesează de propriile lucruri. Acestea ajung să devină un lucru absolut.

Este riscul pe care îl întâmpină persoanele religioase când Dumnezeu devine prea „cunoscut”, familiar. Ne înșelăm că cunoaștem totul, că interpretăm – cum se face cu un vechi amic al casei – gusturile sale. Și nu observăm că riscăm să-i impunem obiceiurile noastre, ceea ce este comod pentru noi (chiar dacă sunt lucruri care ne pun în agitație, ca în cazul Martei. La anumiți creștini, tocmai agitația, activismul frenetic, multiplele servicii, „multele lucruri” la care se dedică, constituie o tactică diversivă și defensivă, pentru a se pune la adăpost față de adevăratele exigențe, pentru a nu da socoteală oaspetelui, pentru a nu înfrunta obligațiile față în față cu el).

Dumnezeu nu este programabil.

Nu suntem noi care putem să decidem, odată pentru tot ceea ce îi face plăcere.

Marta făcând aceasta devine tabloul aceleia care are prezumția de a-l „poseda” pe Dumnezeu, administrându-l după propriile dorințe.

Dumnezeu astfel riscă să devină ostatic, fie chiar un ostatic stimat, de a se reduce la un Dumnezeu al familiei, al tribului, al clanului, al asociației.

Numai ascultarea, oprirea tăcută, atitudinea contemplativă a Mariei, permite să i se facă loc în spațiul interior al ființei noastre, să-i interpretăm exigențele lui, să-i respectăm *imprevizibilitatea sa.*

Totdeauna trebuie să presupunem că El vrea *altceva.*

„Partea mai bună” pe care trebuie s-o alegem, din când în când, este cea a primirii misterului său, care implică dilatarea continuă a spațiilor noastre, depășirea măsurilor noastre, disponibilitatea de a frânge cercul obișnuințelor noastre.

Așa zișii „negociatori ai lui Dumnezeu” sfârșesc prin a face totul, de a face chiar prea mult, dar evită cu grijă să facă „singurul lucru necesar”.

Duminica a 17-a de peste an

RECENSĂMÂNTUL CELOR DREPȚI

Geneza 18, 20-21.23-32
Coloseni 2, 12-14
Luca 11, 1-13

Pentru a echilibra balanța

Câți sunt drepții care salvează cetatea „condamnată” din cauza infamiei sale?

Care este greutatea necesară pentru a înclina balanța lui Dumnezeu de partea milostivirii și nu a pedepsei?

Avram, în curajoasa sa „negustorie” cu Dumnezeu, în rugăciunea sa făcută cu o umilință arzătoare, sau din umilință îndrăzneață („vezi cum îndrăznesc să vorbesc Domnului meu, eu care sunt praf și cenușă…”), reușește să obțină o reducere diferită a balanței, care sfârșește să devină de-a dreptul trucată, în avantajul oamenilor.

Prețul de plătit coboară în mod considerabil, într-un chip cu totul disproporționat în beneficiul pe care el dorește să-l dobândească.

Când este la mijloc omul, Dumnezeu acceptă generos să „piardă”, să ne ierte.

Afacerile profitabile le combină mereu omul (și credința sa).

Dumnezeu are un punct slab.

Are o latură descoperită.

O parte vulnerabilă.

Milostivirea, precis.

Și omul are la dispoziție o armă infailibilă: credința.

(Și discursul lui Isus asupra rugăciunii insistente nu este altceva decât o descoperire a acestui plan secret: slăbiciunea Tatălui pe de o parte, și forța irezistibilă a credinței omului pe de altă parte: „Cereți și vi se va da, căutați și veți afla, bateți și vi se va deschide…”).

Avram, care are o credință într-o măsură net superioară față de a noastră, obține „reduceri” progresive, până să ajungă la cifra minimă de zece drepți.

Zece drepți pot să ajungă pentru a egala conturile, chiar dacă greutatea răului acumulat de mii și mii de indivizi, specializați în nelegiuiri, apare zdrobitor.

Zece drepți sunt suficienți pentru a înclina balanța de partea bunăvoinței.

Zece drepți au capacitatea de a răsturna soarta Sodomei și Gomorei, de a repara faima rea și a merita un nume bun acestor două cetăți blestemate.

Avram reduce treptat treptat, oferta.

Și Dumnezeu este de acord cu aceste reduceri treptate, pentru că vede că, în compensație, crește credința celui care îi stă în față.

(Cu adevărat paradoxal, și nu știu cât de apreciată de cineva, această stranie contabilitate, conform căreia micșorarea ofertelor este semn de mărire a credinței…).

Când Dumnezeu vrea să știe

Începutul poate părea descurajator.

„Strigătul Sodomei și Gomorei este prea mare și păcatul lor este foarte grav. Vreau să cobor să văd dacă într-adevăr au făcut tot răul al cărui strigăt a ajuns până la mine: vreau să o știu!”

De-a dreptul neliniștit acest Dumnezeu care „vrea să știe”, care intenționează să conducă el însuși ancheta pentru a stabili responsabilitatea.

Și în acest punct Avram îndrăznește să prezinte lui Dumnezeu „cealaltă față a cetății”.

Au fost mai întâi informatori care au acuzat, denunțat, documentat felurite nelegiuiri, au exprimat dispreț, au cerut pedeapsă dreaptă, au protestat că nu se mai poate…

Sau au redactat un raport îndărătnic asupra păcatelor.

Avram propune un raport de semn opus. Pe partea binelui, a speranței, a luminii.

În loc să aștearnă un raport detailat, lasă să se întrevadă că există și *o altă realitate*. Pozitivă, chiar dacă modestă.

Cineva, poate, este atestat pe partea binelui.
Ține în mână un steag curat.
Nu s-a lăsat amestecat și antrenat în prăbușire.
Merge cu curaj pe cărările dreptății, onestității, coerenței.
Are curajul de a face diferit.
Nu sunt mulți. Poate cinzeci, douăzeci. Poate numai zece.

Dar este important să se știe că există acești „rezistenți" împotriva tiraniei răului. Este această opoziție tenace față de dictatura infamiei. Este această față necunoscută a realității.

Cetatea este în afară de pericol fiindcă circulă cineva (nu are importanță numărul) care stă în afara hegemoniei „tuturor", nu a acceptat șantajul mulțimii, nu a cedat la evidența lucrurilor care „merg rău", nu s-a resemnat la sentința conform căreia „nu este nimic de făcut".

Cetatea este salvată, mai ales, pentru că este un om de credință ca Avram, care nu o face pe acuzatorul implacabil, dar desfășoară rolul de mijlocitor, nu vorbește împotriva ci vorbește în favoare, nu denunță faptele rele ci anunță posibilitatea a ceva bun, chiar dacă este ascuns.

„Cel drept" nu știe că este drept

Dar ce să facă pentru a observa prezența acestor zece drepți?
Și cine trebuie să facă recensământul?
Avram, în acest punct, se trage modest de o parte.
El nu se simte vrednic de a decide cine este drept și cine nu.

Rolul său a fost acela de a lăsa să se bănuiască existența binelui și a cuiva care să-l facă cu curaj.

Nimeni dintre noi nu are dreptul să distribuie certificate de autenticitate creștină, de garanție a credinței altuia (există vinuri și diferite produse *DOC*. Dar pare improbabil că pot să existe etichete *COC* – creștini cu originea controlată -, Chiar dacă cineva poate fi mereu tentat să lipească sau să întocmească liste în acest sens).

Pentru noi este suficient să fim convinși că în lume există acești drepți, care restabilesc echilibrul, neutralizând puterea (și strigătul) răului, țin în picioare baraca.

Chiar dacă i-am găsi, pe aceşti drepți, am reuși să-i identificăm, și i-am întreba, ei ar evita să se declare drepți.

Nu au avut niciodată pretenția de a se considera „drepți" (și sunt tocmai pentru că nu știu că sunt drepți).

O rugăciune capcană

Pagina evangheliei ne prezintă, în perspectiva lui Luca, împrejurările în care Învățătorul a învățat pe ucenici rugăciunea „Tatăl nostru".

Cineva a definit-o ca „o rugăciune capcană".
Pentru că nu tolerează spectatori neutri.
Adică, rugăciune și asumare de responsabilitate în același timp.
Cerere și ofertă de colaborare.

Aceasta este *capcana* pregătită de Cristos: o rugăciune scurtă, simplă, puține fraze incisive, dar care te deschide în fața unui program de viață a cărei vastitate este atât de mare încât îți dă fiori.

Te înșeli că dai ordine lui Dumnezeu („vie Împărăția ta", „dă-ne", „iartă", „eliberează-ne"…). Dar observi, îndată, că El are să-ți încredințeze obligații precise.

Nu este nimic din ceea ce cerem care să ne scutească de a acționa, să ne lase liniștiți, scufundați în fotoliu sau înțepeniți pe genuflexor, convinși că am aranjat totul, pentru că am vorbit cu El despre datorii.

„Tatăl nostru" ne vindecă:

- de orbire
- de surzenie
- de paralizie.

Rugăciunea ne *deschide ochii,* pentru că ne face să descoperim ceea ce trebuie să facem: exact tot ceea ce spunem.

„*Ne deschide urechile*, pentru că ne face să ascultăm ceea ce Dumnezeu așteaptă de la noi: exact ceea ce cerem de la El.

„*Ne pune pe picioare*, pentru că ne eliberează de inerție, de lene, de „demisii". Prin care ne regăsim „trimiși" să realizăm, sau să colaborăm pentru a realiza acel program amețitor: de a face cunoscut numele Tatălui, de a împlini voința sa, de a asigura pâinea pe masa oamenilor, de a dărui iertarea, de a construi pacea.

De recitat în picioare

S-a observat, pe drept, că „Tatăl nostru” este o rugăciune de recitat în picioare. Gata de a pleca, după ce am primit ordinele, după ce am înțeles.

Altceva decât o rugăciune ca abdicare, fugă, alibi.

În rugăciune Dumnezeu ne înrolează pentru operațiuni importante.

Este capcana divină: Dumnezeu cere de la noi ceea ce noi cerem de la El. Sau mai bine: ne cere să participăm la acțiune.

Te apropii, devii familiar cu El. Și El te înșfacă neînduplecat, și nu va slăbi prinsoarea până când nu ai dus până la capăt datoria încredințată.

Dacă riști să pronunți acele cuvinte, se declanșează capcana. Cuvintele rugăciunii te capturează fără milă. Cazi înăuntru. Și nu poți ieși decât dacă te decizi să faci câțiva pași.

În ce direcție?

Nu ai bănuit-o încă? Evident în însăși acelea pe care le-ai indicat tu în rugăciune: Împărăția, pâinea, iertarea, victoria asupra răului.

Metoda cea mai bună: persoana care se roagă

Dați-mi un individ care se roagă, și nu voi mai avea nevoie de explicații despre rugăciune.

Isus, cu modul său de a se ruga, trezește în ucenici nostalgia rugăciunii, exigența unui mod diferit de a se ruga.

Mulți educatori se arată preocupați de „cum” să învețe să se roage diferitele categorii de persoane.

Este un singur „cum”, o unică metodă de neînlocuit.

Trebuie să fie o făptură de rugăciune.

Un preot care se roagă, părinți care se roagă, devin capabili de a face să izvorască dorința, să comunice gustul, să descopere frumusețea, să observe necesitatea, să comunice fascinația rugăciunii.

Adică, textul fundamental rămâne persoana care se roagă.

Duminica a 18-a de peste an

O NEPOATĂ A LUI QOHELET A INTRAT ÎN MĂNĂSTIRE

Qohelet 1, 2; 2, 21-23
Coloseni 3, 1-5.9-11
Luca 12, 13-21

„Totul este nimic”

Ciudat tip acel Qohelet care pretinde să învăluie în doliu întreaga creație. Care, cu sentința sa definitivă „totul este deșertăciune”, nu cruță nici o operă a omului, nici o oboseală, nici o muncă, nici pe cea făcută „cu înțelepciune, cu știință și cu succes” (ceea ce de altfel se întâmplă adesea).

„Deșertăciunea deșertăciunilor, deșertăciunea deșertăciunilor, totul este deșertăciune”. Pare sirena de alarmă care sfâșie aerul de dimineață de primăvară parfumat și anunță sfârșitul iminent al lumii, însoțit de mirosul caracteristic de scrum.

Și, pe neașteptate, ai impresia că pardoseala solidă pe care pui piciorul este gata să se prăbușească.

Și asupra proiectelor omului bogat cu privire la construirea unor hambare noi, mai încăpătoare pentru a aduna recoltele bogate (evanghelia de astăzi), el ar trebui să lipească eticheta: „Deșertăciune”.

Eu am cunoscut o descendentă a lui Qohelet. A devenit călugăriță. Și, devotată vechilor tradiții de familie, a substituit cuvintele străbunicului ursuz cu un simplu gest: deschidea palma de la mâna dreaptă și sufla asupra ei, ca și cum ar fi îndepărtat un invizibil fir de praf.

În fața discuțiilor înflăcărate, a crucilor obsedante, știri privind personajele zilei care declanșau comentariile cele mai contrastante, ea, sora Concetta, nu folosea nici un cuvânt. Se limita să ducă palma mâinii drepte deschise în dreptul gurii și sufla deasupra. Nici prea tare. O simplă suflare. În fond, era vorba de o pulbere foarte ușoară,

imperceptibilă, și nu era cazul să folosească prea multă suflare pentru a-l îndepărta. O slabă suflare putea să fie suficientă.

Aceea a sorei Concetta era un aspirator invers. În sensul că nu acumula pulberea, ci o împrăștia, o volatiliza, îi arăta inconsistența. „Nimicul" nu se adună, nu se acumulează cu lăcomie – părea să spună cu acel gest profetic - : se risipește, se abandonează.

Dacă Qohelet poate să fie definit, de cineva, ipohondru, pesimist incurabil, sau de-a dreptul nihilist, sora Concetta – garantez – iubea viața, nu refuza crucea dar nici sărbătoarea, și avea o credință din stofa cea mai bună. De altfel repeta, la momentul potrivit, acel gest caracteristic, nu cu un aer lugubru, ci cu un surâs dezarmant.

Sunt sigur că ea, în toate rândurile când asculta parabola bogatului „nebun", în minte strângea în palma mâinii sale tonele de grâu sau de alte produse și reușea să le dizolve cu o suflare aproape imperceptibilă.

Și dacă cineva s-ar fi adresat ei pentru o dispută familiară legată de probleme de moștenire (ca acela care a încercat să-l amestece pe Isus), ea nu ar fi ezitat, și în acest caz, să sufle în palma mâinii…

Înțelepciunea nimicului

Eu am impresia că mulți credincioși au sărit peste cal, în mod abuziv, în privința lui Qohelet: „Totul este vanitate". Cu riscul de a lua cu sine greutatea vanității chiar și în aria credinței.

Rămân convins că, pentru a ajunge la absolut, la „totul" lui Dumnezeu, trebuie mai întâi să trecem prin experiența „înțelepciunii nimicului".

Nu este posibil să-l întâlnim pe Dumnezeu dacă ne împiedicăm de vanitate (greutatea nimicului!), dacă privirea nu s-a eliberat de iluzii, de orbiri, de miraje. Dacă nu ne-am debarasat de false siguranțe, de certitudini de neclintit…scârțâitoare (și cu atât mai scârțâitoare cu cât ar vrea să fie mai solide, mai indiscutabile).

Nu este vorba de a descalifica, sau de a exorciza, sau de a critica tot ceea ce se pretinde ca absolut, definitiv.

Trebuie repetată o litanie „eliberatoare"

Banul nu este totul.

Succesul nu este totul.

Steagul nu este totul.

Propria clopotniță nu este totul.

Munca nu este totul.

Clanul nu este totul.

Puterea nu este totul.

Liderul carismatic nu este totul.

„Locul" nu este totul.

„Titlurile" nu sunt totul.

Desigur, cuvântul lui Qohelet nu este „ultimul" cuvânt. Este, doar, penultimul.

Dar trebuie pronunțat în continuu. Pentru a opri ca, împreună cu „totul" al lui Dumnezeu care este stânca, să locuiască „totul" care este vanitate, suflu, inconsistență, mlaștină, nisipuri mișcătoare.

Opusul credinței nu este ateismul, ci idolatria. Sau coexistența forțată a lui Dumnezeu cu caricaturile sale, concurenții săi.

Și idolii cei mai periculoși sunt poate cei care adoptă o travestire religioasă, care proclamă că se pun în slujba cauzei lui Dumnezeu.

Adevăratul credincios nu poate să fie decât un *credincios critic,* care, cu „suflul" său, alungă impetuos tot ceea ce este iluzie, aparență, siguranțe comode (prea împodobite cu steaguri pentru a fi sigure), scurtături ușoare.

Trebuie să ne păzim și de „iluziile spirituale".

Trebuie să avem simțul limitei, al provizoratului.

Este necesar să nu absolutizăm mijloacele umane, de a nu ne încrede prea mult în formule strălucitoare, să nu mizăm totul pe „tehnicile" apostolatului.

Qohelet, sau nepoata sa călugărița, ne pot da o mână pentru a observa inconsistența a ceea ce ni se prezintă, chiar și pe tărâm religios, cu tonul peremtorietății, al cutezanței, al îngâmfării, al presupunerii, al aroganței, al forței învingătoare.

Nu se poate asculta cuvântul lui Dumnezeu dacă, mai întâi, nu ne-am învățat să demascăm vânzătorii, să nu ne lăsăm seduși de plăceri, să stăm departe de circari (nu cei autentici, care sunt inofensivi, și chiar prețioși, ci de maeștri înfumurați care ar vrea să te facă să crezi că soluțiile pentru toate problemele au fost deja fixate din totdeauna, și de „atotștiutorii" dezlănțuiți în toate unghiurile ecranelor de televiziune și ale ziarelor).

La Marrakech este faimoasa Jemaa-el-Fnaa, care înseamnă, literalmente, „piața Nimicului”, un nume care pare să fie în contradicție cu acel loc ticsit neverosimil de lucrurile și persoanele cele mai felurite: de la flacoanele care emană parfumuri amețitoare la îmblânzitorii de șerpi.

Iată, aceea este „piața nimicului” tocmai pentru că aici se găsesc de toate.

Cel credincios se apropie de înțelepciune în măsura în care trece prin piața nimicului.

Nu este risc mai mare decât acela care pretinde să reproducă jos pe pământ un paradis improbabil artificial (chiar și în domeniul spiritual).

Există, desigur, flori care nu se ofilesc niciodată, care rezistă cutezători timpului cu culorile lor țipătoare. Au numai un… mic inconvenient, că sunt false.

Cuvântul „cel din urmă”

Am precizat că cuvântul lui Qohelet este numai „penultimul. Ultimul este cel al Domnului înviat.

Ne-o amintește, în a doua lectură, apostolul Paul. Care, însă, precizează: „Sunteți morți și viața voastră este de acum ascunsă cu Cristos în Dumnezeu”.

Cel credincios trebuie să declare moarte pentru omul vechi, cu acțiunile sale, lăcomia nesatisfăcută, pasiunile necontrolate, dorințele rele și mai ales „acea zgârcenie nesătulă care este idolatrie”.

Omul nou iese din „vanitate”, datorită învierii lui Cristos, și inaugurează o nouă creație, răscumpărată din șubrezenie.

Chiar și Paul avertizează: „Nu vă mințiți unii pe alții”. Eu înșel pe alții (chiar și pe mine însumi), când duc o viață bazată pe nimic, pe valori aparente, când mă las fascinat de idoli (și, astăzi, nenumăratele „piețe ale nimicului” sunt pline de idoli).

Idolatria este falsificare. Este minciună. Merge împotriva adevărului lui Dumnezeu, dar și împotriva adevărului omului.

Respingând seducțiile idolilor, nu numai că afirm absolutul lui Dumnezeu, dar mă bat pentru demnitatea omului.

În această perspectivă, se înțelege cum chiar și moartea poate să fie învinsă, lipsită de cuvântul definitiv pe care se înșeală că îl posedă.

Notează inteligent p. Balducci: „Isus Cristos a mers spre moartea sa, a ales-o, nu pentru că ar fi avut cine știe ce instinct al morții, ci pentru că era pe calea iubirii. Iubindu-i pe oameni, nu putea decât să moară.

Moartea sa nu este exaltarea nimicului, a vanității, ci este negarea vanității pentru că ne face să înțelegem, o dată pentru totdeauna, că se poate chiar muri ne murind. Cine moare pentru că este ceva mai mare decât dialectica viață-moarte, adică iubirea, acela nu moare”

În fond, opusul celui „prost” nu este omul judicios, ci „nebunul”, omul paradoxului, adică cel care acceptă riscul de a iubi.

Atenți la magazinele religioase…

Să-mi fie permis să spun cu toată sinceritatea. Imaginea individului bogat, definit „nebun” de Dumnezeu, nu se aplică numai societății noastre opulente în care oamenii rațonează în termeni de cifre, de afaceri, programe economice, investiții productive.

Pentru toți, nimeni exclus, este riscul de a acumula „comori pentru sine”, și de a uita să „ne îmbogățim în fața lui Dumnezeu”. Adică, este riscul de a uita pe ceilalți și de a nu înțelege că *revizorul suprem al conturilor* este Dumnezeu.

Mi-e teamă că acest om, care se tutuiește nu cu persoanele ci cu numerele, care este familiar cu registrele mai mult decât cu chipurile, se infiltrează și în Biserică.

Vreau să spun: mi se pare că ne pândește pericolul de „a raționa” (care, în circumstanța specifică, din punctul de vedere al lui Dumnezeu, este o „nerozie”) în termeni de cifre, bilanțuri, cantitate, putere, forță, greutate politică, opere grandioase, programe frapante și zgomotoase.

Anumite „magazine”, chiar dacă inițiatoare în privința formelor și ale stilului de gestionare, pot conține de toate, mai puțin bobul de grâu copt din sămânța evanghelică (Mc 4,8).

Este cazul să invocăm, cu teologul Italo Mancini: „Să se întoarcă chipurile”. Da, chipurile, numele, în locul numerelor.

Singura contabilitate – care nu este contabilitate – exactă, din punct de vedere al lui Dumnezeu, este aceea care, în loc să alinieze cifre, pune în prim plan persoanele, o singură persoană.

Calculele se întorc numai când… nu apar chipurile.

„Chiar în această noapte ți se va cere viața ta”.

Această noapte, toate nopțile, trebuie să răspundem lui Dumnezeu nu în termeni de administrație, de funcționare, de succes, de eficiență, de imagine, de vizibilitate, ci de viață.

„A se îmbogăți înaintea lui Dumnezeu” nu înseamnă a face loc grâului (sau la altceva) în hambare, ci a face loc la persoane.

Poate este cazul să rechemăm în slujbă pe Qohelet (adică, pe Președintele Adunării), și pe nepoata sa călugărița, pentru ca să repete și în templu și împrejur acea frază scandaloasă și acel gest profetic.

Qohelet ne va ajuta să înțelegem că nu este serios să ne luăm prea în serios.

Sora Concetta ne va avertiza că construcția amenință să se prăbușească sub greutatea, insuportabilă, a golului.

Duminica a 19-a de peste an

CREDINȚA, UN DISCURS DIFICIL

Înțelepciunea 18, 3.6-9
Evrei 11, 1-2.8-19
Luca 12, 32-48

Temele liturgiei de astăzi sunt diverse (credința, speranța, așteptarea, vigilența). Dar împletirea lor urmează o logică riguroasă.

Nu este credință fără speranță. S-a spus că credința, fără speranță este moartă. Și speranța, lipsită de credință, este oarbă. Eu aș adăuga că credința, fără speranță, apare ca o coajă goală. Și speranța, fără învelișul robust al credinței, nu numai că este fragilă, dar riscă să devină iluzie.

Și nu este speranță fără așteptare. Mai mult, speranța se identifică cu așteptarea. În unele limbi (ca ebraica și spaniola) este un singur verb care identifică fie „speranța” fie „așteptarea”.

În sfârșit, așteptarea se traduce prin vigilență. Care exclude amorțeala, disiparea, indiferența, buimăceala. Și implică, în schimb, atenția, revenirea la esență, conștiința, simțul datoriei și al responsabilității.

Să abordăm deci tema credinței, care include și pe toate celelalte.

Este vorba de un discurs cu totul altul decât o mângâiere banală sau asiguratoare, cum apare din meditația în cheie sapiențială despre evenimentele Exodului propusă de prima lectură, din înșirarea „marilor credincioși” care apar în rândurile Scrisorii către Evrei (a doua lectură), și în sfârșit din recomandările insistente ale lui Cristos în privința „nopții” decisive a eliberării.

Să fixăm câteva aspecte caracteristice.

1. A crede înseamnă a pleca

Credința nu este un scop atins, port, instalare, ci semnal de plecare. Când cineva „ajunge” la credință, ajunge ca să … plece.

În noaptea eliberării din sclavia Egiptului, Domnul pune la dispoziția poporului său o „coloană de foc” nu ca o lampă ornamentală pentru o procesiune coregrafică, ci ca o „călăuză” pentru o călătorie aventuroasă.

„Prin credință Avram, chemat de Dumnezeu, a ascultat plecând într-un loc pe care trebuia să-l primească drept moștenire”.

Chiar și Isus recomandă să fim „gata cu cingătoarea la mijloc și cu candelele aprinse” în vederea plecării ultime

A crede înseamnă a fi dispuși să mergem

A crede înseamnă a fi pregătiți pentru plecări mereu noi.

Poporul de care se preocupă Dumnezeu și pe care El îl însoțește este făcut de călători, din drumeți neobosiți, din oameni care privesc înainte, din indivizi care merg în întâpinarea aurorei.

Însăși Biserica este stâncă, dar nu în sensul imobilității. Aceea care este o piatră care oferă garanții de soliditate tocmai pentru că… nu stă în loc. Stâncă, dar piatră care merge.

Tăria nu trebuie confundată cu nemișcarea.

Biserica nu poate fi schimbată – și acesta este pericolul în care cad de obicei anumiți „convertiți” – printr-un fel de port, de adăpost de furtuni, de ispite și de nesiguranțele mării deschise.

Nu, cu atât mai puțin, este o stâncă providențială care vindecă de decepții, de rătăciri, de teamă și de falimentele acumulate.

Acea stâncă – admițând că este o stâncă – te aruncă în mijlocul valurilor, sau în plin deșert.

Biserica, evident, primește și pe cel obosit. Dar nu desigur pe cine este obosit de mers (dimpotrivă, cine este „obosit din faptul că nu merge”).

Aventura nu se încheie când se ajunge la credință (sau, mai bine, cine a ajuns la darul credinței). Dimpotrivă, aventura începe cu credința.

Trebuie „să căutăm pentru a găsi și să găsim pentru a căuta mai departe” ne avertizează Sf. Augustin. De abia când cineva a găsit credința, să înceapă, să reînceapă să caute.

Imaginea Bisericii poate să fie aceea a unei tabere mereu pe punctul de a se muta în altă parte, nu a unei tabere de refugiați (cu atât mai puțin refugiați de… frica de a trăi, sau de renunțare de a căuta).

Credincioșii trecutului, ne informează și scrisoarea către Evrei, „locuiau în corturi”. Și nu identificau tabăra provizorie cu „cetatea cu fundament solid, a cărui arhitect și constructor este însuși Dumnezeu”. Pentru a ajunge acolo, știau că nu trebuie să cruțe pașii.

A crede, este vocea verbului a porni.

Credință, este egală cu capacitatea de a nu se opri.

2. A crede înseamnă a înfrunta imprevizibilul

Nu totul este clar, fixat, definit, programat la plecare. Nu totul este stabilit în detalii cum se face cu clauzele unui contract de asigurare.

Credința ne furnizează o busolă, ne oferă un punct de referință, stabilește un scop sigur – cu garanția prezenței lui Dumnezeu – dar nu pune în mână nimănui o hartă geografică, un program de călătorie amănunțit.

Evreii Exodului se pun în mișcare pentru „un drum necunoscut”.

Avram „plecă fără să știe unde merge”

Stăpânul casei, la care se referă Isus, „nu știe” la ce oră vine hoțul.

Numai ideologiile sunt în măsură să definească cu precizie obiectivele, etapele, pasajele obligatorii, concluziile.

Credința, însă, nu este o ideologie. Se bazează, în schimb, pe un Cuvânt care ne împinge înainte chiar și în miezul nopții celei mai întunecate, spre contradicții, spre nesiguranțe. Și nu totdeauna călătorul știe unde să pună pașii.

Chiar și Biserica, în drumul ei, este confruntată de dificultăți, probleme, situații mereu noi. Și este constrânsă să se deschidă, aș vrea să spun să inventeze, un drum într-un teritoriu neexplorat.

Nu este credință fără drum.

Și nu este drum fără risc.

Și nu este aurora fără trecerea prin noapte.

Există desigur, de cealaltă parte, Țara Promisă.

Dar cine este în exod parcurge deșertul. Și unica siguranță este că rămâne încă mult de parcurs.

3. A crede înseamnă a fi încercați

Dumnezeu nu scutește pe nimeni de încercare. Tocmai pentru că vrea „să probeze” (cum se face cu o stofă și cu recepția unui pod) robustețea, soliditatea, unei construcții, a unei persoane.

Credința lui Avram a fost pusă la încercare îndelung și mișcător (promisiuni care par să nu se realizeze niciodată, părăsirea siguranțelor trecutului, mers interminabil spre o țară necunoscută, „statutul” de străin). Mai ales „marea încercare”, omenește absurdă: jertfirea lui Isac, fiul „unic”, iubit mai mult decât orice lucru, și obținut în dar, la bătrânețea sa, de la Jahweh (Gen. 22, 1-17).

Încercarea, pentru noi, poate să ia forme diverse: suferințe, contradicții, persecuții, opoziții, absențe sau întârzieri ale lui Dumnezeu, triumf aparent al forțelor răului, iluzie pentru lipsa de realizare a proiectelor noastre, durerea celor nevinovați, scandalurile chiar în interiorul poporului lui Dumnezeu.

4. A crede înseamnă „a vedea de departe”

„…În credință vor muri toți aceștia (mari credincioși), deși nu au dobândit bunurile promise, ci văzându-le numai și salutându-le de departe”.

Să spunem îndată că „a muri în credință” nu este un fapt scontat, ci un dar, o minune.

Și este mai ales un eveniment extraordinar „de a muri în credință” când mâinile sunt goale, ochii trebuie să se mulțumească să scruteze în depărtare o țară care nu este desigur aceea, ostilă, pe care pășesc picioarele, și unicul bine pe care îl posedăm este promisiunea lui Dumnezeu, un Cuvânt care nu încetează, chiar și atunci când realitatea pare să-l contrazică.

„Credința este fundamentul lucrurilor care se speră și proba celor care nu se văd”.

Ar fi cazul, atunci, de a nu vorbi prea mult în termeni de cucerire, evidență, „dovezi de necombătut”. În perspectiva frazei conținute în scrisoarea către Evrei mai sus citată, unica „probă de necombătut” a credinței este… credința.

5. A crede înseamnă „a nu se teme”

Noaptea eliberării „a fost prevestită părinților noștri, pentru ca știind în ce promisiuni crezuseră, să fie statornici în ea din toată inima”.

Sara, „deși trecută de vârstă”, a primit puterea de a zămisli și are bucuria de a deveni mamă, nu pentru că s-a încrezut în calcule umane – care, în cazul ei, nu i-ar fi dat nici o posibilitate – dar numai pentru că „l-a considerat demn de încredere pe cel care făcuse promisiunea”.

A crede înseamnă a străbate, cu garanția promisiunii lui Dumnezeu, teritoriul imposibil.

Isus, în evanghelie, recomandă: „Nu te teme, turmă mică”.

A crede, atunci, nu înseamnă a se simți asigurați din motivul cantității.

Înseamnă, în schimb, de a nu avea teamă din cauza numărului mic.

Este ciudat cum astăzi anumiți maeștri și judecători implacabili ai credinței altora se arată atât de „înveninați” de frenezia de a apare ca o forță din cauza „șirurilor” care se pot desfășura.

S-ar spune că ei „nu se tem” numai dacă se pot lăuda cu o mare și impunătoare turmă. Teama lor este aceea de a fi puțini, de a nu conta destul, de a nu avea greutate. Tocmai opusul lui „nu te teme” din evanghelie.

O dată, celui care suferea de insomnie, și nu-și putea permite luxul pilulelor tranchilizante, i se recomanda să numere oile una câte una.

La un anumit punct, mergând mai departe cu numărătoarea, venea inevitabil și somnul.

Poate credința păstorului se măsoară și din faptul că reușea să adoarmă senin („cu sufletul împăcat”) chiar dacă numărătoarea oilor ocupa un timp destul de redus…

Încă odată este cazul să spunem: nu sunt numerele care dau siguranță. Ci iubirea, și credința, și speranța investite (chiar și în pierdere curată)

Duminica a 20-a de peste an

CURAJUL MAI ESTE O VIRTUTE?

Ieremia 38, 4-6.8-10
Evrei 12, 1-4
Luca 12, 49-57

Vina de a ține ochii deschiși

Desigur. Ce trebuie să facem pentru a nu ne obosi, pentru a nu ne pierde curajul, după avertismentul autorului scrisorii către Evrei din lectura a doua de astăzi, când un „drept" este atârnat pe o cruce?

Ce trebuie să facem pentru a nu ne abate când o voce profetică este sufocată într-o fântână cu mlaștină?

Să ne oprim asupra situației tulburătoare a lui Ieremia, care este de-a dreptul „exemplară" și pare că se repetă, cu o punctualitate descumpănitoare, în istorie.

Este un rege timid care este ostaticul unor căpetenii.

De-a dreptul umilitoare capitularea lui Sedecia în fața notabililor: „El (profetul) este în mâinile voastre; regele de fapt nu are putere împotriva voastră".

Autoritatea se predă, abdică în mod rușinos în fața manevrelor, intrigilor, intereselor de partid, răzbunărilor curtezanilor.

Unii puternici și preaputernici apar ciudat slabi, supusi, neputincioasi, în fața servitorilor, lingușitorilor, profitorilor vicleni, intriganților, speculanților.

Ieremia este lichidat pentru că nu are sprijin, protecție, acoperire. Pentru că nu contează nimic, nici nu este util regelui.

Profetul plătește pentru fidelitatea sa (nimeni în afară de el nu avertizează mai dureros greutatea și prețul propriei misiuni) față de cuvântul ce i-a fost încredințat de Dumnezeu, și care deci nu este al „său", de care nu poate dispune după plac, și după cum suflă vântul.

Este acuzat că „descurajează pe luptători" (luptătorii din toate timpurile, sărmanii, se demoralizează ușor, sunt puțin fragili sub armura și uniforma lor, și au nevoie ca nimeni să nu semene dubii asupra bunătății și chiar a sfințeniei cauzei lor), de a „descuraja tot poporul" (poporul are nevoie să fie asigurat, nu responsabilizat).

În realitate Ieremia nu se pretează să cultive iluziile, care sunt cel mai rău dușman al speranței.

El „încurajează" (sau, literalmente, „dă curaj"), dar nu vrea să înșele pe nimeni.

El încurajează îndemnând să nu închidă ochii, ci să-i deschidă spre o realitate incomodă.

Dacă se apropie, amenințător, uraganul, vina nu este a meteorologului care îl semnalează cum se cuvine, chiar dacă acest fapt nu este pe placul „agențiilor turistice" preocupate pentru că sperie clienții…

Ieremia este vinovat că nu renunță să gândească, că se încăpățânează să țină ochii deschiși (și că invită pe oameni să nu închidă ochii).

Profetul este învinuit că nu caută „binele poporului" conform liniei programatice a intereselor dominanților.

Ieremia nu confundă „binele" poporului cu comoditatea și facilitatea. Pentru aceasta apare ca o persoană care strică plăcerea celorlalți. Unul care sună mereu deșteptarea, mai mult trage semnalul de alarmă, și atunci când cineva ar pretinde să cultive propriile interese în mijlocul oamenilor adormiți sau somnoroși.

Profetul tămâiază numai pe Domnul.

Știe că tămâia, răspândită din abundență în palatul regelui, are numai scopul de a împiedica de a vedea clar.

Și astăzi „palatele regilor" se înmulțesc la infinit…

Curajul de „a ieși afară"

„În fântână nu era apă ci mâl, și astfel Ieremia s-a afundat în mâl…"

Un martiriu care nu are nimic exultant, acela pe care l-a înfruntat profetul din Anatot.

Mâlul în care s-a scufundat este chinul cel mai rău.

Mâlul indică dispreț, umilire, înjosire.

Dușmanii profetului se arată pricepuți și evită să transforme victima lor într-un erou. Și atunci produc mâl – este activitatea lor industrială care nu cunoaște niciodată crize – pentru a înmormânta acolo

demnitatea sa. Suspiciuni, calomnii, defăimări, denunțuri, acuze insistente chiar dacă nu bine motivate, ba chiar vădit nefondate…

Fântâna pregătită pentru profet este mereu alimentată din belșug cu mâl.

Astfel învață să nu fie dintre ei, să nu se unească cu corul orchestrat de cei abili și de cei care nu sunt desigur interesați de a descuraja… afacerile.

Noroc că este un străin, Ebed-Melech, etiopian (probabil un eunuc), care este în afara jocurilor puterii, a păstrat o conștiință care nu are culoarea pielii sale, denunță complotul urzit împotriva neobositului Ieremia, și află curajul de a înfrunta pe rege și să-i spună, cu hotărâre, că nu este de acord cu tratamentul rezervat profetului incomod.

Astfel Ieremia este scos afară cu forța din fântână.

În aparență, Sedecia îl salvează pe profet.

În realitate, regele este salvat.

Într-adevăr poate asculta, dacă vrea, o voce liberă, dezinteresată.

Regele este salvat pentru că este cineva care nu este de acord, care îndrăznește să spargă conjurația lui „da” cu un „nu” decis, care este lipsit de tămâie, care nu urmează moda.

Regele este salvat pentru că poate conta pe fidelitatea substanțială (nu formală) a unuia obișnuit să asculte Cuvântul lui Dumnezeu, și care nu este dispus la compromisuri.

Regele este salvat, pentru că a regăsit (dacă vrea) un individ în care te poți încrede pentru libertatea, sinceritatea și lealitatea sa.

Chiar și complicele etiopian este salvat. Înainte de a trage afară din fântână pe Ieremia, el s-a tras afară din nămolul tăcerii complice, din lașitatea și din frica de a se compromite.

Cauza lui Dumnezeu este salvată din momentul în care un străin ca Ebed-Melech are curajul de a ieși afară, la loc deschis, cu pielea sa închisă, dar cu conștiința candidă, nepătată cu nici un strop de noroi.

Împotriva aroganței, obrăzniciei, insolenței mentalității biruitoare, este un singur remediu eficace: curajul. Apoi este capacitatea de a trece de partea celui care „pierde”.

Ieremia în fântâna plină de noroi este unul care „pierde”.

Chiar și Isus, pe cruce, cel care „a disprețuit infamia”, este unul care „pierde”.

Totuși amândoi sunt victorioși, în ciuda dezastrului aparent.

Ieremia revine.

Isus „s-a așezat la dreapta tronului lui Dumnezeu”.

…Dar curajul este încă o virtute?

Au fost uitați pompierii

În evanghelie este loc pentru toate meseriile: pescari, semănători, învățători, țărani, medici, păstori, paznici, hangii, slujitori (posibil „inutili”), grădinari, negustori (posibil cei care combină afaceri optime în avantajul altora), portari, administratori, poștași („vestea cea bună” le este încredințată lor), dulgheri, regi, tâmplari, economi, până și strângători de impozite. Dar nu se vorbește niciodată despre pompieri.

Explicația este în evanghlia de astăzi. Isus se prezintă ca un periculos incendiator: „Am venit să aduc focul pe pământ; și cum aș vrea ca el să fie deja aprins!”

E bine, deci, să punem la dispoziția sa brațele picioarele, mâinile, creierul. Totuși, înainte de toate, trebuie să aducem lemne de foc.

Da, este adevărat că în istoria Bisericii, uneori, au fost unii care se arătau prea zeloși în a aduce surcele pentru a aprinde rugurile. Dar se poate exclude poate acel incendiu râvnit de Isus. Și este de dorit ca echivocul să nu se mai repete, nici cu tradiționalele surcele, nici cu alte mijloace mai agiornate.

Scânteia trebuie să țâșnească în inimi. Numai pornind de acolo incendiul are posibilitatea de a se dezvolta.

Fiecare dintre noi trebuie să se lase încălzit, aprins de flacăra aprinsă de Cristos.

Dacă ne menținem la distanță de foc, dacă nu avem o mare familiaritate cu acest element, nu vom colabora niciodată cu adevărat la opera intreprinsă de Cristos incendiatorul.

Evanghelia s-a născut dintr-o imensă pasiune și a fost încredințată celor „pasionați” pentru cauza Împărăției.

Oricare ar fi slujirea pe care cineva o desfășoară în Biserică, este indispensabil să aibă și să manifeste o adevărată, neostoită pasiune pentru Dumnezeu și pentru oamenii „pe care el îi iubește”. Dacă Dumnezeu nu-mi înflăcărează inima, dacă Dumnezeu nu este totul

pentru mine, eu nu spun nimic despre el, chiar dacă îl am mereu pe buze.

Nu mărind volumul vocii, exprimând idei strălucitoare, arătând cu degetul amenințător, înmulțind alergările frenetice, agitându-mă, voi face să progreseze Împărăția.

Trebuie, înainte de toate, să nu mă arăt refractar la căldură.

Un adevăr rece, care trece direct de la creier pe buze fără a coborâ și a poposi în inimă, este un adevăr care nu are nici o legătură cu Cristos, chiar dacă apare cu rigurozitate ortodox.

Nu creierul lipsește adesea în vestire.

Inima lipsește.

Isus a vorbit tocmai de foc. Nu de cenușă.

Și personal rămân convins că la pompierii din Biserică nu s-a gândit.

Totuși este loc și pentru ei. Cu condiția să depună stingătorul. Să dezbrace toate „ignifugele” și să pună la vedere inima. Și să-și dea seama că adevăratele pericole nu vin de la o oarecare flacără neașteptată, cât mai degrabă de la aplatizare, nepăsare, de la regularitatea obtuză, de la funcționare, de la corectitudine, care maschează indiferența, răceala, indiferența.

Persoanele vizate nu sunt cele care garantează calmul, care nu deranjează, ci cele care nu lasă să se stingă focul, păstrează sarea care arde.

„Pentru ce nu judecați voi înșivă ceea ce este drept?”, astfel ne avertizează Isus.

Fraza arată că omul posedă în sine instrumentele adaptate și suficiente pentru a judeca, a discerne timpul în care trăiește: inteligența primită de la Domnul, conștiința, darul Duhului, Cuvântul lui Dumnezeu. Nu are deci nevoie să aștepte ca cineva să stabilească în locul său ceea ce este drept.

El trebuie să judece. El trebuie să aleagă. El trebuie să decidă.

Nu este suficient să citească corect previziunile meteorologice. Nu este sufucient să interpreteze cerul, norii, curenții, presiunea înaltă și joasă.

Ceea ce este important cu adevărat este de a descifra semnele pecetluirii de fond a propriei vieți, a orientării propriului drum.

Semnalarea sosirii ploii poate fi relativ ușoară.

Este mult mai greu de a avertiza schimbările decisive care se verifică „în acest timp” și cele, tot atât de decisive, care trebuie să se producă în istoria noastră personală.

Duminica a 21-a de peste an

CINE TRECE DE ACEA POARTĂ?

Isaia 66, 18-21
Evrei 12, 5-7.11-13
Luca 13, 22-30

Sub semnul contradicției

Liturgia prezintă perspective care par în contrast între ele.

Pe de o parte o chemare universală, și de altă parte o stranie excludere a celor mai apropiați.

Ne asigură Isus: „Vor veni de la răsărit și de la apus, de la miazănoapte și de la miazăzi, și vor ședea la masă în împărăția lui Dumnezeu".

Și al Treilea Isaia prezintă aceste cuvinte ale Domnului: „Eu voi aduna toate popoarele și toate limbile: ele vor veni și vor vedea gloria mea". Și chiar din mijlocul acestor națiuni îndepărtate Dumnezeu va alege „preoți și leviți" (astăzi această ultimă perspectivă nu mai trezește uimire, dată fiind evidența sa).

Dar este o poartă închisă care lasă afară, fără milă, pe cei care stau acolo, gata să intre, și protestează din cauza interdicției neașteptate de a intra: „…Am mâncat și am băut în prezența ta și tu ai învățat în piețele noastre…"

Această situație paradoxală este exprimată în sentința: „Sunt unii dintre cei din urmă care vor fi primii și unii dintre primii care vor fi ultimii".

În afară de cei de departe primiți cu brațele deschise și cei apropiați respinși pentru că sunt „necunoscuți", avem pe de o parte un orizont nesfârșit, și de altă parte o „poartă strâmtă", prin care nu este ușor de trecut.

În sfârșit, chiar și scrisoarea către Evrei semnalează un alt fapt contradictoriu: Dumnezeu care iubește este și Dumnezeul care nu ezită să folosească biciul în privința acelora pe care îi „recunoaște ca fii".

Dar să vedem lucrurile mai îndeaproape.

O boală periculoasă contractată în țară străină

Al Treilea Isaia semnalează în comunitatea, care s-a reconstituit după încercarea traumatică a exilului din Babilon, simptomele alarmante ale unei boli periculoase: integralismul.

Fenomenele care derivă din el sunt mai mult decât evidente: închideri, schimbări în atitudini defensive și respingeri ale lumii externe văzute ca împărăție a răului, mentalitate exclusivistă în privința privilegiilor, siguranță îngâmfată, aroganță, practici (chiar și în domeniul sacrului) de tip „clientelistic".

Împotriva acestei viziuni meschine a mântuirii, un fel de rasism religios care tinde să-l sechestreze pe Dumnezeu în propriile scheme rigide discriminatorii, prima lectură și evanghelia propun din nou în mod provocator o viziune universalistă.

Dumnezeu trezește o vastă mișcare, un flux neîncetat, de-a dreptul o mobilizare a popoarelor care răstoarnă orice previziune meschină, aruncă în aer orice calcul bazat pe privilegii.

Dumnezeu nu suportă anumite bariere reductive. Și deschide orizonturi surprinzătoare. Împărăția binelui și a răului, teritoriul luminii și al întunericului, nu se pot delimita cu criterii exterioare, nu este vorba de arii geografice sau juridice bine definite, pentru că granițele lor trec prin inimi și conștiințe.

Nici unui credincios nu i-a fost încredințată gestiunea privată sau monopolistă a mântuirii.

Bogățiile familiei nu sunt adunate într-un spațiu închis, dar sunt răspândite, „semănate" peste tot.

A se deschide spre o viziune universalistă aduce capacitatea de a vedea larg, a suspecta binele prezent dincolo de acoperișul casei, a intra în dialog cu toții, a promova comuniunea dincolo de orice bloc de prejudecăți, a cultiva respectul față de cel diferit, a primi adevărul, binele, frumosul, din orice parte ar veni, a depăși criza respingerii față de cel străin, a stabili o senină și sinceră fraternitate.

„Dumnezeu este mai mare decât inima noastră" (1Io 3, 20). Dumnezeu nu suportă clasificările noastre, discriminările noastre, delimitările noastre îndărătnice, catalogările conduse de criterii meschine, legaliste, formaliste (dintre cei care nu sunt „ai noștri" – dar

sunt pentru totdeauna „ai săi! – Dumnezeu va alege „preoți și leviți” și încă alții…).

A recupera o dimensiune universalistă înseamnă, în practică, a se măsura cu mărinimia lui Dumnezeu, evitând de a impune respirația noastră scurtă și privirea noastră nu prea obișnuită să vadă departe…

Suspiciune chinuitoare

Isus, pentru a demola siguranța și prezumpția tipice celor care se simt „privilegiați”, insinuiază o suspiciune chinuitoare: Există *îndepărtați* care sunt mult mai apropiați de cât apar. Și sunt *apropiați* care în realitate sunt iremediabil îndepărtați. Sunt *necunoscuți* care au acces la Împărăție. Și sunt din cei care au dreptul, care sunt excluși.

Învățătorului îi este pusă o chestiune teologică mult dezbătută: „Sunt mulți cei care se mântuiesc?” (în mod normal cel ce pune întrebări de acest fel se crede ca aparținând de numărul celor aleși. Se arată curios să știe dacă compania sa va fi numeroasă, lăsând să se înțeleagă că i-ar plăcea o prezență selecționată, un fel de număr închis, altfel ce gust ar avea să păstrezi dreptatea, să faci sacrificii?… Evreii excludeau categoric pe păgâni din sfera mântuirii. Chiar se certau, în școlile rabinice, pentru a hotărâ dacă toți *ai lor* vor fi mântuiți sau nu).

Isus încă odată nu se lasă ademenit în acest tip de problematică fictivă. Și, după ce a făcut să intre în scenă un „scandalos” alai de *neașteptați,* aș vrea să spun intruși („vor veni de la răsărit și de la apus…”), pune dezbaterea pe un alt plan. Și așează în mijloc o neliniștitoare, dar destul de concretă, „poartă strâmtă”.

Spune că nu este o problemă de a cunoaște numărul. Căci cantitatea nu trebuie să ne intereseze. Și nici nu este cazul de a ne imagina ce este dincolo de acea poartă. A face fișa celor aleși și descrierea Paradisului sunt probleme false.

Unicul lucru care este important de știut este acesta: ce vrea Dumnezeu de la mine, aici, astăzi.

În concluzie, ne place sau mai puțin, trebuie să ne facem conturile cu acea poartă strâmtă.

1 – Este poarta deloc-ușoară

Este periculos de a ne face iluzii: Dumnezeu este exigent. Pretinde mult.

Creștinismul nu este o excursie mai mult sau mai puțin plăcută într-un peisaj pe fond religios. Ceea ce ni se propune este o cale dificilă, incomodă.

A fi creștini este un „lucru serios”. Costul, termenii de luptă, sacrificiu, dăruire, implicare, sunt mai degrabă relevante.

Dumnezeu nu este dispus să facă rabat în privința ușurătății, nu promovează „acțiuni” la reducere sau „solduri” pentru a spori clientela.

Și cu privire la deloc-ușoară.

Ar fi oportun de a ține prezent avertismentul autorului scrisorii către Evrei în privința „corecțiunii” și a „încercărilor” la care Domnul supune pe credincioșii „pe care îi iubește”.

Pentru a rămâne pe calea aspră a statorniciei și a fidelității, și pentru a nu apuca pe cea a comodității, care exercită asupra noastră o evidentă atracție, trebuie să acceptăm lecțiile, de multe ori aspre, pe care Domnul ni le împarte prin mijloacele cele mai diverse. Pedagogia lui Dumnezeu nu este făcută numai din blândețe.

Trebuie să acceptăm ca biciul să lovească pielea noastră delicată, nu pentru ca să devină mai dură, ci… și mai delicată.

Pacea adevărată, din interior, ajunge la maturitate când i-am permis Domnului să ne deranjeze, adică de a ne lua pacea.

În anumite împrejurări o lovitură mai dură, mai mult decât mângâierea, poate să ne ajute să „ne dea puteri mâinilor care cad și genunchilor loviți”. O chemare bruscă, mai mult decât cuvintele acoperite cu miere, au puterea de a ne face să împlinim „un pas drept cu picioarele noastre”. Pentru a nu ne obișnui să șchiopătăm este necesar ca Cineva, fără multe complimente, să ne ia comodele sprijinuri.

2 – Este poarta „surprizelor”

Aș îndrăzni să spun a dușului rece.

Trec prin ea fără probleme unii care vin de cine știe unde și sunt sosiți acolo cine știe cum (cine ar fi bănuit că anumite valori autentice

evanghlice ca dreptatea, generozitatea, modestia, sinceritatea, onestitatea, atenția față de aproapele, ar fi găsit atâția „purtători sănătoși" necunoscuți, ne cuprinși în cataloagele oficiale?).

Și anumiți indivizi care au (și își dau) aere de a fi ai casei, găsesc poarta închisă și se simt blocați de cuvintele de gheață: „Nu vă cunosc. Nu știu de unde sunteți".

Apar ca „necunoscuți", „nevăzuți niciodată", „de proveniență necunoscută", tocmai frecventatorii obișnuiți ai casei, cei ce se lăudau cu o mare familiaritate cu Stăpânul („am mâncat și băut în prezența ta și tu ai învățat în piețele noastre"), cei care dădeau de înțeles că-l cunosc perfect și vorbeau despre el cu o uluitoare dezinvoltură.

Atitudinea lor ar putea fi lichidată ca „trafic de influență".

Este posibil ca aceștia uneori și-au arogat un rol de a pregăti liste cu cei admiși, sau cel de paznici la poartă, și au desfășurat funcția – abuzivă – de controlori inflexibili, suspicioși, ai documentelor celorlalți, în mod deschis înclinați spre excludere decât spre primire.

Acum tocmai aceștia descoperă că nu sunt în posesia biletului valabil de intrare.

Judecătorii severi, implacabili, sunt respinși.

Și – oroare! – sunt admiși cei care nu aparțineau la categoria celor „ai noștri".

Este poarta probelor

Pentru a trece trebuie arătate probe solide.

Ceea ce contează nu este apartenența declarată la „clubul celor mântuiți", numele înscris într-un registru, formule gargarizate, prietenii lăudate, gura plină de cuvinte creștine, predici făcute sau ascultate, practici religioase la care au participat („am mâncat și am băut" cine știe de câte ori Euharistia), ci angajamentul concret, efortul asiduu, coerența vieții, mărturia făcută cu fapte, obiceiul de a consulta conștiința.

Nu este suficient de a proclama și apăra valorile evanghelice. Trebuie „dovedit" că le-am imprimat în conduita noastră.

Trebuie să mă conving. Acea poartă este strâmtă. Mai ales pentru mine.

Mântuirea nu este ușoară. Pentru mine.

Intrarea nu este sigură. Pentru mine.

Am impresia că „poarta strâmtă" este echivalentă cu „urechea acului" prin care este extrem de improbabil să poată trece bogata-cămilă.

Numai că aici poarta este strâmtă pentru toți, nu numai pentru bogați. Și dacă este vreo cocoașă prea mare care face extrem de grea trecerea, aceasta este reprezentată de prezumția așa-zișilor „drepți", puri, perfecți, sau a celora care se laudă cu raporturi „de banchet" cu Domnul, revendică cunoștințe pe tărâm religios la toate nivelurile și care, în ciuda acestora, se simt înghețați de acea etichetă de „făcători de nelegiuiri".

Putem spune că poarta strâmtă interzice accesul omului care minte (sau mai bine, a acelui individ a cărui viață este minciună)?

P.E. Balducci propune o reflexie în cheie istorică care merită să o prezentăm:

„…Cristinii au apucat pe poarta largă. Fidelitatea față de cuvântul Domnului care pare că a animat comunitatea primitivă, implica renunțarea la putere, la bogăție, la cultura dominantă, implica o stare de marginalizare în privința societății.

Dar foarte curând comunitățile creștine au ales poarta largă. Erau mulți, ca să deschidă porțile. Erau împărații, clasele bogate și la sfârșit până și ambientele culturale. Și astfel creștinii au intrat pe calea largă, o cale pe care noi o numim, în reconstrucțiile noastre istorice, civilizația creștină. O cale largă unde stau toți, în așa măsură că nimeni nu poate să-și spună creștin…"

Duminica a 22-a de peste an

ACEASTĂ VIRTUTE ESTE AMENINȚATĂ CU STINGEREA

Siracide 3, 17-18.20.28-29
Evrei 12, 18-19.22-24
Luca 1,1.4-14

Cei semeți la catedră

O dată sau altă dată va trebui să ne decidem să facem o listă a virtuților amenințate cu stingerea. Și să începem să ne preocupăm serios.

Reținem că *modestia* trebuie să fie inclusă în listă și trebuie considerată de acum o specie rară, mai mult, foarte rară. În sfârșit, ar trebui protejată cu gelozie.

Nu înseamnă că lipsesc persoanele modeste. Din fericire sunt încă în circulație (fie numai clandestină). Personal îi întâlnesc și vizitez câteva, profitând de fiecare dată de o senzație de bunăstare și seninătate, fie la nivel fizic cât și spiritual.

Fenomenul care ne preocupă este că aceste persoane (lipsite de vitrină sclipitoare și înșelătoare, ci cu prăvălia ne prevăzută cu produse esențiale), sunt rău suportate, cvazi marginalizate. Pare că lecția lor să fie depășită, în afara timpului, ba chiar nu este nici măcar o lecție, aproape un exemplu rău.

Astăzi trebuie „să te faci prețuit", „să te impui atenției", să știi să vinzi bine propria marfă (chiar dacă expiră și…este expirată), a înainta. Și, dacă lipsesc titlurile de merit (cele autentice, vreau să spun), se remediază cu coatele, aroganța, insolența, îndârjirea, auto-exaltarea obraznică, auto-considerarea nerușinată, arivismul cel mai impertinent.

Cine iubește ascunderea, este acuzat de-a dreptul de timiditate. Considerat ca un dezertor al cauzei.

Pe catedră se urcă cei aroganți (distinși cel puțin în „vânătoarea de vrăjitoare"). Care lichidează experiențe consolidate, valori sigure, cu descalificări disprețuitoare. Și confundă vizibilitatea cu aparența, lampa de pe candelabru cu reflectoarele scenei, prezența cu năvălirea și ocuparea sistematică a posturilor de putere, mărturia cu publicitatea, hotărârea cu obrăznicia, credibilitatea cu protecțiile de care se bucură.

Lipsește simțul limitei, al măsurii, al proporției.

Categoria „slujitorilor inutili", atât de apreciată de Cristos, pare să fie înlocuită de o „rasă de stăpâni" încruntată, bănuitoare și supărată.

Un prieten, cu vână de paradoxuri, nota astfel: „Există oameni, astăzi, care atunci când strănută cred că au provocat un cutremur simțit pe toată planeta. Când tușesc, sunt siguri că au determinat o zguduitură generală în inimi și în conștiințe. Când semnează un mic tratat scolastic acceptat ca document, crede că a adăugat un capitol fundamental la „Summa Teologică" a Sf. Toma. Când este protagonistul unui modest episod din ziarul local, își închipuie că devine o dată memorabilă de înscris de urgență în istoria universală. Când pronunță un cuvânt precaut, timid și generic în favoarea justiției, își dă aerele unuia care a dat avizul la cea mai mare revoluție din toate timpurile. Când împarte o caramelă la copii, pretinde ca toate jurnalele să semnaleze gestul răsunător de semnalat în analele carității.

Cu alte cuvinte, circulă indivizi cu *complexul Tatălui veșnic*. Cu diferența că Cel de sus a creat lumea retrăgându-se, în timp ce aceștia crează confuzie deranjând…"

Poate exagera.

Oricum, ar fi oportun ca fiecare să verifice dacă în propriul vocabular – și mai ales în uzul zilnic – nu a dispărut, din întâmplare, modestia.

Dacă – cum cred – este vorba de o virtute care riscă să dispară, fiecare dintre noi este dator să se angajeze s-o cultive în propria grădină.

Nu are importanță că este cotată în scădere la bursa de valori dominante, că acest produs este astăzi nu prea căutat pe piață (nici pe cea care se desfășoară în cuprinsul templului).

Dumnezeu nu observă modele. Și modestia, nu este nici o îndoială, este mereu plăcută în ochii săi, așa cum este apreciată umilința, care este ruda ei apropiată.

„Cu modestia astăzi nu se croiește o cale” susține cineva.

În compensație, se atrage privirea, interesul, Celui care a avut mereu o predilecție accentuată pentru „cei mici”. I-a luat mereu în serios, destinându-i la fapte importante, pe cei care nu se iau în serios și nu se consideră importanți.

Din punctul de vedere al lui Dumnezeu

De fapt, lecturile din această duminică conțin o invitație insistentă la un stil de modestie.

Trebuie, înainte de toate, să ne situăm după punctul de vedere al lui Dumnezeu.

Acum, Siracide garantează că Domnul este preamărit de cei umili: Și că aceștia află har înaintea Lui.

Psalmul responzorial proclamă: „Tu, Doamne, ești Tatăl celor umili”.

Chiar și în privința descrierii rapide a celor două mari manifestări ale lui Dumnezeu (teofanii), cea din Sinai și cea a Ierusalimului ceresc, schițate de scrisoarea către Evrei (a doua lectură), se poate afirma cu siguranță că în „adunarea sărbătorească” a fiilor lui Dumnezeu nu găsesc loc cei orgolioși, cei care sunt plini de sine.

Putem începe cu recomandările lui Siracide, căutând să le traducem în termeni actuali.

„Fiule, în activitatea ta să fii modest”. Este vorba de a lucra cu angajare , seriozitate și pasiune, dar fără pretenția de a ajunge la toate, de a rezolva toate problemele lumii, de a fi socotiți indispensabili, de a apărea ca „stăpâni ai vaporului” de care ar depinde funcționarea universului.

Este vorba despre a iubi munca obscură, ascunsă, fără rezultate frapante, fără recompense spectaculoase, fără reclame publicitare.

„Cu cât ești mai mare, cu atât mai mult să te umilești”. Adică, semnul indiscutabil al măreției autentice, garantate, este modestia, umilința. Valoarea unei persoane se măsoară cu capacitatea sa de a „dispare”, de a se ascunde, de a se sustrage din lumina rampei. Măreția nu trebuie confundată cu imaginea.

„O minte înțeleaptă meditează parabolele”. Trebuie subliniat verbul „a medita”, care nu este desigur printre cele mai folosite cuvinte curente… Totuși exercițiul asiduu al meditației ar contribui la modelarea prezumției, la redimensionarea arogantei siguranțe a unor maeștri.

Personal, în loc să mă încred în consilieri care au aerul că știu totul, care sunt gata să-mi dea soluții definitive, mă simt liniștit când un oarecare înțelept se încurcă cu…cuvinte ca „dar”, „nu știu”, poate”, „se poate întâmpla”, „dacă nu mă înșel…” Am impresia că de atâtea ori un precaut „mi se pare” valorează mai mult decât un pretențios „este sigur că”.

Când cineva prezintă o afirmație cu un pretențios „este indiscutabil”, am suspiciunea că sau afirmația este discutabilă, sau că responsabilul nu are voința nici curajul de a discuta.

Poate este cazul să medităm, în afară de parabole, și asupra criticilor care ne sunt aduse. Și să insistăm până găsim cel puțin o așchie de adevăr, care poate fi util pentru a dezumfla mândria și cel puțin să ne batem pieptul recunoscând deschis eroarea.

Cine meditează, devine un pic mai puțin sigur pe el și de propriile judecăți.

Meditația: adică un pic mai puțin fum și un pic mai multă substanță.

Un pic mai puțină exteriorizare, și un pic mai multă profunzime.

Un pic mai puțină etalare, și un pic mai multă interiorizare.

Un pic mai puțin activism frenetic, și un pic mai multă contemplație.

Un pic mai puține preocupări obsesive, și un pic mai multă seninătate.

Un pic mai puțină căutare a succesului, a aplauzelor, aprobarea altuia, a popularității facile, și un pic mai multă libertate.

Cu meditația cad măștile și ne este redat adevărul despre ființa noastră. Devenim săraci, dar autentici.

„Apa stinge un foc aprins…” Poate este numai modestia care stinge agresivitatea, oprește spiritul de competiție, împiedică polemicile pizmașe, neutralizează acul înveninat de care dispunem toți (dezarmarea se referă la arsenalele atomice, dar și la limbă…).

„O ureche atentă este aceea care dorește pe cel înțelept…” Și chiar pe alții… Astăzi mai mult ca niciodată este cercetat nu numai unul care să știe vorbi, cât cineva care să fie capabil să asculte.

Înțeleptul nu este unul care este mereu gata să vorbească, ci unul înzestrat cu „ureche atentă”.

Mai mult decât să intervină asupra tuturor problemelor, de a spune cuvântul său sau să dea soluția „definitivă” la toate chestiunile, să explice și ceea ce nu știe, înțeleptul se preocupă să înțeleagă. Și când este vorba de a înțelege, urechile, nu gura, au rolul de neînlocuit.

Problemele, adesea, intră prin gura sigilată…

Și soluțiile ies din urechi…

„Pomana ispășește păcatele…” Bine înțeles, pomana discretă, generozitatea tăcută, darul fără difuzor încorporat.

Importanța persoanelor neimportante

Citind parabolele lui Isus, în mod spontan este revelat că El era un foarte bun „observator al obiciurilor” (astăzi ar avea un material nesfârșit, în toate domeniile…).

Totuși privirea sa nu se oprește la suprafață, ci pătrunde în profunzime, dezvăluind rădăcina anumitor comportamente în privința vanității și a intereselor.

În privința primei parabole, cea a alegerii primelor locuri la ospăț, trebuie observat că astăzi în afară de ceva neprevăzut, nimeni nu se mai expune la figura proastă de a trebui să cedeze primul loc luat abuziv.

Cursa după primele locuri nu se rezolvă în zbor, ci se desfășoară cu mult înainte de sală. Arivismul joacă ale sale cărți cu mult înainte… de masă.

Nici un mijloc nu este cruțat pentru a atinge obiectivul: nici picioarele, nici coatele, nici sprijinuri influiente, nici manevre obscure.

Este puțin important dacă, în spate, în competiția îndârjită, se lasă fâșii de demnitate.

Este apoi parabola-recomandare, adresată gazdei, de a nu invita oameni de rangul său pentru că aceștia sunt în măsură de a se revanșa, ci „pe cei săraci, schilozi, șchiopi, orbi: și vei fi fericit pentru că nu au cu ce să-ți răsplătească”.

Adică, alege gratuitatea în locul calculului oportunist. Caută la compania ospățului pe oamenii simpli, care nu contează, fără a te lăsa influențat în alegerile tale de logica puterii și a promovării sociale.

Rămâne de precizat că, cu toată evidența, Isus nu spune așa numai pentru a spune…

Așa cum nu spune așa numai pentru a spune: „Cine se înalță va fi umilit și cine se umilește va fi înălțat”. Cuvintele sale trebuie luate riguros ad litteram.

Putem sintetiza totul cu o formulă? Iată: dintr-un punct de vedere evanghelic, este important de a nu fi importanți.

Duminica a 23-a de peste an

ȘI BUNUL SIMȚ UNDE ÎL PUNEM?

Înțelepciunea 9, 13-18
Filemon 9-10. 12-17
Luca 14, 25-33

Două planuri

Lecturile din această duminică prezintă două nivele de marcare a unei existențe luminate de credință.

Primul stă sub semnul înțelepciunii. „Dă-ne, o Dumnezeule, înțelepciunea inimii" (Psalmul responzorial).

Al doilea este determinat de paradoxul evanghelic. Alegeri radicale, preferință asbsolută acordată lui Dumnezeu, exigențelor sale, angajării pentru Împărăție, disponibilitate în urmarea lui Cristos pe calea crucii („Cine nu poartă crucea sa și nu vine după mine, nu poate fi ucenicul meu"), refuzul total al posedării bunurilor materiale (cine nu renunță la toate averile sale, nu poate fi ucenicul meu").

Să precizăm îndată. Nu ne este oferită o alegere, prin care cineva se mulțumește cu o măsură umană, în timp ce un altul este liber, dacă vrea, să o facă pe sfântul sau eroul.

Nu. Cele două dimensiuni nu sunt alternative, ci complementare. O personalitate creștină implică sudura (nu fără dureri), armonizarea (nu scutit desigur de scrâșniri de dinți și de rezistențe) celor două planuri.

Primul, decapitat de cel de-al doilea, determină o construcție mutilată (ca turnul despre care vorbește Cristos, rămas neterminat). Al doilea, fără fundamentul primului, face o construcție provizorie, care se clatină, improbabilă, ridicolă, periculoasă pentru sine și pentru alții.

Știați că regele este un om?

Să începem, deci, cu prima lectură, unde se prezintă un fragment din celebra rugăciune a lui Solomon pentru a obține darul inestimabil al înțelepciunii.

Este necesară, însă, o premisă. Marele rege, la începutul capitolului, ține să precizeze că și el este un om ca ceilalți. Revendică, nu atât măreția tronului său, ci rădăcinile care se afundă în pământ. Sunt cuvinte care vor fi săpate pe fotoliile de toate dimensiunile și așezate la… orice cotă. Iată-le:

„Și eu sunt un muritor ca toți,
Urmaș al primei ființe plăsmuite din lut.
Am fost format din carne în sânul unei mame…
Și eu abia născut am respirat aerul obișnuit
Și am căzut pe un pământ egal pentru toți,
Înălțând un plâns egal pentru toți, primul meu strigăt.
Și am fost crescut în fașă și înconjurat cu atenție:
Nici un rege nu a început altfel existența.
Intrăm în viață și ieșim din ea în același fel" (Înț. 7, 1-6).

Desigur. Dar este riscul de a uita, și de a tăia rădăcinile pământești, proiectându-ne la înălțimi și distanțe pe care nici astronomii nu le-au văzut vreodată. Este riscul de a lua atitudini arbitrare de superioritate trufașă, dacă nu sprijinim picioarele pe terenul concret al înțelepciunii („pentru aceasta m-am rugat și mi-a fost dăruită prudența; am implorat și a venit la mine spiritul înțelepciunii" 7,7).

Buldozerul sau scânteia?

Solomon, în rugăciunea sa, pune problema chinuitoare a posibilității de a cunoaște voința lui Dumnezeu:

„Care om poate să cunoască voința lui Dumnezeu?
Cine își poate imagina ce vrea Domnul?
Regele își înalță îndată mâinile și subliniază *disproporția:*
„Judecățile muritorilor sunt timide
și reflexiile noastre nesigure…
Cu greutate ne reprezentăm lucrurile pământești,
Descoperim cu oboseală ceea ce ne este la îndemână;
Dar cine poate să urmărească lucrurile din cer?"
În fond, și aici revine, insistent, invitația la modestie.

Dumnezeu face să explodeze toate formulele, nu se adaptează schemelor noastre, nu suportă strâmtoarea definițiilor, oricât ar fi de complete și calibrate.

„Gândurile mele nu sunt gândurile voastre,
căile voastre nu sunt căile mele…” (Is 55,8).

Nu este nimeni care să se poată lăuda cu un fel de monopol, de exclusivitate, în privința voinței lui Dumnezeu.

Nimănui nu-i este îngăduit „să gestioneze” ca un bun personal, adevărul, și să-l administreze cu un stil de siguranță îngâmfată.

Nimeni nu poate să ia locul lui Dumnezeu.

Pe de altă parte, istoria este plină de fapte nenorocite săvârșite înrolând persoane cu strigătul „Dumnezeu vrea!”

În loc de definitivul „Dumnezeu vrea”, m-aș simți mai asigurat de o confruntare senină, un dialog deschis, o întâlnire sinceră, o informație reciprocă.

„Spiritul de credință” nu poate fi chemat în cauză pentru a evita explicațiile convingătoare, nu spun în termeni riguroși raționali, ci cel puțin evanghelice.

Aș vrea să fiu liniștit că voința lui Dumnezeu nu constituie subterfugiul ușor pentru a impune propria voință, propriile interese, pentru a masca manevre puțin limpezi, pentru a recicla comportamente și stiluri de comandă dintr-o proveniență dubioasă.

Nu este corect de a considera ca voință a lui Dumnezeu ordine care trădează mentalități și finalități foarte umane.

Cel înțelept, care vrea să posede înțelepciunea inimii, trebuie să aibă multă familiaritate cu rugăciunea, adorația, contemplația.

Și trebuie să adopte un stil de modestie, umilință, discreție, respect față de cei care sunt ajutați, înainte de a face, să „descopere împreună” acea voință.

„Astfel au fost îndreptate cărările
celui care este pe pământ;
Oamenii au fost învățați
în cele plăcute ție;
ei au fost salvați prin înțelepciune”

Dar pentru a îndrepta, după placul lui Dumnezeu, un anumit tip de cărări, nu se poate adopta un „stil buldozer”. Este necesară înțelepciunea inimii. Și înțelepciunea comportă răbdare, delicatețe, iubire.

Stilul buldozer slujește la a sta la datorie.

În schimb, armonia „voită” de Dumnezeu cere ca să se aprindă o scânteie în interior.

Numai celui înțelept Dumnezeu descoperă secretul de a aprinde în inimă acea scânteie.

Un pic (și chiar mai mult) de bun simț…

Paul, în biletul său către Filemon (a doua lectură), adaugă alte trăsături la figura „înțeleptului” schițat de Solomon.

Desigur, el se găsește într-o poziție privilegiată: „…Eu, Paul, bătrân și acum și prizonier pentru Cristos Isus”. Când părul este presărat cu alb și când se văd lucrurile, persoanele și situațiile prin zăbrelele unei carcere, perspectivele se schimbă radical.

Cel puțin în cazul lui Paul, cătușele slujesc la îndulcirea anumitor asperități, la îmblânzirea anumitor dureități, la dobândirea unei priviri mai senine, la adoptarea unui ton mai blând.

Paul nu apare în veșminte de erou, ci un om îmbrăcat cu slăbiciune, care nu ezită să manifeste propriile sentimente, nu se rușinează că are o inimă (și nu o ascunde sub armura rolului), cultivă prietenia.

Din puținele rânduri din scrisoarea către Filemon, iată că apar trăsăturile care completează imaginea celui înțelept: gingășia, simplitatea, omenia, tactul, respectul, cunoașterea persoanelor și a situațiilor, sinceritatea, raporturi umane „personale”.

Și, mai ales, bun simț.

Paul nu-și închipuie că rezolvă arzătoarea problemă a sclaviei. Se mulțumește, în această împrejurare specifică, să rezolve cât mai bine un caz particular.

Nu elaborează un document solemn unde să înfrunte toate aspectele și laturile problemei complexe și spinoase.

Scrie un bilet pentru a pune în ordine, ținând cont de exigențele celor două părți în cauză și mai ales de noutatea evanghelică, pe sclavul Onesim care a fugit…

Poate să demonstreze că este implicat total în acel caz singular. Și se compromite, fără rezerve, cu delicatețe dar și cu tărie, pentru a da o rezolvare pozitivă situației, fie pe plan uman cât și religios.

Principiile, decât să fie afișate, sau impuse pe un ton peremptoriu, decurg cu un stil umil, convingător în naturalețea sa extremă.

Paul, în loc să pună în valoare autoritatea și argumentările, pune în valoare persoana sa, autoritatea unui „înțelept” maturizată prin atâtea încercări aspre. Face să iasă în evidență rațiunile decisive ale inimii.

Astfel, și un minuscul fapt „privat” poate să devină emblematic, și să ne dea o lecție exemplară, a cărei valoare trece peste granițele cazului concret.

…Și bunul simț este bun la ceva.

Desigur, bunul simț nu este totul.

Și nici inima nu este suficientă.

Dar nu este înțelepciune dăruită de sus, care să poată permite să evităm drumul „terestru” al bunului simț, și să poată pretinde să împlinească operele sale, în maniera plăcută lui Dumnezeu, folosind numai creierul, și evitând confruntarea, mai degrabă angajantă, cu inima.

Se pare că cele două parabole sunt de acum inutile…

În privința celor două parabole din evanghelie, trebuie observat un anumit stil difuz care caracterizează un ciucure care se lărgește mereu în lumea bisericească, pare că lecția lor să fie de acum larg primită. Poate mai mult decât trebuie.

Sunt oameni foarte abili în a face conturile, să calculeze exact cheltuielile, și să cântărească mijloacele pentru „a duce la sfârșit” anumite construcții. Și sponzorii trebuie să dobândească Paradisul…

Sunt comandanți chiar prea determinați să declare războaie în toate direcțiile și fără prejudecăți în a recruta trupe de aruncat în învălmășeală.

Totuși nu sunt atât de sigur că aceea este corecta interpretare a acelor două parabole mici.

Problema adevărată nu este aceea a finanțării, ci a scopurilor, și mai ales a verificării dacă mijloacele folosite sunt cele indicate de evanghelie fără posibilitatea echivocurilor.

„Înțelepciunea inimii” nu are nimic de a face cu abilitatea, viclenia, și chiar lipsa de prejudecăți cu amprentă lumească.

Așa cum cauza credinței nu are nimic de a face cu ambiția umană. Și perspectiva Împărăției trebuie să fie riguros deosebită de afaceri.

Câteodată construcțiile „duse la sfârșit” pot fi cele care nu au fost nici începute.

Câteodată lucrurile duse la bun sfârșit pot fi cele care nu au fost nici intreprinse.

Desigur, Dumnezeu se bucură când are oameni dispuși să lupte.

Dar armele trebuie să fie cele „juste”. Și războaiele să nu fie greșite.

Se poate chiar, din punctul de vedere a lui Dumnezeu, să fim învingători în înfrângere. Numai că învingerea într-o bătălie să aibă ceva din vederea Lui…

„Dă-ne, Dumnezeule, înțelepciunea inimii”.

Și fă ca orgoliul, mania măreției, să nu ne întunece vederea.

Duminica a 24-a de peste an

VIRTUTEA ARE UN PARFUM?

Exod 32, 7-11.13-14
1 Timotei 1, 12-17
Luca 15, 1-32

Două simptomuri alarmante

Când Dumnezeu pune sub observație poporul lui Israel (care rămâne „al său", chiar dacă într-o revărsare de mânie încearcă să-l arunce asupra lui Moise: „Poporul tău"), diagnosticul este impetuos: „Ceafa dură". Vulgar: cap tare. Boală care pare incurabilă și riscă să devină ereditară. Chiar și fiul risipitor, de fapt, apare molipsit de ea. Chiar și fratele mai mare, mare truditor și ireproșabil executor de ordine, nu este imun de ea.

Primul simptom alarmant: tinde să se *îndepărteze.*

Dumnezeu se plânge amarnic, aproape incredul față de atâta ușurătate: „Nu au întârziat să se îndepărteze de la calea pe care le-am arătat-o".

Oaia din prima parabolă părăsește cu ușurință staulul.

Fiul risipitor lasă casa părintească și „pleacă într-o țară *îndepărtată.*

Același frate mai mare, care iese numai pentru a merge să lucreze la câmp, în realitate sapă o distanță abisală, cu logica sa „vină-pedeapsă", respect față de tatăl care, în schimb, gândește în termeni de „întoarcere-sărbătoare", „moarte-înviere".

Paul reia propriul trecut de „blasfemator, persecutor, violent" cu expresia „*departe* de credință".

Deci, rătăcire și îndepărtare.

Alt simptom neliniștitor: nevoia de siguranțe palpabile, imediate.

Evreii, în deșert, nu se încred în acel Dumnezeu misterios, care îi constrânge la o călătorie extenuantă, îi face să trăiască în nesiguranță, nu economisește încercările, nu este disponibil conform cu pretențiile lor. Și îl substituie cu un concret „vițel din metal topit", inaugurând o religie sub semnul facilității, pe măsura omului și a utilității sale imediate.

Vițelul de aur devine simbolul tuturor idolatriilor, al superstițiilor, al miraculosului grosolan, și al contaminărilor adevăratei credințe (vițelul de aur nu a dispărut definitiv: învie încontinuu și se insinuiază, prin travestirile cele mai diverse – totuși în mod obișnuit prin regia abilă a Mamonei, nici prea invizibilă – sub cupolele templelor).

Fiul risipitor pretinde „partea de moștenire care îi revine".

Nu mai prețuiește „binele" de a sta cu tatăl. Vrea „bunurile", de consum, de risipit, de cheltuit.

Dacă ne gândim bine, și fratele mai mare are o dorință nesatisfăcută de vițel de aur, care ia forma „unui ied pentru a face sărbătoare cu prietenii". Ascultarea nu-i provoacă bucurie, viața cu tatăl („tu ești totdeauna cu mine"), practicarea virtuții nu sunt un motiv de sărbătoare. Cultivă regrete, revendicări, are nevoie de o răsplată imediată.

În centru iese în evidență figura Tatălui

Fiul risipitor o ia pe calea întoarcerii după ce „și-a venit în fire"

Își dă seama că între mâini strânge roșcovele zgârcite, pentru care între altele trebuie să intre în competiție cu porcii.

Își dă seama de riscul pe care îl înfruntă: „Eu aici mor de foame".

Și se poate muri de foame chiar și cu stomacul plin, când hrana nu este cea justă, când spiritul trebuie hrănit, când s-a pierdut semnificația vieții.

Devine conștient că acea cale nu duce în nici o parte, că cu cât se îndepărtează mai mult cu atât mai mult se regăsește sclav; că decepția se mărește, până ajunge la disperare, treptat, treptat se îndârjește să urmeze miraje; că apa în stare să-i satisfacă setea sa cea mai profundă nu o poate găsi în acea „țară îndepărtată".

Este necesar un act de sinceritate: „Am păcătuit". Adică, m-am înșelat, am rătăcit calea. Nu am risipit numai bunurile primite, sunt gata să risipesc chiar vederea.

„…Mă voi scula". Nu importă distanța parcursă. Am atins fundul. Convertirea, pentru el, chiar înainte de întoarcerea roții, este voința de a reveni, dorința de a se trage afară din acel abis.

Evanghelia nu spune că a apucat calea spre casă, ci spre „cineva” care stă în centrul casei. „Mă voi ridica, mă voi duce *la tatăl meu”*.

Înainte, probabil, considerase pe tatăl ca un dușman al propriei autonomii. Ca cel care îl împiedica să se realizeze, de a fi liber.

Acum, după experiența ghindelor (urmată de cea a prostituatelor), intuiește că tatăl este garantul libertății sale. Că poate să fie el însuși numai în măsura în care este în comuniune cu el.

Desigur, în centru iese în evidență figura Tatălui, care face să guste „bucuria iertării”, care nu poate veni fără oaia care s-a îndepărtat, fără moneda care a fost pierdută, fără fiul rebel care a pretins să-și croiască „calea sa”.

Acest tată nu ține în păstrare pedeapsa, și nici mustrarea, ci îmbrățișarea, sărutul, sărbătoarea.

Virtutea nu se poate separa de sărbătoare

Lecturile de astăzi, însă, ne mai spun că dacă Moise a ascultat, ba chiar a solicitat, milostivirea lui Dumnezeu în privința poporului „cu ceafă tare”, pe pragul casei este în schimb un fiu ireproșabil și îngâmfat, care pune piedică iubirii tatălui, înălțându-se ca judecător sever al fratelui.

El aparține de acea rasă a farizeilor care, necălcând niciodată o poruncă, au siguranța de a fi drepți, arată suspiciune și dispreț față de alții, fac de gardă mârâind la poartă, și au prezumția, nu de a asculta (ca Moise), ci de a administra, de a stăvili, de a doza milostivirea lui Dumnezeu.

Știu totul, dar nu au învățat „nebunia iubirii”, nu au practicat niciodată „fantezia inimii”.

Ei sunt cei puternici. Și nu reușesc să înțeleagă slăbiciunea milostivirii.

Nu-și dau seama că cel păcătos poate fi bolnav de „ceafă tare”, boala lor este și mai periculoasă: nu reușesc să suporte ca Dumnezeu să fie mai mare decât inima lor (1 Io 3, 20).

Să spunem imediat. Învățătura de tras nu poate fi de acest tip: păcătosul este simpatic, în timp ce cel virtuos este un individ insuportabil.

Păcatul rămâne un rău și virtutea este apreciată.

Cel păcătos trebuie să fie primit, ba chiar căutat, iubit. Dar lui îi revine sarcina de a se converti, de a se căi.

Ceea ce supără este o virtute care transpiră tristețe, duritate, rigoare, amărăciune.

Anumite persoane virtuoase sugerează imaginea unui mare, apocaliptic copac uscat. Ceva întunecos.

Virtutea, în schimb, ar trebui să fie ca o plantă verde, plină de fructe, de ramuri, de parfumuri, care îți dăruiește o mare poftă de a trăi.

Parabola Fiului risipitor ne constrânge să revedem și să răscolim teoremele obișnuite. Păcatul egal cu bucuria. Virtutea egală cu plictiseala, sufocare a vieții, mumificarea persoanei, sterilizarea sentimentelor.

Chiar și cel virtuos este chemat să se convertească.

Virtutea trebuie să se unească cu viața, fraternitatea, prietenia, surâsul, primirea celui mai slab.

Virtutea care se separă de sărbătoare, se separă și de Tatăl.

Scrisoarea de acreditare a celui păcătos

Paul, la începutul primei scrisori către Timotei, prezintă propria scrisoare de acreditare. Un trecut cu totul altul decât recomandabil.

Chiar și el a fost un „fiu risipitor”. A risipit comori de zel pentru cauza fanatismului celui mai urât și violent.

În sfârșit, însă, Dumnezeu i-a revelat chipul său adevărat: nu cel al legii, ci al milostivirii.

Și atunci, ex farizeul dintr-o bucată, care acționa „fără s-o știe” (adică fără a ști că „Dumnezeu este iubire”), elaborează teorema sa foarte simplă: „Acest cuvânt este sigur și vrednic de a fi primit: Cristos Isus a venit în lume pentru a salva pe cei păcătoși dintre care primul sunt eu…”

Paul, când vorbește despre păcătoși, vorbește despre sine.

Atunci când vorbește despre convertire, dovedește propria convertire.

Pentru a explica parabola fiului risipitor, se referă la propria experiență.

Pentru aceasta este credibil.

Credibilitatea este a sa, nu a celui virtuos, ci a celui păcătos (mai mult, al celui dintâi dintre păcătoşi), căruia i-a fost acordată milostivirea într-o măsură abundentă.

„Tocmai pentru aceasta a dobândit milostivirea, pentru că Isus Cristos a voit să demonstreze în mine, mai întâi, întreaga sa bunătate, pentru exemplul acelora care vor crede în El…”

Paul devine astfel experimentul reuşit al puterii milostivirii.

Exemplul său nu miroase a stătut ca al fratelui mai mare. Este exemplul unuia care documentează că cuvântul decisiv nu este cel al legii, ci al iubirii.

Fără îndoială, are un mare efect să auzi pe cineva care garantează: „Isus a venit pentru a salva pe cei păcătoşi. Şi primul sunt eu”.

Ar fi un lucru mortificant, însă, dacă ar trebui să recurgem la o scrisoare a lui Paul pentru a găsi o afirmaţie ca aceasta.

Printre altele, apostolul nu spune „eram”, ci „sunt” primul dintre păcătoşi.

Şi este deja bătrân, a lucrat pentru Împărăţia lui Dumnezeu mai mult decât a făcut acel stahanovist din parabolă, şi nu a avut nevoie de nici un ied ca recompensă pentru oboseala proprie…

Duminica a 25-a de peste an

CÂND CINEVA ESTE GATA SĂ SE ÎNECE NU POATE SĂ ADOARMĂ

Amos 8, 4-7
1 Timotei 2, 1-8
Luca 16, 1-13

Practicanţi „grăbiţi”

Tipi bizari acei indivizi „pioşi” împotriva cărora se ridică cu vehemenţă Amos, profetul ţăran.

Sunt practicanţi, dar apar, dominaţi de *grabă.*

Aşteaptă cu nerăbdare să se termine sărbătorile religioase, slujbele sacre, pentru a se putea întoarce la viaţa normală. Adică: la afaceri.

Religia impune nişte obligaţii, pe care ei se feresc să le evite, şi din motive de convenienţă şi de imagine. Dar este o activitate ne productivă.

Pe lângă aceasta formulează propuneri. Un lucru, prin sine, recomandabil. Necazul este că este vorba de propuneri cel puţin discutabile: a înşela, a exploata, a frauda pe aproapele, cu toate mijloacele: stricând greutăţile şi măsurile, vânzând produse de proastă calitate sau de-a dreptul stricate, înşelând pe cel sărac, speculând schimburile sale. În sfârşit, un fel de cinică programare a nedreptăţii, sub privirea lui Dumnezeu.

Tabloul astăzi nu mai este acelaşi, în privinţa detaliilor. Dar defectele, atitudinile de fond sunt aceleaşi.

Graba, de exemplu, condiţionează participarea la celebrări. Şi la fel indiferenţa şi plictiseala.

Cineva trădează o evidentă nerăbdare, sau o ascunsă suportare. În sfârşit, căutăm s-o rezolvăm repede, pentru că este altceva căreia vrem să ne dedicăm. Acela este un fel de tribut care trebuie plătit, dar fără prea multe lungiri birocratice.

Sunt unii care fac de-a dreptul socoteala cu ceasul și aleg biserica ce permite, datorită unei predici-fulger, să nu fure prea mult timp schiului, excursiei, sportului, sau pregătirilor culinare.

De Coubertin avea dreptate: important (sau „dator") este de a participa. Stilul, modul, calitatea, rezultatele nu contează.

Alt aspect discutabil este… lipsa de comunicare. Adică separarea netă, lipsa totală de legătură dintre două lumi. Ceea ce se întâmplă în ambientul religios nu are nici o legătură cu ceea ce se desfășoară dincolo de ușa bisericii.

Dumnezeu nu trebuie să se amestece în afaceri.

Practicile religioase nu au nici un impact în conduită.

Cuvântul ascultat nu are nici un efect asupra obiceiurilor.

Comerțul, politica, viața socială, etica, nu-l privesc pe Dumnezeu.

Traficul, afară, trebuie să fie „curgător", nu încurcat sau întârziat, sau deviat, de nici un obstacol, oricât de mic, produs în conștiință în timpul haltei din biserică.

Rezolvăm repede cu Dumnezeu.

Ne achităm față de El.

Și deci El va avea bunul gust de a nu interveni în celelalte lucruri care sunt menținute cu rigurozitate în afara ambientului sacru.

În schimb nu este așa. Ne-o aruncă în față, cu o dură sinceritate, acel profet Amos: „Domnul se jură…: cu adevărat nu voi uita niciodată faptele lor".

Nu spune că va ține cont de rugăciunile, de cântecele, de celebrările la care au asistat. Ci că „nu va uita faptele lor". Aceasta înseamnă că pe el îl interesează ceea ce se face „după" după frecventarea bisericii. Că el urmărește cu atenție… urmarea rugăciunilor.

Nimeni nu se poate înșela că a sistematizat toate conturile cu El în acea oră (pierdută) de „practici" devote. Că a lichidat toate datoriile în ora (pierdută) de religie.

Desigur, rugăciunea este importantă, participarea la adunarea liturgică este fundamentală. Dar nu este suficient. Dumnezeu este interesat de „hotărârea noastră". Nu, banală, cea de a ne întoarce în biserică la viitoarea sărbătoare. Ci angajamentul, destul de exigent, de „a face" în mod diferit, de „a fi" diferit, când revenim la obișnuitele festivități.

De la biserică trebuie să plece o cale de dreptate, onestitate, coerență în conduită, curăție, atenție față de aproapele, respect față de cel sărac.

Dacă nu este așa, vreau să zic că am mers la o biserică greșită. Mai mult, nici nu am intrat în biserică.

Când cineva are apa la gură (este în primejdie)

Nu se va sublinia destul că Isus, propunând figura administratorului necinstit și șiret care, aflându-se în primejdie, a găsit în mod strălucit să falsifice bilanțurile favorizând datornicii stăpânului său, pentru a obține sprijinul acestora când va fi exclus din atribuția sa, nu intenționează să ne ceară să-l imităm în necinstea lui evidentă, în operațiile sale fără scrupule și incorecte.

Astăzi, pe de altă parte, numeroase personaje, din toate păturile sociale, fără prea multe familiarități cu parabolele evanghelice, demonstrează în fiecare zi că acela, în privința lor, ar fi un nepregătit… Trucurile sale, cu privire la manevrarea lor pentru a se bucura de favoruri importante, sunt infantile și aproape nevinovate…

Punctul este un altul. Isus notează cu neplăcere că, atunci când este vorba de mântuire, este în joc viața, adeziunea convinsă la evanghelie, deciziile de adoptat pentru a imprima o dezvoltare unei existențe fără sens, așa zișii „fii ai luminii" se arată leneși, distrați, incapabili de a reacționa, inerți, resemnați. Nici un elan. Nici o înălțare. Nici o rază de fantezie. Inima și mintea învăluite într-un fel de toropeală care paralizează.

Timpul urgentează. Și aceștia nu fac nimic.

Administratorul a avut o tresărire, o lovitură de geniu: „Știu ce să fac".

Aceștia, în schimb, neștiind ce să facă, suferă, pasivi, fără voință, evenimentele, situațiile cele mai apăsătoare. Aleg să nu facă nimic. Mai mult, nici nu aleg nimic. Continuă să nu trăiască. Să fie absenți, slabi, demisionari.

Lucrurile merg spre ruină (și pot merge în neorânduială și atunci când conturile economice sunt avantajoase) și ei nu observă nimic.

Este prea costisitor de a gândi.

Este prea riscant de a imagina un mod diferit de a fi creștini.

Este incomod să ieșim prin poarta (deschisă) a închisorii.

Este prea angajant să rupem cercul sufocant al obiceiurilor.

Isus nu se miră că noi ne vârâm în vreun necaz, combinăm vreo neghiobie colosală, că avem registrele încurcate (sau şi mai rău).

Se uimeşte, şi se irită, pentru că, având apa la gură, scoatem mâinile afară pentru a privi unghiile, şi nu ne preocupăm nici măcar să aruncăm o privire spre ţărm pentru a zări un prieten.

Vina de neiertat nu este aceea de a ne găsi, din vina noastră, într-o situaţie critică. Vina de neiertat constă în a considera lucrul acesta ca normal.

În sfârşit, Isus nu poate suporta un stil creştin de renunţare, amorf, atunci când este în joc afacerea cea mai importantă: de a trăi ca oameni.

Mamona, chiar dacă este adunată de ministrant nu poate sluji lui Dumnezeu…

„Nu puteţi sluji lui Dumnezeu şi banului”.

Incompatibilitatea cea mai radicală, afirmată categoric de Cristos, nu este între Dumnezeu şi plăcere, sau sex, ci între Dumnezeu şi Mamona. Fiul risipitor, după ce a trăit „destrăbălat”, simte greaţă pentru ghindele cu care încearcă să se îndoape, şi găseşte calea de întoarcere acasă. Simte nostalgia tatălui. Cine, în schimb, devine sclavul banului, face din el un idol, nu mai are nevoie de Dumnezeu. A găsit înlocuitorul, surogatul care îl satisface.

Şi operaţiunea cea mai înşelătoare poate fi aceea de a îmbrăca Mamona cu haina ministrantului şi de a-i permite să slujească la altar.

Nu este vorba deci numai de a afirma că există inconciliabilitate între slujirea lui Dumnezeu şi cultul dat bogăţiilor (declaraţie care a fost făcută cine ştie de câte ori de cei care au raporturi foarte confidenţiale cu Mamona: de altă parte, nici un „evlavios” nu va mărturisi niciodată că slujeşte Mamonei, ci că se slujeşte de ea).

Trebuie să ne convingem că *nu se poate sluji lui Dumnezeu cu banul.*

Dumnezeu vrea să fie servit în iubire, gratuit, în dăruirea de sine, în fraternitate, cu dezinteres. Toate mijloace de care nu dispune Mamona, care, în schimb, este expertă în profit, calcule egoiste, nedreptate, lăcomie nesătulă. Instrumente care, deşi îmbracă haina ministrantului, nu pot să pretindă că slujesc cauzei lui Dumnezeu.

Unicele „mijloace” de care Dumnezeu vrea să aibă nevoie sunt persoanele şi inima lor (total golite).

A propo de rugăciunea liturgică

Trei observaţii în legătură cu rugăciunea liturgică recomandată de Paul către Timotei (a doua lectură).

- Insistenţa faţă de *toţi.* Unica haină care nu este strâmtă pentru cel credincios în general şi cel ce se roagă în particular este universalitatea.

- Rugăciunea este posibilă numai într-un climat de pace şi de comuniune cu toţi. Deci nu ajunge să fii în comuniune între participanţii „selecţionaţi” la aceeaşi Euharistie.

„Vreau deci ca oamenii să se roage, oriunde se găsesc, înălţând către cer mâini curate fără ură şi fără certuri”.

Din care rezultă că atunci când inima este goală, şi limba este folosită ca o armă pentru a răni, mâinile devin murdare.

- Paul îndeamnă să ne rugăm şi „pentru regi şi pentru toţi cei care sunt la putere”. Nu sugerează să ne rugăm pentru a lua locul lor..

Duminica a 26-a de peste an

NU ESTE INTERZIS SĂ GÂNDIM

Amos 6, 1.4-7
1 Timotei 6, 11-16
Luca 16, 19-31

Împotriva „celor uşuratici”

Poate este o altă poruncă. Care stă la baza celor cunoscute.

„Să nu uiţi să gândeşti”.

Tot Amos apare pe scenă, în prima lectură, cu asprul, puţin diplomaticul său cuvânt profetic.

Printre invectivele pe care le aruncă împotriva bogătaşilor din Samaria, „întinşi pe divanurile lor” pe marginea prăpastiei, desprindem două: „uşuratici” şi „cheflii”. Dar este probabil că destinatarii nu se considerau ofensaţi de aceste titluri, mai mult au scos din ele o satisfacţie zeflemisitoare.

Dacă răsfoim un dicţionar, descoperim că „uşuratic” este cineva care „nu se gândeşte la propriile lucruri, nu este tulburat de preocupări” (F.Palazzi). Sau se arată „vesel cu seninătate” (Devoto-Oli).

Nu acesta este sensul voit de zbârlitul păstor din Tekoa, trimis de Dumnezeu să tulbure liniştita digestie a multor oameni. Şi apoi Amos nu avea la dispoziţie un dicţionar, ci un Cuvânt care îl ardea în interior şi dezlănţuia indignarea sa.

Protagoniştii acelor orgii nu sunt cu totul „veseli cu seninătate”. Ci cu o atitudine tragic veselă. Şi unica preocupare pe care o au este cea de a nu se gândi.

Un mojic cântăreţ, mai mojic decât cântăreţ, înălţat de curând pe scenă, şi idolatrizat, nu spun de tineri, ci de unii tineri care în acel gol îşi găsesc locul lor cel mai natural, se laudă că este iubit pentru că ajută pe contemporanii săi să nu gândească. Este vorba, evident, de unul din ajutoarele cele mai urgente destinate celor subdezvoltaţi cu spiritul…

Dacă creierul nu este dezactivat, dacă nu devine inofensiv, dacă nu încetează să producă acea substanţă cu înalt risc toxic care sunt ideile, urmează catastrofa…

Adevărata ameninţare nu este foamea, lipsa de preocupare, atomul, subţierea stratului de ozon, ci gândul.

În aparenţă „uşuraticii” din Samaria, şi acel urmaş al lor care este bogătaşul descris impetuos de Isus în parabola sa, cultivă o oarecare gândire. Luxul desfrânat, bunăstarea, plăcerile etalate din toate timpurile, listele de bucate, chefurile, până şi muzica…

Dar cineva se poate preocupa de casă şi de toate comodităţile relative şi să nu se gândească să „împodobească” ceea ce este înăuntru, acele mobile – chiar dacă invizibile – care îl fac pe om.

Se poate gândi să se bucure de viaţă, şi să uite să trăiască.

Se pot alinia cifre liniştitoare, îngrămădi aventuri, a se lăsa legănat de bunăstare, de a fi ameţiţi de succes, şi să cadă zgomotos în acţiunea de reuşită a sa.

Pot fi devoraţi de obsesia de a-şi face un nume, şi să nu ştie propriul nume.

„Petrecăreţii” omoară timpul, sau îl ignoră, îl înşeală, îl risipesc, îl golesc de conţinut, dar nu profită de el, nu ştiu să scoată nimic important din el. În definitiv, nu ştiu ce să facă cu el, nu sunt interesaţi de el, şi îl lasă să treacă fără a culege propunerile cele mai avantajoase („A se distra”, în fond, înseamnă a lăsa să treacă toate ocaziile favorabile).

Se pot organiza sărbători şi banchete, şi să rişte să moară de săturare. În anumite situaţii, Lazăr care este lăsat la uşă este stăpânul casei.

În cazul „bogătaşului” anonim, de exemplu, adevăratul cerşetor este spiritul său, sufletul său, creierul său, inima sa, demnitatea sa, adică partea sa cea mai bună.

Astfel, în ciuda aparenţelor, „uşuraticii” se gândesc (superficial) la toate, mai puţin la ei înşişi. Se preocupă de toate lucrurile, mai puţin de propria lor viaţă.

„Petrecăreţii” nu au timp pentru ei. Se neglijează, se înşeală, se autoexclud de la sărbătoare. Sufocă (chiar sub grămezile de mâncare sau de comodităţi sau de distracţii asortate) exigenţele lor cele mai autentice.

„Petrecăreții", înșelând timpul, se înșeală amarnic pe ei înșiși. Comit o fraudă colosală în privința propriei vieți. Pentru că o pradă, o fac fără valoare (fără valori!).

Deci prima adevărată greșeală a „ușuraticilor" este de a nu se gândi la ei înșiși, la adevărata lor existență.

Când este prea târziu pentru a gândi

Parabola omului bogat subliniază o altă tragică lipsă de gândire, de consecințe ireparabile.

Acesta care „benchetuia în lux în fiecare zi", nu se gândește la cine este exclus de la sărbătoare. Nu observă pe cel sărac. Nu se interesează de aproapele.

Este pierdut pentru că exclude *pe altul* din orizontul preocupărilor sale.

Aproapele este văzut ca deranj, plictiseală, obstacol. Cel sărac, victima nedreptății, cel slab, este ținut la distanță de ochii, de inima, ca și cum ar fi un element neplăcut al panoramei. Glasul său este neutralizat de barajul opus de o ureche indiferentă, pentru că reprezintă nota care tulbură programul îngrijit de muzică liniștitoare.

Nici firimiturile de atenție nu sunt rezervate celui care stă dincolo la poarta bunăstării private (sau desfrânate).

Când bogatul se decide să se gândească, este prea târziu. De acum viața sa a fost jucată în zadar. Lazăr ar fi putu constitui salvarea sa, dacă l-ar fi observat mai întâi.

Sărbătoarea, care pare interminabilă, la un anumit punct încetează.

Nu s-ar fi întrerupt în acea manieră tragică, nu ar fi avut acea deșteptare bruscă, dacă l-ar fi introdus în casă pe cel exclus.

Bunurile sale nu ar fi fost transformate în cenușă dacă s-ar fi „gândit" să le împartă.

În afară de faptul că gândește în întârziere, bogatul chefliu gândește și într-un mod greșit, când, aruncat în acel „loc de chin", își amintește de cei cinci frați care au rămas pe pământ să continuie banchetul (încă o „amintire" inutilă, în afară de timp: și aici ar fi fost cazul de a-și „aminti" mai înainte, lăsând, în locul acelor bunuri de devorat, un exemplu bun de imitat).

Reține ca indispensabil, pentru a-i salva, să fie trimis Lazăr – chiar travestit ca stafie – să-i avertizeze.

Apariția unui mort ar remedia totul, îi va pune pe calea cea bună.

Răspunsul este glacial (în ciuda focului): „Dacă nu ascultă de Moise și de Profeți, nici dacă cineva ar învia din morți nu i-ar convinge".

Ca și cum s-ar spune: cuvântul lui Amos, sau Cuvântul lui Dumnezeu, poate și trebuie să fie suficient.

Pentru a se decide de a se gândi, nu este nevoie nici de minune nici de fapte extraordinare.

Cuvântul lui Dumnezeu care răsună, *aici, astăzi, pentru tine,* este mai mult decât suficient.

Pentru a deschide ochii, nu sunt necesare viziunile.

Sunt de ajuns urechile…

Viața veșnică nu ne este oferită.

A gândi serios la propria viață, a gândi în mod responsabil (și la momentul potrivit) la alții. Paul (a doua lectură) adaugă un al treilea element: a ne gândi la viața veșnică.

Nu este o gândire în plus.

Constituie fondul necesar asupra căruia trebuie să ne gândim și regândim la propria existență.

Este gândirea asupra semnificației, asupra lui de ce.

Este gândirea asupra scopului.

„Caută să ajungi la viața veșnică la care ai fost chemat".

Viața veșnică nu este ceva care ne este oferită în orice chip.

Este ceva spre care trebuie să orientăm privirea noastră, cât și gândurile noastre.

Nu ne este oferită, dar noi suntem cei care o cucerim.

Să răspundem zi de zi la apelul său. Să ascultăm de solicitările sale.

Paul sugerează și un element concret pentru buna folosire a timpului (de a evita de a fi „cheflii"): „Luptă-te lupta cea bună a credinței".

Avem cu ce să umplem viața, dacă „ne gândim".

Totuși, pentru a ne feri de nenorocirile răsunătoare, apostolul indică și armele cu care va fi susținută acea luptă: „Dreptatea, evlavia, caritatea, răbdarea". Acestea și nu altele sunt armele permise.

Dacă se adoptă alte arme, aceste nu numai că sunt „nepotrivite”, dar ne fac să luptăm pentru ceva care nu are nimic cu credința.

Duminica a 27-a de peste an

EU, HABACUC, PROTESTEZ…

Habacuc 1, 2-3; 2, 2-4
2 Timotei 1, 6-8. 13-14
Luca 17, 5-10

Și El lasă să facă…

Habacuc, un nume ciudat, care ne face să surâdem un pic, de puține ori când îl auzim pronunțat în biserică.

Dar cine este acesta?

Habacuc este fiecare dintre noi când deschide ochii, uimiți, asupra unei realități nu prea plăcute.

Habacuc sunt eu când rămân uluit, consternat, deranjat, aproape lipsit de credință, în fața anumitor spectacole mai degrabă deprimante.

Habacuc, sau indignarea și scandalul pentru răul care este în lume.

„Violență, jafuri, certuri, conflicte…” Aceasta este panorama în care se rotește, rătăcit, lipsit de putere, sărmanul Habacuc.

Astăzi tabloul este mult mai îmbogățit de alte elemente și mai dramatice și neliniștitoare. Culorile întunecate se vor accentua și neliniștea va crește proporțional.

Viața publică și privată, din epoca lui Habacuc până în timpul nostru (circa 2700 de ani) continuă să dezvăluie episoade și situații care nu sunt desigur astfel ca să crească seninătatea.

Habacuc aducea înaintea lui Dumnezeu, în rugăciunea sa, *indignarea.*

Indignarea fie pentru spectacolul dezgustător la care era constrâns să asiste zilnic, fie pentru faptul că Dumnezeu părea un spectator distrat, chiar absent. Ca și cum acest lucru nu-l privea.

Cerul apare foarte îndepărtat, Și cineva poate ajunge de-a dreptul să suspecteze că este nepopulat.

Oamenii se ucid cu ferocitate. Nedreptatea și asuprirea ajung la nivele intolerabile.

Jafurile se săvârșesc la scară planetară.

Cel slab este în stăpânirea celui puternic.

Când este vorba de afaceri, Cain nu are frâu și nu mai recunoaște pe nici un frate.

Domină dezumanizarea, nebunia uciderii.

Acea minunată grădină plantată de mâinile Creatorului este prădată, violentată, transformată într-un mizerabil depozit de rebuturi, „reconvertită" într-un deșert de dezolare și de moarte.

Și El lasă să se facă. Nu intervine. Permite ca realitatea cea mai opacă și apăsătoare să întrerupă cu zgomot promisiunile sale, să păteze planul luminos pe care El îl schițase.

Habacuc în versiune modernă, în rugăciunea sa, ar flutura în fața lui Dumnezeu paginile dintr-un jurnal oarecare, care dovedesc faptele cele mai cumplite.

Ca și cum l-ar forța să iasă din tăcerea sa, din înstrăinarea sa intolerabilă.

„Ce facem cu toate acestea?"

„De ce nu cobori pe pământ?" „Ce limită extremă trebuie încă să atingă nelegiuirea înainte ca tu să te decizi să intervii?"

În sfârșit: „Ce fel de Dumnezeu ești, dacă nu clipești, dacă nu ieși din izolarea ta nici când adversarii fac să cadă proiectul tău".

…Dar este o scadență

După ce a prezentat înaintea cerului indignarea și protestul omului, Habacuc devine scrib, notar oficial al declarației lui Dumnezeu:

„Domnul a răspuns și mi-a spus: „Scrie viziunea și graveaz-o bine pe tăblițe pentru ca să fie citite cu ușurință. Este o viziune care atestă un termen, vorbește de o scadență și nu minte: dacă întârzie, așteapt-o, pentru că va veni sigur și nu va întârzia".

Să spunem de îndată. Nu „răspunsul", nici cu atât mai puțin „viziunea" pe care le așteptăm.

Desigur, este o scadență, un termen. Această reprezentație halucinantă se va încheia. Scenariile îngrozitoare de ură, violență, asuprire, minciună, egoism dezlănțuit, nedreptăți cumplite, vor dispare.

Dar Dumnezeu nu stabilește o dată precisă.

Întâlnirea este cu o speranță, nu cu o zi fixată clar pe agenda noastră.

Polița poartă chiar semnătura lui Dumnezeu, are acoperirea cuvântului său, dar nu precizează ziua în care vine scadența.

A avea credință înseamnă să nu ne pierdem curajul, să rezistăm demoralizării, în timpul îndelungatei așteptări.

Dumnezeu ne lasă să intuim că trebuie să suportăm cu răbdare întârzierile, amânările. Că, atunci când este la mijloc promisiunea sa, cel credincios trebuie să stea pe stânca sigură a fidelității lui Dumnezeu, renunțând să controleze calendare și ceasornice.

„Cade cel care nu are sufletul drept, în timp ce cel drept va trăi din credință".

Sau cade mai adânc cel care sprijină picioarele pe puterile (și supra-puterile) acestei lumi. În timp ce cel credincios întemeiază viața sa pe puterea lui Dumnezeu care domină istoria, chiar dacă aceasta pare să se dezvolte în afara sferei sale.

Dumnezeu nu-i înșeală pe cei care se încred (a avea sufletul drept înseamnă, în fond, a privi într-o singură direcție), care nu se agață de sprijinuri precare chiar dacă sunt frapante.

Dumnezeu îl satisface pe deplin numai pe cel care trăiește din credință, și nu din iluzii.

Dumnezeu „sosește" numai pentru cel care nu părăsește fixarea sa de așteptare plină de încredere.

Dumnezeu nu se oprește. Numai credința noastră să fie neîntreruptă.

Se întâmplă lucruri de…crezut

Discursul despre credință constituie nucleul central și al evangheliei de astăzi.

Și aici nu este numai credința care permite să presupunem întârzierile lui Dumnezeu, contradicțiile istoriei.

Este pusă în evidență acea credință care, când este, face să urmeze lucruri incredibile, dar care devin chiar lucruri de crezut! („Dacă ați avea credință cât un grăunte de mușstar, ați putea spune acestui dud: „Dezrădăcinează-te și sădește-te în mare, și el v-ar asculta").

Sau, credința care nu suportă șantajul realității, ci ascultă de ea, o transformă, renunță la rezistențele sale cele mai implacabile, face să urmeze imposibilul.

Este credința ca angajament, ca principiu de indignare și de luptă și nu de resemnare și nepăsare.

Dumnezeu „se angajează”, desigur. Dar pretinde ca și credința noastră să fie „angajată”.

Foarte adesea cel credincios (așezat pe versantul scandalului suferit de Habacuc) își lasă brațele să cadă, dezolat:

- Nu este *nimic de făcut.* Realitatea este aceea care este, nu pot să pretind s-o schimb.

Realitatea este cea care este pentru că credința noastră este cea care este (sau cea care nu trebuie să fie), este cea care nu este…

Când este la mijloc credința (cea mai mică, sau cea mai mare, după punctele de vedere) ca o sămânță mică de muștar, atunci este *totul de făcut.*

Totul rămâne de făcut.

Totul este posibil.

Brațele trebuie să cadă numai de oboseală, după ce ai obosit, după ce „ai făcut ceea ce ți-a fost poruncit”, nu pentru descurajare sau capitulare păgubitoare.

Brațele și mâinile ne-au fost date pentru a munci, ruga, de a face ceva, nu pentru a le întinde deprimați în fața unei realități care , ca un dud, nu se mută nici un milimetru.

Credința nu ne-a fost dată numai pentru a vedea lucrurile care merg, ci pentru a le constrânge să meargă „diferit”.

În această perspectivă, pozițiile se răstoarnă.

Nu mai este Habacuc care se simte autorizat să reproșeze lui Dumnezeu pentru absența sa și neîmplinirile sale.

Dumnezeu este acela care reproșează credința noastră…absentă, care nu îmbracă haina oboselii.

S-ar spune că mulți credincioși pretind o credință „odihnitoare”, în capot și papuci și suspine.

Dar credința (aceea, cel puțin, pretinsă de Cristos, oricât de mică, dar nu invizibilă, nu somnolentă, nu plângătoare) nu este niciodată odihnitoare sau oricum liniștitoare.

Tema credinței, în evanghelia de astăzi, redă imaginea unui servitor harnic care umple ziua sa cu munca.

Dudul (sau oricare plantă) nu stă acolo pentru ca să ne bucurăm, liniștiți, tolăniți la umbra sa.

Planta, sau mai bine zis oricare realitate incomodă, supărătoare, stă acolo pentru că nu am reușit încă s-o smulgem. Pentru că cuvintele noastre au puterea neputincioasă a protestului, a denunțului, a regretului, dar sunt lipsite de puterea irezistibilă a credinței.

Totul este la loc (sau, nimic la loc, conform armoniei voite de Dumnezeu) pentru că adesea credința se limitează să ia act, să treacă în revistă, să schițeze harta realității „așa cum este”. În timp ce credința nu ar trebui să lase nimic în propriul loc, ar trebui să fie răsturnare continuă a ordinii (sau a dezordinii) constituite, a echilibrelor consolidate și a sistematizărilor abuzive.

Impunerea mâinilor abilitează pătarea mâinilor

Paul, scriind lui Timotei, face o precizare decisivă: „Dumnezeu nu ne-a dat un duh de timiditate, ci de putere, de iubire și de înțelepciune”.

Prea multă credință păcătuiește prin „timiditate”, pentru că nu îndrăznește să spună ale sale, să pronunțe cuvântul său propriu. Pentru că cedează în fața brutalității faptelor.

De ce să recurgă la alte forțe (totdeauna mai slabe, chiar dacă sunt mușchiuloase, tocmai pentru că sunt mușchiuloase), și nu valorifică forța sa interioară, capabilă să smulgă o plantă și să mute munții.

„Îți amintesc să însuflețești darul lui Dumnezeu care este în tine prin impunerea mâinilor mele”.

Darul nu se însufletește păstrându-l în siguranță, la adăpost de vânturile geroase ale istoriei și ale cronicilor. Ci numai constrângându-l să se confrunte cu tot ceea ce opune rezistență, opoziție.

Impunerea mâinilor nu dispensează pe nimeni de pătarea mâinilor.

„Păzește depozitul credinței cu ajutorul Duhului care locuiește în noi”.

Este probabil, ba chiar sigur, că Duhul nu este un simplu principiu de „conservare”, nu este paznic de muzeu.

O credință menținută în puritatea sa, dar neutilizată în puterea ei, nu este o credință intactă, dar o credință inofensivă, și fundamental complice cu răul. Acel „depozit” va fi gol, deși este păzit cu gelozie.

Duminica a 28-a de peste an

CÂND LEPRA ATACĂ CREDINȚA

2 Regi 5, 14-17
2 Timotei 2, 8-13
Luca 17, 11-19

Un preot străin poate să fie de ajuns

Am intrat în San Pietro într-o dimineață de iunie.

Merg acolo, chiar dacă destul de rar, pentru a reciti lecția grandioasă a lui Bramante, Bernini și Michelangelo. Dar și pentru a mă opri cât mai mult posibil în fața anumitor morminte care au puterea extraordinară de a reîncărca credința mea, mereu amenințată cu sleirea.

În acea zi erau aprinse toate reflectoarele. Raze de lumină veneau din cornișele foarte înalte și de la alte lămpi, puternice, ascunse cine știe unde. Ca o rană pentru ochi.

Am înțeles repede pentru ce era acea neobișnuită lumină puternică.

Un cardinal, foarte cunoscut, măsura cu pași bine ritmați, elastici, nava centrală, însoțit de un secretar lustruit, țeapăn, și însoțit de ochiul scânteietor de sticlă a câtorva telecamere, împărțind surâsuri și semne binevoitoare cu mâna inelată la puținii turiști curioși.

Am fost ispitit să mă apropiu, văzând și evidenta sa disponibilitate. Și să primesc de la el întărirea credinței care îmi trebuia.

Dar am renunțat îndată. Nu era tocmai cazul să deranjez pe Eminența sa pentru o astfel de faptă. Cine știe cum ar fi interpretat lipsa mea de credință și la ce terapii m-ar fi supus. Și apoi erau acele lumini indiscrete care îmi provocau o adevărată neplăcere (nu numai ochilor).

Am ieșit în vârful picioarelor, lăsând pe cardinal sub privirea telecamerelor și a credincioșilor puțin distrați, și a curioșilor un pic…evlavioși.

Am fost răsplătit imediat, dincolo de orice așteptare.

A fost o întâlnire întâmplătoare, absolut neprogramată, cu un preot tânăr din Bogota, proaspăt doctor în Biblicum. Un chip curat, doi ochi care îți permiteau să te apropii de un suflet simplu, o voce caldă cu o tonalitate modestă. În sfârșit, o adevărată persoană.

Ne-am așezat pe o treaptă a colonadelor, în penumbră. O prietenie se poate naște și așa.

El îmi vorbea cu entuziasm de apropiata sa întoarcere în Columbia, despre dorința sa intensă de a împărtăși așteptările, speranțele, cât și pâinea Cuvântului cu cei săraci, cu ultimii din țara sa. Nu vedea decât ora plecării pentru a duce un mesaj de eliberare, de viață, poporului său.

M-a informat și despre un personaj un pic prea onorat și deranjant (mai ales din cauza evangheliei), dar fără asprime. Anumite măreții fără valoare și umflate… dincolo de simțul comun al pudorii, se reduc de la sine. Ajunge un pic de simplitate și autenticitate evanghelică pentru a denunța fără milă defectele colosale și ipocriziile, pentru a neutraliza lumina artificială.

Gabriel avea în spate un trecut, un prezent și un viitor de sărăcie. Dar nu se supăra. Dimpotrivă, aveam impresia că el considera aceasta ca un mare noroc pentru propria misiune.

Îl priveam, îl ascultam, uimit, admirându-l. Să spunem chiar mișcat.

În prima lectură de astăzi este o expresie care traduce exact ceea ce am văzut în el. Despre Naaman Sirianul, vindecat de lepră, se spune că „trupul său a redevenit ca trupul unui copil”.

Iată, Gabriel, un străin asemenea lui Naaman, mi se părea un copil. Strălucind de tinerețe, cu o credință proaspătă, intactă, curajoasă, plină de pasiune, luminoasă.

Aveam impresia că pielea mea, aspră, zbârcită, bătrână, decepționată, pustiită de obișnuință, care a văzut deja toate, a învățat totul, fără palpitația în fața surprizei, a reîntinerit (sau cel puțin, a încercat să vrea) în fața acelei încântări, a acelei minuni de copilărie și spontaneitate.

În sfârșit, tânărul preot străin a fost râul Iordan pentru mine în care am avut posibilitatea să scufund credința mea „leproasă” pentru a ieși cu uimirea de la începuturi.

Povestirea din a doua carte a Regilor ne informează și că Naaman, șeful statului major al armatei siriene, văzând că profetul autorul vindecării sale respingea hotărât darurile (în acel timp ofertele erau *libere,* dar Elizeu se simțea *obligat* să le respingă, poate pentru că avea niște dificultăți – astăzi depășite cu dezinvoltură – să le „gireze" către cel direct Interesat), cere, în schimb, să încarce doi măgari cu saci de pământ din Israel, astfel ca să poată celebra în propria patrie pe unicul Domn folosindu-se de acel pământ sacru.

Nu mă gândesc ca prietenul meu Gabriel să poarte în Columbia niște relicvii romane (are deja mari probleme pentru bagajul esențial, din cauza tarifelor aeriene. Și apoi l-a studiat pe Ioan, și știe că „oriunde" este locul în care este posibil să adori pe Tatăl „în spirit și adevăr").

Eu, mai degrabă, fără a-i cere măcar autorizația, am umplut sacii mei cu o încărcătură prețioasă.

M-am întors de la Roma cu o consistentă rezervă de credință. Acumulată, de această dată, nu în contact cu mormintele, ci legând privirea mea de o ființă vie, determinată să repete aventura începută de douăzeci de secole. Fără a se lăsa intimidat de autoritatea personajelor prea mari și de opacitatea strălucirii lor excesive. Puternic numai datorită sărăciei sale. Expert numai în sinceritatea sa. Nerăbdător de a începe.

Acum știu și eu că „Nu este alt Dumnezeu pe întregul pământ" decât acela despre care acel mic preot străin devine martor transparent.

Sunt străini ca Gabriel care ne vindecă de „boala pielei" contractate din cauza credinței noastre îmbătrânite, veștejite.

Și spun mulțumesc prietenului întâlnit pe o treaptă înegrită de la coloanele lui Bernini, în apropierea palatului Sfântului Oficiu, pentru molipsirea benefică.

Poate că sunt tocmai străinii care ne reamintesc că Iordanul este și la dispoziția noastră.

Și, pentru început, în apele sale putem să cufundăm totdeauna dezonoarea noastră.

Am reintrat în San Pietro pentru a ajunge din urmă pe tovarășii mei de călătorie. Reflectoarele erau stinse. Și eu aveam impresia că văd un pic mai clar.

Gabriele, nu trece prin Bogota râul Iordan? În acest caz mă vei vedea sosind pentru a scufunda credința mea „leproasă". Am impresia, de fapt, că acea boală a pielii este un fenomen care revine, „sezonier"…

Cred că ghicesc motivul pentru care Samariteanul, singurul din cei zece leproși, s-a întors la Isus ca să manifeste propria recunoștință.

Probabil că a fost trimis înapoi de preoții autorizați cu certificarea vindecării produse.

Poate nu aveau formulare adaptate. Cazul său nu intra în competențele lor. Un străin, și mai mult eretic, nu era treaba lor.

Îi era închisă posibilitatea de a regulariza propria poziție, dar nimeni nu-l putea împiedica să-și potrivească pașii de dans, de a urla cu glas puternic propria bucurie, de a mulțumi Celui care ignoră frontierele și distribuie propriile daruri și acelora care au pașapoartele lipsite de vizele oficiale, sau de-a dreptul nu au pașapoarte.

„Nu s-a găsit cine să se întoarcă pentru a da slavă lui Dumnezeu, în afară de acest străin?"

Ce păcat absența celorlalți, a celor de ai casei, a celor „în regulă"… S-au mulțumit numai cu vindecarea.

Străinului, în schimb, Isus îi oferă și mântuirea:

- Ridică-te și mergi, credința ta te-a mântuit!…

Aceia se simt în siguranță. Lepra a dispărut. Dar pielea a rămas bătrână.

Numai cel străin, care s-a pus în genunchi să-l adore și să mulțumească, poate să se ridice refăcut „în interior". Pe pielea sa au apărut, vizibile, semnele tinereții. Chiar dacă actele oficiale nu au putut să le înregistreze.

Actele pot asigura că „totul este în regulă".

Dar nu este nici un formular în stare să garanteze că „totul este nou", totul este readus la origine, totul începe de la minune. Și că mulțumirea nu este sfârșitul ci începutul…

Cuvântul înlănțuit este cuvântul eliberat

Rămân totdeauna impresionat de strigătul lui Paul în închisoare: „… Dar cuvântul lui Dumnezeu nu este înlănțuit".

O afirmație de acest fel implică nu atât un anumit ton al vocii (răsunător, retoric), dar o anumită îmbrăcăminte.

Este greu de imaginat pe Paul înfășurat în mantie solemnă. Apostolul îmbracă în această situație îmbrăcămintea celui încarcerat, și are picioarele strânse în lanțuri.

Acea frază nu este strigată, ci șoptită. Este o suspiciune contagioasă, care circulă clandestină. O informație secretă. Nu răsună în palatul împăratului, ci în întunericul unei închisori.

Dușmanii nu pot să pună în lanțuri Cuvântul lui Dumnezeu. Nu au instrumentele adaptate. Numai noi avem această putere.

Un cuvânt care nu este „eliberat" de calculele oportuniste, de diplomație, de compromisuri, de interese, este un cuvânt care nu mai spune nimic nimănui.

Când ne apropiem de cuvânt, îl facem al nostru, îl îmbrăcăm cu cultura noastră și cu limbajul nostru înțelept, îl refuzăm celui străin – sau îl administrăm după dozajele noastre viclene -, sfârșim prin a stinge cuvântul.

Dacă nu este cuvânt de eliberare, chiar și cu un aspect uman, nu este nici cuvântul lui Dumnezeu.

Atunci rămânem să păzim muzeele noastre, să pierdem vremea cu arhivele noastre (încredințate memoriei computerului, pentru că am devenit foarte moderni), să ne jucăm cu formulele noastre, să organizăm procesiunile noastre, în timp ce Cuvântul lui Dumnezeu scapă din mână…

Paul ne-a avertizat. Evanghelia nu poate rămâne înlănțuită. Mai ales nu suportă lanțurile prea elegante și comode.

Gabriele, îmi permiți să arunc o privire în sacul tău de călătorie?…

Duminica a 29-a de peste an

FORȚA MÂINILOR

Exod 17, 8-13
2 Timotei 3, 14 – 4,2
Luca 18, 1-8

Problema sponzorului

Problema cea mai chinuitoare, astăzi, este aceea de a găsi un sponzor.

Orice inițiativă, manifestare, acțiune, în orice domeniu, chiar și în cel religios, pentru a avea succes, este nevoie de un sponzor.

Moise, trebuind să înfrunte, într-o bătălie crucială, pe dușmanii „istorici" ai lui Israel, Amaleciții, se preocupă și el de problema sponzorului, și o rezolvă într-un fel neobișnuit (cel puțin pentru obiceiurile din timpul nostru).

Problema mâinilor. Mâini complet goale.

Mâini ridicate în sus.

Mâini în rugăciune.

Mâinile le ridică el, Moise în persoană.

El, capul, care suportă toată greutatea bătăliei.

Și când brațele sale se îngreuiază de oboseală, recrutează alte mâini, nu pentru luptă, ci pentru a sprijini pe cel care se roagă pentru ca să le țină astfel până la apusul soarelui.

„…Au luat o piatră, au așezat-o sub el și el a stat pe ea, în timp ce Aron și Hur, unul de o parte și celălalt de alta, susțineau mâinile sale".

Reușita este asigurată de implicarea lui Dumnezeu, nu de posibilitățile umane.

Se înțelege că problema trebuie să-l privească cu adevărat numai pe El. Dumnezeu nu poate fi acoperirea abuzivă a unor obiective care îi sunt străine.

Eliberarea este treaba lui Dumnezeu. Tot ceea ce reduce la sclavie pe om, îl oprimă, îl înjosește, îi sufocă conștiința, atentează la demnitatea sa, nu poate pretinde să obțină girul lui Dumnezeu.

Dumnezeu se implică numai când este vorba de om, transparența acțiunii, calitatea evanghelică a operei.

Perspectivele triumfalistice, succesele în termeni lumești, parada de forță, proiecte ambițioase, provocările puterii, ciocnirea de interese, determină absența lui Dumnezeu, chiar dacă numele său este strigat cu glas puternic, și cineva pretinde să-l monopolizeze și să-l folosească în avantajul propriei facțiuni.

În sfârșit, este problema curăției mâinilor, transparența intențiilor, claritatea obiectivelor, motivarea de credință a alegerilor.

Cineva, astăzi, nu privește atât de minuțios când este vorba de sponzor. Se trece ușor peste principii, și nu se face caz de credința nu totdeauna imaculată a protectorului din tură.

Dumnezeu, în schimb, se arată riguros. Cu scopurile sale și cu mijloacele sale.

Moise în rugăciune, adică importanța mâinilor goale.

Până la apus…

Episodul relatat de Exod necesită câteva corectări.

Astăzi scenariul poate și trebuie să fie diferit.

Bătăliile nu mai sunt împotriva cuiva. Dar în favoarea omului. Pentru dreptate. Pentru conștiință. Pentru a viață care să fie umană.

Și nu este o riguroasă distincție a datoriilor: pe de o parte cei care se roagă, de cealaltă cei care se luptă.

Rugăciunea nu poate fi fuga de propriile responsabilități concrete, oprire în spiritual pentru a evita întâlnirea dură cu o realitate incomodă.

Mâinile nu se ridică în sus de frica de a nu le „murdări" în contact cu datoriile cele mai neplăcute.

Mâinile nu se ridică spre cer pentru că pământul ne face scârbă, ci pentru că suntem hotărâți să schimbăm lumea.

Cine se roagă, nu poate fi un resemnat, unul care legitimează cu propria absență sau propria neutralitate, sau comodul „să trăiți bine", starea de lucruri existente și deci devine complice.

Ne rugăm pentru a ne implica. Pentru a obține curajul necesar pentru a transforma ordinea (sau dezordinea) existentă. Nu ne este permis să aruncăm asupra lui Dumnezeu neîmplinirile noastre în privința istoriei. Suntem prezenți în fața lui Dumnezeu pentru a nu fi absenți de la angajamentele noastre concrete.

Nu este pe de o parte cel contemplativ, și de cealaltă parte cel care se luptă.

Cel care se roagă și …truditorul sunt în mod normal aceeași persoană.

Mâinile trebuie să fie ridicate nu în semn de predare, ci ca o capacitate de rezistență chiar și în domeniile cele mai ingrate.

Este vorba de a asuma o atitudine rugătoare și luptătoare în același timp. Adică de a ne ruga luptând. Sau de a munci rugându-ne.

Eu mă rog pentru a nu ceda oboselii. Pentru a mă încăpățina să sper. Și deci pentru a continua să mi se dea de lucru.

Trebuie să mă țin tare până la asfințit.

De nenumărate ori cingătorile realității celei mai brutale se vor îndârji să treacă peste visele mele și să le zdrobească.

Dar, înainte de asfințit (sau, în zece, cincizeci de ani…) pe acel teren devastat va răsări în final o floare.

Și atunci cingătorile se vor rugini. Și rachetele nu vor mai sfâșia cerul albastru.

Chiar și atunci când voi fi epuizat toate celelalte răbdări, îmi va rămâne pentru totdeauna răbdarea rugăciunii.

Secretul schimbării este ascuns în răbdarea nesfârșită.

Da, eu mă rog pentru a cultiva visele cele mai îndrăznețe.

Rezist în rugăciune pentru a continua să cred în imposibil.

Roagă-te până vei învinge surzenia mea…

Și dacă judecătorul indiferent, corupt, ostil, insensibil la situația văduvei, lipsită de protecții, aș fi chiar eu?

Vreau să spun. A insista, fără a obosi, în rugăciune, înseamnă a experimenta în afara siguranței de a fi ascultați de Dumnezeu, și capacitatea de a asculta în sfârșit glasul săracilor, strigătul celor asupriți, invocația celui singur, implorarea celui care suferă, protestul fratelui discriminat.

Trebuie să ne rugăm fără a obosi pentru a reuși să învingem surzenia. Nu cea a lui Dumnezeu, evident. Ci a noastră.

Urechea noastră, grație rugăciunii statornice, tenace ca aceea a femeii, se purifică până la a auzi cererea de ajutor a aproapelui care suferă nedreptatea sau excluderea, sau care se află în nevoie.

Natural este necesar să nu ne oprim în fața altarelor devoțiunilor noastre private, și să ne așezăm în fața taberei de exterminare a necesității aproapelui, astfel încât să ne lăsăm răniți de strigătul care se ridică din orice parte.

Eu, deci, dacă mă rog cu adevărat, mă găsesc obligat să satisfac cererile de dreptate care ajung la inima lui Dumnezeu, și care le transmite mie.

Sunt oameni, ca văduva din parabolă, care poate au așteptat mult timp.

Nu pot să prelungesc mai mult această așteptare.

De această dată este cazul să intervin înainte de apusul soarelui.

Rugăciunea „pe munte" (pentru a ne întoarce la prima lectură), implică posibilitatea de a privi în jos, spre câmpul de bătălie a lumii.

Și dacă sunt distanțe, aceste distanțe sunt față de problemele noastre, de preocupările noastre, de acțiunile noastre personale.

Și dacă a ne ruga ar fi tocmai „a uita"?

Și dacă rugăciunea ar fi victoria, mai mult decât asupra resemnării, decât asupra orizonturilor prea „private", asupra perspectivelor intime?

Perseverența

Perseverența nu privește numai rugăciunea, ci întreaga viață creștină.

Ne-o amintește sfântul Paul scriind lui Timotei (a doua lectură).

Este vorba, pentru fiecare dintre noi, de „a rămâne fermi" și de a fi fideli acelui Cuvânt pe care l-am primit rezistând la toate modele, ideologiile, propagandele, și chiar la vântul care suflă și care năvălește de multe ori și interioarele templului.

Același Cuvânt este anunțat curajos neținând cont nici de circumstanțele „oportune", nici de cele „inoportune". Adesea chiar situațiile nefavorabile sunt cele mai rodnice pentru sămânța Cuvântului.

Mă mișcă totdeauna întrebarea îndurerată a lui Cristos. „Dar Fiul omului, când va veni, va găsi credință pe pământ?"

Isus este în drum spre Ierusalim, și deci spre pătimirea și moartea sa. Și pare să fie atins de suspiciunea falimentului propriei misiuni. De-a dreptul pare că simte teamă. Este o trăsătură foarte umană în dramatismul său tulburător.

Nouă ne revine, astăzi, să-l asigurăm despre păstrarea credinței noastre.

Poate nu vom fi prezenți, pe acest pământ, la întâlnirea finală.

Dar trebuie să putem garanta că, cel puțin până la apusul soarelui în această zi, mâinile noastre vor rămâne ridicate în sus, în ciuda oboselii inevitabile.

Și mâine vom încerca să le ridicăm din nou.

Duminica a 30-a de peste an

A PLECA DE JOS

Siracide 35, 12-14.16-18
2 Timotei 4, 6-8.16-18
Luca 18, 9-14

Este suficient un amănunt…

Poate nu trebuie să ne gândim la penumbra discretă a unui templu gol.

Aceste două personaje probabil s-au amestecat în mulțime, și sunt constrânși să stea în contact cot la cot între ei.

Isus îi izolează, îi confruntă, îi ia ca elemente reprezentative a două atitudini religioase contrare, inconciliabile.

În fond, o operație de simplificare săvârșită în momentul rugăciunii.

Normal viața constituie verificarea cea mai exactă a autenticității rugăciunii.

Aici, în schimb, modul de a se ruga devine indiciul revelator al personalității.

Nimic de spus despre figura farizeului.

O imagine de observare fidelă (mult deasupra obligațiilor fixate de lege), de angajament religios, de o rigoare extremă.

Totuși în acel personaj model este ceva care nu convinge, o notă falsă, o salivare, care compromite totul, un angrenaj care scârție.

Toate sunt la punct, un tip ireproșabil, fără pată, totuși se observă un scârțâit.

Uneori este de ajuns un singur om pentru a compromite ansamblul. O crăpătură mică pentru a trăda inconsistența unei construcții impunătoare.

De multe ori admirația față de o persoană cu trăsături perfecte trădează o neplăcere și chiar de respingere când observăm suflul său urât.

Iată. Farizeul are o suflare care miroase. Observăm aceasta atunci când deschide gura pentru a se ruga. Mulțumirea sa este stricată de atitudinea de superioritate și de dispreț pe care le ia în raport cu alții („O Dumnezeule, îți mulțumesc că nu sunt ca ceilalți oameni, hoți, nedrepți, adulteri, și nici ca vameșul acesta…”).

Până și virtuțile sale emană un miros greu suportabil pentru că sunt prezentate ca titlu de merit, ca o revendicare în fața lui Dumnezeu, și însoțite de un act de acuzare în privința altora.

O minusculă ciupercă otrăvită reușește să otrăvească farfuria întreagă.

La anumite personaje religioase, așa-zise „exemplare”, totul este perfect și chiar mai mult. Totuși este suficient un mic gest, tonul vocii, modul de a surâde, o privire, o cută în colțul gurii, un cuvânt, pentru a descoperi că atitudinea existenței este total greșită, că acea mărturie este puțin credibilă, că adevărul proclamat nu are nimic comun cu mesajul lui Cristos.

Da, sunt virtuți care , în loc să emane un parfum, emană un miros greu.

Farizeul – care nu este un produs exclusiv al ebraismului – se trădează din cauza suflării care miroase, semn al unei digestii proaste a religiei.

El se laudă că este familiar cu Dumnezeu.

Dar Dumnezeu îl ține la distanță. De-a dreptul îl respinge.

Nici Dumnezeu nu poate suporta suflarea care miroase, virtuțile care miroase de presupunere, auto-complăcere, prezumție, vanitate, dispreț al altora.

Vameșul nu este prezentat desigur ca un model de viață.

Nu conduita sa este preferată faptelor virtuoase ale farizeului.

Este vorba despre un individ cu o etică, în exercitarea meseriei de încasator de impozite, mai degrabă discutabilă. Nu apare desigur ca un campion al onestității.

Contrapunerea cu farizeul se face pe un lucru particular greu de precizat, dar care face să se îndrepte incredibil în avantajul său confruntarea, în ciuda mizeriei pe care o are în spate și pe care nu o ascunde.

Este un amănunt care descalifică pe farizeu și demolează monumentul său.

Și este chiar un amănunt ceea ce salvează pe vameș. Poate puține cuvinte stâlcite (O Dumnezeule, ai milă de mine păcătosul…”).

Un gest foarte simplu („își bătea pieptul…”). Sau privirea („Nu îndrăznea să ridice ochii spre cer…”). Sau, poate, cele trei lucruri împreună.

Totuși, într-o construcție cu totul perfectă, se deschide o spărtură, mai puțin decât o fisură, spre mântuire („…S-a întors acasă justificat”).

În aparență, numai detalii. Dar care sunt decisive.

Un amănunt neînsemnat lasă să intuim că vameșul, deși cu toată greutatea păcatelor sale, este pe calea adevărului.

În sfârșit, este suficient un amănunt pentru a arăta dacă cineva este „cu adevărat” în fața lui Dumnezeu.

A dobândi ușurință

„Rugăciunea celui smerit pătrunde norii…” (prima lectură)

Ajunge foarte sus, pentru că pornește de jos.

Greșeala farizeului stă tocmai în iluzia de a ajunge sigur la Dumnezeu așezându-se pe înălțimile propriilor merite, pornind… de la aroganță.

Cel umil, negăsind nimic bun în sine, renunță să conteze pe sine însuși, și se simte total dependent de Dumnezeu, mizează totul pe El.

Cel mândru se simte copleșit de propria personalitate virtuoasă.

De aceea nu reușește să se ridice și rugăciunea sa nu dobândește ușurință.

Chiar și atunci când se roagă, farizeul vorbește despre sine însuși, se privește pe sine însuși. Rugăciunea sa este o recitare, reprezentare, în loc să fie un adevărat raport cu Dumnezeu.

Nu are nevoie de Dumnezeu. Pare contrariul, că Dumnezeu ar avea nevoie de el.

Se admiră, se etalează. Chiar și atunci când stă în picioare, pare îngenuncheat în adorație față de sine. Pare că spune:

- Din fericire sunt eu…

Umilința și sărăcia alcătuiesc două componente esențiale ale rugăciunii.

Dar, natural, nu se improvizează la intrarea în biserică.

Reprezintă două atitudini de fond ale întregii existențe.

Și sărăcia nu este o problemă numai de bani.

Farizeul probabil nu aparține clasei sociale a bogaților. Totuși apare în fața lui Dumnezeu cu mentalitatea și siguranța celui bogat.

Vameșul desigur nu aparține de categoria celor săraci. Totuși, în rugăciunea sa, are o inimă de sărac.

Paul (a doua lectură) apare sărac când se regăsește singur în fața puterii, părăsit de toți în tribunal.

Iată. Și când lipsește orice sprijin uman experimentează intervenția lui Dumnezeu („Domnul însă mi-a fost aproape și mi-a dat forță”).

Dacă te bazezi pe forța ta, cauți punți de siguranță, Domnul nu se simte interesat de cauza ta.

Dacă te avânți în sus, te pui în evidență, El nu reușește să te vadă.

Dacă te socoți mai bun decât alții, îi judeci fără milă, îi condamni, El stă de partea celorlalți.

Dacă te lauzi cu diferite protecții, nu vei găsi cu siguranță favoarea lui Dumnezeu.

El acordă audiență, în rugăciune, numai celui care este neglijat, nu „recomandat” (farizeul se recomandă pe sine…),nu are pretenția să fie notat.

Poate aici este secretul rugăciunii vameșului. A știut să se prezinte lipsit de apărare, neglijat în fața lui Dumnezeu.

Unul care a păstrat credința

Sfântul Paul, la apusul propriei vieți, poate să ne asigure că a câștigat un mare rezultat: „am păstrat credința”.

A făcut cea mai senzațională faptă: a păstrat credința.

Totuși nu trebuie să uităm că secretul succesului lui Paul nu este imobilismul. El însuși se prezintă ca un alergător: „Am terminat cursa”.

Paul aleargă până la sfârșit (și nu desigur înapoi…).

Nu mai așa reușește să păstreze credința.

Păstrarea cea mai prudentă constă în a nu ne opri.

„Depozitul” este în siguranță când este purtat departe, încredințat multor mâini, oferit tuturor, pus la dispoziția oricui.

„Locul” de păstrare al depozitului credinței nu este nici un vas, nici un palat. Ci este inima omului în mers. Sunt căile oamenilor.

Paul a păstrat credința pentru că nu s-a limitat s-o apere, ci a răspândit-o, a iradiat-o, ducând-o departe.

S-a opus hotărât impulsurilor regresive care voiau să conserve (sau să mumifice) mesajul lui Cristos între granițele Palestinei, a luat atitudini curajoase, a făcut deschideri îndrăznețe în teritoriul „dușman", s-a lăsat provocat de îndepărtări, de diferite culturi, a vorbit cu sinceritate fără a privi în față pe nimeni.

Da, Paul a păstrat credința pentru că s-a lansat în aventura, a înfruntat călătoriile pe mare cele mai vijelioase, fără a se retrage pe poziții de apărare.

A păstrat credința pentru că a… riscat-o.

Paul poate afirma, fără să păcătuiască de superbie, că a câștigat cursa, pentru că a avut o intuiție elementară: nu se câștigă o cursă rămânând blocați (ca unii presupuși campioni ai credinței) pe linia de plecare, chiar strigând împotriva acelora care au vina de neiertat de a…se mișca și chiar de a alerga.

Duminica a 31-a de peste an

SĂ LĂSĂM SĂ FIE TĂIATĂ RAMURA

Înțelepciunea 11, 22-12,2
2 Tesaloniceni 1, 11-2,2
Luca 19, 1-10

Dumnezeu este conservator?

Dumnezeu care a făcut toate cu măreție se preocupă de realitățile cele mai mici. Dacă cuvintele nu ar fi echivoce, am spune că Dumnezeu prezentat de cartea Înțelepciunii (prima lectură) este un Dumnezeu „econom", „conservator".

Nu disprețuiește nimic din ce a creat. Nu neglijează nimic. Pentru El totul este important. Orice lucru este vrednic de atenție și de iubire. Chiar și o picătură de rouă. Până și praful.

Această atitudine de ocrotire geloasă din partea lui Dumnezeu „iubitorul vieții", când este vorba de om, se definește cu un termen deosebit: *milostivire.*

Nici păcatele nu reușesc să facă așa încât privirea de bunăvoință îndreptată spre creatură să fie atinsă de indiferență sau, mai rău, de ură. Ochii Domnului scotocesc și sub gunoi pentru a descoperi mlădița așteptată a căinței.

Omul păcătos este o „specie protejată", sub deosebita supraveghere a Creatorului însuși.

Noi suntem cei care, foarte adesea, acceptăm liniștiți ca cineva să se piardă. Praful ne deranjează. Aruncăm de la fereastră condamnări definitive fie asupra celui păcătos fie asupra păcatelor sale.

Pe un Zaheu noi l-am fi lăsat să putrezească cocoțat în acel copac, chiar țintuindu-l cu reprobarea publică.

Isus în schimb, îl desprinde cu delicatețe, chiar cu nerăbdare („coboară repede"), ca un fruct gustos de mântuire.

Noi ne arătăm indiferenți, călcăm în picioare valori, acceptăm excluderi, profanăm, nu ne preocupăm de a recupera nimic și pe nimeni, pentru că suntem incapabili de a experimenta (sau și numai de a ne imagina) „oboseala iubirii" de a crea.

Pierderile nu ne provoacă cea mai mică suferință, pentru că anumite lucruri și anumite persoane nu ne-au costat nimic.

Dumnezeu, în schimb, este „econom” pentru că a plătit un preț enorm pentru tot, inclusiv praful.

Urcușul este ușor. Necazurile încep cu coborârea.

Ciudată lume cea din Ieriho. Pare că specialitatea ei să fie cea de a împiedica contactul direct.

Astfel, face orice pentru a sufoca vocea, chiar și strigătul orbului (Lc 18, 35) care, în raport cu persoana lui Isus, vede mai bine decât alții („Isuse, fiul lui David…”).

Și opune un zid gros în fața staturii mici a lui Zaheu, împidicându-i vederea Învățătorului. Poate, în acest caz, întâlnirea este negată din cauza personajului, care nu este simpatic pentru nimeni.

Totuși Isus este atins de strigătul orbului și interceptează pe strângătorul infam de impozite cățărat în copac.

Când vrea să ajungă la o persoană care o interesează – chiar dacă este exclusă de alții – Învățătorul nu ține cont nici de înghesuială nici de dispoziția mulțimii.

„Zahee, coboară repede, pentru că astăzi trebuie să vin în casa ta”.

Trebuie să fi fost un pic stângaci, Zaheu, și din cauza vârstei (nu se dobândește acea poziție decât după o lungă carieră) când „aleargă înainte”, și mai ales atunci când se cațără în copac, chiar înfășurând tunica lui largă.

Totuși trebuie să fi fost problematică mai ales coborârea. Atâția credincioși urcă cu suficientă dezinvoltură. Dar apoi El impune neînduplecat să coborâm, ceea ce este lucrul cel mai greu de acceptat și realizat.

Progresul, în viața de credință, constă într-o coborâre continuă. Și nu toți se resemnează și se arată capabili să se îndrepte în jos…

Calea spre simplicitate și bucurie este o coborâre spre profunzimi, printr-o despuiere progresivă.

Isus pariază pe cel bogat

Încerc să intuiesc motivul pentru care Isus, care este pur și simplu în trecere prin Ieriho („traversa cetatea”), întrerupe urcarea spre Ierusalim și se auto-invită în casa lui Zaheu.

Se spune, de obicei, că Isus pariază pe om.

Aici pariază de-a dreptul pe un bogat.

Prima experiență, săvârșită cu puțin înainte și nu prea departe de Ieriho (Lc 18, 18) a fost falimentară, astfel încât a provocat constatarea amară. „Cât este de greu pentru cei care au bogății să intre în împărăția lui Dumnezeu. Este mai ușor pentru o cămilă să treacă prin urechea unui ac decât pentru un bogat să intre în împărăția lui Dumnezeu!”

O frază de o resemnată decepție, care pare o sentință definitivă.

La vederea lui Zaheu cățărat în sicomor, însă, Isus decide să încerce din nou experimentul.

Dacă este greu pentru un bogat „să intre” în Împărăție, poate rămâne pentru totdeauna posibilitatea pentru Învățător să „intre” în casa bogatului.

Incredibil, Zaheu acceptă, încearcă experimentul.

Și o face cu bucurie („l-a primit plin de bucurie…”), în timp ce celălalt s-a îndepărtat trist) „auzind aceste cuvinte a devenit foarte trist…”).

Zaheu acceptă riscul de „a coborâ”. A înțeles că totul s-a sfârșit când a satisfăcut dorința de a-l „vedea trecând” pe Isus. În schimb el este „văzut”, atrage atenția, trezește interesul. Și totul începe din acest moment.

Dacă te expui, dacă ieși din mulțime, te lași cucerit de privirea Lui, provocat de cuvântul lui, Isus nu trece mai departe, stă de vorbă, vrea să săvârșească încă un experiment.

Salvarea, pentru Zaheu, constă în a se lăsa tăiată ramura pe care fixase punctul său de observație.

Zaheu, mai ales, în opoziție față de tânărul bogat, se eliberează de bunurile proprii, își lasă casa golită.

„Iată, Doamne, eu dau jumătate din bunurile mele săracilor: și dacă am nedreptățit pe cineva, restitui împătrit”.

Acum înțelegem de ce Isus nu a mers să locuiască la fruntașii din Ieriho.

Acei indivizi cumsecade se socoteau demni. Și El nu vizita cu plăcere pe cei care își închipuiau că sunt „la înălțime”, se laudă cu drepturi care provin din virtute, se consideră mai buni decât alții.

Mai mult acele persoane l-ar fi primit pentru a avea un personaj important în casa lor. Ceva mai mult de prezentat.

Lui Isus, în schimb îi place de cei care sunt dispuși să piardă, să săvârșească sacrificii dureroase.

El nu se resemnează să fie un element decorativ în plus (sau în minus…).

Zaheu acceptă cu bucurie să lase golită casa.

Înainte locuința sa era locul unde îngrămădea, aduna atâtea lucruri pentru a-și asigura viața.

Acum când l-a întâlnit pe Cristos, acele lucruri i se par superfluie, ridicol de insuficiente, și chiar care încurcă.

Siguranța sa, de acum, nu depinde de hainele îngrămădite, ci de un Altul.

Pentru care simte nevoia de a se elibera de tot ceea ce este îngreunare, obstacol, piedică.

De notat. Isus nu ia nimic cu sine. Adevăratul eliberator este acela care nu se încarcă cu „greutățile” și sclaviile celui pe care pretinde că l-a ușurat.

Înainte Zaheu considera casa ca adăpost, refugiu, magazin, depozit, apărare. Acum, în contact cu unul care nu are „unde să-și plece capul” (Lc 9, 58), descoperă că această casă trebuie să fie loc deschis, de comuniune cu toți, centru de spoliere, posibilitate de „ieșire”.

Locuința lui Zaheu, totuși, nu rămâne goală.

Este plină pentru totdeauna – ca și viața sa – de o Prezență.

În acea casă, de acum. Este spațiu. Spațiu de primire. Spațiu, mai ales, de a trăi.

Acum, în sfârșit, în ciuda vârstei, Zaheu se simte ușor, agil. Capabil nu numai de a se cățăra în copaci, ci – de o faptă și mai riscantă – de a se coborâ…

Nu vă pierdeți capul!

Este întotdeauna cineva care pretinde că știe mai mult, se face purtătorul unor revelații senzaționale, confidențe extraordinare. Și reușește cu aceasta să dramatizeze, să dea existenței creștine un caracter apocaliptic.

Din păcate, sunt mereu mai numeroși cei care se precipită să asculte aceste presupuse revelații, neoprite deloc de considerația că, urmând evanghelia, Isus a tratat aceste argumente în termeni foarte măsurați, cu extremă discreție, mortificând orice curiozitate.

Se întâmpla aceasta deja în timpurile lui Paul. Care se vedea constrâns să intervină, să readucă pe creștinii săi cu picioarele pe pământ: „Acum vă rugăm, fraților…, să nu vă lăsați așa de ușor descumpăniți și tulburați, nici de pretinsele inspirații, nici de vorbe, nici de vreo scrisoare…” (astăzi nu se mulțumesc cu scrisori, există volume în serie).

Adică. Nu vă pierdeți capul. Căutați să fiți serioși. Credința este altceva.

Erau – și sunt – creștini cocoțați în copaci pentru a scruta iminenta „zi a Domnului”. Și aceștia ne asigură că este „mâine”. Anticipă timpurile și, în mod paradoxal, sunt în întârziere.

Evanghelia – cea a lui Luca în special – ne spune că este „astăzi” întâlnirea decisivă.

Păstorii au auzit anunțul îngerilor: „*Astăzi* vi s-a născut… un Mântuitor”.

Pentru tâlhar, pe cruce, mâine ar fi fost prea târziu: „*Astăzi* vei fi cu mine în paradis”.

Zaheu nu a rămas o clipă mai mult la observatorul său din copac: „*Astăzi* a intrat mântuirea în această casă”.

Bucuria este pentru astăzi.

Cei nerăbdători, cei ce strigă alarmați „fiți gata, pentru mâine, în fond, sunt întârziați incurabili. Și reușesc să otrăvească, să umple de tristețe și de teamă, momentul prezent.

Cât este de greu de a permite lui Cristos să taie creanga pe care ne-am cățărat ca să sistematizăm – incapabili de a trăi în echilibru între prezent și viitor – și să-l lăsăm să ne readucă acasă, unde el vrea să trăiască cu noi, astăzi, bucuria mântuirii, și surpriza întâlnirii, în afara satisfacției pentru experiența reușită în final.

Duminica a 32-a de peste an

FANTEZIA LUI DUMNEZEU ŞI PROBLEMELE NEGHIOABE ALE OAMENILOR

2 Macabei 7, 1-2.9-14
2 Tesaloniceni 2, 16-3,5
Luca 20, 27-38

Ceva pe care călăii nu reușesc să înțeleagă.

Două istorii, protagoniștii sunt șapte frați.

Una este serioasă.

Cealaltă, cea inventată de saducei, ar vrea să propună o problemă subtilă, vicleană, care este în schimb pur și simplu ridicolă.

În acest al doilea caz nu putem lua în serios pe cei șapte frați preocupați numai de a-și asigura o descendență și care consideră femeia, nu ca un subiect al unei istorii de iubire, ci ca un instrument de folosit numai pentru a avea un fiu.

De-a dreptul respingătoare apare întrebarea-cursă centrală:

- Această femeie deci, la înviere, a cui va fi soție?

Pentru că trădează o mentalitate juridică de posesie, o revendicare a dreptului de proprietate în privința unei persoane.

Să ne oprim, mai degrabă, la episodul descris de a doua carte a Macabeilor și care se încadrează în perioada de represiune feroce a regelui Antioh Epifanul (167 î.C.), de origine și educație greacă, împotriva poporului care se opune abuzului de a distruge tradițiile strămoșilor și cultul unicului Dumnezeu, substituindu-l pe acesta cu cel al lui Zeus – mai seducător și mai agiornat - .

Cei șapte frați, încurajați de mama lor – iată o femeie asupra cărui rol saduceii din toate timpurile nu vor reuși să schițeze un „caz" elegant, util să sprijine ideile lor împrumutate de la cel mai învechit conservatorism – apar „rezistenți".

Regele, deși cu toate amenințările și ademenirile, momelile și torturile, nu reușește să-i înduplece.

„Biciul și vinele de bou" se dovedesc neputincioase.

Antioh poate să chinuie trupul lor, să smulgă viața lor, dar nu reușește să extirpe, să stingă valorile pe care le păzesc în adâncul inimii lor, și pentru care sunt dispuși să-și verse sângele până la ultima picătură.

Cei șapte frați posedă un tezaur, un secret, care deși nu anesteziază trupul lor supus la torturile cele mai crude, îi face mai puternici decât regele și zbirii săi.

Acest secret de nezdruncinat este credința în cealaltă viață, într-un alt rege („…regele lumii, după ce vom muri pentru legile sale, ne va învia la o viață nouă și veșnică").

Este tipic gestul celui de al treilea frate care „a scos deîndată limba și a întins cu curaj mâinile…" Se predă, dezarmat, instrumentelor de tortură și, în același timp, se sustrage din puterea lor. Se declară în mod provocator „insensibil". Este ceva în el care scapă de prinderea bestială a călăilor.

Pot dispune de mădularele sale, să le maltrateze oribil, să le scotocească cu furie oarbă, să le profaneze, dar secretul prețios rămâne de neatins, intact. Ni măcar apropiat.

Nu este rezistență fără demnitate

Desigur nu toate manifestările de fidelitate sunt de prețuit ca cea oferită de cei șapte frați Macabei.

Este fidelitate și fidelitate.

Este o fidelitate dificilă, costisitoare, plătită cu viața, care se referă la valori esențiale, de nezdruncinat.

Și este o fidelitate ușoară, plăcută, bine remunerată, care ne aduce scutiri și privilegii, și costă numai o plecăciune, și se interesează de aspecte marginale, probleme formale, atitudini exterioare.

Al treilea frate „a scos prompt limba afară" oferind-o cleștilor incandescenti ale torționarului. Cineva, astăzi, scoate afară limba cu o extremă ușurință pentru a rosti cuvinte de lingușire, sau pentru a denunța presupusele infidelități ale altuia și dobândind astfel titluri, onoruri, recunoașteri, promovări în carieră, și catedre.

Există o fidelitate, care este fermitate în principiile fundamentale, în punctele caracteristice ale evangheliei. Este exprimată cu modestie, umilință, cu un fel de pudoare, chiar dacă cu hotărâre, fără

ambiguitate. Și această provoacă respect chiar și dușmanilor. „Însuși regele și demnitarii săi au rămas frapați de curajul tânărului…”.

Și există o fidelitate care este servilism, lingușire afectată, curtenie nerușinată, scenarizare insuportabilă. Și aceasta este ridicolă și penibilă în același timp. Caraghioasă și înjositoare. Meschină și repugnantă. Patetică și odioasă.

Prima este expresia curajului.

A doua a josniciei și ipocriziei.

Prima te ajută să crezi.

A doua constituie o piatră de poticnire.

În sfârșit, este o fidelitate care, mizând pe viața veșnică, redimensionează falsele măreții și puteri de pe pământ.

Și este din păcate o fidelitate care, instrumentalizează credința, și este un concert deviant de la ascultarea creștină, mizează pe adunarea unui mare număr de avantaje în viața de aici de pe pământ.

Linia de demarcație rămâne mereu *orgoliul.*

Sau, dacă preferăm, demnitatea.

Fidelitatea este făcută din ne-cedări

Frații Macabei au fost fără îndoială „rezistenți”.

Dar rezistența nu este un act singular, izolat, „istoric”, de tărie, și nici pur și simplu un sezon eroic al vieții.

Rezistența este o atitudine de fond a conștiinței creștine, care se traduce în gesturi minuscule și comportamente zilnice.

Este vorba de „a rezista” în fiecare zi în fața stupidității, a modelor dominante, a micilor cedări, a prefăcătoriilor, minciunilor, compromisurilor, ticăloșiilor, ambiguităților, echivocurilor.

Sunt tirani de toate genurile care ne înconjoară din toate părțile, cărora trebuie să le opunem un „nu” hotărât al refuzului.

Rezistent este cel care nu se pleacă nici în fața puternicilor nici în fața ademenirilor, nu se lasă smuls de nici un tezaur al libertății.

Cel rezistent, ca al treilea frate, își scoate limba, o face numai pentru a spune adevărul. Cu orice preț. În orice caz (clește sau promovare) îi prezintă celui care îi stă în față.

Rezistența, ca fidelitate, este construită printr-o serie neîntreruptă de mici ne-cedări.

Întrebați-mă de ce

Nu mă întrebați cum

Sunt întrebări neghioabe care fac concurență cu cea pusă de saducei cu cazul lor închipuit.

Una care este adesea pusă este aceasta:

- Cum *trebuie* să ne imaginăm viața de dincolo?

Fapt este că „trebuie” să credem în viața de dincolo, nu să ne imaginăm, și nici să nu ne hazardăm s-o descriem.

Eu cred că… Dar îmi refuz să mă gândesc cum este.

„Cum” nu este treaba mea.

Misterul, când nu este înconjurat de respect și discreție, riscă să fie profanat, banalizat, de curiozitate.

Și de la banalizare la ridicol – ca în cazul propus de saducei – pasul este scurt.

Orice imagine a mea despre cealaltă viață este totdeauna o prelungire a experienței mele, o sedimentare a dorințelor mele sensibile.

Toate paradisurile reprezentat de oameni sunt artificiale.

Eu nu am nevoie să știu cum este Paradisul și ce voi face acolo.

Mă încred mai mult în fantezia lui Dumnezeu decât în construcțiile imaginației mele.

Credința mea în înviere este bazată pe Dumnezeu „care iubește viața”, pe Dumnezeu care „nu este Dumnezeul celor morți, ci al celor vii”.

Nu aș vrea să scandalizez pe nimeni mărturisind că cu cât mai mult cineva se preocupă să-mi explice Paradisul, cu atât mai puțin am dorința de a merge acolo.

Domnul este fidel (cum ne amintește Paul în a doua lectură). Acum, dacă Dumnezeu este fidel, nu poate să fie numai într-un „timp limitat”. El este fidel pentru totdeauna, conform timpului său, care este eternitatea.

Dacă a aprins în inima mea această iubire față de El, dacă a legat acest raport, dacă a inițiat această istorie, în orice caz luând totdeauna El inițiativa, sunt sigur că nu poate stinge focul, să rupă firul, să întrerupă istoria. Aceasta îmi ajunge.

Pentru rest, sunt sigur că Dumnezeul iubirii surprinzătoare, mereu nouă, nu poate fi Dumnezeul plictiselii.

Şi cine pretinde că-mi deschide o fereastră pentru a-mi da o ochiadă în cealaltă lume, răspund liniştit:

- Toate acestea sunt totdeauna pe versantul omului. Pentru a vedea clar, ar trebui să fim situaţi pe celălalt versant. Deci, mulţumesc. Dar mă simt mai întărit cu ochii închişi.

Tot sfântul Paul ne aminteşte că trebuie să fim tari, să rezistăm în tărie şi curaj, să ne încredem în Acela „care ne-a iubit şi ne-a dăruit, prin harul său, o mângâiere veşnică şi o bună speranţă".

Acelaşi Dumnezeu are grijă, dacă îl invocăm, să întărească iubirea noastră, să întărească credinţa noastră.

Nu ajunge să ne lansăm în cursă. Trebuie „să rezistăm".

Un act de credinţă, dacă este autentic, trebuie să dureze… cel puţin până la moarte.

După aceea, va avea El grijă…

Duminica a 33-a de peste an

NICI O FRICĂ: ESTE NUMAI…SFÂRŞITUL LUMII

Malahia 3, 19-20
2 Tesaloniceni 3, 7-12
Luca 21, 1-19

Nu aruncăm apă peste acel cuptor

Ar fi bine să nu minimalizăm prea mult. Şi nici să nu atenuăm, să calmăm, să îndulcim, să moderăm.

„Ziua fierbinte ca un cuptor" anunţată de Malahia, nu este, în mod banal, o zi de vară, cu căldura toridă, aerul irespirabil, zăpuşeală insuportabilă.

Este vorba despre „ultima zi". Descrisă, desigur, după imaginile unei culturi determinate şi cu un limbaj şi imaginile luate din arsenalul apocaliptic, mereu bine utilizat.

Totuşi nu trebuie să ne legănăm în imagini uşoare.

Acel „cuptor" nu trebuie confundat cu o saună benefică. Şi la orizont nu apare imaginea liniştitoare a „bunului Dumnezeu". Apare, pur şi simplu, Dumnezeu. Care va supune judecăţii istoria şi evenimentele sale, oamenii şi faptele lor. Care va descoperi viclenia ascunsă în inimi.

Este greu ca fraza „toţi cei mândri şi toţi cei care comit nedreptate vor fi ca paiele" să se poată interpreta în sensul că cei orgolioşi vor primi un tratament favorabil şi responsabilii nedreptăţilor şi ai diferitelor nelegiuiri vor primi o răsplată specială.

Paiele nu sunt ornamentale. Paiele indică inconsistenţa, reducerea la nimic, destinaţia pentru foc.

„Pentru voi, dimpotrivă, cinstitorii numelui meu, va răsări cu raze binefăcătoare soarele dreptăţii".

Va fi oportun numai să specificăm că acea categorie privilegiată a „cinstitorilor numelui meu", asupra cărora ca o auroră atât de aşteptată răsare „soarele dreptăţii" nu cuprinde pe aceia care au mereu pe buze numele lui Dumnezeu sau cei care se înşeală că ajunge să îmbrace simboluri religioase.

Cinstitorii numelui lui Dumnezeu sunt cei care iau în serios exigențele sale. Se angajează să fie constructori ai Împărăției, făcători de pace, martori ai fraternității, purtători de iertare.

Cinstitorii numelui lui Dumnezeu sunt cei care nu se pleacă în fața idolilor, nu se lasă orbiți de nici o falsă măreție umană, rezistă în fața celor puternici, în fața răutății, aroganțelor, în fața arbitrilor celor puternici care se socotesc egali cu unicul Domn.

Cinstitorii numelui lui Dumnezeu sunt credincioșii care se abțin hotărât de la orice manipulare și instrumentalizare a numelui lui Dumnezeu.

Cinstitorii numelui lui Dumnezeu sunt cei care trăiesc în logica și în practicarea iubirii, se luptă deschis împotriva nedreptății, sunt păzitorii demnității și sfințeniei omului (a oricărui om), sunt solidari cu cei slabi, devin transparența milostivirii Tatălui.

În sfârșit, între „soarele dreptății" și „cuptorul care arde" este o diferență care nu se poate reduce la o chestiune de nuanță.

Între cei mândrii și cinstitorii numelui lui Dumnezeu, între cei ce săvârșesc nedreptatea și oameni care fac binele, este o diferență de tratament din partea lui Dumnezeu care privește soarta ultimă, nu aspectele marginale. A fi respinși, refuzați, nu înseamnă pur și simplu a fi un pic neglijați.

Malahia vorbea cu un limbaj și imagini care nu mai sunt ale noastre.

Totuși nu putem să ne prefacem că nu înțelegem.

O privire… „dincolo"

Isus, în acea zi, nu voia să aprecieze capodoperele artistice. „Frumoasele pietre" ale templului și „darurile votive" nu-l atrăgeau. Privirea sa se ducea dincolo. Și nu era desigur un spectacol încurajator:

„Vor veni zile în care din tot ceea ce admirați, nu va rămâne piatră peste piatră care să nu fie distrusă".

Piatră peste piatră… Templul – care din casă a lui Dumnezeu și loc de rugăciune devenise un motiv de orgoliu, de prezumție, de falsă siguranță națională, cât și piață unde se făceau bune afaceri – va deveni o grămadă de moloz. Dar nu pentru aceasta va fi încă sfârșitul lumii.

Câte alte construcții, expresie a puterii sfruntate, ambiției, rodul nedreptății și a jafurilor, trebuie încă să se prăbușească!

Sfârșitul lumii, a unei anumite lumi clădite pe violență și minciună, nu a venit încă, este deja pe cale să se înfăptuiască, cel puțin în optica lui Isus.

Anumite clădiri solemne sunt gata deja să trosnească, anumite fotolii sunt gata deja să se prăbușească, anumite măști sunt gata să cadă, anumite ipocrizii sunt deja denunțate impetuos de cuvântul său.

Privirea lui Isus continuă să vadă dincolo de fațadele cele mai frapante, scenele cele mai impunătoare, monumentele glorioase, să pătrundă aparențele.

Dacă ai avea curajul să înfrunți, astăzi, acea privire neliniștită, care anticipă „ziua cea din urmă"…

Politicianul pe creasta valului va înceta să numere maldărele de voturi de preferință. Și își va da seama că un milion de preferințe a numeroasei clientele nu întrunesc în mod necesar *preferința* lui Dumnezeu.

„Steaua" nu se va simți asigurată de apalauze. Și va înțelege că pentru judecată, în acea zi, nu vor fi aplauze, nu va conta popularitatea. Judecata se va desfășura în tăcere. Și Dumnezeu nu va avea nevoie nici să vorbească. Va fi suficientă tăcerea sa pentru a indica primirea sau refuzul.

Actorul, cel care recită viața sau un rol ierarhic, va fi conștient că hainele colorate, fardul cu care s-a machiat, nu-l vor apăra de acea privire. Va fi despuiat și el, fără a respecta ierarhiile. Și va fi vorba de privire, nu de truc. Va fi vorba de ceea ce este sub veșmintele colorate.

Bogatul lacom își va da seama că nu vor fi casetele de siguranță să salveze ceva. Va trebui să umple viața cu ceva bun, adevărat, util pentru alții, nu casa de bani.

Dar și eu trebuie să accept, astăzi, acea privire pătrunzătoare. Și să nu aștept ziua finală pentru a vedea sfărâmându-se măreții artificiale, construcții ridicole, siguranțe care se clatină, adăposturi false, valori de doi bani, comerț de prost gust și de o proveniență dubioasă.

Trebuie să încep, astăzi, să demolez și să dărâm ceea ce este fals, nesigur, puțin transparent, puțin revelant din punct de vedere evanghelic.

Și să încep, astăzi, să realizez ceva care va fi salvat în ziua cea din urmă.

„Nu va rămâne piatră peste piatră…”

Nu va rămâne pagină peste pagină.

Cuvânt peste cuvânt.

Operă peste operă.

Fișă peste fișă.

Discurs peste discurs.

Articol peste articol.

Apariție peste apariție (înțeleg aparițiile televizate).

E de ajuns o privire. Și grămada de paie crește nemăsurată. Totuși este mai bun focul astăzi, decât „Cuptorul aprins” mâine.

Fiecare la locul său.

Nici o agitație, impune cu o oarecare duritate Paul creștinilor din Tesalonic.

Fiecare la locul său.

El însuși, apostolul, încercase înainte să forțeze un pic timpurile.

Acum remediază acea eroare de perspectivă, propunându-se ca model al unei așteptări care nu se joacă cu frenezia sterilă, în agitația inconcludentă, în fanatismul apocaliptic, ci în activitate.

Cristos, când se va întoarce (și nimeni nu cunoaște data; și cine crede că o știe, o știe greșit), va trebui să găsească pe fiecare dintre noi la locul său de muncă, cu mâinile – nu cu limba! – în acțiune.

Cel mai bun mod de a câștiga veșnicia constă în a ne câștiga cu onestitate și oboseală pâinea pe care o mâncăm aici pe pământ.

Sfârșitul lumii, perspectiva vieții de dincolo, nu permite nici o evaziune de la obligațiile noastre pământești.

Eu trebuie să trăiesc și să muncesc în optica zilei din urmă, nu stând s-o aștept pasiv sau într-o frenezie apocaliptică (care este cea mai rea formă de inerție și lipsă de credință)

A construi casa în mod provizoriu este diferit de a refuza de a o construi cu scuza că va fi distrusă.

Eu nu merg la biserică pentru că mi-e teamă de sfârșitul lumii, sunt descurajat, decepționat, înșelat, plictisit, dar pentru că vreau să încep să creez o lume nouă.

A crede nu înseamnă a sări peste timpul prezent pentru a sistematiza cu gândul și fantezia viața de dincolo, ci a primi, prin intermediul Cuvântului lui Dumnezeu, un proiect de transformare a zilei de astăzi.

Nu-mi este permis să camuflez prăbușirea iluziilor mele sub vălul credinței în viața de dincolo.

Nu-mi este permis să maschez înfrângerile, amărăciunile, incapacitățile, obsesiile, lipsa de responsabilitate sau neîmplinirile istorice sub trucul unui fatalism presărat cu religiozitate.

Adevăratul credincios este Paul care își câștigă existența țesând corturi.

Cortul este imaginea prin excelență a provizoratului (opus construcției grandioase a templului).

Și totuși avem impresia că tocmai acea lucrare modestă, precară, fragilă, pusă împreună cu abilitate și iubire, este expresia unei munci umile în învățarea dreptății, este în măsură să întreacă proba duratei, nu numai să reziste până la ziua din urmă, dar și să „țină” în acea zi.

Cristos Regele Universului

UN REGE CARE NU NE PLACE PREA MULT

2 Samuel 5, 1-3
Coloseni 1, 12-20
Luca 23, 35-43

Mai bine Hebronul decât Calvarul

S-o mărturisim. Dacă am fi putut alege, am fi preferat Hebronul decât Calvarul.

A face un act de supunere, ca șefii triburilor lui Israel, în fața lui David, ieșit victorios în capul bandelor sale partizane după o lungă serie de bătălii, este mai comod și mai avantajos decât aderarea la un rege învins, fără suită, batjocorit de mai marii poporului și care moare atârnat pe o cruce.

Între scena descrisă de a doua carte a lui Samuel (prima lectură) și cea prezentată de evanghelia lui Luca, intervine o distanță abisală.

Dar trebuie să admitem că noi am rămas atașați de Hebron, prima capitală a regatului lui David. Suntem mai degrabă îndărătnici de a ne transfera de la capitala provizorie la noul centru de putere pe care Cristos l-a stabilit pe colina Golgotei. Și atunci când celebrăm sărbătoarea lui Cristos Regele Universului, un rege care a renunțat la forță, la triumfuri pământești, la succes, riscăm să o facem cu mentalitatea și stilul acelora care celebrază faptele lui David și ar vrea să le reia.

Cristos a refuzat încoronarea, a respins o simplă și echivocă popularitate înainte de a fi redus la neputință, să devină păpușă în mâinile dușmanilor, să fie lichidat de jocul celor puternici, făcându-se ținta torturilor, scuipatului și insultelor, și numai în momentul în care atingea fundul înjosirii a proclamat solemn că este rege, nu ne împiedică să continuăm să gândim și să acționăm conform schemelor măririi umane de succese pământești.

Lecția slăbiciunii, a marginalității, a micimii, a sărăciei, nu am învățat-o niciodată și mai ales nu am practicat-o, preferând să ne lăsăm sugestionați de putere, de număr, de privilegii, de ambiție, de logica stăpânirii, de tutela legilor.

Dacă nu suntem atenți, sărbătoarea lui Cristos Rege riscă să devină celebrarea fugii noastre de Calvar. Sfârșim să ne referim la un alt rege.

Dacă nu suntem atenți, sfârșim să repetăm gestul Satanei care, în pustiu, a oferit lui Isus „toate împărățiile lumii", cu slava lor, sprijinul lor și logica lor, pe care el în schimb le-a refuzat.

Eliberarea sub cruce

Acela care – cum ne amintește Paul în imnul de deschidere din lectura către Coloseni – ne-a „eliberat din puterea întunericului", trebuie să ne smulgă și de visele noastre de mărire și cuceriri pământești.

Crucea lui Cristos – acea cruce prin care a săvârșit opera de reconciliere și de pace – constituie dezmințirea cea mai radicală a tuturor proiectelor noastre de regalitate stabilite imitând modele, metode, stil, dorințe, vanitate și aspirații lumești.

Când se prezintă triumfuri, se face paradă cu teritoriile cucerite, se lansează sfidări zgomotoase, se pretinde o vizibilitate care apoi este o aparență exterioară și care totuși nu se împacă cu imaginile evanghelice modeste ale grâului, drojdiei, sămânței de muștar, sării, se adoptă un limbaj obraznic de cruciadă, se revendică drepturi și privilegii, se laudă cu zone de influență, se asigură cu sprijinul celor puternici, se simte bine în mijlocul onorurilor (batjocurile, evident, au fost un neplăcut incident primit de Crucifix: acum a venit momentul de a răsplăti cu interesele…), Se presupune că împărăția lui Cristos se restrânge înfricoșător în loc să se lărgească (cum se înșală cineva).

Împărăția progresează în obscuritate, în modestie, în tăcere, în opoziții, în dispreț, în fidelitatea obscură, în lipsa de semnificație.

Cristos nu are nevoie de teritorii vaste. Îi este suficient teritoriul invizibil care este inima fiecăruia dintre noi.

Și numai cu inima, nu desigur cu ochii orbiți de mirajele temporale și de alaiuri triumfale, putem să intuim realitatea Împărăției, să observăm dezvoltarea ei.

Un anume stil și anumite atitudini de prezență creștină *lansate* în lume este în vădită contradicție cu caracteristicile deosebite ale Împărăției afirmate de Cristos.

Creștinului îi este permis să fie „lansat" numai pe căile Calvarului.

Și pe vârf „câștigă" o Cruce. O Cruce, expresie a iubirii fidele și solidaritate cu toate victimele.

A vorbi de putere și forță, pentru un creștin, înseamnă în mod obligatoriu să facă referire exclusiv la puterea Crucii și la forța iubirii.

Puterea, chiar dacă o folosește ca un paravan sau ca ornament, reprezintă negarea Crucii lui Cristos. Logica sa este opusă celei a iubirii.

Rugăciune către tâlharul cel bun

…Și așa ai ajuns în Paradis fără măcar să săruți Crucifixul.

Când mă gândesc la tine, nu pot să fac decât să revăd secvențele cinematografice a unor capelani care asistă pe cei condamnați la moarte și trec pentru ultima oară să pună grăbiți pe buzele celor nenorociți un crucifix mare și apoi se dau la o parte rapid aproape de frică de a primi în spate descărcarea plutonului de execuție (și uneori îmi sugerează comparația cu feroviarii care controlează pentru ultima oară ca toate ușile vagoanelor să fie închise, totul să fie aranjat, la post, înainte de a avertiza pe șeful stației că poate da semnalul de plecare a trenului…)

Tu nu ai sărutat Crucifixul.

Stătea la distanță de câțiva metri. De neatins de buzele tale. Greu de prins de mâinile tale, care erau țintuite.

La o distanță de la care poate fi auzit glasul, însă.

Între cei crucificați se poate vorbi mereu, cu acea puțină suflare care rămâne în beregată, și mai ales să înțelegi.

O rapidă mărturisire a păcatelor tale, săvârșită în formă indirectă, privind în direcția altuia (tovarășul tău de nelegiuiri).

Și o cerere mai degrabă vagă. Nu ai cerut nimic deosebit. Simplu: „Amintește-ți de mine". Tu te-ai mulțumit ca El să-și aducă aminte că ești și tu.

Și el a reușit să te atingă, deși avea brațele și picioarele paralizate. Vocea a depășit acei puțini metri de distanță.

Pe atâția alți păcătoși i-a căutat în casă, s-a așezat la masă cu ei. Sau ei l-au tras înainte.

Al tău este un caz limită. Nu te-a găsit pe stradă, și nici în închisoare.

Pentru a te întâlni, pentru…a nu-ți da să săruți Crucifixul, a trebuit să te ajungă pe locul execuției, la cel din urmă moment. Să fie executat împreună cu tine.

Te-a ajuns devenind „tovarăș de moarte".

Nu ești tu care l-ai găsit.

El este cel care te-a descoperit in extremis, la ultima suflare, făcându-se egal cu tine, fiind executat împreună cu tine (unicul mod, de acum, pentru a-ți oferi salvarea: vorbind între cei crucificați, expunându-se, cu tine, plutonului de execuție…).

Ce minunate examene ai dat în timp ce erai atârnat pe acea bârnă.

Cineva –ca Pilat – îl întrebase dacă, din întâmplare, ar fi rege.

Alții l-au sfidat: dacă este rege, s-o demonstreze coborând de pe acel tron incomod.

Tu, în schimb, l-ai declarat rege fără ezitare. Când părea un rege în glumă. Își făcea bine, îl acceptai, îl recunoșteai așa cum era.

I-ai atribuit o împărăție. Atunci când pierduse totul, până și hainele. Pierduse pe toți, chiar și pe prietenii intimi.

Și, împreună, i-ai recunoscut titlul care îi aparținea în mod deosebit: „Milostiv". Numai unui rege plin de milostivire, de fapt, puteai să-i ceri să-și aducă aminte de un ticălos.

I-ai prezentat o cerere atunci când părea că nu mai are nimic de dat, chiar și pentru că avea mâinile legate.

Tu i-ai smuls un cuvânt. Și era cel decisiv.

Astfel, datorită ție, avem un rege care umple paradisul său cu păcătoși ca noi. Care primește ca cetățeni ai împărăției sale „răufăcători" ca noi.

Nu are nici o importanță faptul că nu se cunoaște numele tău. Și deci, din cauza aceasta (și sper să fie numai pentru aceasta), Biserica nu te-a enumerat oficial în lista sfinților, tu care ești unicul canonizat direct de Cristos cu procedura de urgență, cu glasul…lui Dumnezeu, în ciuda faptului că nu ai sărutat Crucifixul nici în clipa morții.

N-ai putut să fii promovat la examenul virtuților eroice, pe care nu le posedai, din moment ce ai practicat – ca și mine – în chip nu desigur eroic, diferite josnicii.

Nu ai avut nici timp să faci pocăința pentru păcatele tale.

El avea nevoie de tine imediat în paradis, pentru a lăuda milostivirea sa. Sărutul s-a amânat pentru acolo.

Și mai mult decât un sărut, a fost o primire triumfală.

Regele tău, al nostru, putea să arate Tatălui că a împlinit propria misiune: de a recupera ceea ce era pierdut.

Regele tău, al nostru prezenta Tatălui primul supus al împărăției recrutat dintr-un loc de delincvenți comuni. Primul oaspete de onoare la banchetul care începea…

Și eu te rog în fiecare zi, chiar dacă nu cunosc numele tău.

Te-ai specializat într-un har deosebit, pe care poate puțini ți-l cer.

Cineva a admis cu dinții strânși că tu ai reușit să furi și Paradisul.

Nu este cu totul adevărat. Ai primit o moștenire pe care mulți o amână pe „mâine”

În realitate, tu ai smuls un cuvânt.

Și chiar și eu am nevoie să ascult acel cuvânt.

„Astăzi…”

Da, am nevoie să mă simt repetând acel cuvânt: astăzi.

Multă lume se gândește mereu la trecut (care nu s-a sfârșit încă să „treacă”… și ar fi acum).

Alții preferă „mâine”

Eu vreau să învăț că este… astăzi.

Astăzi este mântuirea.

Astăzi este convertirea.

Astăzi este iertarea.

Astăzi este moștenirea.

Astăzi trebuie să deschid ochii și urechile.

Astăzi trebuie să-l recunosc pe regele meu.

În sfârșit, Paradisul este astăzi!

(Chiar dacă mă regăsesc într-o poziție nu prea plăcută…).

A propo. Poți să săruți pentru mine Crucifixul? Știi, cele de lemn și de metal, în special cele de aur, sunt un pic reci…

6 august – Schimbarea la față

…ȘI ESTE ÎNDATĂ ZIUĂ

Daniel 7, 9-10.13-14
2 Petru 1, 16-19
Luca 9, 28-36

Lipsea televiziunea

Să admitem că cineva s-ar gândi:

- Păcat că nu era încă televiziunea. O scenă ca aceea ar fi mers în direct, chiar acordând exclusivitatea unui canal privilegiat (în fond, și Isus a selecționat spectatorii invitați să asiste la acel eveniment memorabil: „…A luat cu sine pe Petru, Ioan și Iacob”. Ceilalți au rămas excluși).

Trăim în civilizația imaginii. Și pare că sărbătoarea de astăzi ar fi cea mai adaptată pentru a satisface gusturile timpului nostru.

Dar suntem foarte siguri că faptul Transfigurării privește numai ochii? Ne îndoim.

Petru (a doua lectură), care se laudă că a stat printre „martorii oculari ai măreției sale”, insistă surprinzător, nu asupra viziunii, ci asupra glasului care s-a auzit: „Acesta este Fiul meu preaiubit, în care îmi aflu plăcerea”.

Și întărește: „Acest glas noi l-am auzit coborât din cer în timp ce eram cu El pe muntele sfânt”. Avem impresia că Petru a rămas uluit tocmai de vocea, de cuvântul ascultat.

Și invită pe toți credincioșii să-și îndrepte atenția, nu spre o ipotetică viziune sau apariție, ci în direcția „cuvântului profeților”.

Într-adevăr ciudat. Unul care a văzut cu proprii ochi acea anticipare a gloriei cerești, spune altora că este posibil și pentru ei să se bucure de aceeași experiență. Este suficient să ne fixăm ochii asupra… unui cuvânt de ascultat.

Pe de altă parte, rugăciunea de început a acestei liturgii nu cere Domnului să dea celor care au primit adopția de fii de „a vedea” (cel puțin în această ocazie, deci, televiziunea este exclusă), ci de *a asculta* cuvântul Fiului tău preaiubit”.

Un cuvânt de ascultat, desigur. Dar și un cuvânt de văzut (ochii și urechile nu pot să fie separați: au nevoie de colaborare reciprocă, sunt în simbioză). Dar, mai ales, un cuvânt „care ne face să vedem”.

Unica viziune oferită, aici pe pământ, este cea legată de ascultare.

Dacă închizi urechile, nu vei mai vedea nimic.

Când se găsește într-un loc obscur…

Apostolii aveau impresia că au picat „într-un loc obscur”. Isus, cu puțin înainte, făcuse țăndări visele lor despre un triumf imediat, anunțând propria Pătimire iminentă.

Transfigurarea, pentru ei, este ca o fâșie luminoasă care permite să dărâme un zid de întuneric, și de a vedea, dincolo de Calvar, pe Cristos care a depus „tunica de piele” pentru a îmbrăca „haina de lumină”. Învățătorul, umilit, disprețuit, condamnat la moarte, desfigurat, devine dintr-o dată Fiul Omului descris de viziunea nocturnă a lui Daniel (prima lectură), adică Domnul gloriei, care domină cosmosul și istoria.

Chiar și noi, cum ne amintește Petru, ne aflăm în drum spre „un loc obscur”. Avem nevoie, în afară de pâine, și de lumină. Pentru a vedea clar destinul nostru ultim, și pentru a învinge întunericul ce ne înconjoară.

Cuvântul lui Dumnezeu devine astfel, pentru noi, echivalentul Transfigurării. Mai mult decât o făclie (care se dizolvă mereu prea repede: apostolii „ridicând ochii, nu au mai văzut pe nimeni, decât pe Isus singur”). Este o făclie care ne însoțește. „…Făclia care strălucește într-un loc obscur, până când răsare ziua și steaua dimineții se ridică în inimile voastre”.

Avem nevoie de făclie, mai mult decât de fulgerări neașteptate, pentru a rezista nopții. Însuși Petru, și cu el cei doi martori în exclusivitate ai manifestării de pe munte, a uitat să aducă făclia în Getsemani. Avea cu sine sabia, și în schimb era nevoie de o simplă făclie. Evident făclia Transfigurării nu era suficientă pentru a suporta lupta dramatică care se desfășura în acea grădină, pentru a veghea împreună cu acel „Isus singur”.

Cine crede în basme?

A miza pe Cuvântul lui Dumnezeu pentru a se descurca în „locul obscur” înseamnă însă respingerea basmelor.

Petru revendică veridicitatea propriei povestiri garantând că nu a mers „pe urma basmelor inventate artificial”. Adică: nu a fost o halucinație, un vis. De altfel: el și tovarășii săi nu au inventat nimic.

Problema adevărată, însă, îi privește pe ascultători.

De obicei circarii au un auditoriu mult mai vast și atent decât „purtătorii” unui cuvânt adevărat.

Se spune că astăzi nimeni nu mai crede în basme, nici măcar copiii. Mare semn rău. Basmele autentice, declarate, cele care încep cu „a fost odată…”, nu sunt de loc periculoase. Ba chiar dezvoltă o înclinație poetică-educativă de neînlocuit, pentru toți, mari și mici.

În realitate, astăzi multă lume crede mai mult numai în basme. Vreau să spun, în basmele prezentate, cu nerușinare, fără vreun tușeu de poezie, ca adevăr absolut în privința vieții, a fericirii, a succesului, a iubirii.

Acțiunile publicitare cele mai nerușinate în minciuna lor de fond găsesc ascultători creduli, care par că cer numai să fie înșelați, păcăliți, și deci reușesc să plaseze cu o extremă ușurință produsele lor cele mai deteriorate.

Un scriitor cu simțul paradoxului observa, cu mâhnire: „Astăzi nu se mai știe în cine să nu crezi”.

Când a trăi devine un lucru puțin serios, când ne obișnuim să jucăm cu cărți false, toți șarlatanii, ca atare, sunt luați în serios.

Și unul care se hazardează să descopere trucul, să nu intre în joc, este considerat tulburător al ordinii, un tip în care nu trebuie să ai încredere, chiar periculos.

Da. Este un cuvânt sigur la dispoziție. O voce care vine de altundeva. Dar trebuie, mai întâi, să ia cuvântul hotărât de la „maeștrii adevărului” și de la poveștile lor.

Este o făclie care poate călăuzi pașii noștri. Dar este necesar, mai întâi, să stingem de tot luminile înșelătoare care, în loc să învingă întunericul, măresc confuzia.

Ai un munte?

„În timp ce se ruga, chipul său și-a schimbat înfățișarea și hainele sale au devenit albe și strălucitoare”.

Și episodul Transfigurării este așezat de Luca în cadrul pe care el îl preferă: rugăciunea.

Este un lucru care ne privește de aproape.

Și noi avem la dispoziție, mereu când vrem, un loc izolat, un munte, un spațiu și o dimensiune unde este posibil să vedem cealaltă față a lucrurilor: tocmai rugăciunea.

Rugăciunea nu este o fugă, ci transfigurare a realității.

Omul rugăciunii merge dincolo de lucruri, le „schimbă aspectul”, le constrânge să descopere secretul lor de lumină.

Rugăciunea ne face să trăim misterul lucrurilor și al evenimentelor, ajutându-ne să descoperim cifrul eternității.

Rugăciunea constituie o sfidare a opacității, a greutății a realității care ne înconjoară și ne strivește.

Grație transfigurării săvârșite de rugăciune, realitatea dobândește transparență și ușurință (transparență care nu înseamnă risipire, ci pierderea opacității și aparenței; ușurință care nu înseamnă inconsistență, ci pierderea greutății care ne oprimă).

Prin rugăciune, omul merge dincolo de lucruri.

„Lucrurile să fie numai ceea ce sunt, nu vrem să spunem nimic în afară de ceea ce bâlbâie efectiv, ca să nu fie din nici o parte o altă latură a lucrurilor, un revers al lumii: desigur că pot să-mi imaginez toate acestea. Dar îmi ajunge numai acest singur gând ca să îngheț de spaimă” (R. Bruckberger).

Iată. Rugăciunea dezvoltă precis această misiune: să ne facă să descoperim viața de dincolo, adică cealaltă latură a lucrurilor. Și chiar dincolo de noi înșine.

Rugăciunea nu este numai acceptare, ratificare, ci răsturnare.

Nu este numai forța de resemnare, ci principiu de transformare, putere de schimbare radicală.

Noi toți trebuie să facem socotelile cu banalitățile zilnice. Observăm cu durere absența noului, a evenimentelor excepționale în obositoarea scurgere a zilelor de lucru.

Lucy, mica impertinentă capricioasă incorigibila protagonistă a desenelor animate ale lui Charles M. Schulz, aruncând la pământ, necăjită, în prima zi a anului, calendarul, protestează energic:

- Am impresia că mi-au răsucit un an uzat…

Așa-i. Astăzi ca și ieri, ca alaltăieri, ca acum un an. Aceleași lucruri, aceleași ocupații fără luciu, aceleași persoane lipsite de interes.

Și avem impresia că suntem prinși în obișnuita pânză de păianjen a monotoniei sufocante.

Tot Lucy îl găsește pe Linus pe care îl întreabă:

- Ei! Cum merge anul tău?
- Nu mai este anul meu… L-am dus înapoi. Lunile și săptămânile mergeau foarte bine, dar avea înăuntru o grămadă de zile rele… Au fost foarte gentili să le reia… Au spus ce urmează în continuare!

Da. Marele of este reprezentat tocmai de lungul șir al „zilelor de lucru”: cenușii, uniforme, exasperant de plate, nesemnificative. Un peisaj plictisitor, fără tresărirea la o surpriză.

Și nu suntem norocoși ca Lucy care a putut să substituie zilele rele. Noi trebuie să le ținem. În aceste zile opace, care conțin aceleași lucruri, trebuie să le trăim.

Nu ne este permis să le retrimitem Destinatarului. Ar fi nepoliticos. Trebuie mai degrabă să le răscumpărăm, trebuie să le vedem dincolo de ceea ce sunt. Dincolo de greutatea, plictiseala, banalitatea lor.

Mr. Sammler, eroul unui roman de Saul Bellow, mărturisește: „Foarte des, și aproape zilnic, eu simt o puternică impresie a veșniciei”. Și apoi vorbește despre „…această presimțire a lui Dumnezeu în formele zilnice”.

Iată minunea rugăciunii. A ne face să culegem „o impresie a veșniciei”, o „presimțire a lui Dumnezeu” în formele zilnice, în pânza de păianjen în care suntem capturați, în oboselile de fiecare zi.

Rugăciunea sfărâmă zăbrelele închisorii „zilelor noastre de lucru posomorâte”. Așa cum observă P. Claudel, „lucrurile nu mai sunt mobilierul închisorii noastre, ci al timpului nostru”.

Rugăciunea ne vindecă de banalitatea cotidianului, făcându-ne să intuim splendoarea lucrurilor sub pulberea care le acoperă. Se poate spune, în acest sens, că dezvoltă un rol „aluziv”: un fel de indicator…

În sfârșit, experiența exaltantă a vieții de dincolo. Surprinzătoarea revelație a „celeilalte laturi”.

Atunci putem să răsturnăm și să așezăm oriunde, la poalele munților, la șes, expresia lui Petru. Și să exclamăm: „Învățătorule, ce bine ne simțim aici!”. Este frumos să ne instalăm în cotidian, în cele obișnuite. Este frumos de a nu evada de la datoriile vieții „normale”. Este frumos să dilatăm spațiile, orizonturile, fără a părăsi locul nostru.

Este frumos – pentru a parafraza o poezie celebră a lui Salvatore Quasimodo – să ne lăsăm străpunși, stând „pe inima pământului”, „de o rază de soare”, după ce ai spart crusta dură a realității celei mai ostile.

Și să observăm, uimiți, că „este îndată ziuă”

15 august – Adormirea Maicii Domnului

TRESĂRIREA VIEȚII

Apocalips 11, 19; 12, 1-6.10
1 Corinteni 15, 20-26
Luca 1, 39-56

O za ruptă din plasă

Două considerații care ne pot ajuta să înțelegem sensul sărbătorii de astăzi. Ne sunt oferite de un călugăr din timpul nostru:

„Preasfânta Maria este acea părticică a universului creat care s-a desprins, datorită manifestării perfecte în ea a Duhului Sfânt, din țesutul obișnuit al omenirii pentru a reface materia împreună cu Duhul Sfânt, constituind acea za ruptă în plasă prin care întreaga omenire va trebui să treacă" (Giovanni Vannucci).

Având prezentă această perspectivă, putem s-o vedem pe Maica Domnului ca pe aceea care ne precede. Mama anticipă ceea ce va fi condiția fiilor.

Toate darurile, privilegiile „unice" cu care Dumnezeu a copleșit-o pe Maria (începând cu Neprihănita Zămislire), nu o îndepărtează, și nici nu o separă de noi.

A spune că Maica Domnului este „icoana escatologică a Bisericii" înseamnă a afirma că ea este anticiparea profetică a ceea ce toți suntem chemați să devenim.

Mama s-a despărțit de noi pentru a ne chema, a ne îndemna să ajungem acolo unde Dumnezeu a condus-o.

De aceea Înălțarea ei devine „promisiunea" unei realități care ne privește pe toți: trupurile noastre, ca și al ei, sunt destinate învierii, slavei.

Maria „anticipă" ultima noastră naștere.

Moartea, chiar dacă ne cuprinde inevitabil în plasa ei, nu va putea să ne țină prizonieri. În acea plasă s-a produs o deșirare, o ruptură, datorită lui Cristos Înviat. Prin acea trecătoare a trecut deja Mama.

Și Ea ne face semn că acea trecere va fi practicabilă și pentru noi. Aceea va fi paștele nostru.

A doua considerație, legată de prima. Tot Pr. Vannucci:

„Când înălțarea noastră va fi săvârșită, trupul pământesc va fi transformat în trup ceresc, și atunci vom învia din morți, și desăvârșiți și reconfirmați vom fi primiți în sânul luminos al cerului cerurilor"

În această viziune cel credincios „găsește pacea sa", cunoaște destinul său splendid, spre care se orientează orice suflare, cinstește trupul său, încercând, dacă nu să-l facă pur, să nu-l păteze în viitor, și îl privește ca pe o fiolă cu un parfum prețios care îl conține pe Duhul Sfânt, ca o făclie strălucitoare.

Adevăr orbitor și mângâietor, care nu-și îngăduie fundăturile, înșelătoriile, iluziile. Adevăr care se săvârșește, ne ridică, ne înalță spre scopul pe care îl simțim în noi mai profund și mai adevărat decât orice instinct de viață și orice instinct de moarte.

De aici urmează, printre altele, sensul sfințeniei trupului nostru, care nu mai poate fi călăuzit pur și simplu de instinct, dar este tratat cu acel respect datorat lucrurilor sacre".

Două cortegii

Liturgia de astăzi ne prezintă și două cortegii.

Primul este acela, victorios, descris de Paul, care se preocupă să fixeze precedențele: „…Fiecare la rândul său: mai întâi Cristos, care este începutul; apoi, la venirea sa, cei care sunt ai lui Cristos".

Acestui cortegiu se opune cortegiului celor învinși care are drept cap de rând pe Adam, care într-un anumit sens este „începutul" și el, dar începutul de rod otrăvit destinat morții.

Cristos, în schimb, este începutul celor înviați.

Moartea este prezentată ca un simbol prin excelență al răului, întruparea sa cea mai evidentă, cea mai mare victorie a sa.

Dar acest triumf este provizoriu. Cu învierea lui Cristos se inaugurează o lume nouă. Cristos începe un duel dramatic împotriva puterilor răului. Și „ultimul dușman care va fi nimicit va fi moartea".

De subliniat și expresia: „…Apoi va fi sfârșitul, când el va încredința împărăția lui Dumnezeu Tatăl…"

Împărăția lui Cristos este victoria asupra neascultării, care a generat moartea. Fiul, ascultător față de voința Tatălui, va însoți și „va încredința" Tatălui pe toți aceia care au decis să se supună Iubirii.

În acest cortegiu victorios, și Maria, deși în sens subordonat, este „începutul”. În armonie cu cel al Fiului, este acel Da, acel *fiat* al Mamei.

Celălalt cortegiu, deloc triumfal, prezentat de evanghelie, este format de o singură femeie.

„Maria a plecat în călătorie spre munți…”

Maria din Nazaret nu a rămas, nemișcată, în cochilia propriei măreții. A ieșit, pentru a pune viața ei „în slujire”.

Oricine, în Biserică, a primit o însărcinare, și trebuie să împlinească un rol, nu se poate să nu se refere la acest semn.

Nimeni nu are dreptul să se izoleze, să se închidă ca să contempleze și să apere propriile privilegii. Trebuie să ne coborâm de pe piedestale, să ne așternem la drum, și să facem din viața noastră o slujire.

Preotul nu poate rămâne întemnițat în biserică (chiar dacă mulți ar prefera să-l țină sechestrat acolo, ca ostatic).

Învățătorul trebuie să părăsească adesea catedra și să se pună la dispoziția, la ascultarea celor mici.

Celui credincios nu-i este îngăduit să se limiteze să rămână în propriul cenacol.

Maica Domnului ne invită să părăsim curțile, palatele, parcurile și grădinile ocrotite.

Cine poartă Cuvântul în inimă nu poate face decât să-l riște în mijlocul cuvintelor.

Celui care îl poartă pe Cristos în trup nu-i este permis să se închidă în casă.

Trebuie să ieșim să servim, mergând pe urma Mamei (încă odată este Ea care merge înainte!).

Credincioșii, fără deosebire, cum spune un poet contemporan, „să poarte harul pe toate căile”.

Și s-o facă cu pas ușor, s-o facă cu bucurie.

Graba Maicii Domnului ne arată ușurința. Maria poartă Cuvântul, dar nu îl poartă – conform stilului multor creștini – ca și cum ar fi o greutate care strivește, apasă, face să târască picioarele.

Duhul Sfânt care a pus stăpânire , împreună cu Cuvântul, pe această creatură, îi dăruiește elan, o umple de bucurie mare.

Maria este o creatură total receptivă, dar nu pasivă, inertă.

Se apropie de alții trezind uimire, surpriză.

Adevărul, din ea, a devenit trup, sânge, viață, muzică.

Persoana care duce Cuvântul, nu numai pe buze sau, mai rău, în spate, sau… pe degetul arătător, ci „ca rod al sânului”, emană în mod necesar o lumină, aduce binecuvântare, lasă să curgă o bucurie, răspândește mângâiere.

Balaurul a învățat bunele maniere

Din fragmentul din Apocalips (prima lectură) să ne fixăm o imagine: „Balaurul s-a așezat înaintea femeii care era gata să nască, pentru a înghiți pruncul abia născut…”

Exegeții scot din acest simbol mai întâi o aplicație ecclezială (lectura în cheie mariologică este derivată din aceasta).

Biserica, în misiunea ei istorică care constă în mod esențial în „nașterea” lui Cristos, se ciocnește în mod necesar cu forțele negative.

Forța răului antagonistă prin excelență este puterea în toate formele sale.

Între Biserică care aduce la lumină pe Cristos și puterea este neîmpăcare, opoziție radicală.

Poate fi ușor, și chiar foarte scontat, să vedem în monstru, cu coada care mătură cerul și face să cadă pe pământ stelele, puterea care persecută pe credincioși.

Trebuie însă să fim conștienți că balaurul adoptă o altă strategie pentru a smulge copilul femeii. Respectul poate fi și mai periculos decât persecuția.

O Biserică temută, respectată, căreia i se dau onoruri formale, căreia i se dau privilegii, care este căutată nu din motivul evangheliei ci pentru alte calcule și interese, pentru că reprezintă o forță, pentru că se impune cu prestigiul ei, în realitate este o Biserică căreia i se răpește – cu bunele maniere! – Cristos.

Balaurul care vrea „să înghită” pe copil se folosește adesea de travestirea evlavioasă, folosește arma „respectului”. Invită pe femeie alături de el, pe tronul triumfal.

Pentru Biserică, ca și pentru femeia descrisă de Apocalips, este o singură salvare: fuga în deșert. Comoara care i-a fost încredințată se poate considera în siguranță numai dacă se țin la distanță seducțiile

puterii, ale unei popularități ușoare, reprezentațiilor lumești, ale cantității.

Dacă persecuțiile pot să întărească credința , respectul, succesul, ușurințele în cheie lumească, o slăbesc și o golesc de conținutul esențial.

Evanghelia se păstrează intactă chiar dacă este constrânsă la clandestinitate.

Dar apare riscul să fie coruptă și de-a dreptul anulată când balaurul îi rezervă un loc de onoare pe scena oficială.

O Biserică bine instalată riscă descreștinarea, cel puțin sub forma unei probleme religioase ambigue legată de exterioritate.

Numai o Biserică nomadă, itinerantă pe căile oamenilor, slabă, săracă, dispusă la martiriu, purificată de suferință, reușește să trezească adevăratul interes.

Biserica trebuie să regăsească, împreună cu Maria, propria vocație maternă pe Calvar. La picioarele Crucii, nu la umbra tronurilor celor puternici, Biserica redobândește fascinația ei.

„Creștinii nu vor putea niciodată să fie Cezari", spunea Tertulian.

Biserica, cum ne avertizează teologul Congar, are nevoie, periodic, să „fie redusă la principiu, la recuperarea începutului ei, prin vizita încercării și a sărăciei".

Bernanos pune în gura capelanului călugărițelor, în „Dialogurile Carmelitane", aceste cuvinte profetice, pronunțate în timpul ceremoniei clandestine din Vinerea Sfântă: „În timpurile mai puțin întunecate, omagiul către maiestatea divină ia ușor caracterul unei simple ceremonii, chiar foarte asemănătoare onoarei date regilor acestei lumi. Nu spun că lui Dumnezeu nu-i place acest fel de omagii… Dar se întâmplă ca să fie obosit, iertați-mi expresia. Domnul este trăit și trăiește mereu în mijlocul nostru ca un sărac și vine momentul în care El decide ca noi să devenim săraci ca și El, pentru a fi primit și onorat din partea celor săraci, în felul săracilor, și să regăsească astfel ceea ce a cunoscut de atâtea ori de-a lungul drumurilor din Galileia, ospitalitatea celor mizerabili, primirea lor simplă…"

Același Bernanos se îndreaptă cu o tăioasă ironie spre „politicienii Bisericii" și le aruncă în față câteva cuvinte provocatoare: „Lumea vă va da cu plăcere tot prestigiul pe care îl căutați. Prestigiu care se vede, nici nu știți ce să mai faceți cu atâtea prestigii. Statul va fonda mâine, dacă vă place, un Mare Premiu de literatură catolică, de pictură catolică, de sculptură catolică, și chiar de economie politică și financiară catolică…"

Toate acestea, însă, conform asprului și astăzi un pic uitatului scriitor francez, nu este altceva decât o formă de persecuție, mai periculoasă decât cealaltă.

Adevărata persecuție, prin sângele martirilor, produce germeni neașteptați.

Aceasta în schimb, care ia forma de onoruri, sprijin și recunoașteri din partea puterii, „devastează Biserica mai crud decât oricare din marile mișcări ale istoriei".

Două mame

Și în sfârșit este întâlnirea dintre cele două mame, complice, păzitoarele și martorele în același timp ale unui mister de mântuire.

Mai tare decât asalturile furioase ale răului este tresărirea vieții din sânul unei femei.

Notează pe drept E. Balducci. „Este mai puternică o palpitație de viață din sânul matern decât toate armamentele balistice puse împreună, pentru că ele indică numai grija prezentului, al unui prezent care moare. O palpitație de viață este începutul noului, este un început. În orice copil care se naște este ca și cum creația ar fi fost reluată de la început".

Desigur, trebuie avută în vedere că, și în această perspectivă a vieții, logica balaurului este de tip cantitativ, în timp ce logica celui credincios prețuiește aspectele calitative ale existenței.

A spune că un creștin trebuie să fie de partea vieții riscă să fie o afirmație un pic prea generică.

Este vorba, mai degrabă, de a ne întreba: ce fel de viață?

Nu poate fi, evident, viața cu orice preț și în orice mod și în orice măsură, ci o viață care să fie cu adevărat umană, demnă de om, care respectă exigențele sale cele mai legitime.

O viață care nu depinde în mod necesar de puterea banului, de considerații de tip economic, dar care este scoasă din mizerie.

O viață care nu este încredințată calculelor egoiste, dar căreia îi este garantat un viitor care să permită unei ființe umane să se dezvolte pe linia propriei vocații, a propriilor drepturi esențiale, și a propriilor aspirații.

Noi toți trebuie să fim capabili să provocăm o tresărire în vlăstarul care se dezvoltă în oricare sân matern. Ca și cum a-i semnala că este așteptat, dorit, că va găsi un ambient primitor, va fi iubit, se va bucura de respect și căldură și dreptate, va putea să se dezvolte într-un spațiu de libertate și responsabilitate, nu-i va fi luată frumusețea creației care îl privește.

În sfârșit: va fi ajutat să trăiască drept om, și comunitatea credincioșilor îl va susține în credința sa.

1 noiembrie – Toți Sfinții

UNUL ÎN PLUS ȘI (POATE) UNUL ÎN MINUS

Apocalips 7, 2-4. 9-14
1 Ioan 3, 1-3
Matei 5, 1-12

Secerișul lui Dumnezeu

Poate este sărbătoarea cea mai puțin fructificată din întreg calendarul liturgic. Ne simțim un pic încurcați, nu riscăm nume, nu îndrăznim să mergem dincolo de cifrele ridicole, ne oprim la considerații banale, generice, evidente. Ne este frică să punem în mișcare fantezia, să ne imaginăm surprizele lui Dumnezeu, să bănuim un spațiu nesfârșit și populat – care merge cu mult dincolo de granițele noastre prudente.

Totuși ar trebui să fie sărbătoarea care pune în criză contabilitatea noastră, face să explodeze registrele noastre, ridiculizează procesele verbale, dilată carapacele prea înguste, lărgește – și multiplică aureolele.

Astăzi este sărbătoarea nesfârșitului seceriș al lui Dumnezeu, a recoltei extraordinare a harului său, a roadelor incalculabile ale iubirii sale „nebune”.

Pentru a deveni sfinți ne trebuie minuni, o știm cu toții.

Dar minunile le înfăptuiește Dumnezeu prin sfinți. Sfinții, înainte de a fi furnizori de minuni stând în cer, au fost neînsetați beneficiari de minuni când erau pe pământ. Au beneficiat de minuni de infinite ori.

Dacă sunt sfinți, este pentru că Dumnezeu a făcut minuni în serie în beneficiul lor, nu s-a obosit să realizeze lucruri extraordinare, minunate în avantajul lor.

Sfinții sunt oboseala încăpățânată, ocupația tenace, vegherile fără somn, grijile asidue ale lui Dumnezeu.

Pentru a face un sfânt nu este suficientă o muncă obișnuită. Dumnezeu se supune la munci extraordinare. Tocmai minunile.

Aș îndrăzni să spun că este sărbătoarea *ciudățeniilor lui Dumnezeu,* a imprevizibilității alegerilor sale, a gratuității „promovărilor" sale.

Dacă am putea sfâșia vălul (dar astăzi suntem autorizați s-o facem), am rămâne descumpăniți, uluiți. Cineva ar risca chiar să se scandalizeze.

Aureolele sale încoronează capete pe care oamenii au lipit etichete nu prea măgulitoare.

Gloria sa alege indivizi care au fost disprețuiți, vorbiți de rău, umiliți, suspecți, socotiți nedemni.

Da. Toți sfinții. Cel puțin unul în plus față de numărul fixat de noi cu maximă dărnicie. Și apoi încă unul. Și încă un altul.

Pentru a fi siguri că i-am cuprins pe „toți sfinții" trebuie mereu să adăugăm încă unul.

Și este desigur unul (și apoi un altul) pe care noi nu l-am așezat desigur în acea categorie.

Este sărbătoarea care ne face să rămânem fără suflare. Aceea care ar trebui să ne constrângă să exclamăm: „Nu este posibil!"

Este sărbătoarea jocului uluitor al lui Dumnezeu.

Sfinții nu locuiesc în cer

Apocalipsul, în încercarea de a face un recensământ în cer, ne dă cifre simbolice.

Ar fi totuși interesant să putem face un recensământ al sfinților de pe pământ.

Am avea desigur surprize uluitoare.

Sfințenia, de fapt, nu este numai preocuparea cerului.

Sfinții nu locuiesc în cer.

Au domiciliu și pe acest pământ. Și îi putem întâlni peste tot. Pe stradă, în lift, în biserică, dar chiar și la piață, în anticamera dentistului, lângă distribuitorul de benzină.

Nici nu aparțin trecutului, la o generație deosebit de norocoasă, de o epocă istorică care nu se mai repetă care, prin concursul împrejurărilor favorabile și misterioase, a produs o înflorire excepțională.

Sfinții sunt din toate timpurile. Și deci există și astăzi. Sunt contemporanii noștri. Văd aceleași lucruri pe care le vedem și noi. Sunt implicați în aceleași situații ale noastre.

Sfinții nu cresc în paradis. Dacă cerul lui Dumnezeu este populat de sfinți, se datorează pământului nostru. Numai aici cresc, găsesc ambientul și clima prielnică, nu în altă parte.

Terenul pe care se cultivă sfinții, cel pe care Dumnezeu săvârșește acele experimente minunate este praful și asfaltul și cimentul pe care pășesc picioarele noastre.

Să vorbim despre apariții

Pare că noi nu reușim să trăim fără apariții.

Se pare că o anumită credință poate să se hrănească și să se întărească numai pe baza aparițiilor cerești.

Și nu reușim să observăm *aparițiile pământești.*

Da, oameni în carne și oase și plictisitor asortați ca și noi. Totuși capabili să schimbe ceva pe care noi nu ne hazardăm să încercăm.

Fii iubiți de Dumnezeu ca și noi („… vedeți ce iubire mare ne-a dat Tatăl pentru a fi chemați fii ai lui Dumnezeu, și suntem în realitate"). Totuși reușesc să marcheze existența lor creștină diferit de cum o facem noi.

Dau Cuvântului care le este adresat, așa cum ne este adresat și nouă, un răspuns un pic mai serios decât al nostru.

Interpretează chemarea lor creștină, care este identică cu a noastră, cu un stil și cu o intensitate mai hotărâtă, mai convingătoare decât a noastră.

Desigur, cum spune Ioan, „ceea ce suntem nu a fost încă descoperit". Dar ei cel puțin lasă să se întrevadă ceva din acel destin ultim luminos. Noi, în schimb, pare că ne angajăm să-l întunecăm, că mergem într-o direcție opusă.

Să deschidem ochii: ne întâlnim cu apariții la orice pas.

Sfinții sunt apariții pământești.

Poartă haine la fel cu ale noastre (dar sub ele este altceva).

La cap au uneori dureri ca ale noastre (dar un oarecare proiect un pic mai amplu decât ale noastre).

Dau bună ziua.

Au în mână portmoneul pentru cheltuieli.

Merg să cumpere ziarul.

Nu-și depun aureola înainte de culcare (pentru că nu o au. În compensație au somn și simt oboseala exact ca și noi).

Dacă au vreo boală, se duc la farmacie (și nu se plimbă printre nori ca să le treacă).

Spovedesc cu regularitate păcatele lor la un duhovnic, și se încredințează milostivirii lui Dumnezeu.

Iubesc Biserica noastră, deși suferă din cauza acelorași lucruri care ne deranjează și pe noi.

„Ah, dacă aș putea asista la o apariție", suspină cineva.

Și nu observă că aparițiile sunt mai frecvente decât își imaginează. Numai că trebuie să coborâm ușor privirea („de ce stați privind la cer?"), să ne oprim asupra unui chip, chiar dacă este foarte cunoscut, care poartă un mesaj, o provocare, o remușcare, o nostalgie.

Da, sfinții sunt apariții mai degrabă obișnuite.

Care ne amintesc, discret, atâtea întâlniri ratate, atâtea ocazii pe care n-am știut să le fructificăm, numeroase momente favorabile pe care le-am lăsat să ne scape.

Sfinții, în aparițiile lor zilnice, nu au secrete tulburătoare să ne comunice.

Ne fac să înțelegem, pur și simplu, că Dumnezeu vrea să facă o experiență și cu noi. Dorește să încerce încă…

Să vorbim despre minuni

Da. Minunile. Discursul, când se vorbește despre sfinți, se sfârșește mereu aici.

Dar minunea este însăși existența lor.

Faptul că ei există, că Domnul nu a întrerupt încă jocul său uimitor, nu a renunțat la oboseala sa, se distrează și acum să producă ființe „neobișnuite", continuă să facă să răsară într-o panoramă plată și în mijlocul unei lumi ridicol de serioase „nebuni", este un miracol.

Viața sfinților din toate zilele (sau, dacă preferăm, viața de fiecare zi a sfinților) este un lucru minunat.

Fie că sunt indivizi cu o inimă de sărac; fie că știu să surâdă chiar cu ochii scăldați în lacrimi; capabili de acea forță minunată care este nonviolența și blândețea; pasionați pentru dreptate; fie că trăiesc tandrețea; fie că știu să uite și să ierte; inima lor este un izvor limpede; prezența lor aduce seninătate și pace; fie că acceptă ca preț al iubirii batjocurile, criticile, persecuțiile: iată minunea cea mai măreață.

Este cineva, care, după două mii de ani, rămâne convins că Cristos, pe munte, a zis „fericiți" și nu „sărmanii de voi…", și bogați cu fața aceea descoperită, și care lasă să se vadă în ochi o fericire „diferită", acesta este adevăratul eveniment miraculos.

Da. Pentru a ajunge la toți sfinții, trebuie să adăugăm mereu unul.

Se poate întâmpla că lipsește unul. Să fie unul mai puțin.

Poate sunt eu care nu intru la număr.

Poate că ești tu.

Oricum pământul este mereu la dispoziție.

8 decembrie – Neprihănita Zămislire a Sf. Fc. Maria

CUVÂNTUL CEL MAI GREU DE ÎNVĂȚAT

Geneza 3, 9-15.20
Efeseni 1, 3-6.11-12
Luca 1, 26-38

La început a fost „da”

La început este „da”-ul lui Dumnezeu.

Omul a început îndată să frecventeze cu hărnicie școala șarpelui, care l-a instruit să silabisească primul cuvânt: „nu”.

Omul nu s-a prezentat la școala lui Dumnezeu („M-am ascuns”).

A învățat imediat să se ascundă.

Era o grădină nemărginită de admirat, cu o varietate incredibilă de fructe de gustat.

Și omul s-a oprit, cu încăpățânare, în apropierea unicului pom interzis. A mușcat din unicul fruct otrăvit.

Sub acel pom a spus „nu” întregii grădini. A respins planul lui Dumnezeu.

Dumnezeu, totuși, nu a renegat propriul „da”.

Și solemnitatea de astăzi vrea să sărbătorească reușita lui „da” al lui Dumnezeu.

În Neprihănita Zămislire celebrăm, de fapt, hotărârea Tatălui, care trebuind să aleagă o locuință pământească pentru propriul Fiu, nu se gândește la un palat regal, ci la un trup, cu inimă de carne. Și face această locuință (tocmai pe Maria) „preasfântă”, adică *separată* de păcat.

Iată deci modul de a acționa, surprinzător, creativ, al iubirii lui Dumnezeu în pregătirea „locurilor sfinte”: pregătește „o grădină lui Adam, o țară de lapte și miere pentru Israel, și o inimă fără pată pentru Fiul unul-născut Isus Cristos” (G. Bruni).

Astăzi suntem în stare să înțelegem ce înseamnă, din punctul de vedere al lui Dumnezeu, frumusețea. Ce implică „a fi binecuvântați de el cu toată binecuvântarea”.

Sărbătoarea reușitei noastre.

Mă întreb de ce această sărbătoare este atât de simțită la nivelul pietății populare, și păstrează o fascinație deosebită la o mare parte dintre credincioși, independent de faptul că mulți nu știu să-i precizeze conținutul.

Este la mijloc un amestec de admirație, orgoliu legitim, și chiar nostalgie.

Pământul, adesea avar, a produs cel mai frumos fruct al său.

Din deșertul nostru a răsărit o floare încântătoare.

Lumea refuzului, prea adesea închisă și impenetrabilă, a oferit un spațiu de primire.

Acel trup „fără pată” este și un pic al nostru, ne aparține.

În sfârșit, avem impresia că cel puțin câteva raze din acea frumusețe nepătată să se reverse asupra noastră, să ne atingă de aproape.

După ce ne-am lăudat cu atâtea acțiuni cu o valoare dubioasă, sau de-a dreptul infame, iată în sfârșit un triumf autentic care ne permite să ridicăm capul fără teamă că trebuie să roșim.

Desigur, Maria ferită de păcat este opera unică, irepetabilă a lui Dumnezeu, este capodopera sa exclusivă. Dar, cel puțin în parte, este și „reușita” noastră.

Bătrâna, dezordonata omenire, după o serie nesfârșită de roade de proastă calitate, după atâtea încercări decepționante, a fost capabilă să stoarcă din seva ei marcată de corupție, din trunchiul ei îmbătrânit, un vlăstar neașteptat, nou, intact.

Neprihănita Zămislire constituie și răscumpărarea noastră, după atâtea încercări deloc îmbucurătoare, este și ziua noastră de glorie după nenumăratele pagini înjositoare pe care le-am scris.

Astăzi este revanșa noastră după atâtea înfrângeri suferite din partea forțelor răului, după atâtea cedări în fața păcatului, după atâtea capitulări rușinoase față de dușmanul nostru antic.

În această zi simțim beția victoriei în unicul război care merită să fie purtat.

Avem senzația că am călcat sub călcâiul nostru tremurător capul șarpelui de care cu o obositoare frecvență ne-am lăsat înșelați.

Este puțin important că exegeții zăbovesc să discute dacă este femeia („aceasta”), sau descendentul ei, adică sămânța („acesta”), care a

călcat capul reptilei perfide. Cele două interpretări nu se deosebesc substanțial.

În orice caz, Cristos predomină (admițând că și Fecioara a învins șarpele, meritul este atribuit forței lui Cristos). Și noi, oricum, suntem asociați la această lucrare memorabilă.

În țesutul vulnerabil al „trupului" nostru, este un punct inatacabil, rezistent față de mușcăturile șarpelui, insensibil la ademenirile sale, surd la vorbăria vechiului său repertoriu.

Astăzi este sărbătoarea în care celebrăm „acea dată" în care… darul lui Dumnezeu a avut avantaj față de oferta Adversarului său.

Sărbătoarea remușcării

Dar își află loc, în această solemnitate, și remușcarea sau, cel puțin, un punct de nostalgie.

Imaginea Fecioarei Imaculate devine oglinda ocaziilor noastre ratate, a refuzurilor opuse propunerii celei mai înflăcărate.

Da, oglinda neliniștitoare a ceea ce am fi putut fi, a ceea ce ar fi putut deveni viața noastră dacă nu ne-am fi aliniat de partea greșită, dacă nu ne-am fi înfruntat cu încăpățânare în fața refuzului, dacă nu am fi rămas în continuu îndoiosați în fața acelui pom care, în loc să ne mențină promisiunile, ne-a procurat deziluzii arzătoare, și dacă ne-am fi hotărât să nu mai rostim pe „nu" și să spunem un „da" decisiv pentru proiectul lui Dumnezeu, să ne deschidem față de propunerea sa, să cedăm o dată „tentațiilor" sale, să ne lăsăm seduși de El, să mergem în libertate și respect în grădina sa.

Să spunem și: remușcare pentru orbire, surzenie, lipsă de sensibilitate, absențe, invitații neașteptate, răspunsuri ne date, solicitări de a schimba ceva în bine respinse, fascinația frumuseții ignorate în mod stupid.

Astăzi, grație Neprihănitei, apare cel puțin o rază de nostalgie după grădina profanată cu nesocotință, o voință de curățire, o chemare chinuitoare după ceva „diferit" în viața noastră.

Ne simțim aprinși de dorința de „a ne fi găsit", de a da răspunsul atât de așteptat.

Contrar lui Adam, nu ne rușinăm să rămânem ascunși, ieșim la loc deschis, pentru că nu mai putem suporta goliciunea noastră, să fim lipsiți de haina de lumină care ne era rezervată, să fim deposedați de gloria care ne era rezervată.

Sărbătoarea de astăzi poate deveni o amintire chinuitoare a posibilităților noastre nefolosite.

„Îngerii" pe strada noastră

Și să nu ne gândim, referindu-ne la episodul Vestirii de către înger, la aripi, la o haină strălucitoare, sau la vreo aripă zburătoare în aer.

Vestirile sunt și pentru noi.

Mesagerii străbat adesea și strada noastră.

Fapt este că noi preferăm să-i ignorăm, cel puțin cu pretextul că nu apar deosebit de recunoscuți într-o uniformă specială.

Dumnezeu continuă să ne caute („unde ești?"), să ne prezinte propunerea sa („iată…"), să ceară cu răbdare nerăbdătoare răspunsul nostru.

Dar pare că eliberarea de rău nu ne interesează, că păcatul să nu reprezinte un adversar de temut, că darul harului nu ne este deosebit de avantajos, că a fi iubiți ne pune în încurcătură, sau de-a dreptul ne provoacă teamă.

El ne întreabă, ca pe Maica Domnului, nu ce avem de oferit, ci dacă suntem dispuși să primim.

Și răspunsul nostru este așteptat, chiar dacă nu vine niciodată.

Școala șarpelui a lăsat urme.

Acel „nu" l-am învățat îndată și nu l-am mai uitat.

Acel „da" este deosebit de greu. Mai ales când este vorba de a accepta propunerea lui Dumnezeu pentru o viață mai bună („sfinți și nepătați în iubire"), de a spune „iată-mă" în fața unui proiect infinit deasupra posibilităților noastre, dare care are garanția darului oferit fără condiții de acel Dumnezeu pentru care nimic nu este imposibil.

Nu ne este permis, în această sărbătoare, să ne limităm la admirarea Fecioarei pentru privilegiul oferit ei.

Este vorba, în fond, de a nu rezista, cel puțin odată, tentației de a spune „da". Și să rămânem apoi uimiți de aceea ce se va întâmpla în viața noastră.

Paradisul pierdut poate fi recuperat grație acelui mic cuvânt pe care vechiul și vicleanul șarpe s-a îngrijit bine să ni-l învețe.

Maria din Nazaret ne asigură că nu este nimic de pierdut ca să ne lăsăm îmbogățiți de Dumnezeu, că nu este nimic urât de a ne teme să acceptăm fascinația frumuseții.

Că este stupid să rămânem încremeniți în fața unui singur pom, când este o nesfârșită grădină, intactă, de explorat.